

Kl. 9.00 – 17.56

19.00 – 20.26

1 § Val till riksdagsstyrelsen

Företogs val av tio ledamöter och tio personliga suppleanter för ledamöterna i riksdagsstyrelsen.

Enligt ett från valberedningen inkommet protokoll hade valberedningen berett de på föredragningslistan upptagna valen till riksdagsstyrelsen. Valberedningen hade därvid enhälligt beslutat om gemensam lista som framgick av utdelad promemoria i kammaren.

Kammaren godkände valberedningens förslag och valde – för tiden från den 1 juli 2000 och för återstoden av innevarande valperiod – till

ledamöter i riksdagsstyrelsen

Sven Hultström (s)

Per Unckel (m)

Berit Andnor (s)

Mats Lindberg (s)

Lars Bäckström (v)

Göran Hägglund (kd)

Anders Björck (m)

Marianne Carlström (s)

Inger René (m)

Martin Nilsson (s)

Kammaren godkände valberedningens förslag och valde – för tiden från den 1 juli 2000 och för återstoden av innevarande valperiod – till

personliga suppleanter för ledamöterna i riksdagsstyrelsen

Britt Bohlin (s)

Beatrice Ask (m)

Marianne Jönsson (s)

Anita Johansson (s)

Ingrid Burman (v)

Maria Larsson (kd)

Per Bill (m)

Jarl Lander (s)

Carl Fredrik Graf (m)

Göran Magnusson (s)

2 § Ny riksdagsledamot, m.m.

Upplästes och lades till handlingarna följande från Valprövningsnämnden inkomna

Berättelse om granskning av bevis för riksdagsledamot och ersättare för riksdagsledamöter

Till Valprövningsnämnden har från Riksskatteverket inkommit bevis om att Sven Brus (kd), Norrköping, utsetts till ny ledamot av riksdagen fr.o.m. den 4 september 2000 sedan Dan Ericsson (kd) avsagt sig sitt uppdrag som riksdagsledamot. Från Riksskatteverket har också inkommit protokoll angående utseende av ersättare.

Valprövningsnämnden har denna dag granskat beviset för den nya ledamoten och protokollet angående ersättare och därvid funnit att de blivit utfärdade i enlighet med 19 kap. 11 § vallagen.

Stockholm den 13 juni 2000

Lars Tottie/

Kerstin Siverby

3 § Justering av protokoll

Justerades protokollet för den 8 juni.

4 § Anmälan om inkomna uppteckningar från EU-nämndssammanträde

Talmannen anmälde att uppteckningar från EU-nämndens sammanträde fredagen den 19 maj inkommit.

5 § Hänvisning av ärenden till utskott

Föredrogs och hänvisades
Motioner
1999/2000:Ub31–Ub37 till utbildningsutskottet

*Riktlinjer för den
ekonomiska politiken,
utgiftstak, skattefrågor,
m.m.*

6 § Riktlinjer för den ekonomiska politiken, utgiftstak, skattefrågor, m.m.

Föredrogs
finansutskottets betänkande 1999/2000:FiU20
Riktlinjer för den ekonomiska politiken, utgiftstak, skattefrågor, m.m.
(prop. 1999/2000:100 delvis).

Anf. 1 GUNNAR HÖKMARK (m):

Fru talman! Ingen reformpolitik, ingen budgetpolitik, ingen konjunkturpolitik – så måste tyvärr regeringens vårbudget dömas ut. Svensk

ekonomi går i dag på högvarv, allra bäst går det i de delar av vårt näringsliv där socialdemokratisk politik betyder som minst. Trots att ekonomin nu genom 1990-talets reformer och en stark världsekonomi går på topp, präglas regeringens politik av stillastående. Det är oacceptabelt med tanke på de utmaningar som vi står inför.

Det finns i vårbudgeten inga förslag till reformer för att möta globaliseringens utmaningar och möjligheter. Det finns inga reformer för att uppfylla de krav som kuskapssamhället ställer; inga reformer för att förnya sjukvård och skola; inga reformer för att göra det lättare för män och kvinnor att förena arbete med familj; inga reformer som gör det lika lätt för kvinnor att driva och starta företag där de i dag arbetar som det är för män inom deras vanligaste yrkesområden; inga förändringar för att ge patienter en bättre sjukvård och elever en bättre skola eller för att göra sjukvården och skolan till dynamiska delar av det svenska kunskapssamhället.

Det finns inga åtgärder som gör att alla som arbetar inom sjukvården och skolan blir delaktiga i den nya ekonomins nya möjligheter; inga reformer för att bekämpa segregation och socialt utanförskap; inga reformer för att stärka svenskt företagande eller för att modernisera den svenska arbetsmarknaden eller för att möta den utflyttning som vi i dag ser; inga skattepolitiska reformer för att stärka Sveriges konkurrenskraft om företagande och kunskap eller för att underlätta för de vanliga hushållens ekonomiska och sociala trygghet.

Bristen på reformer drabbar dem som allra mest behöver dem – enskilda människor som sitter fast i segregationens utanförskap; patienter i sjukvårdens köer; elever som inte får de kunskaper de behöver; familjer som har svårt att få ekonomin att gå ihop; unga människor som vill bo i sin hembygd men inte kan få jobb där eller som vill jobba i något av våra tillväxtområden men inte kan få bo där. Bristen på reformer drabbar samhället i sin helhet.

Vi ser det i form av utflyttning av företag, företagande, forskning liksom av ägande. Vi ser det i form av att vi har den gamla tidens arbetslöshet som ställer hundratusentals människor utanför arbetsmarknaden, men samtidigt den nya tidens arbetsmarknad där bristen på arbetskraft blir allt tydligare. Trots globalisering, trots utflyttning, trots arbetslöshet, trots segregation och trots arbetskraftsbrist sker inga reformer.

Trots att näringsministrar har lovat reformer, trots att finansministrar har lovat reformer och trots att statsministern har sagt att reformer självklart ska till, trots avregleringsgrupper, trots att småföretagargruppen och trots att alla möjliga samtalsgrupper har sagt att det behövs reformer så kommer det inga. Trots att det stått i budgetpropositioner år efter år och trots att det stått i vårpropositioner att nästa gång ska det komma en politik för företagande och tillväxt och för en modern arbetsmarknad så blir det inget.

Det är som i den gamla välkända sagan om skräddaren. Det bidde ingen rock, det bidde inga byxor och det bidde ingen väst. Det bidde inget. Det bidde inte ens en vante.

Skälet är enkelt. Sverige regeras av en politisk majoritet som i varje enskild viktig fråga har oförenliga uppfattningar. Partierna är splittrade sig emellan, och partierna är splittrade internt. Vi ser det i de olika viktiga sakfrågorna och när det gäller politikens principiella inriktning.

Prot.
1999/2000:127
14 juni

*Riktlinjer för den
ekonomiska politiken,
utgiftstak, skattefrågor,
m.m.*

- Ett parti är för planekonomi och ett förstatligande av ägandet till våra viktigaste produktionsresurser och företag. De två andra är emot detta.
- Två av partierna bekämpar frihandeln på både ideologiska och principiella grunder.
- Ett parti är för Sveriges medlemskap i EU. De två andra har som främsta mål att vi ska lämna det europeiska samarbetet.
- Ett parti bekämpar tanken på att privatisera statliga företag. De två andra är splittrade i frågan men ändå för.
- Ett parti inser problemet med att vi får allt färre yrkesverksamma. Men de två andra partierna vill lösa den framväxande arbetskraftsbristen genom sitt främsta krav på att lagstifta om kortare arbetstid. Ett parti vill dessutom säkra välfärden genom att avlöna dem som inte arbetar alls.
- Ett parti är emot den budgetprocess som gett den statliga ekonomin stadga och vill nu riva upp utgiftstaken.
- Två av partierna är intensivt emot Sveriges deltagande i den gemensamma valutan. Ett parti är splittrat men ändå för.
- Ett parti säger sig vara för reformer som underlättar för företagande och forskning. De två andra är intensivt emot att sänka skatter på företag, företagande och ägande.
- Ett parti bekämpar varje form av privata alternativ inom sjukvården och skolan. Ett andra parti är både för och emot och vill förbjuda företagande som ger människor en bättre skola och sjukvård. Det tredje är i princip för privata alternativ bara det inte är i form av företag.
- Ett parti har sagt att det vill sänka skatterna, men de två andra vill hellre höja dem.

Så här går det vidare i de grundläggande centrala frågorna. Det är skälet till att ingenting händer.

Konsekvensen av att regeringen samarbetar med Vänsterpartiet och Miljöpartiet är att inga reformer blir politiskt möjliga, eftersom dessa tre partier har direkt oförenliga uppfattningar i politikens centrala och avgörande frågor. Men det är inte nog med detta, fru talman.

Regeringspartiets företrädare säger själva att det i längden inte är politiskt och moraliskt möjligt att samarbeta med ett parti som under årtionden hyllade Europas socialistiska diktaturer och som ännu inte kunnat göra upp med sitt kommunistiska förflutna, där ledande företrädare inte bara kallar sig kommunister utan framför allt är kommunister och där populismen gör seriös politik omöjlig – ett parti som är emot privat ägande, som vill avskaffa kapitalismen, som vill att det offentliga ska ta kontroll över de viktiga företagen och naturresurserna i vårt land och som gjort populismen till en regel har likväl – trots detta – ett avgörande inflytande över den ekonomiska politiken.

Fru talman! Vi har nog aldrig i Sveriges riksdag sett en så splittrad regeringskoalition. Det är därför vi aldrig har sett en så handlingsförla-

mad regering. Ryktet säger att regeringen försöker att kompensera bristen på reformer med att låta de offentliga utgifterna öka. Det är tyvärr ett uttryck för att regeringen inte längre klarar trycket internt och externt på att i goda tider börja spendera och öka de offentliga utgifterna. Det är helt enkelt så att regeringen har tappat kontrollen över budgetpolitiken.

Om regeringskoalitionen inte kan ena sig om reformer är det däremot inget problem att ena sig om ökade utgifter. Därför ser vi nu en snabb utveckling av de offentliga utgifterna. Det märks inte så mycket när hela ekonomin växer, men det märks när vi har sämre tider och ändå har kvar de höga utgifterna.

Under de borgerliga regeringsåren ökade statens utgifter – exklusive ränteutgifter, pensionssystemet och bankstödet – med 5 miljarder. Det ska ställas mot att regeringen nu i högkonjunktur ökar utgifterna med 53 miljarder från i år fram till 2003.

Men det är värre än så. Vi vet av erfarenhet att regeringen utnyttjar budgeteringsmarginalen till att fylla ut med nya utgifter. Det innebär att utgiftstaken alltmer styr ökningstakten i de statliga utgifterna. Från 1997 fram till i år har utgiftstaken ökat med 42 miljarder. Men från i år t.o.m. 2003 ökar utgiftstaken med 82 miljarder.

Vi ser alltså en mycket snabb utveckling av de offentliga utgifterna under en tid då regeringen borde ha lättare än någonsin att hålla i utgifterna.

Men det är inte nog med detta. Ekonomistyrningsverket föreslår i sina prognoser att utgifterna kommer att ligga över utgiftstaken med drygt 3 miljarder under de kommande åren.

Men det är inte nog med detta. Regeringen ägnar sig medvetet åt att gå runt budgettaken genom ett budgettricksande som innebär att statliga utgifter inte redovisas som utgifter i statens budget. Det handlar om ytterligare 10–15 miljarder under de kommande åren.

Regeringen har inte längre kontroll över budgetutvecklingen. Men det är inte nog med det. Man saknar också förmåga att göra de prioriteringar som måste kunna göras för att värna dem som är mest beroende av statens stöd. Ökningen av utgifterna kommer inte dem som är i störst behov till del. Änkor och handikappade får fortfarande stå tillbaka för de breda bidrag som är politiskt mer lönande att ge, eftersom LO är en starkare organisation än den enskilde handikappade någonsin kan vara.

Det finns i regeringens budgetstrategi ett drag som påminner om Nils Ferlins dikt:

”Men dessa de mycket fattiga
dem gör det mig ont att se.
De får aldrig ett bröd från frälsningsarmén
och aldrig ett ord i Clarté.”

Det vore bra om finansministern här i dag ville ge en förklaring till dels varför utgifterna ökar snabbare än vad vi sett på mycket långt tid, dels varför utgifterna fördelar sig på ett sådant sätt att de grupper som otvetydigt är i störst behov av stöd från det offentliga får allra minst. Nu är det t.o.m. så att ni ska dra ned på stödet till handikappade genom att minska stödet till personliga ombud i en tid då man låter utgifterna växa snabbare än på mycket länge.

Prot.
1999/2000:127
14 juni

*Riktlinjer för den
ekonomiska politiken,
utgiftstak, skattefrågor,
m.m.*

Socialdemokraterna, Vänsterpartiet och Miljöpartiet kan ena sig om ökade utgifter till stora kommuner och stora grupper, men ni kan inte ena er om reformer som gör välståndet större. Ni kan inte ena er om de prioriteringar som gör att offentliga utgifter används på de sätt som de ska användas till.

Ni brister i budgetpolitiken. Och eftersom ni brister i budgetpolitiken får ni också en uppochnedvänd konjunkturpolitik. Eftersom ni inte har en politik för att hålla emot utgiftskraven när tiderna är goda ökar ni utgifterna när tiderna är som allra godast. Det är det som kallas en expansiv finanspolitik, och det är det som driver fram ett växande efterfrågetryck, nya flaskhalsar och stigande räntor.

Effekterna av detta kommer man att se, kanske inte främst när ekonomin står på topp utan när den ekonomiska utvecklingen bryts och när plötsligt behovet av de reformer som borde genomföras i dag blir tydligare för var dag som går. Då drabbar bristen på reformer de enskilda människorna. Då drabbar bristen på reformer och på en budgetkontroll samhället i dess helhet.

Fru talman! Mot denna handlingsförlamning har vi en gemensam borgerlig politik för företagande, för tillväxt, för att förnya sjukvård och skola, för att ge Sverige vägar och en bättre infrastruktur, för att öka konkurrensen och öppna nya tillväxtområden, för att modernisera arbetsmarknaden, för att vi ska få skatter som gör att Sverige kan bli ett land som man flyttar till, inte ett land som företag flyttar ifrån – en politik som gör det lättare för män och kvinnor att förena arbete med familjeliv och som gör det lika lätt för kvinnor som för män att starta företag inom sina olika yrken. Vi har en budgetpolitik som syftar till balans och minskad sårbarhet för de offentliga finanserna och som ger prioritet åt statens viktigaste uppgifter.

Vi står enade i politikens viktigaste frågor. Vi har en reformpolitik för Sverige. Men frågan är: Var står ni i regeringskoalitionen? Ni har inte fått fram någon annan politik än ökade statliga utgifter. Därför vill jag ställa frågan till finansministern: Hur ser ert regeringsprogram ut tillsammans med dessa partier? Består det av ytterligare fyra år med en budget som denna, utan reformer, utan skattesänkningar för företagande och nya jobb, men med växande utgifter utan prioritering av dem som mest behöver stöd och en uppochnedvänd konjunkturpolitik?

Hur ska ni socialdemokrater kunna samarbeta med ett parti av kommunister som inte bara kallar sig kommunister utan som faktiskt vill avskaffa marknadsekonomi och enskilt ägande, som motsätter sig privatiseringar och som bekämpar Europasamarbetet – ett parti som ni själva anser vara populistiska, demokratiskt tvivelaktiga och dessutom inte säkerhetspolitiskt trovärdiga? Hur ska ni få ihop en ansvarsfull ekonomisk politik tillsammans med ett parti som vill införa lön för dem som inte arbetar? Hur ser ert regeringsprogram med dessa partier ut?

Fru talman! Vi har i finansutskottet och dess betänkande lagt fast en gemensam borgerlig politik för att reformera Sverige. Nu ställer vi krav på att de rödgröna partierna redovisar sin. Väljarna vet vad vi vill göra för att Sverige ska vara ett ledande kunskapssamhälle och välfärdsland. Véljarna har också rätt att få veta vad Vänsterpartiet, Miljöpartiet och Socialdemokraterna gemensamt vill göra för företagande, tillväxt, skatter, näringsliv och forskning, vägar och infrastrukturer, privata alternativ

och mångfald. Ökade statliga bidrag till kommunerna är inte svar på den frågan. Sveriges medborgare har rätt att kräva mer, för Sverige kan bättre – mycket bättre, fru talman.

Anf. 2 MATS ODELL (kd):

Fru talman! Just nu går det ju mycket bra för svensk ekonomi. Tillväxten är rekordstark, samtidigt som inflationen är historiskt låg. De svenska räntorna är t.o.m. lägst inom EU. Men trots den goda konjunkturen har Sverige hög arbetslöshet kombinerad med utflyttning av företag och företagande och en tilltagande segregation. Förutsättningarna för företagande och för den enskilde företagaren är också helt otillräckliga om Sverige ska kunna klara viktiga sociala och ekonomiska mål inför framtiden.

Samtidigt som vi ser den starka ekonomiska tillväxten går utvecklingen snarast bakåt på en mängd mjuka områden som är avgörande för vår livskvalitet. I landet, med världens högsta beskattning av arbete, företagande, sparande och konsumtion, har vi varken råd att ge alla våra gamla en värdig vård eller alla våra barn och ungdomar en bra skola. Brottsligheten blir alltmer skrämmande medan rättssamhället tillåts förfalla. Vardagsbrotten avskrivs regelmässigt redan på polisstationen. Fru talman! Det går aldrig bra för ett land där rättssamhällets grundvalar vacklar.

Utbrändhet och sjukskrivningar närmast exploderar. Problemet blir akut för oss i kammaren och i finansutskottet i och med att kostnaderna för sjukförsäkringen spränger alla rimliga gränser. Riksförsäkringsverket räknar med att kostnaderna för sjukskrivningarna kommer att öka från 24 miljarder förra året till 31 miljarder i år. Detta är trots allt ett mindre problem jämfört med det mänskliga lidande som avspeglas i dessa siffror. Hur bra går det egentligen för Sverige när fler och fler blir sjukskrivna, utbrända och otrygga både i sina hem och på gator och torg?

En bred bild av det förvärrade läget för utsatta grupper, som bygger på länsstyrelsernas årsrapporter, presenteras denna vecka av Socialstyrelsen: ”Levnadsförhållandena för barn, unga och familjer har försämrats. Antalet sociala tvångsinsatser för barn och unga ökar, liksom drogmissbruket bland unga flickor. Äldreomsorgen tunnas ut. Det blir allt svårare att få personal till socialtjänsten.”

Fru talman! Detta var ett citat från de 21 socialdirektörerna vid landets länsstyrelser som i en debattartikel i DN i söndags beskriver hur bra det går för de allra svagaste i Sverige. Trots vallöften om motsatsen och trots den goda ekonomiska utvecklingen, fortsätter skolan, vården och omsorgen att vara utpräglade krisbranscher.

Socialdemokraterna har, trots en ganska omfattande exegetik omkring inkomstfördelningen uttryckt i de s.k. decilgruppernas ekonomi i betänkandet, totalt misslyckats med sin fördelningspolitik. Hela landet håller ju på att tudelas. Storstädernas ekonomi går som tåget. Men glesbygden och bönderna, som nu får ersätta de fattigaste biståndstagarna som någon sorts betalningsregulator, överges med växande avfolkningsproblem, ett skandalöst förfallande vägnät och bensinkostnader som närmar sig det absurda för dem som är beroende av bilen.

Samtidigt som regeringen gläds åt att konjunkturen är så bra just nu, visar Långtidsutredningen på stora problem runt hörnet. Dagens drygt

Prot.
1999/2000:127
14 juni

*Riktlinjer för den
ekonomiska politiken,
utgiftstak, skattefrågor,
m.m.*

fyraprocentiga tillväxt blir magra 1,9 % i genomsnitt till år 2015. Den förändrade ålderssammansättningen, främst på grund av att det föds för få barn och att vi lever längre, gör att vi får stora problem i framtiden med bl.a. äldreomsorgskostnader som ökar med hela 60 % i fasta priser till 2030. Dessa demografiska utmaningar måste mötas med både en ny familjepolitik och ett bättre företagarklimat.

Fru talman! Om vi alla ska kunna se fram emot en värdig ålderdom är det viktigare att stoppa utflyttningen av svenska företag än att snabbstoppa väl fungerande Barsebäcksverk. Samma sak är det med strömmen av kunskap och kapital som i dag flyr landet. Men dessa stora, långsiktiga och avgörande frågor tycks varken bekymra regeringen eller dess makttrusiga stödpartier. Nu står i stället snabbstoppet av Barsebäck 2 högt på dagordningen. Medan dessa partier med värnskatter och straffskatter på högre utbildning och svenskt riskskapande träter om en millimeterfördelning av tillväxtens kortlivade frukter, offras landets långsiktiga överlevnadsförmåga på Vänsterns symbolaltare.

Risken är nu dessutom att de offentliga kostnaderna på allvar börjar skena i väg igen. Saneringen av statsfinanserna genomfördes ju, som vi alla minns, främst genom mycket kraftiga höjningar av skattesatserna, och de verkar ju fortfarande med full kraft. Det nya är nu att utgiftstaken manipuleras alltmer oblygt i ett avancerat budgettricksande. Vänsterpartiet, en av hörnpelarna i regeringsalternativet, har t.o.m. på sin kongress nyligen – bland mycket annat häpnadsväckande – beslutat att utgiftstaken helt ska lyftas bort. Det räcker alltså inte med världens redan högsta offentliga utgiftskvot. Nu ska utgiftsanden helt släppas ur flaskan.

Fru talman! Dagens betänkande handlar ju om inriktningen på den ekonomiska politiken. Efter den senaste tidens kongresser frågar man sig verkligen vart den förenade vänsterns ekonomiska kurs egentligen leder. Hur ser karta och kompass ut? Hur ska t.ex. nu kommunismen fasas in i folkhemmet? Vad säger Jan Bergqvist och Bosse Ringholm? Socialdemokraternas och Vänsterns kvardröjande klasskampsideologi är ju i själva verket förödande politiska styrinstrument för inriktningen på svensk ekonomi under 2000-talet. Svenskt ägande straffbeskattas, utländskt premieras. Dubbelbeskattning av svenskt direktägande i företagen driver sakta men säkert ägandet av svenskt näringsliv ur landet. Det institutionella ägandet omhuldas, det privata direktägandet motarbetas. Jantelagen är inte heller någon bra utgångspunkt för en beskattning som ska uppmuntra företagande och sysselsättning. Den som kostar på sig en längre utbildning t.ex. drabbas först av den s.k. värnskatten – en ren straffskatt på högre utbildning. Därefter kommer nästa bestraffning för att man arbetar idogt, lever ansvarigt, amorterar på sina skulder och sparar. Straffet kallas förmögenhetsskatt, och denna förmögenhetsskatt staplas ofta ovanpå en orimlig fastighetsskatt. Men undantag görs för de allra rikaste. 17 av landets 18 aktiemiljardärer är av regeringen helt befriade från förmögenhetsskatt på sina aktier för att de inte ska flytta ur landet. Det skulle ju naturligtvis märkas och se illa ut. Nej, det är de vanliga, hederliga och sparsamma medborgarna som bestraffas för att de levit som de flesta tycker att folk bör leva. Ovanpå detta kommer att förmögenhetsskatten driver mer och mer svenskt kapital ur landet. Men regeringen, Vänstern och Miljöpartiet bestraffar över huvud taget det ansvarsfulla beteende som vi kristdemokrater i stället anser borde uppmuntras.

I förbifarten passar regeringen på att bestraffa dem som går in i den mest förpliktigande samlevnadsformen, äktenskapet. Sambeskattningen av förmögenhetsskatten mellan makar är ytterligare ett tecken på att nuvarande regering inte förstår hur man grundlägger ett gott samhälle, hur de bästa förutsättningarna för barn och ungdomar skapas. Den ideologiska vänsterkompassen pekar katastrofalt fel.

Fru talman! Kristdemokraterna är en strategisk del av ett nytt alternativ, ett parti som står för både en värdig vård, omsorg om de utsatta grupperna i samhället och en politik för växande företagande med bättre villkor och mer av personligt ansvarstagande för både individer och familjer.

Vårt alternativ tar sikte på att öka sysselsättningen så kraftfullt att välfärden långsiktigt kan tryggas för alla. Politiken måste inriktas på att skapa förutsättningar för fler riktiga arbeten och växande företag. Vi föreslår åtgärder för att åstadkomma ett så bra företagsklimat att landets företagare vågar satsa och nyanställa – en skattepolitik där alla får behålla mer av sin egen lön.

Då måste jag ställa en fråga till Bosse Ringholm och Jan Bergqvist. Varför diskrimineras pensionärerna nu när skatten äntligen börjar sänkas? Varför kan inte också pensionärerna få bättre villkor när ekonomin nu går bättre. I vårt alternativ höjs pensionstillskottet med 100 kr per månad nästa år samtidigt som vår skattesänkning även gäller 1,3 miljoner pensionärer. Dessutom återställs änkepensionen.

Det skulle vara intressant om Johan Lönnroth senare kunde utveckla när Vänsterpartiet tänker infria sina löften till änkorna. När blir det möjligt för Vänstern att i detta samarbete leva upp till de löften som ni utställde i valrörelsen?

Fru talman! Det är ganska långt kvar till en rimlig situation inom vården. Kristdemokraterna satsar därför 5 miljarder mer än regeringen under de kommande åren för att ge förutsättningar för en värdig vård utan köer ute i våra kommuner och landsting. Här handlar det både om mer resurser och nya och bättre verksamhetsformer med en större mångfald av vårdgivare för de sjuka och gamla. Vi tror att fler arbetsgivare, utöver landstingen, att välja på också ger en bättre löneutveckling och fler karriärvägar för de vårdanställda.

Regeringens familjepolitik är också helt ensidigt inriktad. Vi kristdemokrater vill att föräldrarna ska få en chans till mer tid för barnen. Därför satsar vi mer på ökad valfrihet för landets barnfamiljer med en bra kommunal barnomsorg och ett utbyggt och mer flexibelt vårdnadsbidrag. Ett första steg är det barnomsorgskonto som är ett gemensamt alternativ från de fyra borgerliga partierna till regeringens maxtaxa.

Vi kristdemokrater lägger alltså fram förslag som ger höjda pensioner för de sämst ställda pensionärerna, bättre förutsättningar för en värdig vård utan köer, fler lärare i grundskolan, ett återupprättat rättsväsende, frysta taxeringsvärden och sänkt fastighetskatt. Vi öppnar för en vit och laglig marknad för hushållstjänster, en ökad miljöstatsning och bättre konkurrensvillkor för jordbruket, fisket och åkerinäringen samtidigt som jordens fattigaste ges bättre utvecklingsmöjligheter genom att biståndet höjs. Vi gör också en storsatsning på vägnätet i både glesbygd och storstad.

Prot.
1999/2000:127
14 juni

Riktlinjer för den ekonomiska politiken, utgiftstak, skattefrågor, m.m.

Detta når vi genom att göra omprioriteringar och besparingar inom de utgiftsramar som vi föreslår. Vi anser att regeringens politik på alla de här områdena är bristfällig eller direkt felaktig.

Utskottsmajoriteten recenserar oppositionens budgetförslag. Jag tycker att de invändningar som riktas mot Kristdemokraternas budgetalternativ med ett enda undantag enbart handlar om budget- och redovisningsteknik. De budgeteffekter i vårt alternativ som ifrågasätts av majoriteten kommer sammantaget inte ens upp till det belopp som motsvarar regeringens felbudgetering för innevarande års kostnader för sjukpenningen. Även om majoriteten skulle få rätt i all sin kritik borde en kristdemokratisk regering ha lika stora möjligheter som den nuvarande regeringen att återkomma i tilläggsbudgeten nästa år. Vårt budgetalternativ avstyrks alltså med mycket svaga argument. Ideologiskt står utskottsmajoriteten tomhänt.

Jag tycker att det är symtomatiskt att alla era invändningar mot vår politik handlar om budget- och redovisningsteknik. Vad Sverige snarast behöver är ett varmare och mänskligare samhälle, en ny regering som börjar med att lyfta undan gamla klasskampsparoller och skrota Jantelagen som politisk doktrin.

Fru talman! Vi kristdemokrater står självfallet bakom samtliga reservationer där vi deltar, men för tids vinnande yrkar jag endast bifall till reservationerna 1 och 13.

Anf. 3 LENA EK (c):

Fru talman! Ärade ledamöter och åhörare! Jag är övertygad om att varje människa har en inneboende kraft att växa. Samma övertygelse finns i Centerpartiets partiprogram, som präglas av tanken om varje människas lika rätt och värde. För att detta ska inträffa är det viktigt att frigöra människors växtkraft och ge alla samma chans. Vi måste skapa en samhälle där människor får växa.

Den enda långsiktigt hållbara vägen för att nå social utjämning är en förstklassig utbildning tillgänglig för alla. Detta kan tyckas självklart, men hur självklart det än är ger vi inte våra barn och ungdomar lika möjligheter. Var femte elev som gick ut grundskolan 1999 bedömdes ha otillräckliga läs- och skrivkunskaper. Var tionde elev var inte behörig att fortsätta på gymnasiet. Rapporterna om en skola i kris fortsätter att komma, så även i morgonens TV-program.

Så sent som den 6 juni medverkade Lärarförbundets ordförande i Rapport, där man diskuterade problemet med minskade resurser till skolan. Större klasser och färre vuxna i skolan drabbar hårt, och arbetssituationen blir ohållbar. Det är inte konstigt att var fjärde lärare ifrågasätter sitt yrkesval. Jag kan bara konstatera att skolan uppenbarligen inte är ett prioriterat område för socialdemokrater, vänsterpartister och miljöpartister, trots att man så många gånger i alla sammanhang sagt att nu ska man äntligen prioritera skolområdet. Om man verkligen hade prioriterat skolan skulle väl inte eleverna behöva strejka för en bättre skola såsom man gör i dag.

Centerpartiet är det parti i riksdagen som vill satsa mest på skolan och se till att man har de resurser som krävs för att ge alla elever möjligheter till bra kunskaper. Vi ger kommunerna möjligheter att genomföra en stor kvalitetssatsning och tillför 3 miljarder extra fram till år 2003. Det mots-

varar 4 500 nya medarbetare i skolan – människor som verkligen behövs för att ge alla elever samma chans.

Vi vill också genomföra en särskild skolsatsning på läs- och skrivutveckling och matematik, kvalitetsinstitut och utbildningsinsatser riktade mot skolledare och skolpolitiker. För detta avsätter vi ännu mer, nämligen 1,2 miljarder till fram till år 2003.

Fru talman! Svensk ekonomi går på högvarv och kommer så att göra de närmaste åren. En stabil grund har lagts genom saneringsarbetet och samarbetet mellan Centerpartiet och Socialdemokraterna. Men nu handlar det om fortsättningen. Trots en stark och lång högkonjunktur räknar regeringen med att över 7 % av befolkningen, 300 000 personer, kommer att vara arbetslösa när vi har avslutat den här högkonjunkturen 2003. Över 7 % är en siffra som vi för tio år sedan skulle ha haft på tidningarnas löpsedlar varenda dag och varit djupt bekymrade över. Detta är den målsättning som regeringen nu har inför nästa lågkonjunktur när vi vet att arbetslösheten kommer att öka igen.

Vi i Centerpartiet anser att människor ska ges grundläggande förutsättningar för att själva kunna ta ansvar för sin kompetensutveckling och konkurrenskraft i arbetslivet genom en utbildningsgaranti. Den här grunden ska sedan kompletteras med yrkesutbildningar och genom uttag från ett kompetenskonto kopplat till den enskilda arbetstagaren. Det gäller att ha meningsfulla yrkesinriktade utbildningar.

Fru talman! Arbetsmarknadspolitiken måste förändras. Det är oerhört viktigt för den arbetslösa, och det är oerhört viktigt för landet Sverige. Därför är det glädjande att det som Dagens Nyheter kallat för mittens magnetism gjort att Centerpartiet, Folkpartiet, Kristdemokraterna och Moderaterna kunnat enas om riktlinjerna för en reform som rör sysselsättning och arbetsmarknadspolitik.

Men det skulle också behövas en politisk samling runt frågan om hur sjukförsäkringskostnaderna skenar. Från mars 1999 till mars i år har svenska folkets sjuktimmar ökat med 25 %. Egentligen är det väl konstigt att vi är här allihop från de olika partierna i dag. Var fjärde av oss borde egentligen var hemma och ligga sjuk om vi ska följa statistiken.

Regeringen tillsätter utredningar och undersöker febrilt. Samtidigt är det ett pinsamt faktum att bara 17 % av de människor som gått sjukskrivna mer än tolv månader faktiskt fått rehabiliteringshjälp, hjälp att komma tillbaka till arbetslivet. Hur drabbar inte detta en enskild människa? Kostnaderna för staten ökar från 24 till 31 miljarder på ett år.

Till detta vill jag lägga ytterligare ett pinsamt faktum. Försäkringskassorna fick förra året 700 miljoner kronor för att se vad som kunde göras för de långtidssjukskrivna, men hälften av de pengarna skickades tillbaka. De samarbetsprojekt som finns på olika håll i landet för att myndigheter ska jobba ihop och ta sig an de här problemen förlängs inte. De goda exemplen sprids inte. Människor lider och pengar rinner ur statskassan i onödan. Här behövs det reformer för framtiden, och för människorna!

Fru talman! De sociala, ekonomiska och regionala klyftorna ökar i Sverige. Jag börjar med infrastrukturen.

Anslaget på utgiftsområde 22, som gäller kommunikationer, dras ned med en halv miljard om året i två år. Valåret läggs samma summa i och för sig tillbaka men det är ingen ökning. Samtidigt håller vägnätet på att

Prot.

1999/2000:127

14 juni

Riktlinjer för den ekonomiska politiken, utgiftstak, skattefrågor, m.m.

falla samman. Bara skogsindustrin förlorar 900 miljoner om året på inställda transporter.

Centerpartiet vill satsa 4 ½ miljard på vägarna och få till stånd en politisk överenskommelse om en tioårsplan för att återställa vägnätet till användbart skick.

Sedan till ett annat område inom infrastrukturen. När stockholmarna börjar wappa, dvs. Internetkommunicera med sina mobiltelefoner, har landsbygdsborna datorer som går i stå när det regnar på kopparledningarna och bara en fläckvis täckning av mobiltelefonnätet. När stockholmarna beställer ISDN till sina datorer och betalar 2 000 kr i anslutningsavgift får landsbygdsbon offerter på 30 000, 40 000 eller 50 000 kr eller, som en kvinnlig företagare utanför Halmstad fått, på 63 000 kr.

Vi i Centerpartiet vill ha en likvärdig telefonteknik över hela landet och samma anslutningsavgift till ISDN. Vi vill ha bredband överallt där det finns telefonledningar – vi vill ha en digital allemansrätt för att få livskraft i hela landet!

I dag drar Apoteksbolaget ned på antalet kontor. Försäkringskassan gör också det. Arbetsförmedlingskontor stängs och försvinner. Postkontoren är snart ett minne blott. Polisstationer läggs ned osv.

Hur stämmer denna storskaliga centraliseringspolitik överens med det som Miljöpartiet säger sig stå för när det gäller landets utveckling utanför de stora städerna? Där behövs ju offentlig service, bättre företagsklimat, kultur och ett livskraftigt jordbruk. Det Norrlandsuppror som en grupp ilskna företagare startat handlar inte bara om bensinskatt och reseavdrag, utan det handlar också om hur staten – företrädd av Socialdemokraterna, Vänsterpartiet och Miljöpartiet – struntar i den regionala tudelning som alla känner och som t.ex. tidningen Aftonbladet gjort till en riksnyhet. Vi ser alltså en regional klyfta mellan högkonjunktarens storstäder och resten av landet – en klyfta som bara förvärras.

Fru talman! I budgetdebatterna brukar jag prata om barnfamiljer, handikappade och pensionärer, eftersom statsbudgeten påverkar dessa människor så mycket och de inte har så mycket eget att sätta mot. I dag vill jag i stället ta upp rättstryggheten.

Förra veckan hade jag förmånen att få vara i FN på en extra generalförsamling på temat Kvinna 2000, jämställdhet mellan könen, utveckling och fred för det 21:a århundradet. Det var en fantastisk upplevelse och det var intressant och engagerande. Generalsekreterare Kofi Annan pekade på problem som finns kvar över hela världen när det gäller nämnda områden. Särskilt gäller det då rättstryggheten.

Familjevåldet, som också drabbar en mängd barn, minskar inte. Hedersmord – eller, med en riktigare beteckning, vanhedersmord – inträffar fortfarande, också i Sverige; det vet vi. Våldtäkter och gruppvåldtäkter drabbar många unga flickor och kvinnor. Den som vill se ser att mycket av detta också finns i Sverige.

Rättstryggheten är otroligt viktig för oss alla. Ändå anmäls fortfarande 20 000 fall av misshandel mot kvinnor i Sverige. På många håll i landet är det kö till trygghetspaket. Rättsintygen är så illa skrivna att de inte fungerar som bevismedel i domstol. Flertalet barn i familjevåldssituationer har sociala myndigheter ingen aning om därför att det inte sker någon anmälan om att dessa barn är i fara.

Det finns polisdistrikt där uttryckningstiden kan vara en hel timme och inga sociala samverkansplaner finns. Små tingsrätter ska läggas ned, och rehabiliteringsprogrammen på fängelserna är i stort sett uttraderade.

Centerpartiet anser att mycket energi och pengar måste satsas på att trygga rättstryggheten och uppfylla de mål som vi i denna kammare faktiskt varit överens om och som vi alla anser anständiga men som i dag inte uppfylls på det här området.

Fru talman! Vår tid kommer att präglas av utvecklingen av den nya ekonomin, en ekonomi där en enormt snabb teknikutveckling driver fram samhällsförändringar och påverkar och förändrar gamla samband. Det gäller för oss ansvariga politiker att se denna förändring och att faktiskt också försöka styra den samhällsutveckling som nu sker.

Centerpartiets traditionella värnande om svaga grupper gör att vi inte kan tänka oss att stödja det moderata förslaget om avskaffande av stats-skatten, som ju bara tas ut på höga inkomster. Därmed lämnas ju alla med låga inkomster i sticket. I stället vill vi i Centerpartiet i vårt nya stora förnyelsearbete försöka hitta politiska reformer som kan ge människor en grundläggande trygghet i denna värld av förändring. Därför har vi föreslagit och fått igenom, i samarbete med Socialdemokraterna, en satsning på vården. Totalt förs hela 8 miljarder till detta område – viktiga pengar som satsas på den nära läkarvården på vårdcentraler, på psykiskt sjuka – där är behoven jättestora – och på omsorgen om de äldre. Där vet vi alla att förbättringar behöver ske. Vidare gäller det satsningar på mångfald inom vård och omsorg.

Klassisk socialdemokratisk politik – nu dragen åt vänster genom hotet från Gudrun Schyman och Vänsterpartiets kongressbeslut – ger dock trygghet bara åt dem som finns innanför de godkända ramarna. Man ska ha husvagn, skulle jag nästan vilja säga – man ska ha fast jobb på heltid och vara medlem i facket. Unga, studerande, invandrare, hemmafruar, projektanställda, arbetslösa och egenföretagare på deltid får alla problem med det här systemtänkandet.

Sjukpenningen räcker inte. Rapportering till bostadsbidrag är enormt svårt. Beskattningen av inkomst börjar med 30 % redan vid en årsinkomst på 8 800 kr. Föräldrapengens grundnivå går det inte att leva på. Pensionärer med låg eller ingen inkomst glöms i budgetarbete efter budgetarbete.

För de här grupperna föreslår vi förbättrade studiemedel, en höjning av grundavdraget till 15 000 kr per år, en pensionstillskottshöjning med 3 300 kr per år och en höjning av grundersättningen i föräldraförsäkringen till 150 kr per dag.

Den nya ekonomin och den nya tiden måste också kombinera grundtrygghet med snabbhet och flexibilitet och med ökad valfrihet och ökad mångfald. Det är här som socialdemokratin inte hänger med. Friskolor med ny pedagogik ses som ett hot. Privata etableringar i vården ses som ett bekymmer på primärvårdsnivån och som ett stort hot på sjukhusnivån. Kommuner ska inte få sälja sina bostadsbolag om det demokratiskt valda kommunfullmäktige faktiskt vill det. Privata barnomsorgsalternativ förhindras att etablera sig eller trängs ut. Maxtaxan stöder 75 % av barnen men inte de 25 % för vilka familjen funnit egna barnomsorgsalternativ.

Människor som lever i vår tid kräver mycket större valfrihet än man gjorde för bara 20 år sedan. Därför måste våra välfärds- och trygghetssy-

Prot.
1999/2000:127
14 juni

*Riktlinjer för den
ekonomiska politiken,
utgiftstak, skattefrågor,
m.m.*

stem kombinera grundtrygghet med valfrihet och flexibilitet. Detta kräver stora strukturreformer, politisk förändringsvilja och mod.

I dag drivs majoritetens politik tillbaka, längre in i de fasta ramarnas samhälle, precis på tvärs mot annan utveckling. Centerpartiet vill ha en annan utveckling i Sverige. Delar av detta utvecklingsarbete redovisas i vår motion som ligger till grund för en egen reservation om den ekonomiska politikens inriktning.

Jag yrkar bifall till reservation nr 14. Vad gäller sysselsättning, konkurrens och företagande yrkar jag bifall till den reservation som Centerpartiet, Folkpartiet, Kristdemokraterna och Moderaterna har gemensamt. Självfallet står jag bakom våra övriga yrkanden men för tids vinnande stannar jag vid detta.

Anf. 4 KARIN PILSÄTER (fp):

Fru talman! Jag ska börja som de flesta av oss brukar göra i de här debatterna; med att säga att det går bra för Sverige. Och det är ju bra.

Men betyder det att det är tid för oss att bara sätta oss ned och rulla tummarna och njuta? Nej, det är inte vår uppgift. Vår uppgift är att se till att det kommer att gå bra för Sverige längre och att fler får njuta frukterna av att det faktiskt går bra.

Historien är knappast slut bara därför att vi har bytt inte bara decennium utan också århundrade och att vi har hög tillväxt. Faktum är att det finns mycket stora problem och mycket stora uppgifter för oss att ta tag i över hela världen och hemma i vårt land. Det är inte ens så att liberalismen har segrat, även om marknadsekonomin för de flesta numera tillhör vardagen. Miljarder människor på vår jord lever fortfarande i diktaturer, och miljarder människor lever i stor fattigdom. Främlingsfientlighet och intolerans är fortfarande ett mycket stort problem, och det växer i land efter land.

Det finns många stora utmaningar för oss att ta tag i. Då är inte uppgiften för politiker att bara sitta och slå sig för bröstet och säga: Vad bra vi är, och vad bra det går!

Just nu går det ekonomiskt bra. Det har i huvudsak två orsaker. Det ena är att vi har en mycket stark internationell konjunktur. Det är mycket bra, men det är knappast någonting som vi politiker kan rösta fram vare sig i Sverige eller i något annat forum. Vi kan njuta frukterna av den på grund av att vi under de senaste 10–15 åren har gjort många stora ekonomiska reformer i vårt land.

Man kan dra lärdom av detta på olika sätt. Regeringens lärdom är uppenbarligen att det som är gjort är gjort, och det räcker. Eller så kan man dra lärdomen att låta fler dra nytta av resultat genom en fortsatt reformpolitik. Vi folkpartister tycker att man ska dra den senare lärdomen.

Det är nu som det är tid att genomföra sådana reformer. Sedan blir det bara jobbigare, när nedgången kommer – för den kommer. Detta är ingen svartmålning, även om jag vet att finansministern säkert i sitt manus har inskrivet att Pilsäter som vanligt var en dysterkvist. Men det är inte så, utan det är bara ren och skär, vanlig och normal realism.

Det tar längre tid – kanske för lång tid – att få resultat av ekonomiska reformer om man väntar. Vi vet att resultaten kommer att behövas. Det är inte konstigare än att vi vet att det efter den här vackra försommaren kommer att komma en vanlig sommar, och att det sedan kommer att

komma en höst. Vi vet inte riktigt när, vi vet inte hur kallt det blir och vi vet inte vilket datum den första snön kommer – men den kommer.

Åtminstone tillhör jag den typ av människor som inte låter bli att byta värmepanna i huset ifall den går sönder bara för att sommarkvällen är ljum. Jag skickar med ungarna galonisar till dagis även om det inte regnar just i dag, för de kommer kanske att behöva dem en annan dag.

Precis samma sak tycker jag borde prägla en ansvarsfull regering. Det gäller att göra det som behöver göras även om resultaten inte just för ögonblicket riktigt framstår som exakt nödvändiga. Framför allt ska man inte vänta till dess att resultaten inte kommer att infinna sig när de behövs.

Vi kan se att det faktiskt inte händer någonting. På ett sätt kan man också förstå varför sossarna vilar på lagarna. Det mesta av det som har gjorts har nämligen gjorts mot deras vilja, eller i varje fall med dem som både motsträviga och saktfärdiga partner. Som Gunnar Hökmark redogjorde för här förut så är också deras stödpartiet på varenda punkt tvärtemot. Det gäller särskilt yrkespopulisterna i Vänsterpartiet.

Vi har reformerat sjukförsäkringen, vi har avreglerat valutamarknaden, vi har gått med i Europasamarbetet, vi har en självständig riksbank och vi har genomfört en inflationsbekämpningspolitik. Vi har ett nytt pensionssystem, som är en mycket viktig del av de ekonomiska strukturreformer som har gjorts, vi har avreglerat telemarknaden osv.

När resultaten av den typen av förändring nu trillar in är man inte sen att försöka kamma hem beröm av det. Det är inte ens särskilt länge sedan som socialdemokraterna ytterst upprört motsatte sig varje tanke på utförsäljning av Telia. I dag är det högsta visdom, men bara en minoritetspost. Vi kommer säkert att få se dem backa in i nya positioner när det gäller den här typen av förändringar. Men kan man ha en regering som alltid backar in i framtiden?

Varför pratar vi då så mycket om att de strukturreformer som är gjorda till ingen, eller så väldigt liten, del bär regeringens signum? Varför är det så viktigt? Är det för att få beröm?

Nej, det handlar om ifall man har en trovärdighet, och om man kan tro att det kommer att hända någonting för framtiden. Det är det som är poängen – inte vem som ska ha beröm för det som har hänt nu. Det enda vi vet om framtiden är ju att det inte blir som det är i dag. Vi måste själva ta tag i och förändra villkoren i takt med att verkligheten förändras.

Passivitet eller eftergivenhet åt de bekväma lösningarna kommer att ge dåliga resultat – alldeles särskilt för de mest utsatta. Vi vet det av erfarenhet, och vi kan tänka oss att det kommer att hända i framtiden igen. Vi vet att det är änkor, invandrare, ungdomar, kvinnor i alla kategorier, äldre och sjuka som kommer att drabbas mest även nästa gång regeringens slappa politik kommer att slå hårt ut bland människor.

För att hålla ihop koalitionen kommer man hela tiden överens om minsta gemensamma nämnare, vilket betyder stopp för reformering av svensk ekonomi och att man i stället är ute och ökar utgifterna.

Nu är inte Lars Bäckström med i debatten, men jag hoppas att Johan Lönnroth också känner till detta. Lars Bäckström brukar ju citera Magnus Ugglas, och den som jag absolut allra mest kommer att tänka på bland alla dessa Ugglasånger är den som finns på den senaste skivan, nämligen:

Gör det, gör det, gör det! ropar djävulen. Men gör det fort!

Prot.

1999/2000:127

14 juni

Riktlinjer för den ekonomiska politiken, utgiftstak, skattefrågor, m.m.

Det är ungefär det som det handlar om när det gäller regeringens ekonomiska politik: Gör det fort, så ingen riktigt märker! Gör det fort när vi rundar av utgiftstaken! Gör det fort när vi inte talar om vad vi håller på med!

Men jag tror inte att man kan lura de ekonomiska lagarna i längden, även om man kan lura slappa marknadsaktörer med att man inte håller på med någonting.

Jag tycker, fru talman, att det är viktigt att vi var och en gör vår uppgift. Det är politikernas uppgift att försöka lägga bästa möjliga grund för jobb och företagande. Det görs för lite.

Det är inte bara vi som tycker så här. Vi kan se hur inte en inhemsk politisk rörelse, utan en internationell opartisk organisation som OECD ser på den svenska ekonomin i ett lite längre perspektiv. I den senaste prognosen, som kom för 14 dagar sedan, har man en medelfristig bedömning. Där startar Sverige från en position där 15 OECD-länder har en högre inkomst per person. Sverige ligger ungefär i mitten bland EU-länderna. Om man menar allvar med ambitionen med att Sverige ska vara ett land som kan bjuda goda löner vid en internationell jämförelse, och inte konkurrera som låglöneland, så måste Sveriges relativa position förändras.

Men enligt OECD:s bedömning för åren bortom den allra närmaste konjunkturuppgången i år och nästa år skulle Sverige ha en lägre tillväxt än OECD-området i övrigt. 16 OECD-länder skulle ha en högre BNP-tillväxt än Sverige. Vår position som ett medelmåttigt EU-land skulle inte förändras. Och det efter dessa fantastiska år – Göran Perssons feta år! Sverige skulle tillhöra de länder där arbetslösheten ökar.

Detta är någonting som oroar mig väldigt mycket, och det borde oroa den rödgröna ledningen också. Men uppenbarligen är så inte fallet. I varje fall ger det inga resultat i form av förslag.

Mot denna passivitet tycker jag ändå att det känns väldigt skönt att vi kan ställa en enad opposition med aktiva förslag till en ekonomisk reformpolitik på de områden som är viktiga just för jobb och företagande för att människor ska kunna få jobb, försörja sig själva och t.o.m. få ökade inkomster. Det handlar om reformer på skattepolitikens, arbetsmarknadspolitikens och konkurrenspolitikens områden och på företagandets villkor.

Fru talman! Folkpartiet är med om de här förslagen. De är ganska noggrant redogjorda för redan.

Den här debatten handlar om inriktningen av den ekonomiska politiken och budgetramarna för de närmaste åren. När det gäller budgetpolitiken handlar det om att göra rätt saker, och att göra dem på rätt sätt. Det är väldigt bra med utgiftstaken och budgetlagen. Det har varit en av de absolut viktigaste ekonomiska strukturreformerna.

Det finns en sak som jag ändå tycker är lite märklig och som det skulle vara bra om man fick ett svar på senare i debatten. Jag vet inte om finansministern är här – han kanske lyssnar utanför. När det går så otroligt bra för Sverige, och människors inkomster faktiskt ökar – varför håller man på och höjer utgiftstaken, och varför tricksar man med dem?

Politik är trots allt inte bara att vilja – det handlar också i rätt hög utsträckning om att välja och att förklara varför man väljer som man gör.

Sverige har fortfarande västvärldens mest konjunkturkänsliga statsfinanser. Resultatet av det är just precis vad vi kommer att se när vi inte längre står på toppen av en högkonjunktur.

Även här har OECD – om man nu inte vill tro på vad Folkpartiet säger – kommit med en del förslag och riktlinjer för vad vi skulle behöva göra. Man har räknat på detta. Vi behöver skapa oss en rätt rejäl fallhöjd just på grund av konjunkturkänsligheten, och vi behöver minska denna känslighet så att inte statsfinanserna riskerar att försämrats så pass kraftigt som de annars kommer att göra.

Vi behöver ha en rejäl fallhöjd, och den behöver vara minst 2,5 %, säger OECD, för att vi över huvud taget ska hålla näsan över vattenytan när det kommer sämre tider. Men vi ser ju tyvärr ingenting av den viljan från regeringens sida.

Den tredje punkten är ju konjunkturpolitiken. Ett resultat av att man inte förmår att hålla i utgifterna i en högkonjunktur är ju att man för en procyklisk konjunkturpolitik, en politik som förstärker konjunkturen. Och det är ju ganska märkligt. Visserligen har vi väl alla kunnat konstatera att inte bara Keynes är död utan även Keynes idéer såsom funktionella i en liten öppen ekonomi. Men man kan ändå undra varför man så att säga använder Keynes fast tvärtom.

Fru talman! Folkpartiets alternativ till budgetramar som finns beskrivna i vår motion och i reservationen i betänkandet handlar om lägre utgifter, strategiska skattesänkningar för jobb och företagande, större överskott i statsfinanserna, de offentliga finanserna, för de närmaste åren och ytterligare större avbetalningar på statsskulden med hjälp av utförsäljningar som är strukturellt motiverade.

Vi tycker att det är viktigt att man prioriterar bättre bland utgifterna än vad regeringen gör, att man satsar på det riktigt viktiga. Vi föreslår en höjning av biståndet, en ökad ekonomisk satsning på handikappade med en stor tillgänglighetsreform och ett återupprättande av assistansreformen för personer med funktionshinder, det som vi tycker är den absolut största frihetsreformen under 90-talet och som socialdemokraterna ständigt attackerar och försöker radera. Man måste återställa änkepensionerna, lösa trafikkaoset och försöka återupprätta förtroendet för rättsväsendet igen.

Fru talman! Man behöver också en inriktning på skattepolitiken. Socialdemokraterna redovisar tyvärr inte det. De sovande skattesamtalen blev ju sedan stendöda. Göran Persson hänvisar alla frågor om skatterna till höstens samtal. Man undrar om han inte känner till det som Bosse Ringholm plötsligt kom på, nämligen att moderaterna vill sänka skatten. Vet inte Göran Persson om att skattesamtalen är avslutade? Det enda som det talas om är den s.k. kompensationen för egenavgifterna. Och det är ganska märkligt. Det är ju först och främst den enda skatt som är riktigt värd att betala, eftersom man vet vad den går till. Metoden undergräver pensionsöverenskommelsen och är ganska märklig utifrån det perspektivet. Man tar sig bort från de raka rören mellan avgifter och förmåner. Vad kommer att hända i fortsättningen? Och framför allt är det ju ingen skattereform.

Vi genomförde tillsammans med socialdemokraterna, konstigt nog, århundradets skattereform. Den höll inte ens det årtiondet ut. Men, fru talman och herr finansminister, det är ett nytt århundrade nu, och nu

Prot.
1999/2000:127
14 juni

*Riktlinjer för den
ekonomiska politiken,
utgiftstak, skattefrågor,
m.m.*

gäller nya villkor. Det behövs därför en skattepolitik som tar till vara människors möjligheter och som gör Sverige till ett attraktivt land för människor att arbeta och driva företag i. Det måste löna sig att arbeta, spara och ta risker. Därför föreslår vi en skattereform med inriktning på att sänka marginalsatterna, att sänka skatten på arbete, att gynna risk-sparande, även sådant som görs av privatpersoner, och att se till att det blir lättare att vara företagare. Vi skulle behöva besked om en långsiktig inriktning. Det behövs inga nya utredningar eller tjocka böcker.

Fru talman! Jag skulle vilja säga, som vi brukar säga till företrädare för regeringen, att om regeringen inte vill lyssna på oss så lär av Blair. Häromdagen skrev Tony Blair, er favoritkompis, tillsammans med premiärminister Aznar bland mycket annat att en viktig uppgift nu är att reformera ekonomin men att undvika sådan skatteharmonisering och reglering som driver jobben ut från Europa. Därför tycker vi att ni borde lyssna mer på det än på de andra hos er som tycker att man i stället i Europasamarbetet ska satsa på att försöka övertyga de andra länderna om att höja skatterna. Vad vi behöver är ett internationellt konkurrenskraftigt skattesystem som gör att Sverige blir ett attraktivt ställe för jobb och företagande.

Fru talman! Jag ska ta upp kvinnofrågorna eller jämställdhetsfrågorna. Även jag var med i FN i förra veckan. När man talar om jämställdhetsfrågor och kvinnofrågor i de andra länderna så talar man om *empowerment*. Man talar mycket om försörjning. Man talar om feminiseringen av fattigdomen. Och självklart ter sig problemen i Sverige som mycket små och futtiga om man jämför med den situation som kvinnor har runtom i världen. Men på något sätt handlade det i rätt hög utsträckning om gradskillnader och egentligen inte om artskillnader. Vi har egentligen precis samma typ av problemställningar i Sverige, även om problemen inte alls är lika stora och lika grava. Jag tycker att det vore bra om regeringen – framför allt regeringens stödpartier som tjarar så mycket om att de är feminister men som vill agera så lite utifrån ett feministiskt perspektiv – verkligen kunde ta tag i sådant som att se till att kvinnor kunde få rejäla möjligheter till jobb och egen försörjning, lika lön för likvärdigt arbete, lika möjligheter att starta företag, lika möjligheter till kreditgivning i stället för ständigt bidrag och någon gång kunde inse att vägen till jämställdhet, makt åt kvinnor, faktiskt inte går via mer makt åt staten.

Fru talman! Mycket har sagts tidigare i denna debatt. Det mesta av det som jag har sagt har jag sagt tidigare i vår, i julas, i höstas, förra våren, osv. Men upprepning är ju inläringens moder. Kanske kan ett och annat frö till slut sås hos Bosse Ringholm – droppen urholkar stenen, vem vet. Jag tycker att det i dagens betänkande finns ett antal mycket bättre förslag än utskottsmajoritetens förslag, och jag står givetvis bakom alla de reservationer där Folkpartiet finns med, men jag yrkar bifall bara till reservationerna 1 och 15.

Anf. 5 JAN BERGQVIST (s):

Fru talman! Kommer våra barn och barnbarn att få leva i ett Sverige med rent vatten, frisk luft, rik natur och en giftfri miljö? Kan vi skapa ett framtidens Sverige med sammanhållning och solidaritet, ett land där det

finns plats för alla, och där unga och gamla kan leva ett tryggt och gott liv?

Vårt land har gjort en enastående resa från det gamla gistna Fattigsverige till det moderna Valfärdssverige, och vi är ett stort tack skyldiga alla er som har varit med och byggt folkhemmet och tagit oss dit där vi är i dag.

Men nu handlar det om att möta framtidens utmaningar. Sverige måste besegra arbetslösheten, och vi måste göra det så rejält att det kan bli arbete åt alla. Vi måste ta nya steg in i kunskapssamhället, skapa bästa tänkbara skola för våra barn, se till att alla får chans att vara med om det livslånga lärandet och göra Sverige till en sjudande gryta av studier och kunskapslyft och se till att människor kan växa i kompetens och kunskapslyft både i arbetet och utanför arbetet. Vi ska värna välfärden, men vi ska också se till att välfärden växer sig så stark och självklar att tryggheten, vården och omsorgen finns där åt alla som behöver.

Att svenska folket blir friskare och lever allt längre, att det blir många gamla människor i Sverige, är kanske det allra bästa tecknet på att vi lever i ett gott samhälle som utvecklar sig åt rätt håll. Men vi måste också se till att vi klarar en rättvis och solidarisk betalning av den goda välfärden, så att alla kan få del av den; alla, inte bara några.

För precis en vecka sedan var jag med och överlämnade en utredning till miljöminister Kjell Larsson och den övriga regeringen. Den heter *Framtidens miljö – allas vårt ansvar*. Den är resultatet av en omfattande dialog, där tusentals människor har varit med och diskuterat vad det är som krävs för att vi till nästa generation ska kunna överlämna ett samhälle där de svenska miljöproblemen i stort sett är lösta.

Under årens lopp har jag varit med i många statliga utredningar, men ingen har varit så viktig och avgörande som just denna. För mig är det helt klart att ingen politisk uppgift kan vara viktigare än att vi ger våra barn och barnbarn chansen att om de vill, och det tror jag faktiskt att de vill, få leva i solidaritetens goda och gröna folkhem, i ett Sverige där vi har gått hela vägen från ett avloppssamhälle till ett kretsloppssamhälle.

Låt oss därför se till att kampen för den goda miljön kan gå hand i hand med kampen för arbete, rättvisa och välfärd.

Hur kommer då vårpropositionen in i det här sammanhanget? Där finns den rätta kompassriktningen, och där tas åtskilliga steg framåt. När jag hör Gunnar Hökmark får jag intrycket av att han över huvud taget inte har läst vårpropositionen, och skulle han till äventyrs ha gjort det har han i varje fall ingenting förstått. I vårpropositionen finns program för fler jobb. Där finns en kraftig satsning på barn med höjda barnbidrag, studiebidrag, flerbarnstillägg, förlängd föräldraförsäkring, allmän förskola, maxtaxa i barnomsorgen och ännu mer pengar till skolan.

Glädjande är också att vi kan se fram emot många nya miljarderna till en bättre vård och omsorg. Dessutom kan vi se fram emot högre bostadstillägg till de sämst ställda pensionärerna. Tandvården tillförs nya resurser från 2002, och vi får en välbehövlig förstärkning av rättstryggheten. Till det kommer ökade satsningar på biståndet, som Karin Pilsäter var inne på. Vi fortsätter att göra Sverige till ett föregångsland när det gäller miljön. Det finns alltså mycket att glädja sig åt i Sverige just nu.

Sedan är det en annan sak att det är naturligt om man tillhör ett oppositionsparti att man ska försöka vara kritisk och granskande, och det är

Prot.

1999/2000:127

14 juni

Riktlinjer för den ekonomiska politiken, utgiftstak, skattefrågor, m.m.

inget fel i det. Men det är ju inte nödvändigt att man uppträder som om man har kommit till en stämma med begravningsentreprenörernas förening, som jag tyckte att Gunnar Hökmark faktiskt gjorde.

Hör ni hur Gunnar Hökmark använder ordet reform? Att skära ned i statens utgifter är enligt Gunnar Hökmark en reform. Att göra a-kassan dyrare för den enskilde är också en reform. Att försämlra anställnings-skyddet kallar Hökmark för en reform. De sociala reformer som socialdemokraterna står för är däremot inga reformer. Han säger i stället att det är liktydigt med ökad makt på medborgarnas bekostnad. Det står så i reservationen.

Samma sak har i tidigare moderata program uttryckts på det här målande sättet: Varje ingrepp i medborgarnas liv, varje reglering, varje skatt försvårar planer och dödar livsprojekt.

Det betyder alltså att när vi tar ut skatt och därigenom kan förbättra villkoren för handikappade och pensionärer säger moderaterna att vi minskar friheten i Sverige och dödar livsprojekt.

Men kanske är det tvärtom. Kanske ökar vi friheten och ger nytt liv åt enskilda människors möjligheter att förverkliga sina drömmar.

Moderaterna anser att välfärdsstaten har tjänat ut, att välfärdsstaten ska ge vika. Så står det i deras programskrift *Land för hoppfulla*. I stället ska marknaden lösa problemen åt oss. Skatterna ska sänkas, men i gengäld får vi räkna med att drabbas av nedskärningar. Vi får betala kraftigt höjda avgifter, och vi får dryga utgifter för privata försäkringar. Dessutom ökar klyftorna mellan fattiga och rika.

Moderaterna talar om frihet. Men vems frihet talar de om? I frihetens namn ska statens insatser för välfärden hårt beskäras. I frihetens namn ska kommunerna vingklippas. I frihetens namn ska landstingen avlövas och på sikt avskaffas.

Vi socialdemokrater vill vidga frihetens gränser för alla, öka alla människors frihet. Just därför säger vi nej till en politik som innebär att de ekonomiskt starka ökar sin frihet på andras bekostnad.

Jag ska nu inte gå in på vad som hände när moderaterna satt i regeringen, även om det vore frestande med tanke på att Gunnar Hökmark sagt att det moderaterna gjorde i regeringen 1991–1994 kan de göra igen. Däremot vill jag peka på att det även i de andra borgerliga partierna kommer en motreaktion mot vad moderaterna håller på med ute i regionerna. Det är kris i de båda regionerna Skåne och Västra Götaland.

I Västra Götaland blev det nödvändigt för Folkpartiet och Centerpartiet att bryta upp regeringssamarbetet med de självsvåldiga moderaterna. I Skåne är det ännu värre. Där klamrar sig en borgerlig fyrklöver fast vid makten med stöd av det främlingsfientliga partiet Skånes väl, som i sin tur redan har spruckit.

Den borgerliga tidningen Sydsvenska Dagbladet skriver på ledarplats så här:

En styrande borgerlig fyrklöver som ständigt måste söka stöd för sin politik hos de bakåtsträvande och främlingsfientliga lokalpolitikerna i Skånes väl har själva försatt sig i ett trist och passiviserande tillstånd.

Det handlar om sjukvården i hela Skåne, sjukvården som Mats Odell här nyss ömmade för. Det är ett samarbete som pågår i Skåne till skada för sjukvården.

En annan borgerlig tidning, Helsingborgs Dagblad, skriver under rubriken Det knakar i fogarna: Region Skåne har ingen kontroll på kostnaderna. Samtidigt fräter kritiken mot att regionledningen inte har fått ordning på sammanhållningen inom det borgerliga blocket. Region Skåne kan därför gå en utveckling liknande den i Västra Götaland till mötes.

Fru talman! Vi kan alla göra felbedömningar av den ekonomiska utvecklingen. Vad gör vi då när vi upptäcker att vi hade fel, att vi har gjort ett misstag? I bästa fall erkänner vi öppet att vi har gjort ett misstag och så försöker vi lära oss någonting av det för framtiden.

Men när jag hör Gunnar Hökmark tycker jag att det verkar som att han är på väg ut på trampolinen för att göra ett nytt stort magplask i felbedömningar. Här har vi en situation när Sveriges tillväxt är starkare än i de flesta andra länder. Vi är inne i den starkaste tillväxtfasen i Sverige på 40 år. Det går bra i Sverige. Det går ännu bättre för Sverige än för andra länder. Det kommer till nya jobb i en takt som vi inte har haft på år och dag. Vi har stigande överskott i utlandsaffärerna. Vi har bättre offentliga finanser än nästan alla andra europeiska länder. Vi har mer blomstrande företagsklimat än vi hade under något år på 90-talet. Enligt Riksbanken kommer vår ekonomi att växa med nästan 12 % under treårsperioden 2000 till 2002.

Men Hökmark säger: Det bidde ingenting. Ingenting hände, det var stillastående och inga reformer. Det var vad Hökmark sade, och nu nickar han instämmande. Jag kan bevisa för Hökmark att han har fel. Jag kan göra det med hjälp av hans egna siffror.

För nästan ett år sedan, den 15 juni förra året, stod Bo Lundgren i denna talarstol. Då påstod han att det var över en miljon människor som saknade jobb i Sverige på ett eller annat sätt. Nu läser vi er reservation i finansutskottets betänkande. Där skriver ni ned den siffran till 700 000. Även den siffran är alldeles för hög. Men det har alltså hänt någonting om ni måste skriva ned siffran för sådana som är utanför arbete med inte mindre än 300 000 människor på ett enda år. Det visar ju att Hökmark talar i luften när han här talar om att det inte bidde någonting, att ingenting händer, att det är stillastående. Det märktes ju också om man hörde de övriga borgerliga partierna att de inte alls hade samma bild av hur situationen är i Sverige. Hökmark var ganska isolerad och ensam i sin svartmålning av den ekonomiska utvecklingen. Ändå står han här i talarstolen och säger: Vi borgerliga är eniga. Vi har gemensam politik, osv. Ni är inte mer eniga än att ni splittrar er på 27 olika reservationer i finansutskottets betänkande, varav bara två är gemensamma för alla fyra partier.

Man kan också läsa tidningen Nu. Där säger Lena Ek: Om det är någon i det borgerliga lägret som är udda är det snarast Moderaterna. Hon understryker: Det finns ingen enighet om det övergripande, ingen enighet om miljöpolitiken, ingen enighet om skatterna, ingen enighet om regionalpolitiken osv.

Den s.k. enigheten om ett samarbetsprogram är som ett sönderblåst paraply som spretar åt alla håll. I sammanhanget kan jag inte låta bli att erinra mig Bengt Westerberg, som vid ett tillfälle under den borgerliga regeringens tid sade: Regeringen är helt enig, fast jag har en annan åsikt.

Ni har en reservation där ni har skrivit ihop er. Det handlar om anklagelser om budgettricksande. Först och främst vill jag konstatera att i sin

Prot.
1999/2000:127
14 juni

*Riktlinjer för den
ekonomiska politiken,
utgiftstak, skattefrågor,
m.m.*

motion talade moderaterna om ett budgettricksande på 15 miljarder. I reservationen har ni prutat ned till knappt 7 miljarder. Mycket prutades det inte, men hälften prutades genast.

I propositionen redovisas helt öppet vad det är frågan om och varför. Vi hade en utfrågning med statssekreterare Curt Malmberg från Finansdepartementet. Den utfrågningen finns ordagrant återgiven i vårt betänkande. Där framgår att oppositionen trots energiska försök inte på någon punkt lyckades beslå regeringen med tricksande eller fifflande. Allt är förenligt med budgetlagen. Om ni nu trodde på det ni själva säger borde ni dra slutsatser av det för egen del. Men det gör ni inte.

Den redovisning som nu föreslås för tullen, polisen och Centrala studiestödsnämnden finns redan sedan många år för Patent- och registreringsverket. Ni kritiserar förslagen i vårpropositionen, men ni har år efter år accepterat samma sak för Patent- och registreringsverket. Inte heller i år föreslår ni någon annan ordning för Patent- och registreringsverket. Hur tror ni att ni kan få förtroende för er budgetpolitik om ni uppträder på det viset?

Det verkligt allvarliga är när Gunnar Hökmark anklagar oss andra partier för att bryta mot grundlagen. Det är en oerhört allvarlig anklagelse. I sak har han fel. Han har Lagrådet emot sig, han har konstitutionsutskottet emot sig och han har många juridiska experter emot sig. Om han ändå trots allt har kommit till den uppfattningen att reglerna för den kommunala inkomstutjämnningen bryter mot grundlagen ska han naturligtvis kräva att detta grundlagsbrott upphör så fort som det över huvud taget är möjligt. Men det gör inte Hökmark. Han kräver inte att det ska ändras i år, och han kräver inte ens att det ska ändras nästa år. Det visar att Hökmark inte tar sig själv på allvar. Hur ska Hökmark då kunna vinna förtroende för sin politik?

I vårt betänkande finns en hel del kritik mot budgetalternativen från de fyra oppositionspartierna. För dem som är intresserade av ekonomisk politik tror jag att det kan vara rätt intressant läsning. Det som jag tycker är allvarligast är detta: Folkpartiet, Kristdemokraterna och Moderaterna använder a-kassan och arbetsmarknadspolitiken som om det där på något sätt fanns en outtömlig kassakista.

Ur den plockar ni miljard efter miljard för att ni ska betala av på statsskulden, för att ni vill sänka skatter eller för att ni vill öka allehanda utgifter. Det verkar som att ni väljer den summa som passar och sedan plockar den från arbetsmarknadspolitiken. Under treårsperioden 2001–2003 tar Folkpartiet ut 17 miljarder, Kristdemokraterna plockar ut 30 miljarder, och Moderaterna är naturligtvis värst med 43 miljarder.

Vad som händer är att ni slår sönder stora delar av arbetsmarknadspolitiken. Det kommer ofrånkomligen att göra det svårare för många invandrare, arbetshandikappade, långtidsarbetslösa och många andra. Det är fel att tro att vi inte behöver någon arbetsmarknadspolitik därför att vi har en högkonjunktur. Även då behövs det en lagom stor orkester med väl fungerande arbetsmarknadspolitiska instrument.

I en god konjunktur kan man komma upp till en omsättning på en miljon jobb på ett enda år på arbetsmarknaden. Då måste vi ha en väl fungerande arbetsmarknad. Vi måste ha en kvalificerad yrkesutbildning utöver alla de insatser som ändå behövs för särskilt utsatta grupper. Tänk

över detta, tänk om och lägg ned planerna på att på detta vis förstöra den svenska arbetsmarknadspolitiken!

Mats Odell höll här ett engagerat tal om den sociala välfärden. Samtidigt förenade han det med en svavelosande predikan över hur höga skatterna är i Sverige. Vi vet att Kristdemokraternas politik inte går ihop i det slutliga loppet. När det väl kommer till kritan väljer ni tydligen alltid att samarbeta med Moderaterna. Därmed är det engagemang som Mats Odell visade på inte övertygande när det gäller de sociala frågorna.

Sedan använde sig Mats Odell av det gamla knepet med förmögenhetsskatten och aktiemiljardärerna. Jag vet inte hur ofta det används för att skapa något slags upprördhet över att vi har förmögenhetsskatt i Sverige. Han formulerade sig som så, att landets aktiemiljardärer är befriade från skatt på sina aktier. Så är det inte. Landets aktiemiljardärer får betala förmögenhetsskatt på sina börsaktier, sina utländska aktier, sina hus, sina bilar, sina båtar, sina banktillgodohavanden osv. på precis samma sätt som alla andra.

Däremot har vi en regel i Sverige att det inte är förmögenhetsskatt på arbetande kapital, t.ex. om man har en stor andel av ett familjeföretag. Det ironiska är att det var de borgerliga som gick i bräsch för regeln om att ta bort förmögenhetsskatten på s.k. arbetande kapital. Sedan kan man fråga sig hur man definierar arbetande kapital. Det är inte alldeles enkelt att klara ut vad som är arbetande kapital.

Att arbetande kapital skulle befrias från förmögenhetsskatt har de borgerliga gått i bräsch för. Nu är de upprörda över att det förhåller sig på det sättet att det arbetande kapitalet inte är belagt med förmögenhetsskatt. Jag förstår inte varför ni är så upprörda. Ni vill ju avskaffa all förmögenhetsskatt.

Stefan Persson, som brukar användas som exempel, betalade såvitt jag vet förra gången 569 miljoner i skatt i Sverige. En betydande del av detta var förmögenhetsskatt. Sluta med försöken att skapa dimridåer kring förmögenhetsskatten! Den är betydligt bättre än sitt rykte.

Jag vill tacka Vänsterpartiet och Miljöpartiet för ett konstruktivt och bra samarbete om vårpropositionen. Jag ber också att få yrka bifall till finansutskottets förslag. Därutöver vill jag säga detta: För att få ett gott samhälle behöver vi mycket av solidaritet.

Solidaritet är att leva sig in i andra människors villkor och att visa omsorg och omtanke om varandra. Vi socialdemokrater vill att solidariteten ska vara Sveriges väg att möta framtiden. Vi säger nej till egoismens krassa marknadssamhälle. Vi vill vara med och bygga solidaritetens goda och gröna folkhem.

Anf. 6 GUNNAR HÖKMARK (m) replik:

Fru talman! Det är lite besvärande att finansutskottets ordförande inte kan skilja mellan den verklighet vi ser här utanför och den politik som vi diskuterar här i dag. Att Sveriges ekonomi går bra i dag beror inte på den politik som vi diskuterar just nu utan på den politik som har genomförts under 1990-talet.

Det är slående att socialdemokraterna och Jan Bergqvist i grunden har varit emot alla de viktiga reformer som ledde fram till att det i dag går bra för Sverige.

Prot.

1999/2000:127

14 juni

Riktlinjer för den ekonomiska politiken, utgiftstak, skattefrågor, m.m.

Jan Bergqvist kan ju ge ett exempel. Svara på frågan: Hur ställde sig socialdemokraterna till avregleringen av telemarknaden? Det är en av de viktigaste reformerna, som har lett till att det i dag har vuxit fram en spännande IT-industri i Sverige. Björn Rosengren brukar peka på att avregleringen av telemarknaden är ett av de främsta skälen till att det sker en spännande utveckling i Sverige. Svara på den frågan inför kammaren, Jan Bergqvist! Hur röstade Jan själv, och hur röstade socialdemokraterna?

Detta är vad det handlar om när vi säger att det behövs reformer. De behövs för att öppna upp och förändra, så att vi ska kunna ta till vara de nya möjligheter som finns.

Men när vi diskuterar politiken här i dag är saken den att ni socialdemokrater, Miljöpartiet och Vänsterpartiet inte kan enas om att genomföra en enda av de reformer som nu behövs för att skapa ytterligare nya möjligheter. Det är t.o.m. så att era stödpartier fortfarande är emot de reformer som ni numera accepterar efter att ha sett vilken nytta de har gjort.

Sedan ska jag ta upp budgettricksandet. Om anslagen och avgifterna till Vägverket sade Björn Rosengren: Det ska väl erkännas att det är ett sätt att runda utgiftstaket. Finns det något tydligare belägg för att det handlar om budgettricksande? Det är möjligt att Jan Bergqvist instämmer med Ulrica Messing, som uppenbarligen har sagt om Rosengren att det inte bara är i telefon som han pratar mycket.

Det skulle vara bra att få en kommentar av Bergqvist till båda dessa saker.

Anf. 7 JAN BERGQVIST (s) replik:

Fru talman! Vid finansutskottets utfrågning av statssekreterare Curt Malmberg fick oppositionen möjlighet att ställa frågor och gå igenom det s.k. budgettricksandet. Det protokollet finns bilagt till vårt betänkande. Alla kan läsa och se där att det inte fanns en enda punkt där något som helst budgettricksande eller annan manipulation kunde beläggas. Så är det med den saken.

För några år sedan var moderaterna ute och svärtade ned politiken och sade att allt var nattsvart. Jag har några citat som jag skulle kunna glädja Hökmark med om han ville. Då hade de borgerliga debattörerna inte någon som helst lust att finna ett samband mellan den ekonomiska utvecklingen i Sverige och den politik som de borgerliga partierna förde i början av 1990-talet.

Det intressanta är att det är först nu, när det går väldigt bra för Sverige, som de vill hoppa på vagnen och förklara det utifrån saker bakåt i tiden. Det gjorde de inte för så sent som två år sedan.

Gunnar Hökmark undvek helt att kommentera det som är allvarligast i den här debatten. Han anklagar oss för grundlagsbrott, men han lyfter inte ett finger för att kräva att detta grundlagsbrott ska upphöra så snabbt som möjligt. Det tycker jag är det allra allvarligaste i dagens debatt.

Anf. 8 GUNNAR HÖKMARK (m) replik:

Fru talman! Till att börja med vill jag att kammaren noterar en sak i diskussionen om reformer: Jan Bergqvist svarade inte på frågan om hur socialdemokraterna ställde sig till en av de viktigaste reformerna som

ledde till att det går bra för Sverige i dag, nämligen avregleringen av telemarknaden.

Det har sin poäng. På motsvarande sätt som ni var emot den reformen var ni emot andra, liknande reformer som har lett till att det i dag öppnas upp för nytt företagande och ny tillväxt i Sverige.

På samma sätt bekämpar ni de reformer som är aktuella i dag, t.ex. att modernisera arbetsmarknaden så att det ska bli lättare att bli anställd, att göra det lättare för nya företag att växa fram, att motverka den utflyttning av företagande och forskning som vi ser sker i dag.

Ni motverkar också de reformer som skulle kunna göra sjukvården och skolan till nya och spännande områden, inte bara för dem som är anställda där utan för samhället i dess helhet. Reformerna skulle dessutom kunna leda till en bättre sjukvård och en bättre skola. Dessa sektorer skulle kunna vara en bas i kunskapssamhället. Men ni är emot dessa reformer, precis som ni alltid har varit.

Det är symboliskt att det är så, och det blir värre av att ni tillsammans med Miljöpartiet och Vänsterpartiet inte kan göra någonting alls.

Jag skulle ändå vilja ha en kommentar till frågan om budgettricksandet. Curt Malmberg sade inför utskottet att det som de hade gjort inte var kriminellt, eftersom riksdagen hade godkänt det. Det är ingen som har hävdat att det är kriminellt eller att Bosse Ringholm ska ställas inför domstol. Däremot hävdar vi att ni går runt utgiftstaken, och det håller ju Björn Rosengren med om.

Det gjorde även statssekreteraren när han vidimerade att det finns en mängd olika utgifter som nu plötsligt redovisas under myndigheterna i stället för i statens redovisning. Den frågan tycker jag att riksdagens finansutskotts ordförande borde ha ett något bättre svar på än att säga att riksdagen har godkänt det.

Anf. 9 JAN BERGQVIST (s) replik:

Fru talman! Allt det här är öppet redovisat. Det finns inget fifflande eller några försök att smyga undan.

Det intressanta i sammanhanget är ju att motsvarande företeelse gäller för Patent- och registreringsverket, och det har ni accepterat i år efter år. Ni föreslår inte heller i år någon förändring av det förhållandet, och därmed faller alla invändningar platt till marken. Ni kan ju inte å ena sidan säga att det är fel att dessa förslag finns i vårpropositionen, å andra sidan acceptera det som redan förekommer hos Patent- och registreringsverket och för all del också en lång rad andra statliga myndigheter.

Samma sak gäller det här med grundlagen. Ni kommer med en oerhört grov anklagelse om att vi skulle begå ett grundlagsbrott. Då skulle man kunna tänka sig att ni åtminstone krävde att det skulle upphöra så snart som möjligt. Men det gör ni inte – inte i år, inte nästa år och inte ens år 2002. Nej, det ska upphöra först år 2003. Det betyder att ni inte tar er egen kritik på allvar.

När man hör hur Gunnar Hökmark redovisar den ekonomiska och sociala situationen i Sverige, måste man konstatera att han inte har någon som helst kontakt med verkligheten. Hans ord faller platt till marken.

Moderaterna har ju själva skrivit ned att det har skett en förbättring på arbetsmarknaden med 300 000 människor. De har alltså själva vidimerat att Hökmark har fel från början. Hökmark säger ju att han är förfärligt

Prot.

1999/2000:127

14 juni

Riktlinjer för den ekonomiska politiken, utgiftstak, skattefrågor, m.m.

överens med de andra borgerliga, men när man lyssnade till vad de sade hörde man att de hade en betydligt mer realistisk beskrivning av förhållandena i Sveriges ekonomi.

Anf. 10 MATS ODELL (kd) replik:

Fru talman! I mitt inledningsanförande pekade jag på en del förhållanden, nämligen att det trots den starka ekonomiska utvecklingen finns områden där det går bakåt med välfärden. Det är t.ex. att utbrändheten och sjukskrivningarna exploderar och att kostnaderna för detta är ett stort bekymmer också för statsbudgeten. Jag pekade på utvecklingen i den svenska skolan, vården och omsorgen.

Jan Bergqvist svarade med att fly till Skåne och Västra Götaland. Det vore intressant om Jan Bergqvist ändå försökte kommentera några av de här problemen som jag på ett seriöst sätt försökte lyfta fram. Är det inte ett bekymmer också för socialdemokraterna att livskvaliteten för människor i Sverige försämras, trots den goda ekonomiska utvecklingen? Det skulle vara intressant att få höra någonting om detta.

Denna debatt handlar som sagt om inriktningen av den ekonomiska politiken. Det har hållits ett antal stämmor, och Jan Bergqvist väljer att tala om begravningsentreprenörernas förbundsstämma. Jag förstår att han gärna flyr till den typen av stämmor, med tanke på att hans stödpartier har hållit ett par skrämmande stämmor som han själv är mer beroende av än han är av begravningsentreprenörernas stämma.

Och när det gäller den inriktning av politiken som där lades fast ställde jag också några frågor. Hur tänker sig Jan Bergqvist att nu jämka samman infasningen av kommunismen och av de verklighetsfrämmande förslag som också klubbades på Miljöpartiets stämma? Är inte detta ett problem? Han pekar på vår fyrpartireservation och talar om att enigheten är som ett trasigt paraply. Hur tänker sig Jan Bergqvist den långsiktiga inriktningen av den ekonomiska politiken tillsammans med Vänstern och Miljöpartiet?

Det skulle ändå vara intressant, fru talman, om han efter det att han har lagt ned så mycket kraft på att analysera vårt alternativ skulle kunna presentera lite grann av sitt alternativ. Väldigt lite, fru talman, talar nämligen för att Jan Bergqvist kommer att ha majoritet själv i denna kammar i framtiden. Han är beroende av de här stödpartierna. Svara på de här frågorna, Jan Bergqvist!

Anf. 11 JAN BERGQVIST (s) replik:

Fru talman! Det ska jag göra.

Vi är tre olika partier. Vi har väldigt olika uppfattningar i en del frågor, men vi har ett fungerande samarbete. Där vi har ett samarbete fungerar det mycket bra.

Vi kan ju bara se på vårpropositionen. Där är vi helt eniga om 20 beslutsmoment. Ni har samlat er om 25 olika reservationer. I tilläggsbudgeten är vi helt eniga. Ni splittrar upp er på en massa olika reservationer. I den kommunala skrivelsen finns 27 olika reservationer. Där är vi helt eniga.

Vi är olika partier. I vissa sammanhang har vi kraftigt olika uppfattningar, men vi har också ett väl fungerande samarbete på de områden där vi har ett samarbete. Så är det.

Det finns naturligtvis en hel del sociala problem i Sverige som vi måste göra någonting åt och som vi är i full färd med att arbeta med och förbättra. Samtidigt finns det naturligtvis en risk om man som Mats Odell väljer att beskriva det som att allt blir sämre och att allt går bakåt. Så är det ju inte. Vi fick nyligen en Unicefrapport där det i en jämförelse framgår att barnen i Sverige har det bäst i världen. Spädbarnsdödligheten i Sverige är bland de lägsta i världen. Medellivslängden stiger osv. Det är inte så att det allmänt sett går bakåt i sociala hänseenden i Sverige. Tvärtom går det faktiskt framåt. Men visst har vi problem som vi måste göra någonting åt. Vi ska satsa mera på vården. Vi ska bygga ut rehabiliteringen. Det finns mycket att göra när det gäller att ta hand om hälsofrågorna och ta ett samlat grepp. Så visst har vi fullt med arbetsuppgifter framöver, men samtidigt är det roligt att kunna se att det faktiskt lönar sig att föra en aktiv politik. Vi kan ju se att det ger positiva resultat.

Prot.
1999/2000:127
14 juni

Riktlinjer för den ekonomiska politiken, utgiftstak, skattefrågor, m.m.

Anf. 12 MATS ODELL (kd) replik:

Fru talman! Det blir lite bestickande när Jan Bergqvist säger att vi lever i ett gott samhälle och att svenska folket blir friskare när vi vet att sjuktagen exploderar. Detta landar fysiskt på finansutskottets bord i form av information om att sjuklönekostnaderna ökar från 24 till 31 miljarder kronor på ett år. Detta är ju ett jätteproblem. Jag ser fram emot att Jan Bergqvist försöker ägna sig åt de här problemen lite mer än åt att dyka ned i de regioner där våra partier har fått överta rena konkursbon efter en misshushållning under en annan majoritet.

Fru talman! Jan Bergqvist tog sedan upp det här med förmögenhets-skatten. Jag vill gärna fråga Jan Bergqvist vad han tycker om detta och om värnsskatten. Ser han inte ett problem i att vi i Sverige bestraffar ett beteende som de flesta vanliga människor tycker är rätt? Om vi lyckas vara sparsamma, arbeta idogt och amortera på våra skulder uppstår det en bestraffning i form av en förmögenhetsskatt som samtidigt i en globaliserad ekonomi driver kapital ur Sverige. Är det inte viktigt att vi får stopp på denna ström av oredovisat kapital som försvinner? Eller är det viktigare för socialdemokraterna att hålla fast vid den gamla ideologiska principen att ägande ska bestraffas?

Anf. 13 JAN BERGQVIST (s) replik:

Fru talman! Vi hade en period då de redovisade sjuktagen nog var för låga därför att människor gick sjuka till jobbet. De tyckte inte att de hade råd att vara borta från jobbet. Det var en hög arbetslöshet, och man var angelägen om att finnas tillgänglig på jobbet.

Nu har det antal som finns i jobb ökat. Det är riktigt att sjuktagen har ökat. Det är viktigt att vi tar det på allvar och gör någonting åt det. Men man kan ändå konstatera att det faktum att vi svenskar nu är inne i en utveckling där vi lever längre och längre är ett uttryck för att vi allmänt sett är friskare. Det är också så att spädbarnsdödligheten är lägre än den har varit någon gång. Medellivslängden stiger, och barnen har det bättre än förut, men det betyder naturligtvis inte att det ska vara en passivitet utan ett fullt och aktivt arbete.

Sedan vill jag bara återigen påminna om att det är bra att kristdemokraterna driver på i de här frågorna. Men det hjälper ju inte mycket, eftersom ni varje gång kommer till vägskälet och ska samarbeta med mo-

deraterna, som inte vill släppa till de resurser som behövs för att klara ut detta. Varje gång som det blir val mellan den sociala välfärden och moderaterna har ni valt moderaterna. Det är den tragiska sanningen.

När det gäller skatter förutsätter jag att Arne Kjörnsberg kommer att kunna utveckla den frågan mycket bättre än vad jag kan. Men det är klart att vi naturligtvis hela tiden måste se över vårt skattesystem så att det stämmer också i ett internationellt perspektiv. Vi ska naturligtvis inte ha sådana skatter som gör att vi förlorar på det i ett internationellt sammanhang. Samtidigt får man inte ge upp. Min uppfattning är inte alls att vi måste gå ned till precis samma låga skattenivåer som man har i lågskatteländer, utan vi kan ha en högre skattenivå än man har i andra länder.

Anf. 14 LENA EK (c) replik:

Fru talman! Jan Bergqvist inleder sitt anförande med en uppräkningslista av hur han vill att framtidens Sverige ska se ut. Det låter i sig ganska sympatiskt. Men det stämmer ju inte.

Framtidens Sverige är ett Sverige där det finns plats för alla, säger Jan Bergqvist. Sanningen är ju snarare att det, som ni driver på den regionala klyftan, handlar om en annan betoning, dvs. *en* plats för alla. Resten av Sverige är tomt.

Han pratar om att man ska skapa den bästa tänkbara skolan. Var femte elev går ut utan fullständigt betyg. Lärare, elever och föräldrar strejkar och gör skoluppror i kommun efter kommun. Utbildningsutskottet har diskuterat detta. Det kommer den ena larmrapporten efter den andra, och det kommer inte fram några förslag. Det kommer inga lösningar och inga skolsatsningar. Ett utvecklingsarbete för den bästa tänkbara skolan för alla finns ju inte i dagens läge.

Jag tänkte också ta upp en tredje punkt. Jan Bergqvist sade att svenska folket blir friskare och att det är det bästa tecknet på att vi lever i ett gott samhälle. Men antalet sjuktimmar ökade ju med 25 % från mars förra året till mars i år. Det är väl ett tecken på att det inte är ett gott samhälle.

Anf. 15 JAN BERGQVIST (s) replik:

Fru talman! Om Lena Ek hade lyssnat på mitt anförande skulle hon ha hört att jag inte påstod att vi hade nått det goda samhället men att vi har möjlighet att komma dit.

I jämförelse med andra länder står sig det svenska samhället mycket väl. Det gäller också skolan. Vi kan se många problem i skolan, och vi måste satsa på att utveckla skolan. Vi måste ge den mer resurser. Men jämför den svenska skolan med skolan i andra länder! Man kan inte alls tala om att det är någon speciell kris just i Sverige. På det stora hela står vi oss väl både när det gäller de resurser som finns i skolan och när det gäller hur skolan arbetar socialt och för att utveckla eleverna. Men vi kan göra mera, och det är viktigt att vi utvecklar skolan; det håller jag med om.

När det gäller regionalpolitiken håller jag med om att vi ser ett problem och att vi har en befolkningsminskning i stora delar av landet, i många kommuner. Det är någonting som jag inte tycker att vi bara passivt ska åse. Det finns anledning att på olika sätt göra någonting åt det. Jag tycker ändå att det är positivt att den förbättring av arbetsmarknaden

som under en lång tid var koncentrerad till universitetsorterna och de större städerna nu sprider sig över landet, så att arbetsmarknaden förbättras även i glesare befolkade delar av landet.

Prot.
1999/2000:127
14 juni

Anf. 16 LENA EK (c) replik:

Fru talman! Det är klart att det svenska skolsystemet är väldigt gott i en internationell jämförelse – om man jämför med olyckligt lottade länder som t.ex. Burkina Faso. Men jag tycker fortfarande att det är ett väldigt klen besked till de föräldrar som tar ut sina barn i skolstrejker runtom i Sveriges kommuner. Det fattas fortfarande besked på detta mycket, mycket viktiga problemområde. Det fattas pengar och det fattas en strategi för att lösa de här frågorna. Jag tror att väldigt många föräldrar, elever och lärare väntar desperat på besked och reformförslag på det här området.

När det gäller regionalpolitiken är det ju roligt att höra att Jan Bergqvist tycker att man inte passivt ska åse detta. Men sanningen är ju att det från majoriteten i dag utgår förslag som tvärtom förvärrar den regionala klyftan. Bara häromdagen klubbade vi att de små tingsrätterna, som är en viktig samhällsservice, ska läggas ned. Arbetsförmedlingskontor läggs ned. Försäkringskass kontor läggs ned. Polisen har en timmes utryckningstid i många polisdistrikt. Man har inte någon satsning på digital allemansrätt som når ut till dessa delar av landet. Och verktygen för att människor själva ska kunna skapa utveckling i sin egen bygd och sin egen region plockar ni ju bort ett efter ett.

Anf. 17 JAN BERGQVIST (s) replik:

Fru talman! Jag tycker faktiskt att det är dåligt av Lena Ek att tala om Burkina Faso när det handlar om att jämföra den svenska skolan med andra länder. Det är ett fattigt land som tyvärr har det mycket bekymmersamt med analfabetism osv. Jag menar att i jämförelse med europeiska länder står sig den svenska skolan faktiskt bra. Men självklart kan den bli mycket bättre.

Det viktiga nu är att vi tar ett samlat grepp. Strategin är att ta ett samlat grepp på hela utbildningen: med början i den allmänna förskolan, över till en bra skola och sedan vidareutbildning, gymnasier, högskolor, kunskapslyft, kompetensutveckling, det livslånga lärandet. Det handlar nu om att på allvar etablera principen om det livslånga lärandet, se till att människor får chans att ständigt växa i kunnskap och kompetens under hela livet. Detta är den stora utmaningen, och här satsar vi oerhört. Självklart har barnens skola en viktig del i detta sammanhang.

När det gäller regionalpolitiken kan man faktiskt läsa i vårpropositionen att vi har satsningar på denna. Men jag kan gärna erkänna att det inte finns några enkla lösningar på glesbygdens avfolkningsproblem. Det måste hanteras på många sätt. Men det är viktigt att vi då också ser till att ha en ordentlig utjämning i den kommunala skatteutjämningen. Där får Lena Ek konstatera att man på den borgerliga kanten vill minska utjämningsgraden och förstöra det här systemet på ett allvarligt sätt. I jämförelse tror jag ändå att socialdemokraterna står sig bra när det gäller regionalpolitiken.

Riktlinjer för den ekonomiska politiken, utgiftstak, skattefrågor, m.m.

Anf. 18 KARIN PILSÄTER (fp) replik:

Fru talman! Det här brukar bl.a. vara den stund då oppositionens budgetalternativ avrättas av finansutskottets majoritet på temat: Ni kan inte läsa, skriva eller räkna. Det skulle i och för sig kunna vara ett naturligt resultat av socialdemokraternas flumskola, men det stämmer faktiskt inte.

I år tycker jag verkligen att vi har fått ett mycket bra betyg av majoriteten. Det värsta vi gör är att vi gör som ni, fast lite tidigare. Det allvarligaste är nämligen att vi skär ned på arbetsmarknadspolitiken.

För det första kan jag då konstatera att andelen arbetsmarknadsåtgärder i förhållande till de arbetslösa aldrig har varit så hög, eller har aldrig planerats att vara så hög, som under de närmaste åren. Den nedskärningen tycker vi därför är mycket väl motiverad av strukturförändringsskäl. Det är inte rimligt att ha 3 % av arbetskraften i åtgärder när man har drygt 4 % arbetslöshet i förhållande till hur det har varit tidigare. För det andra har ni ju varje år klagat på oss för att vi drar ned där. Sedan har ni traskat patrull – fast efter. Det som är förgripligt och fel på våren är halvt okej på hösten. Jag tar alltså verkligen lätt på den kritiken och tycker att det är bra att vi har fått ett så bra betyg av finansutskottets majoritet.

Men jag skulle vilja ställa en fråga till Jan Bergqvist, som alltid tycker att det är otroligt viktigt med just de demokratiska frågorna, att riksdagen ska fatta beslut. Vi säger att vi ska ha ett överskottsmål om i genomsnitt 2 %, vilket betyder mer i goda tider. Men ni nöjer er i betänkandet med 2 % jäms över tiden då det i efterhand har visat sig att regeringen har varit god och gjort så att det har blivit mer. Varför vill ni inte att riksdagen ska fatta beslut om de budgetmål som ska gälla för Sverige?

Anf. 19 JAN BERGQVIST (s) replik:

Fru talman! När det gäller arbetsmarknadspolitiken är det visserligen så att Folkpartiet är det parti som förstör minst av denna. Ni tar bort 17 miljarder från den under en treårsperiod, medan Kristdemokraterna och Moderaterna ligger på helt andra nivåer. Men även om det resonemang som Karin Pilsäter för i grunden är riktigt, dvs. att när arbetsmarknaden är bättre är det rimligt att dra ned på de arbetsmarknadspolitiska åtgärderna, måste man också se till vad detta får för praktiska konsekvenser för de människor som är i behov av arbetsmarknadspolitiken: invandrare, långtidsarbetslösa, handikappade och många andra som kommer ut nya på arbetsmarknaden. Och glöm inte att det faktiskt blir ännu större omsättning på arbetsmarknaden när man har en så bra konjunktur som vi har nu. En miljon på ett år i omsättning av jobb – ska det fungera bra behövs det väl fungerande arbetsförmedlingar. Vad Folkpartiet gör är att försämra möjligheterna, och det skadar enskilda människor. Jag vill faktiskt be er att fundera igenom det här.

När det sedan gäller överskottsmål och den demokratiska synpunkten är det ju så att den här frågan kommer tillbaka i budgetpropositionen. Då kommer riksdagen att ta ett beslut. Vi ska nog klara demokratin även i det här fallet.

Anf. 20 KARIN PILSÄTER (fp) replik:

Fru talman! Jag tycker det var tämligen dåliga argument som Jan Bergqvist kom med. Det sista var verkligen en bisarr undanflykt. Riks-

dagen har ju aldrig fattat beslut om några rimliga överskottsmål år för år. Vad vi har att ta ställning till i dag är ju inriktningen på den ekonomiska politiken. Det är det dagens beslut handlar om. Då är det väl rimligt att vi tar just inriktningen på den ekonomiska politiken i dag och inte skjuter det till i höst.

Förra hösten hade vi ju samma debatt. Då fattade vi beslut om 2 %, mot vår vilja. Sedan blir det mer, och då är ni så glada för då uppfyller vi det långsiktiga budgetmålet. Men ni kommer ju inte i höst heller att våga stå upp och säga till Bosse Ringholm att det faktiskt ska vara riksdagen som fattar beslut om de långsiktiga utgiftsmålen.

När det sedan gäller arbetsmarknadspolitiken är det uppenbart att finansutskottets ordförande inte kan skilja på en reformering av a-kassan och pengar till arbetsmarknadsåtgärder. Det tycker jag låter lite oroväckande. Men det är väl likafullt bättre att fatta ett beslut om den totala nivån och ramen nu än att i höst göra som ni har gjort vartenda år, och säkert gör i höst igen, nämligen dra ned på beloppen. Då blir det mycket mer ryckigt. Då blir det ute på varje förmedling: Oops, nu ska vi halvera i september. Det blir mycket svårare, och då drabbas människor. Därför vore det mycket bättre att ha en mer långsiktig hållning och fatta besluten om detta i god tid.

Jag tycker att Jan Bergqvist och majoriteten kan gå hem och fundera ett par varv till på vad själva meningen med riksdagsbehandlingen av inriktningen på den ekonomiska politiken är. Ni redovisar ju ingen inriktning på skattepolitiken, ingen inriktning på den övergripande budgetpolitiken och ingen vettig inriktning på de områden som handlar om de framtida ekonomiska möjligheterna för jobb och företagande.

Anf. 21 JAN BERGQVIST (s) replik:

Herr talman! Den som läser finansplanen kan där se att det finns inriktning på samtliga områden som Karin Pilsäter talar om. En annan sak är att skattepolitik och annat formas efterhand. Allt är inte klart i vår, utan vi har sagt att vi ska ta ett samlat grepp i samband med budgetpropositionen. Det är bl.a. befogat av att vi då kan avläsa hur stort utrymme det finns för skattesänkningar med hänsyn till de allra senaste konjunktursiffrorna som vi då har.

Sedan har jag noterat från tidigare debatter att ordet "bisarr" är ett favorituttryck hos Karin Pilsäter. I varje fall använder hon det om motståndarens argument. De är alltid "bisarra". Jag vet inte hur många gånger jag har mött det i den här typen av debatter, så jag är ganska van vid detta.

Men jag är faktiskt oroad över hur det skulle gå för de mest utsatta grupperna om ni fick igenom er arbetsmarknadspolitik. Det är inte bara besparingar på a-kassan, det är besparingar på både a-kassan och arbetsmarknadspolitiken. Ni har varit hyggliga nog att samredovisa det, därför att det blev förmånliga siffror. Det är 17 miljarder som ni sammantaget tar där. Det är för mycket för att det ska bli ett bra resultat. Vet man hur det här fungerar kan man utan tvivel konstatera att det skulle skada verksamheten på ett sätt som går ut över enskilda människor.

Jag tvivlar inte alls på att det förhållandet att vi i samband med budgetpropositionen diskuterar hur mycket ett överskottsmål ska vara är fullt i enlighet med demokrati. Sedan behöver man inte nödvändigtvis ha

Prot.
1999/2000:127
14 juni

*Riktlinjer för den
ekonomiska politiken,
utgiftstak, skattefrågor,
m.m.*

målet att tala om exakt hur stort utfallet blir när det gäller saldomål. Det är liksom en ytterligare förfining av budgetpolitiken om man ska göra det. Det kan man naturligtvis utveckla, men det har inget med demokrati att göra.

Anf. 22 JOHAN LÖNNROTH (v):

Herr talman! Jag ska börja med att återgälda tacket för det goda samarbetet. Det gäller också finansministern och Finansdepartementet. Det enda området där vi har problem i samarbetet är väl numera fotboll. Men jag hoppas att vi också där ska få en ändring till stånd och att vi får ett tvåkönat fotbollslag nästa gång.

Jag ska inte heller glömma bort att tacka Matz Hammarström och Miljöpartiet för gott samarbete när jag ändå håller på.

Dessutom vill jag instämma i det Jan Bergqvist har sagt i denna talarstol.

Det har talats en del om Vänsterpartiets kongress. Den får ni gärna diskutera. Det fattades en del beslut som innebar att vi i partiledningen fick knäppar på näsan. Det tar vi till oss med stort allvar.

Men när det gällde budgetfrågorna var det faktiskt, kan jag berätta för er, en beundransvärd disciplin som Vänsterpartiets kongress visade upp. Vi kan t.ex. jämföra med den socialdemokratiska partikongressen, som fattade ett par mycket kloka beslut. Det var kanske därför vår kongress var så försiktig. Vi såg beslutet om att avskaffa karensdagen och höja taket i a-kassan som så viktiga åtaganden att vi på vår kongress inte vågade oss på att lägga på ett antal andra dyra reformer.

Om jag själv skulle välja ut något område där det känns väldigt angeläget att verkligen få till stånd ökade anslag, skulle jag i likhet med Lena Ek vilja lyfta fram skolan. Det har talats om att inte minst vi som finns här i kammaren borde lära oss räkna, skriva och läsa. Det kanske är där det behövs mer resurser, men själv skulle jag inte minst efter den här debatten vilja lyfta fram historieämnet och kanske även litteraturen och poesin, som bl.a. Gunnar Hökmark visar att ökande intresse för.

När det gäller historieskrivningen har vi, jag tror det är i ett svar på kristdemokraternas motion, tagit upp den lite längre historiska analys som gjorts av Arbetarrörelsens Ekonomiska Råd. Man har där jämfört BNP per invånare i åldrarna 15–64 år, alltså lite grovt sett befolkningen i produktionen, och sett närmare på utvecklingen mellan 1947 och 1997.

Gör man en sådan längre analys ser man att den dominerande trenden bland de avancerade kapitalistiska industriländerna är en utjämning. Sverige har t.ex. jämfört med USA lyfts upp från att ligga på 60 % av USA:s siffra till att närma sig 80 % av USA:s siffra. Det är alltså den genomgående stora förändringen. Det är det som är den viktiga historiska utvecklingen, inte växlingarna mellan upp- och nedgångar.

Jag kan också delvis instämma i det som sägs om att vi inte får låta oss förblindas av den nuvarande uppgången. Det finns långsiktiga problem, trots den nuvarande högkonjunkturen.

Det som är problematiskt är också, som jag kan uppleva det, att arbetarrörelsen och Vänstern mycket länge har befunnit sig på defensiven ideologiskt. Inför de globala krafter som verkar har vi haft problem med att värna välfärden och solidariteten. Skolan, vården och omsorgen inte minst.

Det är nämligen på det viset att ska man upprätthålla fasta proportioner mellan å ena sidan den offentliga servicen och å andra sidan den privata konsumtionen krävs det faktiskt att en ökad andel av nationalinkomsten går till den offentliga sektorn, till skolan, vården och omsorgen. Det är väldigt svårt i en global ekonomi, där det finns ett tryck på att sänka skatter.

Det behövs också strukturella reformer. För vår del är det arbetstidsreformen som är väldigt viktig. Jag såg en undersökning där t.o.m. en majoritet av de moderata sympatisörerna ville ha sextimmarsdag. Det är väldigt glädjande. Det var en massiv majoritet, framför allt bland kvinnor, för sextimmarsdagen. Jag är övertygad om att svenska folket trots allt kan räkna, skriva och läsa ganska hyggligt, så de förstår att det inte är gratis med sextimmarsdagen.

Det har gjorts en undersökning av Långtidsutredningen som sträcker sig fram till 2015 och den visar att det helt klart tar ett ganska rejält utrymme om vi ska ha en omfattande arbetstidsreform, en arbetstidsförkortning. Men eftersom man räknar med en sådan massiv ökning av den privata konsumtionen, klarar vi ändå dels en ganska kraftig ökning av den offentliga konsumtionen, dels en rejäl arbetstidsreform. Ändå får vi ett visst utrymme över, fast det naturligtvis blir lägre, för en privat konsumtionstillväxt. Det är inte på något sätt så att det inte skulle vara ekonomiskt möjligt att klara en rejäl arbetstidsreform.

Sedan några ord om budgetprocessen. Det var ju så, inte minst efter de borgerliga regeringsåren 1991–1994, att det var nödvändigt med en skärpning av budgetprocessen. Jan Bergqvist vill inte gräva alltför mycket i den här gamla historien, men jag kan ändå inte låta bli att påminna om hur det var. Alla talade om att sänka skatten, men Moderaterna talade om att militären ändå måste ha sitt. Kristdemokraterna talade om att sänka skatten, men vården måste ha sitt. Folkpartiet talade om skolan och Centerpartiet talade om jordbruksstödet och regionalpolitiken. Vad blev resultatet? Man klarade av att sänka skatten, men man klarade inte av att minska utgifterna. Det var nödvändigt att få en bättre budgetdisciplin.

Nu har vi, inte minst genom ett samarbete mellan Socialdemokraterna, Vänsterpartiet, periodvis också med Centern, och med Miljöpartiet, åstadkommit ett på gränsen till ekonomiskt underverk. Ett underskott på mer än 10 % av BNP i den offentliga sektorn totalt har förbytt i ganska kraftiga överskott framöver.

Men om det ska vara möjligt att i längden upprätthålla budgetdisciplinen måste också budgetprocessen vara begriplig och möjlig att förklara för svenska folket.

Det är inte rimligt att tolka budgetprocessen och utgiftstaken på det oerhört doktrinära och nästan högkyrkliga sättet som de borgerliga politikerna vill göra. Jag vill, i likhet med vad Siv Holma gjorde i utfrågningen av Curt Malmborg, påminna om den förre finansministern Åsbrinks anförande om budgetprocessen inför Nationalekonomiska föreningen. Han talade om att man i Japan har lärt sig att bygga flexibla skyskrapor så att de ska tåla åtminstone mindre jordbävningar.

Läser man budgetlagen ser man att den ger utrymme för ganska vida tolkningar. Det är möjligt att uppfatta utgiftstaken som mål, som ibland när det skakar till i ekonomin måste vara möjligt att tolka om och något förändra. Vi har nu den pågående utredningen om budgetprocessen. Jag

Prot.
1999/2000:127
14 juni

*Riktlinjer för den
ekonomiska politiken,
utgiftstak, skattefrågor,
m.m.*

är övertygad om att vi ska nå en enighet om att göra budgetprocessen något mera flexibel och begriplig.

Mats Odell säger att vi lever i landet med världens högsta skatter, och ändå har vi inte råd med skola, vård och omsorg. Ja, det var det där med poesi och sånger. Hur är det den går? ”--- falsk matematik --- Noll och noll är noll --- dé é falsk matematik.” Jag minns inte så mycket mer. Det här handlar om skrymteri.

Jag kommer att tänka på den unge man som kom fram till mig i den förra valrörelsen och sade att han hade sådana problem om han skulle rösta på Kristdemokraterna eller Vänsterpartiet. Det var de två partierna som stod för de svaga. Han tyckte att Alf Svensson och Gudrun Schyman var så jätteschysta, men han kunde inte välja för han tyckte att de stod för samma sak. Jag försökte förklara att det faktiskt inte riktigt var så. Kristdemokraterna vill sänka skatterna osv. Men han hade svårt att förstå att det fanns några större skillnader. Han kanske tillhörde den lilla rännil av väljare som enligt den senaste SCB-mätningen gick över från Kristdemokraterna till Vänsterpartiet. Han kanske hade upptäckt att det faktiskt fanns en skillnad.

Mats Odell frågar om änkorna. Vi har lyckats åstadkomma ett litet första steg. Det är otillräckligt. 30 miljoner kronor anslås till år 2003. Jag lovar att vi ska kämpa vidare.

Gunnar Hökmark gillar poesi. Den här gången var det Nils Ferlin. Hökmark har en poäng. Även Nils Ferlin har en poäng i att det inte står någonting i Clarté om de allra fattigaste. Det är en försummelse som har funnits inom arbetarrörelsen och Vänstern. Det som kallas för trasproletariatet i den marxistiska traditionen har negligerats. Det är en riktig kritik.

Att höra Hökmark citera Ferlin är lite grann som den förra debatten med Lars Bäckström. Ferlin och Hökmark är inte riktigt på samma våglängd. För att påminna sig lite grann om Ferlindikter finns sången om grämelsens son. Fundera på, Hökmark, om han inte är befryndad med grämelsens son som sjunger på grammofoon osv. Det finns också sången om disponenten, som högst belåten aldrig smakat ångesten och gråten. Det påminner också lite grann om Hökmark.

Det är inte ofta som man har saknat Carl Bildt. Men Carl Bildt kunde lite grann om Marx. Han hade elementär kunskap om Marx, planekonomi, kapitalism, marknadsekonomi och de marxiska begreppen. Hökmark säger att det finns ett parti som tror på planekonomi. Frågan är vilket. Är det möjligen Moderata samlingspartiet som älskar den militära apparaten? Det är planhushållningens högborg.

Någon äktliberal sade att det är EMU som är det nu existerande bästa exemplet på planekonomiskt tänkande, dvs. den monetära unionen.

Hökmark måste försöka sätta sig in i elementa. Vi vill inte avskaffa marknadsekonomin. Det handlar om kapitalismen. Det är en helt annan sak. Jag citerar Alf Svensson, partiledare i Kristdemokraterna, som i en bok 1976 skrev att kapitalismen uppmuntrar egoism, och det leder till en omoralisk samhällsordning. Jag vill helhjärtat instämma i denna Alfsvenssonska analys.

Det finns en välberättigad kritik av kapitalismen. Det är en brist på ansvarsfulla ägare. Vi måste komma till rätta med den kortsiktiga spekulativa inriktningen på ekonomin, inte minst inför höstens pensionsval. Då

måste svenska folket och löntagarna organisera sig och ikläda sig ett mer långsiktigt ägaransvar och därmed på längre sikt och med förnuft avveckla detta omoraliska system som Alf Svensson och vi vänsterpartister ibland kallar för kapitalism.

Därmed vill jag yrka bifall till hemställan i betänkandet.

Anf. 23 MATS ODELL (kd) replik:

Herr talman! Johan Lönnroth har ett rörligt intellekt, och det är alltid spännande att debattera med honom. Det händer saker.

Johan Lönnroth började med att förvåna oss alla genom att säga att det som skiljer regeringen från Vänsterpartiet är fotbollen. Fotbollsområdet är det enda återstående problemet. Då frågar man sig om inte Väns-terns kongress har ägt rum.

Johan Lönnroth säger att han fick knäppar på näsan. Man måste ha blivit förvånad på vänsterkongressen när man fick höra att det inte finns några problem nu. Det är bara fotbollen kvar. Jag säger då: utgiftstaket. Struntar Johan Lönnroth i kongressens uttalande om utgiftstaket? Det är bara fotbollen kvar. Det skulle ha förvånat vänsterstämman om Johan Lönnroth hade hållit det här anförandet där.

Sedan säger Johan Lönnroth att det inte är rimligt att tolka utgiftstaket så högkyrkligt som regeringen gör. Johan Lönnroth måste ändå bestämma sig. Det här är ändå, trots allt, en så fundamental princip som vi talar om. Ni vill på er kongress lyfta bort hela utgiftstaket. Det vore bra om Johan Lönnroth till kammarens protokoll kunde läsa in vad det är som gäller. Är det kongressens beslut eller är det bara fotbollen som återstår i meningsskiljaktigheter? Det finns ett befast svalg mellan dessa två ståndpunkter.

Johan Lönnroth säger att det finns de som vacklar mellan Vänstern och Kristdemokraterna. Han säger att jag hävdar att vi inte har råd att ta hand om gamla och barn, trots att vi har världens högsta skatter.

Sedan kommer Johan Lönnroth till svaret om änkor. Det Vänstern har åstadkommit är verkligen något av ankans skärv. 30 miljoner av de 650 miljoner som det hela kostar har ni kommit fram till. Kom inte och tala om att andra partier inte klarar av detta. Här har såvitt jag vet såväl Moderata samlingspartiet som Folkpartiet och Centerpartiet finansierat ett slopande av den inkomstprövning som i dag sker av änkepensionen.

Anf. 24 JOHAN LÖNNROTH (v) replik:

Herr talman! Jag kan lugna Mats Odell med att det finns annat än fotboll som vi är oeniga om mellan s, v och mp. Om Mats Odell hade legat under bordet då Bosse Ringholm och vi andra diskuterade arbetstidsfrågan eller skatteväxlingen skulle han ha blivit betydligt lugnare. Okej, det var lite av en överdrift när jag sade att det bara var fotbollen som återstod.

När det gäller kongressen hann jag inte rätta till vad Mats Odell sade om i sitt första anförande. Vår kongress skrev inte in i kongressuttalandet att vi ska avskaffa utgiftstaken. Vi skrev in att vi vill ha en budgetprocess som möjliggör att vi bygger välfärden, dvs. skolan, vården, omsorgen och den allmänna välfärden.

Prot.
1999/2000:127
14 juni

*Riktlinjer för den
ekonomiska politiken,
utgiftstak, skattefrågor,
m.m.*

Jag tycker att t.o.m. Mats Odell borde kunna vara överens om att vi inte ska ha en process som inte gör det möjligt att utveckla välfärden. Jag hoppas i alla fall att Mats Odell också kan skriva under på det.

Sedan sade jag inte att regeringen tolkade budgetprocessen högkyrkligt, utan det var de borgerliga politikerna som i kritiken av det som de kallar manipulationer tolkade det hela högkyrkligt. Gå och läs på budgetlagen, Mats Odell! Den är inte skriven på det extremt högkyrkliga sätt som ni tydligen skulle vilja ha den.

Till sist kan jag säga om änkorna: Okej, det är lite grann av ankans skärv över de 30 miljonerna. Det är helt otillräckligt. Men eftersom ni finansierar era ökade anslag till bl.a. änkorna genom att slå mot ännu svagare grupper klarar vi inte det här ihop med er, utan vi måste fixa till detta tillsammans med Socialdemokraterna och Miljöpartiet.

Anf. 25 MATS ODELL (kd) replik:

Herr talman! Johan Lönnroth säger nu att han vill ha en process som möjliggör att man kan satsa på svaga grupper. Den processen finns redan. Det är den normala budgetprocessen, där man omprövar de utgifter och inkomster som staten har.

Jag kan tala om för Johan Lönnroth att det i Kristdemokraternas budgetalternativ egentligen bara är ca 2 % som vi omfördelar. Jag tror att det för de samhällsomstörtande moderaterna handlar om att de förändrar ca 3 % i den här budgeten. Det är alltså fullt möjligt att klara av detta utan att ge sig på utgiftstaken.

Det ni vill är trots allt att skapa en situation där utgiftsanden helt släpps ur flaskan. Vad detta leder till i nedgångstider, när ekonomin går in i en svagare utveckling och när lågkonjunkturen kommer, är ständigt nya nedskärningar, som då kommer igen.

Nu rättar Johan Lönnroth mig och säger att regeringen inte är så högkyrklig när det gäller utgiftstaken. Nej, men det är ju detta som vi kritiserar. Regeringen har nu ägnat sig åt ett kvalificerat tricksande. Om jag hade legat under bordet hade jag förstått att det är Johan Lönnroth i första hand som krävt detta för att över huvud taget stå kvar på trepartikoalitionens fundament. Vi märker hur det knakar i fogarna.

Det skulle vara intressant att höra hur Johan Lönnroth ser på framtiden. Tror han på en vänsterregering med tre partier efter valet 2002? Kommer ni att kunna skriva er samman? Är detta det politiska alternativ som står mot de fyra borgerliga partierna, som nu mer och mer samlar sig i mer och mer av gemensamma skrivningar? Hos er har däremot de centrifugala krafterna accelererat undan för undan. Nu är snart varenda ledande socialdemokrat ute och talar om att samarbetet måste brytas. Vad är det som gäller, Johan Lönnroth?

Anf. 26 JOHAN LÖNNROTH (v) replik:

Herr talman! Kristdemokraterna omfördelar bara 2 % och Moderaterna bara 3 %, säger Mats Odell. Ja, det ligger något i det. När vi var i en mer renodlad oppositionsställning brukade vi själva notera att våra alternativa förslag totalt sett låg ganska nära i pengar räknat. Man kan ju fundera igenom vad det är som gör att inga partier förmår prestera riktigt radikala alternativ till budgeten. Budgeten är kanske i grunden ganska låst.

Vad tror jag om framtiden och samarbetet? Ja, jag tror till att börja med att vi ska kunna komma överens, åtminstone de tre samarbetande partierna – jag hoppas faktiskt på en bredare enighet – om att göra om budgetprocessen något så att den blir mera flexibel och begriplig för allmänheten. Jag tror att det är möjligt.

Sedan tror jag också på ett fortsatt brett samarbete mellan Socialdemokraterna, Vänsterpartiet och Miljöpartiet.

Det är t.o.m. så att jag inte helt har gett upp hoppet ens om Centerpartiet och Lena Ek. Jag ser i finansutskottet varje gång hur problematiskt det är för Lena Ek att lyssna på kamraterna med deras högerpolitik. Jag tror att det kanske ska vara möjligt att också få Centerpartiet att ta sitt förnuft till fänga så att vi får till stånd ett ännu bredare samarbete.

Framtiden är ljus. Jag är ledsen, men Mats Odell får nog finna sig i att förpassas till den position som ni nu också har förpassats till i min hemregion. Det känns väldigt bra. Vänsterpartiet borde ha varit med, men det kanske kommer så småningom där också.

Anf. 27 LENA EK (c) replik:

Herr talman! Det är ganska roligt att den här debatten har vidgats från ekonomiska fundament över till kulturens område. Det berikar alla att ha en viss kunskap runt detta.

Det var den gamle skånske proggaren Peps Perssons låt *Falsk matematik*. Jag kommer ihåg en annan låt, en jättebra blueslåt, som han sjöng, nämligen *Hög standard*: ”Vad är hög standard?” Han hade ett ord däremellan också, som kammarens regler förbjuder oss att uttala – vi får inte svära här.

Då kommer jag tillbaka till skoldiskussionen, där också Johan Lönnroth säger att skolan är ett angeläget reformområde. Jan Bergqvist sade samma sak. Jag kommer att fråga Miljöpartiet om en stund, och jag är säker på att de också kommer att säga att skolan är viktig.

Men när vi tittar på det material som finns framme här, den ekonomiska politikens inriktning, finns det de facto ingen rejäl satsning på skolan, trots att det här har diskuterats i utbildningsutskottet under hela hösten, vintern och våren, trots att vi ser den ena föräldragruppen efter den andra i desperation ta ut sina barn i skolstrejk, lärare som slutar tro på ett yrkesliv i den svenska skolan och elever som själva klagar över att de inte får lära sig tillräckligt mycket. Det bevisar i sig att unga människor är fullt kapabla att ta ett stort ansvar för sin egen framtid.

Jag måste fråga, i likhet med Peps Persson: Vad är hög standard? Och vad är det som gör att ni säger detta men inte gör någonting?

Anf. 28 JOHAN LÖNNROTH (v) replik:

Herr talman! Det är nödvändigt att se till att inte bara skolan utan också kommuner och landsting, som ju i huvudsak har hand om skolan, får en ökad del av nationalinkomsten. Det ser jag som en av Vänsterpartiets huvuduppgifter, att i fortsatta budgetprocesser få till stånd sådana ökade ramar.

I den långtidsutredning som jag redan tidigare har pratat om finns det en kalkyl som visar att fram till 2015 skulle man kunna åstadkomma en privat konsumtionsökning på mellan 40 och 45 % och samtidigt öka den offentliga konsumtionen med en flera gånger lägre siffra. Det måste vara

Prot.

1999/2000:127

14 juni

Riktlinjer för den ekonomiska politiken, utgiftstak, skattefrågor, m.m.

möjligt att åstadkomma en omfördelning, så att vi får en lägre ökning av den privata konsumtionen och en högre andel som går till bl.a. skolan.

Jag hoppas, som sagt var, att vi också ska kunna få med Centerpartiet i ett sådant omprioriteringsarbete.

Sedan är det en sak som förvånar mig lite grann i ert budgetförslag som jag kan passa på att ställa en fråga om. Ni har en mycket kraftig reduktion när det gäller studiebidragen. Det räcker inte med att se till att skolan i sig har stora resurser, utan eleverna måste också ha rimliga ekonomiska villkor när de väljer att studera. Då är alltså frågan: Vad är bakgrunden till era ganska kraftiga minskningar av studiebidragsanslagen?

Anf. 29 LENA EK (c) replik:

Herr talman! Snacka går ju. Frågan är fortfarande: Vad är hög standard? Är det acceptabelt? Ni har lagt ett förslag som åtminstone ett år – det här handlar om tre år – permanentar en situation där var femte elev har bristande kunskaper när det gäller att läsa och skriva och där var tionde elev inte kommer in i gymnasieskolan, trots att hela samhället är uppbyggt på att man måste ha gymnasieexamen för att få jobb i dagens läge. Det livslånga lärandet och utvecklingen på arbetsmarknaden gör att en elev som inte har klarat grundskolan och inte har kommit in på gymnasiet har en fruktansvärt dålig utgångspunkt i livet och kommer att få jättesvårt att klara sig.

Det är ett mänskligt slöseri, men det är också ett nationalekonomiskt slöseri av stora mått. Det är ändå en situation som ni med detta förslag permanentar. Det har heller inte förts fram förslag i utbildningsutskottet under året där man har använt de medel som finns för att förbättra situationen i skolan, och det finns inga nya pengar. Det är någonting som ni inte kommer ifrån. Detta är faktiskt planering som gäller tre år framåt, från nu.

Situationen är redan nu bekymmersam och mycket besvärlig på skol-sidan, särskilt i vissa områden där det också redan innan är en svår social situation och där man skapar en social segregering som kommer att bli ett väldigt bekymmer för oss alla – inte bara för den enskilda människan, utan för oss alla framöver.

Vår satsning på skolan, som vi har valt att göra i vårt budgetalternativ, handlar faktiskt också om finansieringen på det viset att om man kopplar ihop familjepolitiken med studiebidragen och med vårt studiemedelsförslag, som också är bättre än ert – mer pengar till studenten och hälften lån och hälften bidrag – ger det en helhetslösning där man faktiskt försöker göra någonting åt den sneda rekrytering som vi också har dragits med i decennier i detta land, där vi inte utnyttjar alla elevers fulla kapacitet.

Anf. 30 JOHAN LÖNNROTH (v) replik:

Herr talman! Det är sant att vi inte har klarat av att inom de utgiftstak och ramar som nu finns åstadkomma mera pengar till kommuner och landsting år 2001 och 2002. Vi åstadkom lättandet på Ludvikamönsen, och vi har klarat av en del andra justeringar som ger kommuner och landsting bättre ekonomi, men det är alldeles otillräckligt. Det är en klen tröst att jag inte kan se något borgerligt alternativ som skulle ge mera

pengar – tvärtom. Med era skattesänkningar sammantaget vet vi att det i verkligheten blir ännu mindre pengar till skolan.

År 2003 är läget ljusare. Det borde finnas möjligheter att i de fortsatta diskussioner vi ska ha se till att kommuner och landsting får ökade anslag. Inte minst handlar det om skolan. Men att man däremot, t.ex. genom olika sorters öronmärkningar av pengar, skulle kunna åstadkomma mera pengar till skolan samtidigt som totalanslagen till den offentliga sektorn minskar tror jag inte på. Där kan man verkligen tala om manipulationer.

Jag ska gärna sätta mig in lite bättre i det studiebidragssystem som ni föreslår som tydligen är så genialt så att man med ett antal miljarder kronor mindre i pengar kan åstadkomma större studiebidrag till eleverna. Jag vill nog se det först, innan jag tror på det.

Anf. 31 KARIN PILSÄTER (fp) replik:

Herr talman! Det är mycket prat om skolpolitik, och det är viktigt. Jag tror att en bättre skolpolitik är en av grunderna för långsiktig ekonomisk framgång.

Johan Lönnroth talade mycket om historieundervisningen. Sedan kom det någonting som visade att den interna historieskrivningen kanske är lite bristfällig. Han säger nämligen att vi under den borgerliga tiden kunde komma överens om skattesänkningar, men inte om besparingar. Jag var med här då. Jag minns hur Johan Lönnroth och de andra vänsterpartisterna tokskällde dag ut och dag in just om alla de förfärliga besparingarna. Men nu är de helt plötsligt som bortblästa. Jag tror nog att Johan Lönnroth borde gå hem och läsa på även sin egen historia och fräscha upp minnet lite.

Men det vi har nu är en situation där ni, trots allt ert prat om det goda samarbetet, inte kan komma överens om någotdera – varken om skattesänkningar eller om besparingar – när ni inte har kniven mot strupen. Det enda ni kan komma överens om är utgiftsökningar, och jag tror att det kommer att ta en ända med förskräckelse.

Det pratas mycket om kultur här. Det citeras olika sånger. Som vanligt tänker jag mest på Magnus Uggla. Han gav ut en skiva med sådana progglåtar. ”Allting som ni gör kan jag göra bättre”, kallade han den för. Jag tycker att det låg mycket i det. Där fanns det också ett spår som hette ”Vem i hela världen kan man lita på?” Det tycker jag är någonting som svenska folket borde tänka på när det ser dessa gamla proggare som i sin förtvivlans jakt på en ny ism att ersätta kommunismen med har bitit sig fast i feminismen. Jag tycker att det är ren och skär traditionell sol- och vårpolitik.

Med Vänsterpartiet i ledningen för detta land ökar inkomstskillnaderna mellan kvinnor och män, fick vi just se i Dagens Nyheter i dag. Man försvarar för kvinnor att kunna jobba och försörja sig själva med eget företagande. Vi får en feminisering av fattigdomen i hela världen – vi vet det – men vi vet också att det blir precis samma processer som sätter i gång i detta land. Vi har en könssegregerad arbetsmarknad som ni vägrar att bryta upp, och ni vägrar att ge kvinnorna själva mera makt.

Jag skulle vilja höra lite om hur Johan Lönnroth ser på feminismen och frågan om makt åt kvinnorna. Är det bara en vanlig solochvårpolitik?

Prot.

1999/2000:127

14 juni

Riktlinjer för den ekonomiska politiken, utgiftstak, skattefrågor, m.m.

Anf. 32 JOHAN LÖNNROTH (v) replik:

Herr talman! Karin Pilsäter! Det är faktiskt så att vi sänker skatter. Redan i år sker det en viss sänkning av inkomstskatten som kompensations för egenavgifterna, om nu Karin Pilsäter skulle ha missat det. Jag tror nog att det kommer att bli nödvändigt i höst att enas om vissa fortsatta skattesänkningar. Bl.a. är fastighetsskatten på hyreshus ett mycket stort problem. Det är ett område där vi vänsterpartister är övertygade om att det är nödvändigt att göra någon typ av sänkning. För övrigt bygger också vår arbetstidsreform på sänkta arbetsgivaravgifter.

Vem i hela världen kan man lita på? Kan man lita på dessa gamla proggare? En annan gammal proggare – man kanske inte får kalla henne det, men jag gör det i alla fall – är Ingrid Segerstedt Wiberg från min hemstad Göteborg, som valde att lämna Folkpartiet. Hon klarade bara inte av omvandlingen av det som hon upplevde som sitt gamla fina folkparti till en liten blek kopia av Moderaterna. Jag tror att det är en hel del av den gamla sortens folkpartister som upplever det just på det sättet. Vem i hela världen kan man lita på? Man litar inte på det nya moderniserade Folkpartiet – moderatkopian.

Vad vill vi göra för att befrämja feminism och jämställdhet? Jag tror att de två sakpolitiskt viktigaste sakerna är följande. Det första är det jag redan har varit inne på, dvs. att man ska slå vakt om den offentliga sektorn. Det är oerhört väsentligt, naturligtvis, både för kvinnor och män. Men som det är konkret i dag är det oerhört viktigt att vi ser till att vi får mera resurser till kommuner och landsting. Sedan är det återigen arbetstidsreformen. Den är mycket viktig både för kvinnor och män, men det är kvinnor som är mest helhjärtat för sextimmarsdagen, visar den färskaste undersökningen.

Anf. 33 KARIN PILSÄTER (fp) replik:

Herr talman! Unifem – FN:s organ för kvinnofrågor – är väldigt tydligt när det gäller att vägen till jämställdhet och kvinnors framsteg just handlar om ekonomiska framsteg. Jag tror att världens kvinnor av ganska bitter egen erfarenhet vet att det inte är kortare arbetstid som ger mer ekonomiska resurser. En av de största skillnaderna mellan kvinnor och män handlar om just ekonomisk makt och att kvinnor har mindre ekonomisk makt inte bara i samhället i stort utan också i sin egen vardag. Det är väl ingen slump att de kvinnodominerade fackförbunden inte i sina avtalsförhandlingar driver arbetstidsförkortningar. De vet att detta måste betalas. Kvinnor vet att det alltid är kvinnor som får betala det högsta priset när man gör den typen av reformer. Därför tycker jag att er arbetstidspolitik är just rent och skärt solochvårande.

Gå ut och fråga svenskar om de föredrar att vara rika och friska eller fattiga och sjuka. Det är klart att de föredrar att vara rika och friska, på samma sätt som de föredrar att jobba mindre än att jobba mer. Men när man kompletterar med frågeställningen hur det ska betalas är kvinnorna inte lika angelägna längre, utan de vill hellre ha mera pengar.

Sedan tycker jag att den andra fråga som Vänsterpartiet tar upp inte heller handlar om feminism utan raka motsatsen till det. Det handlar just om att man ska se till att den könssegregerade arbetsmarknaden ska bestå och att kvinnor även i fortsättningen ska vara hänvisade till jobb inom den offentliga sektorn. Kvinnor ska inte få samma möjligheter som män

att driva verksamhet i egen regi, kunna förverkliga sina egna idéer och vad gäller den service de är beroende av kunna välja mellan olika företag eller olika serviceinrättningar som kan ge dem det de vill ha, som ger just makt i den egna vardagen och möjligheter till inkomstutveckling och till att t.o.m. kanske kunna tjäna lite mer pengar om man lyckas med någon-ting.

Det är på denna punkt som jag menar att Vänsterpartiet i sin jakt på en annan ism än den gamla, som man vill gömma undan, har bitit sig fast i feminismen utan att någonsin förstå själva begreppets innebörd.

Jag ska citera Mary Wollstonecraft, en av den liberala feminismens riktiga grundmodrar.

Hon skriver att kvinnorna har många olika förpliktelser. ”Men det handlar om *mänskliga* plikter, och jag vidhåller bestämt att de principer som bör styra uppfyllandet av dessa måste vara desamma för båda könen” skriver hon.

Det är det, Johan Lönnroth, som jämställdhet och feminism handlar om. Kvinnor och män ska ha lika villkor.

Anf. 34 JOHAN LÖNNROTH (v) replik:

Herr talman! Jag tror faktiskt att jag har begripit att det är så och att det är den ekonomiska makten i vardagen som det handlar om. Jan Bergqvist refererade tidigare till ett FN-organ som har gjort en global undersökning som visar att det trots alla brister är så att kvinnors ställning här i Sverige relativt sett är bäst i världen. Så är det faktiskt. Man kan ändå inte förneka att det historiskt har en mycket stark koppling till att vi här i detta land fick ett relativt sett högre skatteuttag och därmed också möjliggjorde en växande större offentlig sektor och en offentligt bedriven barnomsorg som hade oerhört stor betydelse för kvinnornas ekonomiska emancipation, frigörelse.

Varför driver inte en del kvinnodominerade fack arbetstidsfrågan? Snarare driver man den inte avtalsvägen. Däremot har jag hört flera kvinnliga ledande företrädare för kvinnodominerade fack säga: Vi har inte råd att avtalsvägen med våra låga löner klara en rejäl arbetstidsreform. Vi måste ha stöd av dels lagstiftning, dels en ekonomisk omfördelning av pengar. Det är just det som är innebörden av våra förslag till arbetstidsreform, att man också måste stötta de delar av ekonomin som inte klarar att avtalsvägen och via produktivitetsökning, via löneutveckling eller minskade vinster ta ut en betalning av arbetstidsreformen.

Sedan är vi vänsterpartister helt överens om att det krävs ett ökat kvinnligt företagande, det handlar inte enbart om den offentliga sektorn. Vi är helt eniga på den punkten.

Anf. 35 GUNNAR HÖKMARK (m) replik:

Herr talman! Det är likväl ett faktum att Vänsterpartiet är det parti som mest av alla i den här riksdagen går mot möjligheter för kvinnors företagande inom det område där vi har allra flest kvinnor på arbetsmarknaden. Det är ni som allra mest går emot att den arbetsmarknaden ska öppnas och ska kunna bli flexiblare och ge större möjlighet. Det vore intressant, inte bara med tanke på föregående replikskifte utan också med tanke på vad Lönnroth har sagt tidigare, att få förklarat varför ni är så bestämt emot detta.

Prot.

1999/2000:127

14 juni

Riktlinjer för den ekonomiska politiken, utgiftstak, skattefrågor, m.m.

Ni har sett, hoppas jag, att den avreglering som skedde på telemarknaden gav helt andra möjligheter till kunder, till företag, näringsliv och t.o.m. de enskilda människorna. Jag skulle vilja veta: Står Johan Lönnroth fast vid sin inställning till telemarknadens avreglering? Är Johan Lönnroth fortfarande emot den? Det kan ha sitt intresse för att bedöma ställningstagandet i fråga om andra avregleringar och andra öppningar.

Sedan till Nils Ferlin. Han pekar ut just hur politiska rörelser som Vänsterpartiet och Socialdemokraterna glömmer dem som är i allra störst behov av stöd. Johan Lönnroth höll med om detta, och det är bra.

Ni har i samarbetskoalitionen bestämt er för att påbörja en enorm ökning av de statliga utgifterna, större än vi vad sett på mycket länge. När ni satt och resonerade om detta och kom fram till att handikappade och änkor inte ska ges något förstärkt stöd utan där skulle ni fortsätta att dra ned, hur resonerade ni då? Vad det Johan Lönnroth, Matz Hammarström och Bosse Ringholm som satt och resonerade om detta? Vem var det som drev frågan att de handikappade nu skulle avstå ännu lite mer? Det kunde vara intressant att få den interiören i frågan.

Anf. 36 JOHAN LÖNNROTH (v) replik:

Herr talman! Vi har lagt fram ett antal förslag för att befrämja kvinnligt företagande. Men vi lägger något helt annat i begreppet att öppna upp arbetsmarknaden för kvinnor, det begrepp som Hökmark talar om. Vad han talar om är att försvaga arbetsrätten, försämra sjukersättningen, sänka a-kassan osv. Som den svenska arbetsmarknaden ser ut är det alldeles entydigt att det är kvinnor som i första hand drabbas. Är det så att arbetsgivarna vid ökad arbetslöshet får möjlighet att plocka bort dem som de själva vill, blir det erfarenhetsmässigt mycket lätt så att man plockar ut kvinnor som kanske väntar barn eller annat sådant.

Sedan till påståendet att vi skulle glömma dem som har allra störst behov av stöd. Jag är överens så långt som att historiskt sett har vi inte ägnat tillräckligt mycket kraft åt dem som har det allra svårast ekonomiskt. Däremot hävdar jag alldeles bestämt att när nu Moderaterna väljer att lyfta fram handikappade eller änkor är det fråga om rent hyckleri. Huvudtenden i era förslag, att ni ska sänka ersättningen för de sjuka generellt och för de arbetslösa, går verkligen ut över de allra svagaste. Det leder till att kommunerna kommer att få fler som är beroende av socialbidrag. Många människor upplever det som en förnedring att behöva ta emot understöd på det sättet. Det kommer att öka med moderat politik.

Jag tror inte ett ögonblick på att Moderaterna i verkligheten skulle genomföra något av det som det är så väldigt lätt att skriva in i en budget om de svaga grupperna. Huvudspåret är: Sänk skatterna och se till att klassamhällets klyftor blir ännu större.

Anf. 37 GUNNAR HÖKMARK (m) replik:

Herr talman! Som allt som oftast har Lönnroth fel när det gäller praktiken. Den handikapplagstiftning som väldigt många människor i dag i Sverige har nytta av drevs igenom under en borgerlig regering. Det var flera partier som var med om den. Det var en avsevärd förbättring. Sedan försämrades villkoren av Socialdemokraterna, och ni ger ert stöd.

Jag tolkar Johan Lönnroths svar på min fråga så att ni alla gemensamt är ansvariga för att ni också nu, som vi ser i tilläggsbudgeten, drar ned på de personliga ombuden till de handikappade. Det är en av många olika frågor där spåren märks.

Den andra frågan som jag skulle vilja komma till har att göra med den inställning som Lönnroth i sin föregående replik hade till mäns och kvinnors möjligheter att få en öppnare arbetsmarknad. Det har att göra med debatten på kongressen. Här i kammaren i dag ger Johan Lönnroth ett oerhört vänligt och nästan liberalt sinnat intryck. Det är bara fotbollen som skiljer honom och Bosse Ringholm. Samtidigt vet vi att socialdemokrater i medierna på sistone har förklarat att ni är demokratiskt mindre pålitliga, ni är säkerhetspolitiskt inte särskilt trovärdiga och ni står för en fullkomligt befängd och populistisk ekonomisk politik. Jag tycker att det är rent fantastiskt att av detta dra slutsatsen att det inte skiljer så mycket.

Vill ni öka det samhälleliga ägandet? Kommer ni att motverka privatiseringar? Kommer ni att uppfylla det som står i det partiprogram som ni antog på kongressen? Är det i så fall förenligt med att samarbeta med Socialdemokraterna eller kommer ni att ge vika på dessa punkter, vika för det som var den kommunistiska tydligheten på kongressen, och blir det i stället Lönnroth och Bäckström som i efterhand tolkar ut vad man egentligen beslutade? Jag tycker att på den här punkten har vi i riksdagen och väljarna rätt att få veta: Kommer ni att driva gammal god kommunistisk politik, eller kommer ni att anpassa er efter den socialdemokrati som ni dessutom anklagar för att bli alltmer borgerlig?

Anf. 38 JOHAN LÖNNROTH (v) replik:

Herr talman! Först ska jag säga att vi självklart tar ansvar för helhetsbudgetförslagen som ligger på riksdagens bord. Det gäller också alla de områden där vi väldigt gärna hade sett ökade anslag till handikappade, till skola, vård och omsorg. Pengarna räcker inte till allt, det är riktigt, och det får vi ta ansvar för.

Det är naturligtvis en klen tröst att vi vet att det borgerliga alternativet egentligen inte finns, men om det någon gång skulle förverkligas skulle det betyda ett dråpslag för alla de svaga grupper som moderaterna numera säger sig värna.

Så över till svaret på frågan: Vill vi öka det samhälleliga ägandet? Ja, det är riktigt att vi vill det. Och då lägger jag i det samhälleliga ägandet in löntagarägandet, alltså det solidariska gemensamma ägandet. Jag hoppas nu att Sveriges arbetande människor ska engagera sig mer i ett aktivt ägande i samband med t.ex. det nya premiereservsystemet.

Vill vi motverka privatisering? Ja, vi vill motverka den borgerliga privatiseringen. Vi var helt eniga om det på partikongressen. Vi var helt eniga om att vi ville utvidga samarbetet. Under vissa villkor skulle Vänsterpartiet också gärna vilja ingå i en kommande regering. Det var en helt enig kongress som ställde sig bakom detta.

När det sedan gäller den demokratiska trovärdigheten överlämnar jag med fullt förtroende åt svenska folket att vid allmänna och demokratiska val avgöra om Gunnar Hökmark eller jag har den största trovärdigheten i fråga om tilltron till demokratin och folkets egen rätt att fatta beslut om vem man vill ha i riksdag och regering.

Prot.
1999/2000:127
14 juni

Riktlinjer för den ekonomiska politiken, utgiftstak, skattefrågor, m.m.

Anf. 39 MATZ HAMMARSTRÖM (mp):

Herr talman! Nu är ju inte Lena Ek här, men hon kanske följer debatten någon annanstans. Citaten ur dikter och annat var intressanta. Lena Ek valde att citera ur Peps Perssons *Hög standard*. Om Lena Ek verkligen lyssnar på den texten kanske hon skulle söka sig andra kompisar i riksdagen än Odell och Hökmark. *Hög standard* innehåller ju en grundläggande kritik mot hela vår civilisation och dess tillväxt och statusjakt.

Herr talman! Samarbetet mellan Socialdemokraterna, Vänsterpartiet och Miljöpartiet de gröna håller bättre än vad somliga trott och hoppats. Än en gång står en riksdagsmajoritet i begrepp att ställa sig bakom en stark rödgrön vårproposition. Jag vill också passa på att tacka Johan Lönnroth, Jan Bergqvist och Bosse Ringholm för ett gott samarbete.

De borgerliga partiernas kritik känns igen. Det är så tröttsamt att Mats Odell och Gunnar Hökmark i varje debatt fortsätter att beskriva Sverige som ett land som inte är förberett för framtiden, som har dåligt företagsklimat, som är ett land som kapital och kunskap flyr. Detta är och förblir en falsk bild, en svartmålning av verkligheten. Jag har sagt det förut, men måste alltså säga det igen: Kunskap flyr inte landet. Det är en myt odlad av sådana som Odell och Hökmark.

För att ta ett exempel fanns det i Sverige 70 000 civilingenjörer 1998. Bara 900 av dessa – drygt 1 % – valde att lämna landet. Drygt hälften kom tillbaka. Dessutom invandrar det civilingenjörer till Sverige.

Statistiska centralbyrån har påpekat att många gör felet att jämföra det totala antalet utvandrare civilingenjörer – alltså 900 – med antalet nytexaminerade civilingenjörer, 3 300 per år. Det är genom sådana haltande jämförelser som man får rubriker som *Var fjärde civilingenjör lämnar Sverige*. Men den korrekta siffran är alltså att ca 2 % av de nytexaminerade utvandrar. Sedan kommer ungefär hälften tillbaka med nya kunskaper från andra länder.

Inte heller kapital flyr landet. Det är i alla fall inte mer som flyter ut än vad som flyter in.

Och företagsklimatet är det inget större fel på. Internationella bedömare klassade Sverige förra året som ett av de fem främsta länderna i världen när det gäller konkurrenskraft för företagsetableringar. Nätverket Global Leaders of Tomorrow placerar Sverige i Europatopp när det gäller framtidsberedskap. Så det vore kanske dags att sluta med svartmålningen av det svenska företagsklimatet. Den saknar förankring i verkligheten.

Herr talman! På tal om verkligheten undrar jag vilka beslut på Miljöpartiets kongress som Mats Odell etiketterar som verklighetsfrämmande. Det skulle vara intressant att få besked om det.

Ordet reformer var tveklöst det mest frekventa ordet i Gunnar Hökmarks inledningsanförande. Men vad är det för reformer som han vill ha genomförda? Jo, i huvudsak två: sänkt skatt för höginkomsttagare, kapitalägare och aktieägare samt sänkta ersättningsnivåer i sjukförsäkring, föräldraförsäkring och arbetslöshetsförsäkring. Det är riktigt, den typen av reformer saknas i vårpropositionen. Men vi har andra reformer, bl.a. på familjepolitikens område.

Barn kommer att få rätt till en förskoleplats oberoende av om föräldrarna jobbar, är arbetslösa eller är hemma och vårdar yngre syskon.

Föräldraförsäkringen förlängs med en månad. Inom ramen för den förlängningen reserveras två av månaderna för mamman respektive pappan.

Samma år sänks barnomsorgskostnaderna kraftigt genom införande av maxtaxa – eller mixtaxa som det egentligen borde heta sedan vi kommit överens om att avgiftstaket ska bestå av en kombination av en procentsats och ett krontal. Det är en förändring som har gjort reformen bättre för låginkomsttagare, ensamstående och deltidsarbetande.

År 2003 införs också en allmän och kostnadsfri förskola för fyra- och femåringar.

Dessutom reformeras studiestödssystemet genom att studiemedlets bidragsdel höjs kraftigt.

”Inga reformer”, säger borgarna.

Herr talman! Och Centerpartiet har oförsämldheten att påstå att regeringens insatser på miljöområdet i stort sett begränsas till de lokala investeringsprogrammen. Det är möjligt att det omdömet är en träffande beskrivning av den förra mandatperioden. Men under de senaste två åren har det – tack vare det rödgröna samarbetet – skett stora förbättringar när det gäller miljöarbetet.

Utöver de kraftiga ökningarna som redan tidigare gjorts innebär vårpropositionen ytterligare förstärkningar av anslaget för markinköp, biotopskydd, marksanering, kalkning, miljöforskning och miljöövervakning. Dessutom ska planeringsmål för en kraftig utbyggnad av vindkraften utarbetas och viktiga järnvägssatsningar ska tidigare läggas. Surt, sade den centerpartistiska räven.

Herr talman! Så har vi äntligen fått gehör för en av våra hjärtefrågor. Det är en reform som innebär ett stort steg på vägen mot ett ekologiskt hållbart samhälle. Under de kommande tio åren ska miljörelateringen av skattesystemet öka genom att en grön skatteväxling på i storleksordningen 30 miljarder genomförs. Skatteväxlingen innebär att skatten höjs på miljöfarliga utsläpp och miljöfarlig energi samtidigt som den sänks på arbete.

Vi vill sänka både inkomstskatter och arbetsgivaravgifter och hoppas att kunna få med oss Socialdemokraterna och Vänsterpartiet på detta. Det är viktigt att sänka arbetsgivaravgifterna om man vill att även industrin ska omfattas av energiskattehöjningarna, och det är nödvändigt om vi ska kunna minska energiförbrukningen och de ökande koldioxidutsläppen.

Vi har förbundit oss internationellt att minska våra koldioxidutsläpp, men de fortsätter att öka i huvudsak beroende på att vägtrafiken och flygtrafiken ökar. Om vi ska kunna vrida utvecklingen åt rätt håll krävs modiga klimatpolitiska beslut här i riksdagen. Det effektivaste sättet att begränsa utsläppen är att göra det dyrare att släppa ut, dvs. att höja koldioxidskatten, och det är en viktig del av en grön skatteväxling.

Om det blir dyrare att använda fossila bränslen kommer den tekniska utvecklingen att stimuleras. Nya bränslen och bränslesnålare fordon kommer att introduceras på marknaden. Moderaternas populistiska förslag om sänkt bensinskatt är alltså direkt teknikfientligt.

Herr talman! En fråga av mycket stor betydelse för vår livskvalitet är arbetstiden. Vi gröna har i många år arbetat för en sänkning av normalarbetstiden, i ett första steg till 35 timmar och på lite längre sikt till 30 timmar. Detta är en mycket viktig reform.

Prot.
1999/2000:127
14 juni

Riktlinjer för den ekonomiska politiken, utgiftstak, skattefrågor, m.m.

Mats Odell har alldeles rätt när han säger att utbrändheten och sjuk-skrivningarna ökar. Men jag kan inte se att han har någon politik för att motverka detta. Det har däremot Miljöpartiet.

Arbetsförlängning är uppenbart ett medel för att minska risken för utbrändhet och för att ge tid och utrymme för ett liv som inte bara kretsar kring arbetet. Efter flera år med ökad medelarbetsförlängning finns det hos många en önskan om att förkorta arbetstiden.

I en nyligen gjord undersökning säger 59 % av svenskarna ja till sänkt arbetsförlängning. Det är dags nu. Mer fri tid är viktigare än kraftigt ökad konsumtion. Jag hoppas att Socialdemokraterna ska våga ta detta viktiga steg i höstens budgetförhandlingar.

Den internationella solidariteten är av central betydelse. Därför är det glädjande att det finns en så bred uppslutning i riksdagen för att höja biståndet och successivt återgå till nivån 1 % av bruttonationalinkomsten. Vi tar ett rejält kliv i den riktningen genom att höja nivån till 0,81 % år 2003. Det är bara Moderaterna som, i vanlig ordning, ställer sig vid sidan om och i stället vill sänka biståndet. Jag säger i vanlig ordning, för moderaterna är verkligen mycket konsekventa i sin extrema politik. De vill sänka biståndet, trots att världens fattiga ropar på hjälp. De vill sänka bensinskatten, trots att växthuseffekten hotar vår framtid. De vill avveckla den statliga inkomstskatten, trots att det bara gynnar dem som har det gott ställt. De vill införa en karensdag till och sänka ersättningsnivån i sjukförsäkring, föräldraförsäkring och arbetslöshetsförsäkring.

Det är gott att Moderaterna inte har något större stöd för sin politik, i alla fall inte hos alla de övriga borgerliga partierna. Det innebär också att det inte finns något samlat reellt borgerligt budgetalternativ. I vissa frågor finns det en gemensam nämnare, i andra inte alls.

Men det finns inslag i mittenpartiernas, om man nu kan kalla dem så, budgetförslag som är sympatiska. Jag delar t.ex. Centerpartiets avvisande hållning till EMU och tycker att det är mycket bra att det så tydligt framgår av betänkandet att frågan ska underställas svenska folket för prövning i en folkomröstning.

Jag delar Folkpartiets åsikt om att överskottsmålet för statens finanser ska höjas till 2 ½ % av BNP, så att avbetalningen av statsskulden kan öka.

Jag delar Centerpartiets och Kristdemokraternas önskan att garantinivån i föräldraförsäkringen ska höjas. Det är en fråga som vi har drivit och kommer att fortsätta att driva.

Jag delar de borgerliga partiernas uppfattning att sambeskattningen av äkta makar ska slopas. Det är något som vi nog ska kunna ordna i höstens budgetförhandlingar, tror jag.

Avslutningsvis, herr talman, en liten fråga. För att kunna finansiera sina omfattande skattesänkningar säger både Moderaterna och Folkpartiet att kommunernas verksamhet ska koncentreras till kärnverksamheten. Det skulle vara intressant att få höra deras definition på vad som ingår i kommunens kärnverksamhet. Hör sådant som kultur- och fritidsverksamhet dit t.ex.? Vad händer med den kommunala musikskolan i Moderaternas värld?

Anf. 40 KARIN PILSÄTER (fp) replik:

Herr talman! Jag vill börja med att gratulera Matz Hammarström till hans nya uppdrag. Jag är säker på att inte bara jag utan även resten av kamraterna kommer att sakna honom i finansutskottet, men vi får kanske tillfälle att diskutera politik och annat i andra sammanhang.

Jag tycker också att det är ett mycket trevligt drag att lyfta fram saker som vi är överens om. Det är just ett par sådana saker som jag vill ställa lite frågor till Matz Hammarström om när vi nu har sista chansen att göra det, nämligen detta med maxtaxan eller mixtaxan, som han nu säger att det är. Trixtaxan hörde jag Bosse Ringholm kalla den för på en presskonferens. Jag vet att Folkpartiet och Miljöpartiet är väldigt överens när det gäller vikten av alternativ inom barnomsorgen, vikten av att föräldrar ska kunna bestämma själva, vikten av att man ska kunna vara med och driva föräldrakooperativ och sådana saker. Är det då inte ett problem att ni nu har gått med på den här trixtaxan, som just innebär att allt detta inte på något sätt underlättas utan faktiskt tvärtom kommer att försvåras? Det är min första fråga.

Den andra gäller skatteväxling. Där är vi överens om att det är en bra teknik. Men vi tycker att det är lite trist att ni hittills mest har gått in för en svartväxling, nämligen att man höjer miljöskatterna och sedan försvinner pengarna till något helt annat utan att det blir någon sänkt skatt på arbete. Vad har ni för strategi för framtiden för att det verkligen ska bli en grön skatteväxling och att man verkligen ska få sänkt skatt på arbete i stället för socialdemokratisk svartväxling? Den andra delen här gäller den viktiga koldioxidskatten. Vi vet ju inte var nationsgränserna går. Om man ska få till stånd någon verksam förändring handlar det ju om Europainivån och en europeisk koldioxidskatt. Hur ska ni klara det ihop med sossarna, som inte vill göra detta, när ni själva egentligen vill lämna Europasamarbetet?

Detta var några frågor som jag vet att vi egentligen är överens om och som jag skulle vilja veta hur Miljöpartiet och Matz Hammarström skulle vilja konkretisera.

Anf. 41 MATZ HAMMARSTRÖM (mp) replik:

Herr talman! För att börja med mixtaxan och alternativen, är det lite tråkigt att samtliga borgerliga partier har målat upp en vrångbild i sina budgetmotioner om denna reforms inverkan på de fristående alternativen. Mixtaxan gäller all barnomsorg som är finansierad med kommunala medel, alltså även kooperativa och privata förskolor. Mixtaxan hotar inte på något sätt de fristående alternativen. Den innebär att mer pengar går till kommunal barnomsorg och att mer pengar också kommer att gå till de fristående alternativen, så vi utesluter inte alls några barn från samhällets stöd till barnomsorg.

Men ett problem är att de föräldrar som av olika anledningar väljer att vårda barnen hemma inte får del av pengarna. För att komma till rätta med den obalansen vill vi införa ett dubbelt barnbidrag för barn i åldrarna 13 månader–3 år, och i höst kommer vi i en motion att föreslå en lagändring som ska göra det möjligt att bli anställd som kommunal dagbarnvårdare av eget barn. Om de borgerliga partierna stöder detta förslag, räcker det till en majoritet här i riksdagen.

Prot.

1999/2000:127

14 juni

Riktlinjer för den ekonomiska politiken, utgiftstak, skattefrågor, m.m.

När det gäller skatteväxlingen vill vi, som jag tydligt deklarerade, att de höjda skatterna på energi växlas mot sänkta skatter på arbete, både sänkta inkomstskatter och sänkta arbetsgivaravgifter. Vi kommer naturligtvis att driva frågan vidare att sänkt arbetsgivaravgift ska ingå i skatteväxlingen. Där delar jag Karin Pilsäters uppfattning.

När det gäller CO₂-utsläppen och nationsgränserna inser också jag att koldioxidmolekyler är lika farliga oavsett var de släpps ut. Vi måste alltså kombinera en grön skatteväxling i Sverige med en öppenhet för de flexibla mekanismer som nämns i Kyotoprotokollet. T.ex. är handel med utsläppsrätter nog en sak som har framtiden för sig. Men vi måste också göra någonting i det korta perspektivet nu i Sverige, och då är grön skatteväxling och höjd koldioxidskatt rätt metod.

Anf. 42 KARIN PILSÄTER (fp) replik:

Herr talman! Matz Hammarström tycker att det är tråkigt att vi misstolkar, men det är ju alldeles uppenbart när man läser propositionen och ser hur förslaget om maxtaxa kommer att verka att de relativt sett lägre avgifter som man kan ha inom föräldrakooperativ, där man gör en mycket stor egen arbetsinsats, kommer att försvinna. I propositionen står det att föräldrarna kanske uppfattar att det finns andra fördelar med föräldrakooperativ. Ja, det gör man, men frågan är om de är så stora att man känner att man vill betala lika mycket som de gör som inte gör några egna arbetsinsatser. Det är klart att i praktiken kommer det att försvåra för privata alternativ på olika sätt, även om det formellt sätt inte gör det. Det borde Miljöpartiet centralt ha förstått, för det tror jag att de miljöpartistiska kommunalpolitikerna runtom i Sverige förstår. De kämpar ofta sida vid sida med oss mot socialdemokrater och vänsterpartister, som vill ha allting under kommunal ordning så att de har kontroll på verksamheten.

När det gäller skatteväxlingen är det bra att ni har ambitionen att sänka arbetsgivaravgiften. Men ni har ju kommit överens med dem som har ett väldigt dåligt *track record*, nämligen de som hittills bara har svartväxlat, dvs. höjt energiskatterna men inte sänkt arbetsgivaravgifterna. Ni får nog göra lite mer än att driva det och får nog ställa som ett oavvisligt krav att den kopplingen ska finnas. Annars kommer det att bli svartväxling även i framtiden.

Jag skulle avslutningsvis också vilja passa på tillfället att ställa en lite mer retorisk fråga till Matz Hammarström om arbetstiden. Hur tycker ni att alla de saker som ni vill satsa på och det som ni ofta brukar säga att ni står för, nämligen att människor ska få ett större eget utrymme, går ihop med en lagstiftad arbetstidsförkortning? Varför kan inte folk få bestämma det själva? Jag tror att det vore oerhört mycket bättre för Sverige och för svenska folket om de fick bestämma om mer saker själva, och det gäller alldeles särskilt arbetstiden.

I övrigt, herr talman, vill jag tacka Matz Hammarström för den här tiden av samarbete i finansutskottet och önska honom lycka till i det fortsatta arbetet.

Anf. 43 MATZ HAMMARSTRÖM (mp) replik:

Herr talman! Karin Pilsäter har rätt i att kostnadsskillnaden mellan kommunalt dagis och fristående alternativ kommer att minska. Men det

ser inte jag som något jättestort problem, därför att det ska inte vara kostnadsskillnaden som gör att man väljer ett fristående alternativ, utan det bör vara en alternativ pedagogik eller en alternativ driftsform. Naturligtvis kommer många höginkomsttagare – och det är väl dessa grupper som Karin Pilsäter värnar – att förlora ekonomiskt på detta, därför att kostnadsskillnaden mellan att ha barnen på fristående dagis och på kommunalt dagis blir inte lika stor för den gruppen av föräldrar.

När det gäller skatteväxlingen kommer vi att jobba hårt för sänkta arbetsgivaravgifter. Jag tror att det ska gå att komma till tals med Socialdemokraterna. Vilka krav som vi definierar som oavvisliga eller inte bestämmer vi själva.

När det gäller arbetstidsförkortningen fortsätter Karin Pilsäter med mytbildning om att vi inte har någon lagstiftning nu och att Miljöpartiet vill att vi ska lagstifta om detta. Vi har i dag en lagstadgad normalarbets-tid på 40 timmar i veckan. Vi vill ändra definitionen i lagstiftning av vad som är normalarbetstid till 35 timmar i ett första steg och på längre sikt till 30 timmar. Det är inte så att vi vill införa lagstiftning på ett område där det inte finns någon, utan vi vill ändra texten i en lagstiftning som redan finns.

Sedan är det naturligtvis upp till arbetsmarknadens parter att hitta sätt att lösa det uppdrag som ligger i en ändring av definitionen av normalarbets-tiden.

Anf. 44 GUNNAR HÖKMARK (m) replik:

Herr talman! Låt mig först ta upp frågan om u-landsbiståndet. Vi vet en sak, och det är att det inte finns någonting som har gjort så mycket för fattiga länder och fattiga människor som fri handel. Vi kan se det runtomkring i världen. I de länder och de samhällen som ägnar sig åt fri handel och öppna ekonomier har fattigdomen bekämpats genom ett växande välstånd.

Samtidigt kan vi också se att i de länder som har satt sin tillit till bistånd från andra länder och som blivit alltmer beroende av bistånd har fattigdomen bitit sig fast. Det är ibland skrämmande att se resultatet när man jämför pärlbandet av de främsta svenska biståndsländerna med de dynamiska nya ekonomierna som vuxit fram.

Fri handel betyder oerhört mycket för att bekämpa fattigdom. Miljöpartiet är det parti i Sveriges riksdag som mest intensivt har motverkat och bekämpat fri handel. När WTO-förhandlingarna bröt samman konstaterade Birger Schlaug att det var bra att de gjorde det.

Mot bakgrund av hur verkligheten ser ut – att fri handel har gett tidigare fattiga länder och fattiga människor nytt välstånd och nya möjligheter – skulle jag vilja fråga Matz Hammarström hur ni moraliskt och ekonomiskt kan förklara att ni är det parti som mest bekämpar den fria handeln med protektionistiska argument som hör hemma i svunna tider.

Sedan har jag en annan fråga som gäller familjepolitiken. Ni hade möjligheter att välja en annan utformning som innebar att föräldrarna skulle få stödet, men ni valde att kommunerna skulle få det. Jag skulle vilja be Matz Hammarström att förklara varför det kloka ideologiska vägvalet låg när ni valde att inte låta föräldrar bestämma mer genom att få stödet. I stället vill ni göra redan starka kommuner ännu starkare. Ge den

Prot.
1999/2000:127
14 juni

*Riktlinjer för den
ekonomiska politiken,
utgiftstak, skattefrågor,
m.m.*

miljöpolitiskt ideologiskt grundade förklaringen till varför det var bra! Varför skulle inte föräldrarna få ökad makt?

Anf. 45 MATZ HAMMARSTRÖM (mp) replik:

Herr talman! Vi är kritiska till fri handel i betydelsen oansvarig handel, miljönonchalant handel och socialt oansvarig handel. Vi vill motverka miljödumpning och social dumpning.

Sedan kan man ju ifrågasätta EU:s funktion när det gäller fri handel. Leder EU till ökad frihandel med hela världen eller leder det till att man bygger upp tullmurar mot resten av världen?

Hur var den andra frågan, Gunnar Hökmark?

Anf. 46 FÖRSTE VICE TALMANNEN:

Reglerna medger bara att Gunnar Hökmark får en ny replik.

Anf. 47 GUNNAR HÖKMARK (m) replik:

Herr talman! Min första fråga var faktiskt hur Matz Hammarström moraliskt och ekonomiskt kan försvara motståndet mot den fria handel som har gett fattiga människor välbefinnande och välfärd. Han svarade inte på den frågan. Han svävar lite grann ut i att han är emot oansvarig handel. Det är väl lätt att säga. I grunden är det ju så att ni har motarbetat alla de överenskommelser som har varit livsavgörande för fattiga människors tillgång till världsmarknaden och nytt välbefinnande.

Sedan flyr Matz Hammarström undan lite och talar om EU. Det har inte riktigt att göra med vad Miljöpartiet vill. Jag kan för min del säga att jag tycker att Sverige ska vara en drivande kraft för att Europeiska unionen i sin tur också ska vara en drivande kraft för fri handel. Men det vill inte Matz Hammarström. Ni söker alla argument mot den fria handeln.

Den fråga som Matz Hammarström lägligt nog glömde bort handlade om varför man hellre stöder kommuner än föräldrar.

Till sist har jag ytterligare en fråga som handlar om företagsklimatet. I de olika undersökningar som finns brukar man redovisa varför och hur det svenska företagsklimatet har blivit bättre. Ett av de främsta argumenten är avregleringen av telemarknaden och andra avregleringar som har skapat nya förutsättningar för företagande.

Mot den bakgrunden skulle jag vilja fråga Matz Hammarström varför ni är emot andra avregleringar som skulle kunna ge fler människor på den svenska arbetsmarknaden tillgång till den nya ekonomins olika möjligheter. De skulle kunna göra sjukvården och den svenska skolan till spännande reformområden som ger bättre skola och bättre sjukvård och samtidigt också bidrar till den ekonomiska utvecklingen i dess helhet. Om ni har sett att avregleringen av telemarknaden var till nytta för hela landet, varför är ni då så benhårt emot fortsatta avregleringar? Företagsklimatet inom hela samhällsområdet skulle bli bättre med fortsatta avregleringar. Jag hoppas att Matz Hammarström kommer ihåg de här frågorna.

I övrigt vill jag gärna instämma i Karin Pilsäters vänligheter.

Anf. 48 MATZ HAMMARSTRÖM (mp) replik:

Herr talman! Vi är kritiska till fri handel och fri marknad när frihet betyder avsaknad av ansvar och avsaknad av regler. Vi vill ha ett regelverk som garanterar schysta spelregler.

När det gäller mixtaxan har vi sett problemet med att barnfamiljerna har varit ekonomiska förlorare under 90-talet. Föräldraavgiftens andel av den totala barnomsorgskostnaden har stigit från 10 % till 17 % under 90-talet. Det fanns alltså anledning att hitta en modell för att sänka föräldrarnas kostnader för barnomsorgen. Mixtaxan var en sådan modell. Vi gjorde den bättre än det ursprungliga förslaget för att den mer skulle gynna låginkomsttagare, ensamstående och deltidsarbetande.

Jag beskrev förut att företagsklimatet är gott i Sverige. Avregleringen av telemarknaden har haft goda konsekvenser. Men jag känner inte alls igen Gunnar Hökmarks beskrivning att Miljöpartiet principiellt skulle vara emot avregleringar.

Anf. 49 MATS ODELL (kd) replik:

Herr talman! Matz Hammarström frågade mig vilka de verklighetsfrämmande besluten på Miljöpartiets kongress var. Jag är förvissad om att vi har helt olika uppfattningar om den saken, men jag kan ändå redovisa tre som jag anser helt verklighetsfrämmande ämnesområden som var uppe.

Det första är medborgarlön, som jag anser är en fullständigt feltänt åtgärd från början till slut.

Det andra jag vill nämna är den kloka lokala miljöpartist som krävde att Miljöpartiets förslag i politiken skulle prismärkas. Man skulle redovisa vad Miljöpartiets olika förslag skulle kosta. Det var ett mycket verklighetsfrämmande beslut att rösta ned det förslaget på kongressen.

Det tredje är detta med arbetstidsförkortningen. Ni vill ändra i den gällande arbetstidslagen på det sätt som Matz Hammarström själv har beskrivit.

Matz Hammarström är inte alls bekymrad över att svenskt kapital flyr landet eftersom det kommer in utländskt kapital. Javisst, det är ju detta som är ett av de stora problemen. I och med att svenskt kapital beskattas mycket hårdare genom en dubbelskattning i det svenska ägandet är det möjligt för utländskt kapital att köpa upp svenska företag. Då strömmar utländskt kapital in i landet, Matz Hammarström. Då är det möjligt för utländska kapitalägare att köpa svenska företag. De kan nog räkna ut att bjuda dubbelt så mycket som en svensk ägare för ett företag och ändå få samma avkastning efter skatt. Bekymrar inte detta Matz Hammarström.

Herr talman! Låt mig slutligen ta upp familjepolitiken. Miljöpartiet har nu sålt ut sin princip, trots allt vad Matz Hammarström säger. Nu står även Miljöpartiet för mindre tid för barnen i stället för mer tid för barnen som vi kristdemokrater står för. Jag beklagar det.

Sedan är det roligt att Miljöpartiet har tagit upp ett gammalt kristdemokratiskt förslag, nämligen att man som förälder ska kunna bli anställd som kommunal dagbarnvårdare. Jag har själv, herr talman, väckt en sådan motion i kommunfullmäktige i Vallentuna. Jag tror att det var 1973 eller 1974. Men det är ändå en omväg. Varför ska föräldrarna behöva bli kommunaltjänstemän för att ta hand om sina egna barn? Det är väl

Prot.

1999/2000:127

14 juni

Riktlinjer för den ekonomiska politiken, utgiftstak, skattefrågor, m.m.

mycket bättre att vi åstadkommer en valfrihet på det sätt som bl.a. vi kristdemokrater föreslår?

Anf. 50 MATZ HAMMARSTRÖM (mp) replik:

Herr talman! Jag trodde att Mats Odell tyckte att lön var bättre än bidrag – det skulle det nämligen bli om man var anställd som kommunal dagbarnvårdare åt eget barn.

Mats Odell påstår att vi numera står för mindre tid för barnen. Men, Mats Odell, det allra bästa sättet att öka föräldrarnas tid för sina barn är att sänka arbetstiden. Därför är det beklagligt att Kristdemokraterna och övriga borgerliga partier så envist motsätter sig en sänkning av arbetstiden.

Mats Odell tog upp frågan om medborgarlön. Jag tror att den frågan kommer att visa sig viktig framöver. Medborgarlön är inte något som vi kommer att genomföra i Sverige under den här mandatperioden men frågan är alltför intressant för att lämnas oprövad. I höst kommer vi att skriva en motion om grundtrygghet och då kommer det att finnas med ett avsnitt om medborgarlön. Det ska vi lägga upp på ett sådant sätt att det kanske t.o.m. kan intressera Mats Odell.

Anf. 51 MATS ODELL (kd) replik:

Herr talman! Jag minns mycket väl när förra språkröret Birger Schlaug häcklade förslaget om maxtaxa. Gång på gång sade han: Detta leder till mindre tid för barnen; detta i stället för Miljöpartiets dåvarande familjepolitik som skulle leda till att föräldrarna hade mer tid för barnen. Mitt enkla konstaterande, herr talman, är att Matz Hammarström nu har fört Miljöpartiet till den ståndpunkt som Birger Schlaug – i varje fall tidigare – ville undvika.

Jag vill passa på att gratulera Matz Hammarström till hans nya uppgifter som språkrör och tacka för den trivsamma debatt som vi haft i finansutskottet under den tid som Matz Hammarström suttit med där.

Anf. 52 MATZ HAMMARSTRÖM (mp) replik:

Herr talman! Vår huvudinvändning mot maxtaxeförslaget var att det hade fördelningspolitiska brister. De bristerna har vi nu rättat till genom att omstöpa maxtaxan till en mixtaxa.

Jag vidhåller att bästa sättet att öka föräldrarnas tid för barnen är att sänka arbetstiden, inte att hitta olika sätt att konstruera barnomsorgen eller taxorna.

Anf. 53 LENA EK (c) replik:

Herr talman! Matz Hammarström inledde sitt anförande med att uttrycka bekymmer över Centerpartiets samarbetspartner. Jag kan väl då kontra med att jag är väldigt bekymrad över den majoritet som i dag finns och som prisas i det ena inlägget efter det andra när det gäller möjligheterna att samarbeta, hur sams man är osv. Ett av de tre partierna har dock en partistämma som domineras av bekännande kommunister. Det tycker jag är mycket bekymmersamt.

Jag hade egentligen tänkt ta upp regionalpolitiken och maxtaxan. Det budgetförslag som Miljöpartiet har skrivit under cementerar en utveck-

ing där man lägger ned arbetsförmedlingskontor, försäkringskass kontor och polisstationer. Det blir inga anslag till vägarna. Man aviserar en vrålhöjning av bensinpriset. Man har alltså skrivit under på detta och placerat sitt parti i en politisk riktning som innebär en storskalig centraliseringspolitik. Man ökar de regionala klyftorna rejält eftersom man dels drar undan verktyg för kommunal och regional utveckling, dels inte gör några reformer som är av det slaget att situationen förbättras regionalpolitiskt.

När det gäller maxtaxan är det bara nys att prata om mix, eller trix. Det är ju Göran Perssons maxtaxeförslag, något justerat i kanten. Det är alltså ett förslag som innebär att man diskriminerar 25 % av Sveriges barn som inte deltar i den offentligt betalda barnomsorgen med hjälp av skattepengar. Det är ett maxtaxeförslag som innebär att man minskar valfriheten, ett maxtaxeförslag som fördelningspolitiskt fortfarande är heltokigt. En höginkomsttagare kan med det här förslaget tjäna 1 000, 2 000 eller 3 000 kr i månaden medan en låginkomsttagare, t.ex. en ensam mamma, kanske tjänar en hundralapp eller två i månaden. Det är inte fördelningspolitik!

Anf. 54 MATZ HAMMARSTRÖM (mp) replik:

Herr talman! Det var mycket på en gång. Lena Ek säger att det inte blir något anslag till vägarna. Men det finns pengar i vårpropositionen som prioriteras för vägunderhåll.

Lena Ek talar om aviserad vrålhöjning av bensinpriset. Jag vet inte om vårpropositionen eller tidningsreferat av mitt anförande på kongressen åsyftas. Om det är fråga om det sistnämnda så hänvisade jag där till en OECD-rapport som säger att om vi vill komma till rätta med de höjda och ökande koldioxidutsläppen bör bensinpriset i Sverige år 2015 ligga på 30 kr. Man vill ha en successiv höjning med 7 % per år. Det intressanta är att man gärna lyssnar på OECD-rapporter där det sägs att man ska sänka kapitalskatter eller förmögenhetsskatten. Men om en OECD-rapport säger att bensinskatten ska höjas lyssnar man inte – inte ens i Centern, som ju ibland påstår sig vara ett grönt parti.

Så till maxtaxan, mixtaxan. Det är en avsevärd förändring, Lena Ek, i själva grundkonstruktionen när man kombinerar procent av bruttoinkomsten med ett krontak; detta jämfört med att bara ha ett rakt krontak. Dessutom är nivån höjd jämfört med det ursprungliga förslaget. Valfriheten för föräldrarna minskas inte, dock med ett undantag och det gäller då de föräldrar som av olika anledningar väljer att vårda sina barn hemma. Den frågan har jag sagt att vi ska återkomma till i höst. Vi kommer att lägga fram ett förslag. Stöd det, så fixar vi den obalansen!

Anf. 55 LENA EK (c) replik:

Herr talman! Fortfarande är det så att maxtaxeförslaget gör att höginkomsttagare tjänar 1 000, 2 000 eller 3 000 kr i månaden. Låginkomsttagare – ensamma mammor, arbetslösa och studerande – tjänar kanske ingenting. De tjänar 100 eller 200 kr i månaden. Så är det ju fortfarande. Dessutom var Karin Pilsäter och Matz Hammarström alldeles nyss överens om att valfriheten minskas.

Fortfarande är det fråga om diskriminering av vart fjärde svenskt barn. Det gäller då dem som valt att inte ha den offentligt, via skatter,

Prot.

1999/2000:127

14 juni

Riktlinjer för den ekonomiska politiken, utgiftstak, skattefrågor, m.m.

betalda barnomsorgen. Att det är en diskriminering av just den gruppen kommer man inte ifrån.

Miljöfrågorna är väldigt intressanta. Klimatkommittén – som vi båda följt med stort intresse eftersom vi ändå har ett gemensamt miljöintresse, om än från väldigt olika utgångspunkter – visar att det är bra med åtgärder i Sverige. Men det riktigt stora problemet är de gränsöverskridande miljöföreningarna i Europa. Vi har en mekanism för att ta hand om dem, nämligen EU som organisation.

Sett till förhandlingarna med EU:s ansökarländer tillhör miljöfrågorna tillsammans med frågorna om demokrati och fördelningspolitik de absolut viktigaste områdena. Redan diskussionen om medlemskap har när det gäller miljöpolitiken åstadkommit en väldig press i de här länderna, som ju har ett enormt behov av att förbättra sitt arbete på det här området. Detta samarbete vill Miljöpartiet gå ur – åtminstone har det varit så hittills, har jag förstått. Men det är ju samarbetet i den organisationen som på ett europeiskt plan faktiskt kan sätta press på och verkligen förändra utvecklingen, som måste förändras när det gäller miljöpolitiken.

Jag tycker att det är sorgligt att Miljöpartiet tillsammans med de två andra partierna nu styr den långsiktiga ekonomiska inriktningen på ett sådant sätt att de regionalpolitiska klyftorna förvärras.

Slutligen vill också jag önska Matz lycka till på sin nya post som jag tror att han kommer att fylla alldeles utmärkt väl. Tack för ett trevligt samarbete i finansutskottet!

Anf. 56 MATZ HAMMARSTRÖM (mp) replik:

Herr talman! Jag får passa på att tacka dem som har tackat mig.

När det gäller EU och miljön vill jag säga följande. Än så länge är vi med, Lena Ek. Vi har sett till att miljöfrågan har kommit upp som en av de tre högst prioriterade frågorna under Sveriges ordförandeskap. Vi ska alltså driva detta med miljön i EU.

Lena Ek lovade tidigare, och frågar Miljöpartiet om skolan. Det är lite knepigt i det här sammanhanget. Centerpartiet talar om att höja de generella statsbidragen med blygsamma 500 miljoner kronor år 2001. Men vad händer när de pengarna kommer i påsen till kommunen? Jo, då sänker borgerligt styrda kommuner med centerpartister i ledningen skatten eller också prioriterar man annat. Det finns åtskilliga exempel på sådant.

Skolan är en kommunal fråga, så där talar Lena Ek och Centerpartiet lite grann med kluven tunga. Det står i budgetmotionen att man slår vakt om kommunaliseringens fördelar. Man vill alltså inte gå in och öronmärka pengar. Samtidigt tror man att man ska kunna utträta underverk i skolan genom att anslå 500 miljoner kronor mer i det generella statsbidraget men det fungerar inte så.

Anf. 57 Finansminister BOSSE RINGHOLM (s):

Herr talman! Den som har lyssnat under de här timmarna på förmiddagen till den ekonomiska debatten, och den som eventuellt har läst de borgerliga partiernas motioner kan ibland få intrycket av att det är en annan värld vi lever i än den vi har utanför det här huset. Gunnar Hökmarks anförande var väl en bekräftelse på det.

Jag läste i Moderaternas budgetmotion, och så här står det:

”Med vårpropositionen markerar regeringen en klar kursändring vad gäller den ekonomiska politiken. Borta är det reformtänkande som till stor del präglade svensk politik under 1990-talet.”

Jag tror inte att någon svensk utanför det här huset skulle känna igen sig i en sådan beskrivning. 1990-talet förknippas nog ingen svensk utanför Moderata samlingspartiet med något reformtänkande. 1990-talets första år var ju en lång eländeshistoria med budgetunderskott, utlandslån, 500 % ränta, växande statsskuld osv. Det var ekonomisk misär, som skapades under regeringen Bildt.

Den andra halvan av 1990-talet var en lång kämpig historia där den socialdemokratiska regeringen från 1994 och framöver fick budgetsanera, budgetsanera och budgetsanera.

Nu är 1990-talet dessbättre över, och vi har kommit in i en reformmöjlighet och en reformtid. Då försöker moderaterna vända på historiebilden, och säger att det är tvärtom. Det är andra partier som ibland brukar förknippas med historieförfälskningar, men jag inser att nu har Moderaterna tagit ledningen i historieförfälskarligen med den typen av beskrivning.

Inledningen på det nya årtusendet 2000 är att vi nu efter de här tuffa åren äntligen har råd med reformer. Vi ska inte vara förmätna och tro att vi kan klara alla reformer med en gång, utan vi måste prioritera hårt. Vi måste hålla i pengarna för att det ska kunna bli en reformperiod som varar, inte bara i ett år utan i många år under åren framöver.

Därför har vi satsat mycket i vårpropositionen på att vår budget för 2001 ska handla just om framtiden – om våra barn. Det blir en satsning på barnen med över 10 miljarder kronor de närmaste åren. Vi satsar på jobben, på sjukvården, på de sämst ställda pensionärerna, på studiestödet, på polisen, på rättsväsendet, på miljön, på de lokala investeringsprogrammen, på de arbetslösa och på att skaffa nya jobb, på tandvården och på högskolan. Jag skulle kunna fortsätta med alla de områden som vi nu har skapat ett utrymme för i denna vårproposition.

Det är faktiskt – och det finns skäl att säga det – en vårproposition som präglas av den period som Sverige nu kan uppleva, och man får gå tillbaka till min företrädare Gunnar Strängs tid som finansminister på 60-talet för att finna en lika god och balanserad ekonomisk utveckling som nu.

Jag vill gärna tacka finansutskottet, och särskilt dess ordförande Jan Bergqvist för ett gott samarbete och en god behandling av den ekonomiska vårpropositionen. Jag vill också rikta ett särskilt tack till företrädarna för Vänsterpartiet och Miljöpartiet i finansutskottet och i andra sammanhang där vi har diskuterat och hanterat vårpropositionen. Som tidigare har sagts från talarstolen här har det lett till ett mycket gott resultat och en fantastisk inledning på 2000-talet med den ekonomiska politiken.

Vi presenterade vårpropositionen för ett par månader. Det som har hänt sedan dess är snarast att utvecklingen om möjligt har blivit ännu bättre än i mitten på april. Vi har passerat den gräns som få trodde var möjlig. Sverige har i dag faktiskt lägre räntor än vad Tyskland har. Det gäller både den långa svenska räntan, som ligger och pendlar några hundradels procentenheter under och den s.k. reporäntan, som ju sätts av

Prot.
1999/2000:127
14 juni

*Riktlinjer för den
ekonomiska politiken,
utgiftstak, skattefrågor,
m.m.*

Riksbanken. Detta sker samtidigt som den svenska tillväxten är betydligt högre än den tyska.

Detta tycker jag är oerhört viktigt. Inte minst i den här kammaren har det nämligen under hela 90-talet ständigt refererats till ränteutvecklingen och räntemarginalen mot Tyskland. Under Bildtregeringen hade vi en fantastisk räntemarginal på över 400 punkter, eller över 4 %, högre ränta i Sverige än i Tyskland. I dag är det tvärtom. Sverige har en lägre ränta än vad Tyskland har.

Detta har möjliggjorts tack vare en mycket konsekvent ekonomisk politik under andra halvan av 90-talet. Det finns skäl att ställa en fråga till Moderaternas företrädare: Varför har det som ni länge har hävdats vara omöjligt nu plötsligt blivit möjligt – och blivit möjligt med den socialdemokratiska ekonomiska politik som ni hela tiden har bekämpat?

Den vårproposition som vi nu behandlar i riksdagen har i stor utsträckning ett framtidsperspektiv. Det är framför allt barnen som är vårt framtidsperspektiv. Jag tror aldrig att Sveriges riksdag tidigare har ställts inför en kraftigare satsning på barnen än den som vi nu föreslår. Den är i tiomiljardersklassen.

Den 1 januari nästa år höjs barnbidragen och studiebidragen med ytterligare 100 kr per barn och månad, på samma sätt som gjordes i år. Flerbarnstilläggen höjs. Vi får dessutom en rätt för arbetslösa att behålla sin plats i förskolan. Den 1 januari 2002 införs rätt för syskon att behålla sin plats på dagis även när mor eller far är barnledig med yngre syskon.

Samma dag införs en maxtaxa i barnomsorgen, och det satsas en halv miljard kronor mer för att förbättra kvaliteten i barnomsorgen. Det blir fler vuxna, fler anställda, i barnomsorgen. Det är något som många efterfrågar. Vi inför ytterligare en särskild pappamånad i föräldraförsäkringen. 2003 kommer den allmänna förskolan.

Maxtaxan är för oss socialdemokrater naturligtvis en väldigt viktig reform. Den gynnar både barn och barnens föräldrar. Den har en god margineffekt därför att den ger fler människor, inte minst fler kvinnor, chansen att komma ut i arbete, och detta med betydligt bättre ekonomiska villkor än i dag. Det kan helt enkelt löna sig mycket bättre att arbeta i fortsättningen med maxtaxan.

Samtidigt är detta ett viktigt steg för att göra barnomsorgen till en del av den generella välfärden.

Man kan sammanfatta det hela och säga: Hela den här politiken handlar helt enkelt om att skapa bättre förhållanden för våra barn, för deras föräldrar och därmed också en bättre framtid i Sverige.

Men det finns också många andra områden där vi förstärker våra insatser, som jag nämnde inledningsvis. Det är exempelvis glädjande att se att vi nu har möjlighet att förstärka den internationella solidariteten, och kan stärka biståndet avsevärt under åren framöver. Detta var ett viktigt tema på den socialdemokratiska extrakongressen för några månader sedan, där vi ville flytta fram positionerna med biståndet och biståndsmålet. Detta kan vi nu börja förverkliga.

Det är många, även från de borgerliga oppositionspartierna, som har sagt i dag här att regeringens ekonomiskpolitiska strategi har varit framgångsrik. Den bygger på stabila offentliga finanser och goda förutsättningar för privat sysselsättning och företagande. Den innebär framför allt

en förstärkning av arbetslinjen, kraftiga satsningar på utbildning och en väl fungerande arbetsmarknad.

Grunden för att nå full sysselsättning och låg arbetslöshet ligger i att vi inte äventyrar det som vi redan har uppnått. Det är nämligen ingen självklarhet att den goda ekonomiska situation som vi nu befinner oss i varar under åren framöver. Den måste befästas genom att vi i fortsättningen också har sunda offentliga finanser och prisstabilitet som en alldeles naturlig utgångspunkt.

Jag vet att det finns de som är frestade att överge uppsatta utgiftstak. Men jag tror att utgiftstakens betydelse inte nog kan överskattas. De är ju också en riktlinje för att vi inte bara ska leva för stunden, utan för morgondagen och för framtiden. Därför måste vi förbereda oss för att ha råd med offentliga utgifter också i sämre ekonomiska tider. Därför kan vi inte tillåta att kostnadsutvecklingen drar i väg. Jag vill inte en gång till vara med om att vi ska tvingas till stora sociala nedskärningar som en följd av oreda i samhällsekonomi och en för stor utgiftskostym. Jag är övertygad om att också våra samarbetspartier, Vänsterpartiet och Miljöpartiet, delar den uppfattningen.

Sverige har nu genom den här nya ekonomiska situationen en möjlighet att gå tillbaka till full sysselsättning. Krisen under 90-talet har inneburit att alltför många i förvärvsaktiv ålder ställs utanför arbetsmarknaden. Delaktigheten har minskat, och marginaliseringen har ökat.

Det finns en mycket entydig lärdom som jag inte minst personligen har upplevt av arbetsmarknadspolitikens historia, och det är att om vi inte utnyttjar den nuvarande konjunkturuppgången för att ge de grupper som har svårt att få fotfäste på arbetsmarknaden – våra invandrare, långtidsarbetslösa, arbetshandikappade – en chans att komma in så kommer det bara att vara ännu svårare när konjunkturen vänder om ett antal år.

Det är därför som vi också i vårbudgeten föreslår en offensiv just för jobb och rättvisa. Man kan säga att vi har tre olika grupper av förslag som handlar om jobben för att nå 4-procentsmålet när det gäller arbetslösheten i höst och för att nå det långsiktiga målet 2004 om 80 % i arbete.

Det handlar för det första om insatser för att minska arbetslösheten som i mycket handlar om att rikta sig till de långtidsarbetslösa. Där tycker jag att kammaren kan notera att den reform som infördes för något halvår sedan och som riktar sig just till långtidsarbetslösa och ger dem chans att med ett statligt stöd få vanliga jobb har varit en succéartad insats just för långtidsarbetslösa. Det är 10 000 långtidsarbetslösa som har fått jobb under detta halvår, och det är verkligen en oerhört stor framgång. Vi går vidare på detta område med ytterligare förslag som riktar sig just till de långtidsarbetslösa.

För det andra gör vi också en rad insatser som handlar om att öka sysselsättningen och tillväxten. Jag har nämnt en sak som jag tror har oerhört stor betydelse för sysselsättning och tillväxt, nämligen maxtaxan. Men det finns också förslag som är riktade till just de arbetshandikappade, nämligen lönebidragen som har stor betydelse och som vi föreslår ska öka åren framöver.

Ett område som är viktigt ur sysselsättningssynpunkt är våra arbetsplatser. Det är viktigt att vi kan vara framgångsrika när det gäller att bekämpa ohälsan på våra arbetsplatser och i våra arbetsmiljöer. Därför

Prot.

1999/2000:127

14 juni

Riktlinjer för den ekonomiska politiken, utgiftstak, skattefrågor, m.m.

har regeringen dragit i gång ett särskilt projekt på detta område med några statsråd i spetsen för ett projektarbete som siktar till att tillsammans med arbetsmarknadens parter, arbetsgivare, fackliga organisationer, försäkringskassan, arbetsförmedlingen, olika rehabiliteringsinstitut, sjukvården, kommunerna och alla som är intresserade av våra arbetsplatser och våra arbetsmiljöer gemensamt ska kunna forma arbetsplatser som gör att vi kan hålla nere sjukfrånvaron och långtidssjukskrivningarna för framtiden.

Vi har i dag inte någon sjukskrivningsfrekvens som är i närheten av den som vi hade i slutet av 80-talet och i början av 90-talet, men det finns en viss tendens till ökning under senare tid, och det är den utvecklingen som vi vill bryta så att vi inte kommer tillbaka till de nivåer som vi hade för tio år sedan. Därför är det oerhört viktigt att vi får till stånd ett bra samarbete på detta område. Det är ingenting som vi kan fatta beslut om själva i kammaren, utan det är någonting som fordrar alla dessa medverkandes insatser som jag tidigare nämnde. Det finns många fler konkreta saker bland det trettiotal förslag som vi har i vårpropositionen som ökar sysselsättningen i fortsättningen.

Det tredje och sista området som vi också har markerat på jobbmrådet handlar om våra invandrare, där vi förstärker arbetsförmedlingarna med särskilda resurser för våra invandrare och ger kompletterande utbildning både i svenska språket och på annat sätt för invandrare som t.ex. har högskoleutbildning men som behöver komplettering för att kunna utöva sitt tidigare yrke även i Sverige. Vi försöker skräddarsy utbildningar för t.ex. tvåspråkig personal inom primärvård och äldreomsorg. Det är ett bra exempel också på hur många av våra invandrare som kom till Sverige på 50- och 60-talen nu kommer upp i sådana åldrar att de blir delaktiga i äldreomsorg eller någon form av sjukvård och där det behövs tvåspråkig personal och där många kan göra stora insatser.

Vi gör särskilda insatser inte minst när det gäller rådgivningsverksamhet för de invandrare som vill starta eller driver småföretag, vilket också är en viktig insats när det gäller utvecklingen av fler jobb åren framöver.

Alltsedan den socialdemokratiska regeringen tillträdde 1994 har vi konsekvent prioriterat insatser för vård, skola och omsorg. Det var till att börja med naturligtvis svårt att skapa ett ekonomiskt utrymme för detta när vi samtidigt skulle budgetsanera. Och i takt med att ekonomin har blivit bättre har vi också kunnat höja nivån, och nu handlar det om en nivåhöjning på drygt 20 miljarder kronor mer till skola, vård och omsorg jämfört med i mitten av 90-talet. Men, och det är väl det mest anmärkningsvärda just nu, den största ökningen sker faktiskt när det gäller den ekonomiska tillväxten, och den innebär att kommunerna via sina inkomstskatter i år får 28 miljarder kronor mer och nästa år 22 miljarder kronor mer. Det innebär att de egna intäkterna till kommuner och landsting växer så kraftigt att det bör ge möjligheter för de flesta kommuner och landsting att kraftigt förbättra sina verksamheter i fortsättningen.

Till sist vill jag bara säga några ord om skattepolitiken. Vi har under den här mandatperioden ett nytt skede i svensk skattepolitik. Den goda utvecklingen av svensk ekonomi har alltså möjliggjort skattesänkningar som stimulerar både tillväxt och en ökad rättvisa. Och i motsats till tidigare skattesänkningar i början av 90-talet är det finansierade skattesänk-

ningar, vilket moderaterna särskilt kanske bör uppmärksamma. Vi skrev också i vårpropositionen att vi i samband med budgetpropositionen i höst ska göra en förnyad bedömning av det samhällsekonomiska utrymmet. Det är då tre områden som är centrala för oss. Det handlar för det första om att vidmakthålla god budgetdisciplin, för det andra om låg inflation och för det tredje om låga nominella löneökningar. Om det mesta tyder på att dessa faktorer är på plats kan vi också i budgeten i höst föreslå en fortsatt sänkning av skatterna. För mig som socialdemokrat står skattesänkningar för låg- och medelinkomsttagare i första rummet, och det tror jag också att det finns en bred majoritet för här i kammaren.

Den stora skiljelinjen i svensk skattepolitik finns faktiskt mellan moderaterna och alla oss övriga. Moderaternas huvudförslag i deras motion är att avskaffa den statliga skatten. Jag tycker att det som moderaterna föreslår är fördelningspolitiskt stötande. Jag ska inte recensera moderaternas skatteförslag. Jag ska i stället citera statsvetaren Erik Åsard som skrev följande på en debattsida i en av våra morgontidningar för ett tag sedan.

”Nyligen presenterade moderaterna ett förslag om att avskaffa den statliga inkomstskatten och i stället införa en ’platt skatt’ ——. Detta är en idé som länge omhulats av konservativa amerikanska tankesmedjor ——.

Förslaget går idémässigt tillbaka på den ’nedsippringsteori’ som nådde stor spridning under Ronald Reagans presidenttid på 1980-talet.”

Sedan fortsätter Erik Åsard:

”Denna ideologi som illa klarade mötet med 90-talets krisekonomi, bär fortfarande upp moderaternas skattepolitiska resonemang. I USA är idén om en ’platt skatt’ —— i dag omstridd, och det republikanska partiet har ännu inte gjort den till sin.

Ledande konservativa politiker inser svårigheten med att sälja förslag som så uttalat skulle gynna höginkomsttagarna. Guvernör George W Bush, som blir republikanernas presidentkandidat i sommar, har det till exempel inte på sitt program.”

Gunnar Hökmark, hur kunde ni moderater i Sverige hamna så snett i skattedebatten?

Herr talman! Det betänkande som riksdagen nu ska fatta beslut om är ett bra betänkande. Det är en politik för jobb, tillväxt och rättvisa. Det är en politik för utveckling och jämlikhet. Det är en politik för barn och barnfamiljer. Det är en politik som vi kan vara stolta över. Kort sagt är det en politik för framtiden.

Anf. 58 MATS ODELL (kd) replik:

Herr talman! Finansministern börjar med att ifrågasätta om vi lever i olika världar. Jag tror att han har rätt på en punkt, att vi lever i olika begreppsvärldar. Bosse Ringholm använder ordet reform synonymt med statlig utgift. Jag tror att för oss andra på den borgerliga kanten har ordet reform en något annan betydelse. Telelagen har nämnts här. Låt mig bara konstatera att när jag som ansvarigt statsråd och föredragande för den nya telelagen kunde konstatera att Socialdemokraterna och Vänsterpartiet motarbetade den reformen med näbbar och klor så byggde det på en ideologisk insikt som de då hade och nu tydligen har övergivit, vilket gläder oss. Men en reform innebär ju att man gör någonting bättre. Man

Prot.

1999/2000:127

14 juni

Riktlinjer för den ekonomiska politiken, utgiftstak, skattefrågor, m.m.

skapar ett mervärde genom att göra något enklare och bättre. Och i fråga om detta efterlyser vi åtgärder från regeringssidan.

Herr talman! Äntligen har vi råd med reformer, säger Bosse Ringholm, och börjar strö pengar över landet. Han satsar på barnen, jobben och de arbetslösa ungefär som om han äger medborgarnas pengar och nu är beredd att ge tillbaka lite grann på de här områdena.

Vi vill se en annan utveckling där medborgarna får behålla mer av sina egna inkomster. Det skulle vara intressant att få höra vad finansministern säger om den framtida utvecklingen på det området. Det har talats om skattesänkningar, men väldigt lite konkret har ännu kommit ut.

Det finns de som är frestade att överge det fastlagda utgiftstaket, säger finansministern. Detta är dagens understatement. Vi har ju nyss haft en partikongress som har slagit fast att de ska bort helt och hållet.

Därför måste slutligen min fråga till finansministern bli: Hur ser ert alternativ ut tillsammans med Vänstern och Miljöpartiet? Stämmer det att er partistyrelse har överlåtit till verkställande utskottet eller partiledningen att sköta uppbrottet från vänstersamarbetet? Ni är ju inne i en upplösningsprocess av ert regeringsalternativ.

Nu finns det ett nytt alternativ med fyra partier som blir mer och mer sammansvetsade om en gemensam politik. Hur ser socialdemokraternas framtida regeringskamrater ut?

Anf. 59 Finansminister BOSSE RINGHOLM (s) replik:

Herr talman! Mats Odell tycker att det är viktigt att varje person får möjlighet att behålla mer av sina egna pengar. Jag delar den uppfattningen. Det är det som regeringens ekonomiska politik går ut på, på minst två olika sätt.

Det första är att vi har haft en bättre reallöneutveckling under senare tid än på mycket länge. Den ekonomiska politiken har möjliggjort att vi för det första har haft en mycket låg inflation eller ingen inflation alls under långa perioder. För det andra har den också gett utrymme för en löneutveckling på arbetsmarknaden som gjort att vi har haft en reallöneutveckling som är den bästa på kanske flera årtionden.

Det andra är att vi via de skattesänkningar som framför allt riktades till låg- och medelinkomsttagare via kompensationen av egenavgifterna från årsskiftet har möjliggjort att folk kan få behålla en större del av sin egen inkomst.

Men det kanske allra viktigaste för väldigt många människor i vårt land är att få möjlighet till en egen inkomst via ett eget jobb. Ingen annan än den socialdemokratiska regeringen har kämpat så hårt och intensivt för att just sätta arbetslöshetsfrågorna, jobbfrågorna i centrum. Jag har lagt märke till att när de fyra borgerliga oppositionspartierna har framträtt här under förmiddagen har de inte strött många ord över sysselsättningsfrågor och jobbfrågor. Framför allt har de inte haft särskilt många konkreta konstruktiva förslag på det området.

Till sist, Mats Odell, borde väl Mats Odell som gör anspråk på att vilja regera ihop med moderaterna vara något bekymrad över att samtidigt som han föreslår vissa utökningar av verksamhet, sjukvård och annat vill moderaterna skära bort 15 miljarder kronor just på vårdområdet och de centrala välfärdsområdena. Det skulle innebära 50 000 färre anställda i sjukvården. Det borde väl bekymra Mats Odell.

Anf. 60 MATS ODELL (kd) replik:

Herr talman! Den ekonomiska tillväxten är för närvarande god. Men jag nämnde i mitt inledningsanförande att Långtidsutredningen pekar på att till 2015 ser man en tillväxt i genomsnitt på 1,9 %. Efter 2008 är vi nere i någonstans kring 0,8 % tillväxt.

Det här är det som borde bekymra regeringen. Jag hoppas att finansministern, när vi nu diskuterar riktlinjerna för den ekonomiska politiken, något utvecklar det. Hur vill man möta både den demografiska utvecklingen och den utveckling som ligger i den försämrade tillväxten? Måste vi inte vårda de lätttrörliga skattebaserna i den alltmer globaliserade ekonomi vi lever i? Är det möjligt för regeringen att tänka sig att göra något åt att vi faktiskt har de högsta skattesatserna på de bredaste skattebaserna med den absolut effektivaste skatteindrivningen samtidigt som vi har fri rörlighet på kapital?

Är det ett dilemma som det är möjligt för regeringen att ideologiskt komma över tillsammans med Vänsterpartiet och Miljöpartiet att t.ex. dubbelbeskattningen på svenskt risksparande driver kapital ur landet, att förmögenhetsskatten är något som dels straffar ett ansvarigt beteende från medborgarnas sida, dels driver svenskt kapital ur landet? Måste vi inte ta tag i dessa långsiktiga politiskt faktiskt svårhanterliga frågor om vi ska klara framtidens utmaningar?

Anf. 61 Finansminister BOSSE RINGHOLM (s) replik:

Herr talman! Mats Odell är mycket mångordig, men på två repliker gånger två minuter – fyra minuter – lyckas han inte på något sätt kommentera det som i varje fall jag upplever som mycket märkligt men som han uppenbarligen inte ens tycker är ett bekymmer. Det är att han vill samregera och påstår att det finns ett gemensamt borgerligt alternativ med ett moderat samlingsparti som vill skära bort 15 miljarder kronor från viktiga välfärdsområden.

Alldeles nyss har den socialdemokratiska regeringen gjort upp om försvaret med Centerpartiet, ett annat borgerligt parti, om att förstärka sjukvården med 8 miljarder kronor. Det gillar inte moderaterna. Moderaterna skär bort 15 miljarder kronor ur välfärden. Det är detta moderata parti som Mats Odell ska var stödtrupp till i en tänkt borgerlig regeringskonstellation. Men om detta hade han ingenting att säga.

I stället ägnar han mer tid åt att diskutera vad som händer om åtta, tio, femton år med den svenska tillväxten. Låt oss gärna diskutera det, men låt oss ha som utgångspunkt att den goda tillväxt vi nu har, år 2000 och förhoppningsvis år 2001, ska vi kunna förmera under en längre period om vi beter oss klokt. Det kan vi göra om vi satsar mer på att låta fler människor komma ut på arbetsmarknaden och ser till att företagen får bra arbetskraft, om vi satsar mer på utbildning och tar hänsyn till att vi har, som Mats Odell sade, en demografisk utveckling som är lite utmanande för framtiden eftersom vi vet att det blir färre personer i förvärvsintensiv ålder. Det har vi verkligen förberett både genom den inriktning som finns i vårproposition och genom det material som har tagits fram t.ex. i Finansdepartementets långtidsutredning. Det är en spännande framtidsdebatt.

Prot.

1999/2000:127

14 juni

Riktlinjer för den ekonomiska politiken, utgiftstak, skattefrågor, m.m.

Men jag noterar till sist att debatten just nu att det oerhört stora gapet mellan Moderaterna och Kristdemokraterna i synen på välfärden och skatterna tycks Odell vilja glömma så fort som möjligt.

Anf. 62 GUNNAR HÖKMARK (m) replik:

Herr talman! Finansministern har för vana att upprepa saker gång efter gång, oavsett om de är sanna eller ej. Det försvårar all meningsfull politisk debatt.

Det är som finansministern säger att det som är avgörande för kommuner och landsting är tillväxten i ekonomin och den växande skattebasen. Därför ser vi nu att landsting och kommuner får mer och mer resurser.

Det är inte sant att vi vill skära ned på sjukvården. Det är inte sant. Men Ringholm upprepar det och kommer att upprepa det därför att det är skrivet på de karbonpapper han har med sig till dessa debatter.

Jag skulle vilja säga ytterligare en sak när det gäller den debatt som har varit här i dag. Ni saknar reformpolitik och ni saknar budgetpolitik. Det är t.o.m. så att finansministern när han började sitt anförande ironiserade över det som är 90-talets reformer och som har gett de många olika möjligheter vi i dag ser i företagande och näringsliv. Men var inte telemarknadsavregleringen en reform värd att lyfta fram? Det brukar ju i alla fall Björn Rosengren göra.

Jag skulle vilja ha svar på frågan: Tycker Bosse Ringholm att telemarknadsavregleringen var en bra reform? Då vill jag också ställa frågan: Varför vill han inte gå vidare inom andra områden för att öppna för konkurrens och företagande? Det är det som är problemet.

Vi har en bra ekonomi i Sverige, men det är en dålig ekonomisk politik ni för i dag. Ni lägger inte grunden för att det ska gå bra för Sverige under de kommande åren. Ni tar inte hänsyn till den växande arbetskraftsbristen. Ni tar inte hänsyn till den växande segregationen. Ni tar inte hänsyn till det faktum att många människor, många fler än de ni möter i de öppna arbetslöshetsköerna, står utan arbete. Ni genomför inte det som är morgondagens reformer. I stället låter ni utgifterna skena i väg.

Vi har i dag den snabbaste utgiftsökningen under mycket lång tid i statens finanser. De utgiftstak som ni har fastställt handlar om 82 miljarder. Likväl kommer ni att övertrassera det enligt Ekonomistyrningsverket, och likväl budgettricksar ni.

Jag skulle vilja att finansministern svarar på frågan: Varför kan ni inte ta tag i den budgetutvecklingen?

Anf. 63 Finansminister BOSSE RINGHOLM (s) replik:

Herr talman! Gunnar Hökmark har uppenbarligen svårt att bestämma sig för om han ska stå på det ena eller det andra benet. Han försöker köra den dubbla taktiken. Å ena sidan säger han att det inte längre genomförs några reformer i Sverige. Det finns inga reformer i vårpropositionen. Å andra sidan säger han: Jag vill varna för kostnadsutvecklingen. Jag vill varna för att ni gör av med så mycket pengar. Det vore kanske bra om Gunnar Hökmark och moderaterna bestämde sig för vilken av argumentationslinjerna man ska använda.

Det är sant att vi har väldigt många reformer i vårpropositionen, som jag också har räknat upp här. Det är sant att vi har mycket hårt hävdad principen om utgiftstaket för att hålla kontroll på utgifterna. Det kommer vi att göra också i fortsättningen. Men det är lika sant att moderaterna velat minska statens insatser.

Jag säger lite vänligt att moderaterna vill plocka bort åtminstone 15 miljarder från välfärden. Jag skulle kunna gå mycket längre genom att exempelvis säga nej till de 8 miljarderna från försvarsöverenskommelsen som regeringen och Centerpartiet har gjort. De 8 miljarderna går till sjukvården.

Det finns ytterligare ett antal insatser där man vill försämra. Det gäller arbetslöshetskassan, sjukförsäkringen och andra saker. Åtminstone 15 miljarder vill man plocka bort från välfärden. Jag tycker inte att Hökmark behöver bli upprörd över det. Det är hans egen politik. Jag upprörs som socialdemokrat över en sådan politik, men jag förstår inte varför han själv är upprörd över sin egen politik, eftersom det är den politik han vill ha.

Vi behöver mer konkurrens på ett antal områden i Sverige i dag, Gunnar Hökmark. Det gäller t.ex. oljebolagen. De har under senare tid höjt priserna rätt ordentligt med hänvisning till dollarkurser och allt annat som höjs. Nu har dollarkursen gått ned 50, 60 öre de senaste veckorna. Jag har ännu inte sett något bensinbolag som med den motiveringen har sänkt priset.

Anf. 64 GUNNAR HÖKMARK (m) replik:

Herr talman! Det behövs mer konkurrens. Men problemet är att finansministern och regeringen går i täten för att motverka konkurrens inom några av de viktigaste områdena i samhället.

När det gäller reformer och utgifter finns det en grundläggande skiljelinje mellan er socialdemokrater och de borgerliga. Vi anser inte att ökade utgifter som sådana är reformer. Det kan behövas ökade utgifter inom olika viktiga områden för att slå vakt om de som har det allra största stödet.

Det är t.ex. så att vi sammantaget har en helt annan budgetstrategi än vad ni har. Vi anser att man inom ramen för mycket mer strikta budgetramar ska slå vakt om änkor och handikappade. Men ni som låter utgifterna skena i väg drar t.o.m. ned på de handikappades stöd från staten.

Jag skulle vilja att Ringholm förklarade vem som funderade ut någon mörk natt, att när man ska spara, så ska man spara på de handikappade och änkorna. Var det Göran Persson, var det Bosse Ringholm eller var det kanske Matz Hammarström? Det kunder vara intressant att få den interiörbilden här i riksdagen.

Till slut ytterligare en fråga om skatterna. Bosse Ringholm brukar hävda att sänkta skatter hotar välfärden. Jag hävdar nog motsatsen. Sänkta skatter innebär att människor själva får en del av välfärden att bestämma över. Sänkta skatter kan också leda till att vi får mer företagande och mer jobb som skapar mer välfärd i form av både skattepengar och enskilda människors välfärd.

Den skattefråga som Bosse Ringholm mest av allt är upptagen av är sänkt skatt på sprit. Hur kan det komma sig att sänkta skatter på företa-

Prot.
1999/2000:127
14 juni

Riktlinjer för den ekonomiska politiken, utgiftstak, skattefrågor, m.m.

gande och jobb hotar välfärden medan sänkta skatter på sprit inte är något bekymmer alls? Den balansen i socialdemokratisk skattepolitik tycker jag vore intressant för kammaren att få ta del av.

Anf. 65 Finansminister BOSSE RINGHOLM (s) replik:

Fru talman! Sänkta skatter hotar välfärden, Gunnar Hökmark, om skatterna inte finansieras. Det har svenska folket en oerhört dyrköpt erfarenhet av för en sju åtta år sedan. Det fanns en regering som tillämpade just den principen. Det ledde till en sådan ekonomisk moras som vi aldrig tidigare hade haft i svensk ekonomisk historia.

Sänkta skatter med en bra fördelningsprofil på det sätt som regeringen föreslog i höstas och som genomfördes från den 1 januari, och som är finansierade skattesänkningar, leder till att vanliga inkomsttagare får mer pengar för konsumtion. Det leder till att vi får en positiv utveckling. Det leder också till att vi kan bekämpa arbetslösheten bättre.

Därför är det naturligtvis för varje person som står utanför arbetsmarknaden oerhört viktigt att få en chans att komma in antingen man är invandrare, arbetshandikappad, långtidsarbetslös eller tillhör någon annan grupp. Om detta har moderaterna ingenting att säga. Jo, en sak: Vi försämrar gärna arbetslöshetsersättningen för de grupperna.

Det är det bud som moderaterna har till de arbetslösa. Det handlar inte om att ge dem ett jobb och inte om att göra en insats för att ge dem en chans att komma in på arbetsmarknaden. Moderaterna gick emot det som har varit en succé under senare tid just för de långtidsarbetslösa. Tiotusen långtidsarbetslösa har fått jobb tack vare den anställningsgaranti som infördes av riksdagen i höstas.

Jag tycker att det är fel att som Gunnar Hökmark tala om att vi skulle försämrare för handikappade och änkor, om jag förstod honom rätt. Vi förstärker för de handikappade. Vi förstärker för personer med funktionshinder. Vi hade förslag i budgetpropositionen – och fullföljer det nu – om den s.k. assistansreformen. Det innebär att även de över 65 år får stödet i fortsättningen. Det är en stor handikappreform som vi genomför.

Anf. 66 KARIN PILSÄTER (fp) replik:

Fru talman! Förra året citerade finansministern av misstag Bertil Ohlin, Folkpartiets gamle partiledare, när han sade att det måste löna sig att arbeta. Jag tänkte fortsätta med ett annat Ohlincitat, nämligen att man måste vårda de välståndsbildande krafterna. Det tycker jag också är ett citat av Bertil Ohlin som finansministern borde ta till sig.

Vi hör här hela tiden att reformer är utgifter och att skattesänkningar är fördelningspolitik. Men välstånd är inte någonting som sprutar av sig själv ur marken. Det måste skapas och arbetas ihop. Därför skulle jag tycka det var mycket intressant om finansministern nu i en replik, i stället för i sitt huvudanförande eller i vårpropositionen, kunde ge sin syn på hur man ska vårda de välståndsbildande krafterna och framför allt hur vi ska skapa ett internationellt konkurrenskraftigt skattesystem i Sverige.

Delar finansministern sin partikollega Tony Blairs uppfattning att man inte bör ägna sig åt skatteharmonisering uppåt genom gemensamma regler i EU, utan att vi var och en på hemmaplan ska se över skatterna så att vi inte jagar ut jobb ur Europa? Det tycker jag skulle vara ett bra besked.

Ett annat bra besked vore att man tycker att man ska gå vidare med den typ av strukturreformer som kan öka människors möjligheter till jobb och företagande här i Sverige. Avregleringen av telemarknaden har varit jättebra, och det har framför allt varit bra för männen.

Är finansministern beredd att gå vidare med ett annat viktigt område, nämligen vårdsektorn och utbildningssektorn? Där finns stora framtidsmöjligheter. Hela biotekniksidan ligger i anknytning till vården. Utbildning är hela världens framtidssektor, och det är det område där kvinnorna finns. Är finansministern beredd att gå vidare med den typen av strukturreformer även för kvinnorna?

En annan fråga är arbetsutbudet. Ibland när jag läser texterna om maxtaxa känner jag att det på något sätt är 40-talisternas slutgiltiga hämnd på sina barn. I takt med att arbetsutbudet kommer att minska är det just småbarnsmammorna som ska arbeta mer. Har finansministern verkligen inget annat recept för hur vi ska klara den demografiska utmaningen i framtiden än att småbarnsmammorna ska lösa uppgiften?

Anf. 67 Finansminister BOSSE RINGHOLM (s) replik:

Fru talman! Jag minns faktiskt inte bara Bertil Ohlin utan även Bengt Westerberg, för att ta några tidigare folkpartiledare. Jag minns Bertil Ohlin för diskussionen om att det ska löna sig att arbeta. Det var inte något felcitat från min sida, utan det var medvetet.

Det vi gör i familjepolitiken och i arbetsmarknadspolitiken är verkligen att förmera möjligheterna för inte minst kvinnorna att kunna arbeta i fortsättningen. Det förvånar mig faktiskt att Karin Pilsäter ingenting har lärt av Bertil Ohlin, och möjligtvis ännu mindre av Bengt Westerberg. Han var ändå ansedd som den som ville främja jämställdheten på olika områden.

Bengt Westerberg var den som tyckte det var bra med föräldraförsäkring. När vi i vårt stora familjepolitiska reformpaket föreslår både maxtaxa och utbyggd föräldraförsäkring tycks ingenting av detta längre passa Folkpartiet. Jag beklagar att Folkpartiet har bytt fot i jämställdhetsarbetet. Det hade varit en styrka om även Folkpartiet på samma sätt som under Bengt Westerbergs tid tyckt det varit bra med förstärkt föräldraförsäkring och maxtaxa som vi nu har föreslagit.

Vi gör det inte minst mot bakgrund av hur oerhört viktigt det är att få ut fler personer på arbetsmarknaden och få bättre syssesättningssituation. Till min stora glädje kan jag konstatera att resultatet av arbetskraftsundersökningen nu har kommit för några minuter sedan och den visar att vi under maj månad hade en arbetslöshet i Sverige på 4,1 %, vilket är väldigt nära 4-procentsmålet. För kvinnorna var arbetslösheten i maj, Karin Pilsäter, 3,8 %. Jag tycker att det är ett utomordentligt glädjande besked.

Vi är på rätt väg med den ekonomiska politiken, och vi är på rätt väg med de insatser som görs via arbetsmarknadspolitiken och i välfärden. Inte minst kommer kvinnors möjlighet att få jobb i exempelvis sjukvården att öka genom våra insatser – regeringens, Centerns, Vänsterpartiets, och Miljöpartiets insatser – för att ta fram ytterligare 9 miljarder kronor till sjukvården de närmaste åren.

Prot.
1999/2000:127
14 juni

*Riktlinjer för den
ekonomiska politiken,
utgiftstak, skattefrågor,
m.m.*

Anf. 68 KARIN PILSÄTER (fp) replik:

Fru talman! Det är möjligt att Bosse Ringholms närminne är tillräckligt bra för att komma ihåg personen Bengt Westerberg, men han har uppenbarligen inte förstått särskilt mycket av den politik som Bengt Westerberg försökte förmedla, nämligen att jämställdhet handlar om makt till kvinnorna.

Delad makt, delat ansvar – så hette vår jämställdhetsproposition, och socialdemokraterna anslöt sig i efterhand till de flesta förslagen. Men er jämställdhetspolitik handlar inte om delad makt och delat ansvar, utan den handlar om mer makt åt staten och ansvaret åt kommunerna.

Jag behöver möjligen påminna Bosse Ringholm om föräldraförsäkringens konstruktion. Man får bara ut pengarna genom att vara ledig och inte arbeta, och det ökar knappast arbetskraftsutbudet – tvärtom. Folkpartiet har aldrig någonsin haft på förslag att förlänga föräldraförsäkringen från tolv månader, vare sig med eller utan Bengt Westerberg.

Dessutom fyller inte heller maxtaxan den funktion som vi skulle önska. Den ger ju minst sänkning av marginaleffekterna åt de människor, kvinnor, som har de minsta marginalerna och de högsta marginaleffekterna. De största sänkningarna, såväl fördelningspolitiskt statiskt som dynamiskt, ges åt dem som redan har ganska stor frihet och ganska låga marginaleffekter, dvs. mammor som jag själv. Det tycker inte jag är det stora problemet.

Det stora problemet är alla de lågavlönade kvinnor med höga marginaleffekter och små marginaler. De får väldigt lite hjälp av er maxtaxa, och de får definitivt ingen hjälp att kunna styra och ställa lite mer i sin egen vardag. Men det är de som ska arbeta mer.

Ni har inget svar på hur vi ska kunna lösa de långsiktiga framtida utmaningarna att klara äldreomsorgen, sjukvården och produktionen. När 40-talisterna drar sig tillbaka är det tydligen småbarnsmammorna som ska lösa den uppgiften, och det tycker jag är trist.

Jag skulle i stället vilja att socialdemokraterna och hela vänsterblocket funderade lite över vad jämställdhet och välstånd handlar om. Det handlar om människors frihet och möjlighet att skapa välstånd och bestämma mer i sin egen vardag. Där tror jag att er politik lämnar en hel del övrigt att önska och att våra förslag ligger betydligt bättre i linje med att kunna jobba och verka för både kvinnor och män.

Anf. 69 Finansminister BOSSE RINGHOLM (s) replik:

Fru talman! En viktig princip i jämställdhetspolitiken är att ge alla människor möjlighet att försörja sig själva, att ge alla möjlighet att få ett jobb. Folkpartiet tyckte tidigare att det var viktigt att vi, som ett led i jämställdhetspolitiken, skulle kunna utforma våra taxor i barnomsorg och annat på ett sådant sätt att det underlättade människors – inte minst kvinnors – inträde på arbetsmarknaden. Men där har uppenbarligen Folkpartiet övergett sin gamla linje och lierat sig med de moderata krafterna.

Det är glädjande att kunna konstatera att vi nu har nått 4-procentsmålet. Vi hade 3,8 % arbetslöshet i maj månad för kvinnorna i Sverige. Det visar att vi genom stora insatser har nått ett oerhört betydelsefullt och omstritt mål, som har betvivlats av många i de borgerliga partierna.

Men det är inte slutmålet för oss socialdemokrater. För oss är det full sysselsättning som gäller för såväl kvinnor som män. Därför tror vi att maxtaxereformen, föräldraförsäkringen och annat också ska kunna underlätta för fler personer att komma ut på arbetsmarknaden i framtiden.

Jämställdhetspolitiken handlar om makt, men makten går via jobbet. Makten över sin egen situation går via att ha ett jobb och kunna försörja sig. Jag beklagar att Folkpartiet numera har slirat över i högerfilen och övergett den jämställdhetsprofil som man hade tidigare.

Anf. 70 LENA EK (c) replik:

Fru talman! Jag måste inledningsvis säga att också jag gläder mig åt att vi i försvarsuppgörelsen har kunnat nå en överenskommelse om att föra över 8 miljarder till vården. Av de fyra särskilt utpekade områdena tycker jag att det är bra att man lägger pengar på psykvården och äldreomsorgen.

Finansministern tar upp satsningen på barnen som en av de stora sakerna i vårpropositionen och finansutskottets betänkande, som vi nu diskuterar. Jag skulle vilja ställa några frågor om hur den verklighet som finns utanför det här huset sammanfaller med finansministerns ambition.

Det första jag funderar över är förstås situationen i skolan, där var femte elev går ut grundskolan med otillräckliga läs- och skrivkunskaper. Var tionde elev är inte behörig att fortsätta på gymnasiet, men vi vet att det nästan är omöjligt att få ett jobb om man inte har en ordentlig grundutbildning.

Maxtaxan är ju ingen barnreform. Finansministern själv nämnde den i samband med sysselsättningen och tillväxten, där maxtaxan ska vara en viktig pusselbit. Jag tror faktiskt att Karin Pilsäter har rätt ingångsvärden i den här diskussionen.

Dessutom är det så att vissa föräldrar tjänar flera tusen kronor i månaden på förslaget, kanske upp till 3 000 kr, medan andra bara tjänar hundralappar. Det är ett heltokigt förslag fördelningspolitiskt.

Fördelningspolitiken är också heltokig i föräldraförsäkringen som den ser ut i dag. För vissa barn är det värt 60 kr om dagen att de får ha sina föräldrar hemma genom föräldraförsäkringen. Men för andra barn är det värt nästan 600 kr om dagen att de får ha sina föräldrar hemma genom föräldraföräkringens reglering.

Den här skillnaden i hur man ser på olika grupper av barn gagnar inte barns rättigheter. Barn i t.ex. familjevåldssituationer har en väldigt utsatt position, och jag tycker sammantaget att den här satsningen på barnen klingar ganska tomt.

Anf. 71 Finansminister BOSSE RINGHOLM (s) replik:

Fru talman! Jag lyssnade noga på Lena Eks anförande för en stund sedan, och det var ganska välgörande att hon tog avstånd ifrån moderaternas skattepolitik. Den skattepolitiken skulle inte tillföra samhället några ytterligare resurser, vare sig till skolan, sjukvården eller omsorgen.

Därför är jag på samma sätt som Lena Ek glad över att vi har nått en överenskommelse om en stor satsning på sjukvården. Jag är medveten om att det finns andra områden, som skolan och jobben, som också behöver ännu större satsningar tiden framöver. Därför hoppas jag naturligtvis att Lena Ek också är beredd att diskutera och stödja en ekonomisk

Prot.
1999/2000:127
14 juni

Riktlinjer för den ekonomiska politiken, utgiftstak, skattefrågor, m.m.

politik som gör det möjligt att få fram mer resurser för den offentliga vården, skolan och annat som vi har, också i fortsättningen.

Jag tror att Lena Ek kanske inte riktigt inser vilken väldig satsning på barnen som finns i vårpropositionen, eftersom hon säger att det ekar tomt. Vi satsar över 10 miljarder kronor på barnfamiljerna, och maxtaxan är väl någonting som i högsta grad är bra för barnen. Om föräldrarna får bättre inkomster kommer det barnen till del. Om båda föräldrarna kan få jobb och maxtaxan underlättar det, så är det väl bra för barnen och deras situation? Om det blir mer personal på dagis och fritids så är väl det också bra för barnen?

Anf. 72 LENA EK (c) replik:

Fru talman! Maxtaxeförslaget diskriminerar 25 % av Sveriges barn. Man har ju valt konstruktionen att inom den gemensamt och offentligt finansierade välfärden lägga fram ett förslag som riktar sig till de barn som finns i den offentliga barnomsorgen, nämligen 75 % av Sveriges barn. Men 25 % av Sveriges barn ställs utanför detta stöd, och det är barnen som har privat ordnad barnomsorg.

Det gläder mig att finansministern tar upp frågan om tillväxt. I vissa kommuner i Sverige har vi ett skoluppror, och vi har också ett Norrlandsuppror. Det handlar om det andra stora problemområdet som jag hade tänkt ta upp, nämligen att skillnaden i bruttonationalprodukt mellan olika regioner är enormt stor i Sverige just nu.

Om man utgår från en snittgräns på 100 för Sverige, så har vi en tillväxt på 130 i Stockholmsområdet. Men i stora delar av Sverige ligger man på faktor 70–75, jämfört med 100. När man inom EU diskuterar regionalpolitik är fattigdomsgränsen 70, och då pratar vi om sådana områden inom den europeiska unionen som Sicilien. Där sätter man in ett massivt utvecklingsstöd.

I Sverige är regionalpolitiken just nu frånvarande, höll jag på att säga. Den digitala allemansrätten kommer inte till stånd. Utgiftsområdet kommunikationer får en halv miljard mindre i anslag de närmaste två åren. Postkontoren försvinner. Arbetsförmedlingskontor försvinner. Försäkringskass kontor försvinner. Polisen har utryckningstider på en timme i många distrikt.

Detta innebär att politiken just nu går ut på att plocka bort de verktyg för regional utveckling som har funnits och inte lägga till några nya. Detta försätter stora delar av Sverige i en mycket besvärlig situation.

Det här är extra problematiskt eftersom vi nu är på toppen i en högkonjunktur. Det kommer kanske att hålla i sig under några år, men vad händer med dessa områden när vi går ned i en lågkonjunktur? Det är likadant med arbetslöshetssiffrorna. Där finns samma stora regionala skillnader.

Anf. 73 Finansminister BOSSE RINGHOLM (s) replik:

Fru talman! Om Lena Ek vill tillhöra de krafter i samhället som vill värna den gemensamma välfärden – det hoppas jag att hon vill – genom att bygga ut barnomsorg, skola, sjukvård och mycket annat tror jag att det vore en fördel om Lena Ek vore lite mer varsam med sina uppgifter om hur det verkligen förhåller sig.

Vi minskar inga väganslag. Anslagen till vägar och järnvägar ökar i vårpropositionen. Vi ökar insatserna för rättsväsendet, för polisen, kraftigt. Det ökar ju möjligheterna att göra insatser i fortsättningen. Vi har behållit anslagen till arbetsförmedlingarna oförändrade, trots att arbetslösheten snart bara är hälften av vad den var i början av 90-talet. Det har vi gjort just därför att vi vill satsa mer på dem som är kvar som arbetslösa och ge dem chansen att komma in på arbetsmarknaden.

Jag tycker kanske att Lena Ek ska vara lite försiktig när hon beskriver våra insatser när det gäller polis, arbetsförmedlingar, vägar och annat, så att vi i alla fall talar om samma korrekta bild.

För den som då vill bygga ut välfärden på samma sätt som regeringen och Lena Ek och Centerpartiet vill göra är det naturligtvis oerhört viktigt att se till att förhindra att moderaterna får en chans att via sin skattepolitik underminera de resurser som vi behöver för det här. Jag upprepar gärna det som jag sade förut. Jag tycker att det var välgörande att Lena Ek tog avstånd från moderaternas skattepolitik på den punkten, men det handlar också om att i god ordning försöka skapa ett utrymme för de insatser som vi vill göra åren framöver. Det innebär, Lena Ek och kanske också andra, att vi inte kan göra allt på en gång, utan vi måste hitta en viss turordning. Turordningen har varit att vi har satsat väldigt mycket på vården, skolan, omsorgen och jobben. Och barnen står nu i centrum i denna vårproposition. Jag tycker att det är den största och bästa framtids-satsning som vi kan göra.

Anf. 74 CARL FREDRIK GRAF (m):

Fru talman! Det finns något unikt med varje människa och med mänskligheten i dess helhet. De flesta partier i riksdagen står upp för den enskilda människans unika värde.

Vi moderater tar vår utgångspunkt i den enskilda människans möjligheter att förverkliga sina egna drömmar och idéer. Det handlar om att själv välja hur man vill leva, var och med vem och om rätten att forma sitt eget liv och sin egen framtid.

Men Sverige har under det senaste seklet utvecklats i en annan riktning. Idén är att statens behov, önskningar och ambitioner är större och viktigare än den enskildes. Idén är att kollektivet går före individen. Detta är en människosyn och en inriktning på politiken som vi moderater har varit och alltid kommer att vara i opposition mot, vare sig vi är i regeringsställning eller inte.

Det är för den enskilde individens räkning som jag står här i dag, för att förbättra hennes möjligheter att förverkliga sig själv, sina drömmar och sina idéer. Det är på hennes uppdrag som jag och mina partivänner tjänstgör i denna kammare.

Fru talman! Den enskilde är illa klämd i dagens Sverige. År efter år har den svenska staten rullat ut sin makt på den enskildes bekostnad. Lagarna blir fler, reglerna likaså. Statens, kommunernas och landstingens utgifter ökar stadigt, och med dem skatterna. Den enskildes makt över sitt eget liv, sin framtid och sin vardag minskar i takt med att staten tar för sig. Det blir allt mindre frihet, allt mindre ansvar och allt mindre egen makt.

Det är egentligen först under det senaste decenniet som verkligheten har börjat komma i kapp den stora statens försvarare. Högskattestatens

Prot.
1999/2000:127
14 juni

*Riktlinjer för den
ekonomiska politiken,
utgiftstak, skattefrågor,
m.m.*

problem har blivit bitter verklighet för många, inte minst för de arbetslösa och de familjer som inte får ekonomin efter skatt att gå ihop av egen kraft.

Vi har sett ökande brister i en offentlig sektor, så upptagen med att göra det mesta att man knappt klarar av det väsentligaste. Det är världens högsta skatter men inte världens högsta välfärd. Det är ett oroväckande resultat av decennier av socialism.

Vi moderater har konsekvent förespråkat andra lösningar än den stora statens väg. Vi skiljer oss från de flesta andra partier i denna kammare genom att alltid ta avstamp i idén om den enskildes rätt till frihet och makt över det egna livet. Men vi skiljer oss dessutom från regeringen genom att vi tar avstamp i den verklighet som vi ser omkring oss. Den stora starka staten har inte bara drabbat den enskildes frihet. Det handlar också om de negativa effekterna på arbete, ägande, sparande, företagssamhet och ekonomisk utveckling som de höga skatterna för med sig.

Det handlar om en svart sektor som breder ut sig. Det handlar om en ökad otrygghet bland landets familjer om pengarna ska räcka till när skatten är betald.

För att den enskilde ska kunna förverkliga sina egna drömmar och idéer och för att vårt samhälle ska kunna utvecklas på bästa sätt finns det några principer som jag hoppas att alla i den här riksdagen är villiga att ställa upp på.

Vi borde kunna vara överens om

- att man ska kunna leva på sin lön och att människor själva ska kunna utforma sina egna liv,
- att det är viktigt att man tar ansvar för sig själv och sina nära och kära och att det bör uppmuntras,
- att det är viktigt att vi har en stark ekonomi med framgångsrika företag som kan ge jobb och tillväxt långsiktigt,
- att det ska löna sig att arbeta, utbilda sig och vara duktig på det man gör,
- att det ska löna sig att ta risker och våga investera i egna eller andras idéer och
- att vi har ett samhälle som uppmuntrar den enskilde att givet sina egna förutsättningar försöka förverkliga sina egna drömmar och idéer. Det är kanske viktigast av allt.

Dessa principer ställer dock krav på att staten håller tassarna borta. Det handlar i stället om att ge verktyg, inte pekpinnar, att erbjuda valfrihet i det gemensamma och att låta folk få behålla en större del av resultatet av det egna arbetet och de egna ansträngningarna. Dessa principer ställer krav på sänkta skatter.

Fru talman! Vi har valt att rikta in oss på de områden där vi tror att lägre skatter skulle vara särskilt nyttiga och välkomna, såväl för den enskilde som för oss alla.

Vårt främsta krav är en omfattande långsiktig inkomstskattereform. Det är de små inkomsterna som vi vill värna. Det är alltid låg- och mede-

linkomsttagarna som drabbas hårdast av klåfingriga politiker med ambitioner att lägga andra människors liv till rätta.

Vi föreslår därför en kombination av åtgärder. Till skillnad från en del andra partier har vi börjat med inriktning, syfte och omfattning. Men vi lämnar öppet för tekniken, ordningen och den rätta avvägningen mellan höjda grundavdrag och sänkta skattesatser.

Vår målsättning är att på sikt helt avskaffa den statliga inkomstskatten. Det vill vi göra av flera skäl:

Om vi avskaffar den statliga inkomstskatten kommer det att löna sig bättre att utbilda sig, att förbättra sin egen inkomst genom att byta jobb eller bli bättre på det som man gör. Det tycker vi är en bra princip.

Att avskaffa den statliga inkomstskatten är en rättvisereform. Alla kommer att betala samma procentandel av sin inkomst i skatt, samtidigt som de som tjänar mest också betalar mest skatt i kronor och ören.

Vi får dessutom ett enklare skattesystem. Behovet av särskilda regler för fåmansföretag minskar. Problemen med beskattningen av personaloptioner, som drabbar många anställda i nya, snabbväxande företag, minskar. Behovet av en särskild expertskatt för utländska experter minskar. Vårt samhälle skulle bli en attraktivare plats för företag och människor att verka i, till gagn för alla.

Steg för steg vill vi genomföra denna reform, med en kombination av höjda grundavdrag och sänkt statlig inkomstskatt. Det förbättrar möjligheterna för den enskilde att kunna leva på sin lön.

Vi moderater vill även, i motsats till dagens riksdagsmajoritet, se sänkta kommunalskatter. Men många kommuner har, till följd av statliga pålagor och ett orättvist utjämningsystem, svårt att ge människorna makten åter.

Utrymmet för kommunala skattesänkningar är rätt begränsat i socialismens Sverige. Detta drabbar människor med minst marginaler i den egna ekonomin. Det är de höga kommunalskatterna som äter upp de låga inkomsterna. Sänkta kommunalskatter är därför en viktig del i en inkomstskattereform. I flera borgerligt styrda kommuner sker nu skattesänkningar. Det är något vi välkomnar och vill se mer av.

Fru talman! Ett annat stort bekymmer i dagens Sverige är fastighetsskatten. Denna djupt orättvisa skatt drabbar tusentals svenskar vars enda önskan är att bo i det egna hemmet. Hyresgästerna drabbas. Villaägarna drabbas. De som bor i bostadsrätt drabbas. Glesbygden drabbas.

Det i dag främsta argumentet för fastighetsskattens förespråkare är att det är en svårflyttad skattebas. Det ligger i sakens natur att kapital, utbildade personer och företag är mer lättrorliga skattebaser än fastigheter. Men det gör inte fastighetsskatten till en bra skatt. Det är en djupt orättvis skatt som egentligen bara har en enda fördel, och det är skatteindrivarens fördel. Alla måste bo någonstans; därför kan ingen undkomma att betala fastighetsskatt.

Vilka skatteteoretiska argument förutom orörligheten finns för att beskatta fastigheter? Moms har betalats när huset byggdes. Moms belastar alla driftskostnader. Att därutöver ta ut statlig skatt på boende ovanpå alla andra skatter kan inte uppfattas som rättfärdigt.

Ett hem ger ingen avkastning. Det är en konsumtion av boende. Skatten varierar dessutom kraftigt och oförutsägbart i både tid och rum. Fastighetsvärdena stiger brant i attraktiva områden och därmed också fastig-

Prot.

1999/2000:127

14 juni

Riktlinjer för den ekonomiska politiken, utgiftstak, skattefrågor, m.m.

hetsskatten. Resultatet blir att många inte har råd att bo kvar i sina hem. Är detta rättvist?

Fastighetsskatten kan inte avskaffas över en natt. Men vi skulle redan i dag i denna kammare kunna besluta att frysa taxeringsvärdena, halvera markvärdet som grund för beskattning och börja sänka skattesatserna. Det är vad vi moderater föreslår. Den som vill är välkommen att följa med.

Men fastighetsägare riskerar att drabbas dubbelt. De höjda taxeringsvärdena innebär att fler tvingas betala förmögenhetsskatt på sitt boende – inte för att lönen eller bankkontot ökat i värde utan för att tomten, väggar, na eller utsikten har det. Därför vill vi moderater också slopa förmögenhetsskatten, så att inte de som valt att äga sitt eget boende ska drivas från hem och gård.

Men förmögenhets- och kapitalbeskattningen drabbar inte bara dem som äger hus. Skatterna har blivit så höga att det numera inte bara är tennisstjärnor och artister som tröttnat på våra absurt höga skatter. Även s.k. vanliga människor överväger att söka sin framtid på annat håll, företag likaså. Detta hotar naturligtvis på sikt den svenska ekonomins utveckling. Därför vill vi steg för steg avskaffa förmögenhetsskatten – först genom att den orättvisa sambeskattningen av förmögenheter för äkta makar upphör och genom en höjd gräns för när skatten ska börja taxeras ut.

Statsminister Göran Persson säger i Aftonbladet den 6 juni att slopandet av sambeskattningen inte är en prioriterad fråga. För detta har han stöd i denna kammare, förutom av sina egna partivänner, av Vänsterpartiet och Miljöpartiet. Vi vill slopa sambeskattningen nu. Tillsammans med bl.a. avskaffad dubbelbeskattning på aktieutdelningar kommer dessa åtgärder att förbättra våra möjligheter att bli en företagarnation i världsklass. Det är något vi alla kommer att kunna ha glädje av.

Ett annat aktuellt problem är den vansinnigt höga bensinskatten, som lett till rekordhöga bensinpriser. Bensinskattna gräver djupa hål i hushållskassan, särskilt för dem som av olika anledningar är beroende av bilen. Men den gör det även mindre lönsamt att pendla till jobb på annan ort. Där bilen tidigare skapade frihet och möjligheter ser vi nu inlåsnings effekter.

Vi moderater är det enda parti som föreslår sänkningar av de höga bensinskattna. Dessutom vill vi se ett höjt reseavdrag och sänkt gräns för avdrag för resor till och från jobbet.

Fru talman! Om några ögonblick är det dags för övriga partier att kommentera moderaternas förslag. Det blir säkert den vanliga visan. Skattesänkningarna hotar välfärden, kommer det att heta. Men vems välfärd är det vi talar om – den enskildes, som får makt över sin vardag, eller politikernas, som förlorar makten över människorna?

Skattesänkningar sägs äventyra statens finanser och leda till ett ekonomiskt ”moras”. Det har inte varit en enda debatt i den här kammaren utan att företrädare för regeringspartiet har talat om detta, i stället för att tala om framtiden. Det är ett av finansministerns favorituttryck, och hans supportrar använder det gärna.

Men när staten får mindre pengar att bestämma över får du som medborgare mer. När din makt över ditt liv ökar minskar politikernas. Det är vad vi tror är rätt och riktigt. Därför föreslår vi de förändringar vi gör –

för den enskilde individens och hennes näras och käras skull, för våra barns skull, för att vi alla ska kunna växa lite som människor och medborgare, inte för att kollektivets makt ska öka på din och min bekostnad.

Det är inget mindre än en frihetsrevolution vi förespråkar; i detta har mina motståndare här i riksdagen rätt.

Vi moderater vill gå längre än övriga. Vi vill åstadkomma mer än andra. Vi vill ha mer frihet för den enskilde än alla andra. Det är ingenting vi sticker under stol med.

Fru talman! Sverige behöver sänkta skatter och mer frihet för den enskilde. Det är vad vi moderater tror på och slåss för. Det är också en politik vi har föreslagit riksdagen att ställa sig bakom och som kommer till uttryck i reservationerna till finansutskottets betänkande i dag. Man kan stödja den genom att rösta bifall till de moderata reservationerna i dagens betänkande. Det tänker i alla fall jag och mina partikamrater göra. Övriga är hjärtligt välkomna att göra detsamma.

För ordningens skull, fru talman, vill jag påpeka att jag står bakom samtliga moderata reservationer i detta betänkande men nöjer mig med att yrka bifall till reservation 12 under mom. 6.

Anf. 75 KENNETH LANTZ (kd):

Fru talman! Dagens debatt behandlar också skattepolitiken. Jag vill med anledning av detta lyfta fram några kristdemokratiska aspekter på regeringens politik och även på utskottsbetänkandet.

Jag vill redan nu meddela att jag inte ämnar yrka något ytterligare utöver vad Mats Odell tidigare har framfört. Vi yrkar alltså bifall till reservationerna 1 och 13.

När jag läser betänkandets skattedel finner jag en hel del att glädjas över. Jag tänker koncentrera mig på ett fåtal områden, men jag vill också nämna Kristdemokraternas skattepolitik i stort.

Utskottet belyser flera områden som inger stor förhoppning. Låt mig t.ex. ta meningen som säger att företagsklimatet ska bli bättre. Reglerna för företagarna ska bli enklare – bra! Brytpunkten för statlig skatt ska höjas – även det bra! Detta är en bra intention som stämmer överens med vad Kristdemokraterna har verkat för under lång tid. Jag vill med anledning av detta återkomma till vårt förslag om höjt grundavdrag.

Internationaliseringen nämns också som grund för att se över olika delar av skattesystemet. Detta är en bra grund för att verkligen förbättra för landets skattebetalare. Även om regeringen har uttalat önskemålet och målsättningen att vidta åtgärder som skulle kunna gynna vanligt folk måste jag erkänna att det saknas en hel del önskvärda reformer som borde vara en lämplig följd av internationaliseringen.

Flera av förslagen som regeringen lagt fram skulle vara enkla att genomföra fullt ut. Men frågan man kan ställa sig är varför det ska ta så lång tid att genomföra goda idéer och förslag. Jag tänker på löftet om att det ska bli enklare för företagare att deklarerat eller sköta sin rapportering till myndigheterna. Här är vi kristdemokrater intresserade av att gå regeringen till mötes. Vi kan mycket väl tänka oss att lägga fram konkreta förslag som skulle tas emot med stor glädje och tacksamhet av företagare och övriga deklarerat, och säkerligen även av skattemyndigheternas personal.

Prot.

1999/2000:127

14 juni

Riktlinjer för den ekonomiska politiken, utgiftstak, skattefrågor, m.m.

I dag finns ett stort ogillande av det befintliga skattesystemet. Det är alldeles för komplicerat. Enligt Temos undersökning på uppdrag av RSV anser endast 13 % av företagen att skattesystemet är enkelt och bra. 17 % tycker att det är lätt att deklarerat och lämna uppgifter om olika skatter. Detta är märkligt. Varför kan vi inte göra det enklare för den grupp som skapar flest arbetsplatser i vårt land?

Kristdemokraterna är måna om att det ska vara enkelt att driva företag i Sverige. Det ska vara lika självklart att starta ett eget företag som att söka anställning hos en arbetsgivare som har många anställda. Redan i skolåldern ska barn få upplysning om vad det innebär att vara egen företagare. Även om man på sina håll kan se en viss utveckling av företagsamhet i skolvärlden finns här mycket mer att göra. Attityderna måste ändras så att det blir mer normalt att tänka i företagsamhet än i anställning. Kristdemokraterna är helt övertygade om att det är bra för hela ekonomin, för sysselsättning och för tillfredsställelse i yrkeslivet. Människan är ju en kreativ varelse och ska snarare uppmuntras än hämmas i detta.

Kristdemokraternas förslag för att skapa ett bättre företagsklimat i Sverige är bl.a. att enklare administration införs. Beskattningen måste vara möjlig att förstå. Småföretagare måste få enklare blanketter och regler för beskattning. Som det är i dag lägger man ned alltför mycket tid på rapportering av uppgifter, vilket kan få till följd att svartsektorn ökar i stället för att minska.

Två grupper vill jag lyfta fram som exempel på att beskattningen slår fel. Det är människor inom dels jordbruket, dels åkerinäringen. Båda dessa grupper av företagare har i ett öppet Europa stora konkurrensnackdelar av att vara lokaliserade till svensk jord och näring. Energibeskattningen slår hårt för dem båda.

Kristdemokraterna anser att dieselskatten ska vara neutral, så att våra svenska åkerier inte drabbas av en kostnadsnivå som är 40 % högre än grannländernas i motsvarande näringsverksamhet. Konkurrenssnedvridningen gentemot Danmark, Tyskland och Polen, bara för att nämna några grannländer, är påtagligt till svensk nackdel. Detta är ohållbart om det är så att regeringen hävdar att Sverige ska bli och vara ett företagsvänligt land med internationell konkurrenskraft.

Vad ska vi då säga till jordbrukarna? Vi har gång på gång talat om skatteryggsäcken. När ska den lyftas av för all framtid? Det är inte så länge sedan vi talade om energibeskattningen från denna talarstol. Där har det blivit en skillnad på 100 miljoner kronor till nackdel för jordbrukarna. Regeringens löften har blivit vaga löften och i slutändan inte ens löften utan bara tomma ord. Detta håller inte.

Det bör vara väl känt vad kristdemokraterna anser om t.ex. dubbelbeskattningen. Den ska helt enkelt tas bort. Det är en beskattning som hämmar företagen. Om vi ska göra det mer företagsvänligt är detta en viktig skatt att radera bort ur den föråldrade skattemodell som Sverige har i dag.

Fru talman! För att göra en övergång till privatpersonernas beskattning vill jag i mitt anförande ta upp möjligheterna till avdrag för hushållsnära tjänster. Genom ett avdrag för hushållsnära tjänster tror vi att många fler skulle köpa tjänster. Därmed skulle svartsektorn minska och

staten få in fler skattekrönor. Även om vi öppnar för ett avdrag, skulle nettoeffekten säkert bli positiv för statskassan.

Det finns i USA, som exempel, uppemot 4 000 olika tjänster som fortfarande saknas i det svenska samhället. Med andra ord, om vi får avdragsrätt skulle det inte bara ge lägre skatt för inköpta tjänster, det skulle också ge fler arbetstillfällen och tjänsteinriktningar som moderna svenskar med nöje skulle köpa och utnyttja.

Kristdemokraternas skattepolitik strävar efter att låta svenskarna få behålla och bestämma över mer av sin egen lön. Därför vill vi föreslå att grundavdraget höjs med 11 900 kr till 20 600 kr för alla. Vi anser att vi på detta sätt skapar bättre förutsättning för att välja själv. Detta är för oss en viktig politisk ståndpunkt. Människan är skapad så att hon som person och individ själv kan fatta beslut och betänka konsekvenserna av desamma. Därför anser vi det vara mycket viktigt att var och en bereds ännu större möjlighet att själv besluta och ta konsekvenserna av sitt handlande.

I dessa dagar när bensinpriset drar i väg till allt högre höjder vill vi kristdemokrater sänka gränsen för avdrag för resor till och från arbetet från 7 000 kr till 5 000 kr. Vi anser att det är en jämlikhetsfråga och att den ska behandlas därefter.

Fastighetsskatten är en annan skatt som är värd att nämna i detta sammanhang. Det är fel och rent av stöld att vi ska skattslå människor som träget och envist sparar för att betala sitt hus inför ålderns höst. Nu när de skulle bo billigt och bra, ska vi ta ut ohyggliga summor av dem i skatt. Detta anser vi vara fel. Vi föreslår i stället en avtrappning och på sikt borttagning av fastighetsskatten.

Fru talman! Slutligen vill jag nämna den internationalisering som vi lever mitt i just nu. Den har hjälpt oss att se andra delar av vår jord och värld. Våra dagstidningar innehåller på en dag lika mycket information om världen som en människa på 1800-talet fick del av under en hel livstid. Våra barn och ungdomar har rest jorden runt innan de är färdigutbildade. Besluten går allt snabbare. I detta sammanhang ska vi sätta in oss själva och den beslutsprocess vi tvingas till avseende beskattning av kapital och förmögenhet. Det är enkelt att byta hemvist för både människor och kapital i dag. Det lär oss att dessa inkomst- och skatteslag är flyktiga. Genom en harmonisering av dessa skatter i Europa kommer kapitalet i större grad att stanna kvar i Sverige.

Det finns ännu en skatt som förvånar mig mycket. Det gäller den sambeskattnings vi har i vårt kompakta skattesystem. Det vore inte svårt för regeringen att gå bl.a. oss kristdemokrater till mötes och nedmontera denna sista sambeskattnings. Det talas så mycket om att vi ska vara individuellt oberoende och fria ekonomiskt sett. Kristdemokraterna anser det vara viktigt med olika stöd för familj och äktenskap. Men denna skatt är snarare en hämsko än en uppmuntrande signal. Som det nu är ska man vara sambo, men icke skattesambo, eller skiljas för att få lägre förmögenhetsskatt. Detta kan inte vara regeringens grundtanke. Jag frågar: Kommer vi att mötas på denna punkt? När ämnar regeringen lägga fram förslag eller riksdagens majoritet fatta ett positivt beslut om att besvara dessa motioner om borttagande av sambeskattnings inom förmögenhetsskatten?

Oavsett svaret kommer Kristdemokraterna att fortsätta kämpa för att få bort sambeskattnings inom förmögenhetsskattnings.

Prot.

1999/2000:127

14 juni

Riktlinjer för den ekonomiska politiken, utgiftstak, skattefrågor, m.m.

Samma sak gäller avdragsrätten för pensionsförsäkringar. Det är en effektiv och smart sparform för skattesystemet. Därför ska avdragsrätten återgå till ett helt basbelopp för alla inkomsttagare. Dessutom borde kapitalbeskattningen tas bort, eftersom pensionsförsäkringar beskattas vid utbetalningstillfället.

Sänkta skatter för inkomsttagare är en fråga om värdighet och respekt för den enskilda personen. Det är också helt avgörande för att bryta ned det bidragsberoende som alltför många människor omedvetet blir beroende av. Med sänkta inkomstskatter, såsom höjt grundavdrag, kommer framför allt fler låginkomsttagare att få möjlighet att påverka och få kontroll över sin egen ekonomiska situation.

Anf. 76 ROLF KENNERYD (c):

Fru talman! Den svenska ekonomin går för närvarande på högvarv. Det har flera orsaker. Vi har en god internationell konjunktur. Svenska entreprenörer och företagsledare har skickligt och påpassligt utnyttjat de möjligheter som den nya ekonomin har givit. Saneringen av den svenska ekonomin under hela 90-talet har lagt grunden för denna utveckling. Centerpartiet har lämnat betydelsefulla bidrag till denna sanering under hela perioden.

Det är inte enbart den svenska ekonomin i allmänhet som nu går bra. Även de enskilda hushållen och medborgarna har nu i allmänhet en tryggare ekonomisk tillvaro än under 90-talet. Tilltron till utvecklingen av den egna hushållsekonomin är positiv. Det var ju det som var syftet, som var själva målet, för den genomförda saneringen av den svenska ekonomin. Det är ett faktum som ofta förbises i den politiska retoriken och debatten att det finns ett tydligt samband mellan hushållens egna ekonomiska utveckling och den samhällsekonomiska utvecklingen.

Man skulle kunna uttrycka det som att vi nu är inne i en skördetid efter ett mödosamt såningsarbete. Men skördetid varar aldrig för evigt. Den måste ständigt kombineras med ny sådd samt vaksam och ömsint skötsel av det som grott och växer efter sådden. Här inger regeringens och samarbetspartiernas beteende oro inför framtiden. De samarbetande partierna är fullständigt ense om att skörda frukterna av 90-talets sådd, men där slutar också i stort sett enigheten. Den fortsatta sådd och vård av det sådda som är nödvändig för en god utveckling i framtiden lyser i stort sett med sin frånvaro.

Det är nu – i högkonjunktur och med god tillväxt – som strukturella åtgärder på kostnadssidan måste vidtas. Centerpartiets åtgärdsförslag har i detta hänseende tidigare redovisats av Lena Ek. Det är nu – när statsbudgeten har stabiliserats och visar på ett betydande överskott – som varaktiga och strategiska skattesänkningar kan och bör genomföras.

Det var därför ett välkommet initiativ som Erik Åsbrink å regeringens vägnar tog för drygt ett och ett halvt år sedan, när han inbjöd alla riksdagspartier till skattesamtal för att sondera möjligheterna för ett långsiktigt, brett skattepaket med bredast möjliga politiska uppslutning. Tyvärr visade det sig snart vara klent med regeringens förmåga att leva upp till sina egna ambitioner. Regeringens oförmåga i detta hänseende berodde, och beror, naturligtvis i stor utsträckning på att man också måste släpa med sig sina samarbetspartier för att komma till konkreta förhandlingsupplägg.

Värdet av skattesamtalen urholkades därför snabbt. Efter bytet på finansministerposten skedde ytterligare en kraftig devalvering av värdet, och samtalen miste snabbt varje möjlighet att åstadkomma det ursprungligen åsyftade resultatet. Sedan en tid tillbaka är samtalen även officiellt avsmnade. Jag beklagar detta. Sverige behöver ett brett skattepaket med bred partipolitisk uppslutning. Det senare är viktigt framför allt för att förändringarna ska bli varaktiga och i huvudsak bestående även efter framtida regeringsskiftet.

Fru talman! Regeringens och samarbetspartiernas skattepolitik präglas av valhänthet, brist på framtidsvisioner och brist på inriktning och av beslutsvånda. Fiaskot med skattesamtalen bekräftar detta. Den vårproposition som vi nu debatterar bekräftar också detta. Om regeringen fortsätter att låta sig passiviseras på skatteområdet av sina samarbetspartner kommer också höstens budgetproposition att präglas av samma valhänthet, samma brist på framtidsvisioner och samma brist på inriktning och av samma beslutsvånda.

Centerpartiets långsiktiga målsättning är att skattetrycket ska anpassas till nivån i övriga OECD-länder. Vi har i vårt budgetalternativ skapat ett utrymme för skattesänkningar. Hur mycket av detta utrymme som ska användas för skattesänkningar får avgöras vid respektive budgettillfälle. Det ska då ställas mot angelägna samhällsinvesteringar och mot behovet av amorteringar av den alltjämt höga statsskulden. Det ska också vid varje tillfälle avvägas mot den då rådande konjunkturbilden. Att i lägen då hushållens köpkraft är i starkt ökande ytterligare öka denna köpkraft kan få allvarliga konsekvenser genom en oönskad påverkan på inflationsutvecklingen och därmed också på ränteutvecklingen, som de flesta hushåll är så beroende av. När vi i det närliggande perspektivet gör våra skatteprioriteringar, prioriterar vi därför en sänkning av arbetsgivaravgifterna framför en sänkning av inkomstskatterna.

En sänkning av arbetsgivaravgifterna enligt den modell som genomfördes under förra mandatperioden är en viktig strategisk och strukturell skattesänkning som skulle stärka de svenska småföretagens möjligheter att möta den lågkonjunktur som vi inte vet när den kommer, men vi vet att den kommer. Inför och i början av den så småningom kommande konjunktur nedgången bör en rejäl inkomstskattesänkning genomföras. Då, när det verkligen behövs en köpkraftsökning för att motverka konjunktur nedgången, är det rätt läge för en inkomstskattesänkning. Då är det också viktigt att inkomstskattesänkningen ges en rättvis utformning som omfattar alla inkomstskattebetalare. Den inkomstskattesänkning som regeringen och dess samarbetspartier genomfört – och av allt att döma tänker fortsätta med framöver – utesluter ju t.ex. en stor grupp, nämligen pensionärerna, från skattesänkningen. Vi anser att en inkomstskattesänkning ska omfatta alla, dvs. också pensionärer och studerande. Vi anser att det bör ske genom en kraftig höjning av det s.k. grundavdraget.

Fru talman! Regeringen och dess samarbetspartier talar ofta med dubbla tungor. Ett exempel på detta är det framtida fastighetsskatteuttaget. Å ena sidan anger man, och utnyttjar också, i sina beräkningsunderlag att fastighetsskatten kommer att öka med 8 miljarder när frysningen av taxeringsvärdena upphör. Å andra sidan framgår i vårpropositionens text att en del av denna ökning måste elimineras. Varför inte ge berörda fastighetsägare ett klart besked på den här punkten? Varför inte

Prot.
1999/2000:127
14 juni

Riktlinjer för den ekonomiska politiken, utgiftstak, skattefrågor, m.m.

skingra den oro som finns genom att ge besked? Kanske kan Arne Kjörnsberg göra det i dag? Vår klara uppfattning är att när frysningsupphör ska skattesatsen justeras med minst den nivå som motsvaras av värdehöjningen av taxeringsvärdet. Dessutom ska förmögenhetsskatten fasas ur systemet.

Ett annat område där man har talat med dubbla tungor är jordbrukets energiskatter. I vårbudgeten aviserade man att dessa skulle sänkas med 330 miljoner. Det är alltför lite, eftersom konkurrensnackdelen gentemot yrkeskolleger i t.ex. Danmark är långt större. När särpropositionen kom visade det sig att sänkningen stannade vid 220 miljoner kronor. Det visade sig också att det sänkta beloppet beror på att de minsta jordbruksföretagen inte alls får del av lättnaden. Att regeringspartiet och Vänsterpartiet värnar framför allt om de stora förvånar mindre, men för mig är det en gåta att Miljöpartiet, som ju alltid sagt sig vilja värna det småskaliga jordbruket, kan medverka till denna uppenbara orättvisa. Har manne Yvonne Ruwaida eller Gudrun Lindvall i dag någon förklaring till detta beteende?

Ett tredje område där det är synnerligen angeläget med klara besked till intressenterna är den komplicerade energibeskattningen i alla dess delar. Här är också osäkerheten mycket stor, beroende på alla motstridiga signaler från de samverkande partierna.

Fru talman! Jag har här enbart berört huvuddragen i Centerpartiets skattepolitik. Det leder naturligen till ett yrkande om bifall till reservation 18.

Av allt att döma går vi mot en spännande skattepolitisk debatt framöver. Om regeringen kan samla sig till att göra sig mindre beroende av sina nuvarande samarbetspartier och återupptar skattesamtalens ambitioner skulle det dessutom kunna leda till konkreta och bestående resultat på skatteområdet. Det skulle Sverige och de svenska medborgarna vara betjänta av!

Anf. 77 BO KÖNBERG (fp):

Fru talman! Vi i Folkpartiet liberalerna förespråkar en skattereform som innebär framför allt sänkt skatt på arbete och på risksparande under den kommande treårsperioden. Vad gäller inkomstskattesänkningarna handlar våra förslag om sådant som att höja den s.k. brytpunkten till samma nivå som där vi tar ut egenavgifter i dag. Det innebär att det dröjer avsevärt längre för många inkomsttagare innan de förutom den kommunala skatten ska betala den statliga skatten på 20 % extra.

Vi vill också som ett led i denna reform ta bort den s.k. LO-puckeln, som innebär att många lågavlönade män och deltidsarbetande kvinnor – för att generalisera – har mycket höga marginaleffekter även på låga eller normala inkomster. Vi vill förstås se till att den uppgörelse vi gjorde en gång i världen med socialdemokraterna om ”århundradets skattereform” fullföljs hela vägen ut genom att den extra skatt som tas ut med 5 % ovanpå de 50 % vi var överens om tas bort. Det är den som ibland kallas för den s.k. värnskatten. Vi vill också som en del i denna reform införa en skattereduktion för alla.

Som framgår av vad som hittills har sagts föreslår vi alltså andra inkomstskattesänkningar än de som socialdemokraterna har pläderat för på

senare tid. Huvuddraget är något slags kompensation för de egna pensionsavgifterna.

Vi har, som alla vet, inget emot sänkta skatter. I själva verket arbetar vi för sådana. Men vi har lite svårt att se vad det är som ska kompenseras i samband med att vi alla är med och betalar avgifter till någonting som är angeläget och nära oss alla, nämligen den egna pensionen. Vi får väl fortsätta den striden med socialdemokraterna om det dyker upp liknande förslag exempelvis i höst, vilket det ibland har flaggats för.

Fru talman! Vad gäller familjepolitiken har vi också sett att det finns inslag i den som kan påverkas av skattepolitiken. Vi tycker att det finns goda skäl att se till att fler och fler kan leva på sin lön efter skatt. Därför föreslår vi att de framtida höjningarna av det generella barnstödet ska ta formen av skattereduktion.

Vi har också föreslagit, tillsammans med de tre andra borgerliga partierna i vårt alternativ till den socialdemokratiska maxtaxan, att man ska få göra avdrag för styrkta barnomsorgskostnader. Det är i själva verket en relativt logisk del av skattesystemet, eftersom det i ett civiliserat samhälle inte är tillåtet att lämna treåringar och fyraåringar hemma och gå till jobbet. Har man ett arbete utanför hemmet får man automatiskt barnomsorgskostnader, och dem bör man kunna få göra avdrag för. Det är en viktig del av det paket som vi har lagt fram som också innehåller ett barnkonto.

En del som inte direkt har att göra med sänkt skatt på arbete och risksparande, som är huvudspåret i vår skattepolitik, är fastighetsbeskattningen, som man är tvungen att göra någonting åt. Vi har föreslagit att man inte ska ta ut de extra miljarder som dyker upp beroende på den mer eller mindre automatiska taxeringshöjningen, utan att man ska göra någonting åt detta i samband med den reformen. Också den nuvarande nivån behöver sänkas.

Inom företagspolitiken har vi en lång rad av år förespråkat bättre villkor för företagande. Jag skulle vilja peka på det förslag vi har om möjligheter till individuella utbildningskonton, där man skulle ha möjlighet att sätta av pengar nu eller använda sig av en del av det sparande man annars hade tänkt sig för pensionssparande, för att någonstans mitt i livet kunna vidareutveckla sig, få en fortbildning eller vidareutbildning som gör att man förhoppningsvis blir än mer attraktiv på arbetsmarknaden och kan få arbete som man trivs med och som ger en hygglig förtjänst.

Vi anser att skattepolitiken bör användas mera konsekvent vad gäller bekämpning av miljöförstöring av olika slag. Vi har många gånger i den här talarstolen och på andra ställen pläderat för att man i europeiska sammanhang skulle se till att sätta en miniminivå som inga länder inom unionen får underskrida vad gäller beskattning av koldioxid. Tyvärr har vi hittills alltid haft Socialdemokraterna och även Moderaterna emot oss, medan övriga partier i grunden har ställt sig bakom samma grundläggande filosofi.

Fru talman! Socialdemokraterna har på senare år sänkt skatten på bl.a. mat och starköl – och diskuterar att kanske behöva göra det ytterligare på alkohol i höst – och också sänkt skatten för miljardärer. Vi anser från Folkpartiets sida att det viktigaste är att sänka skatten så att det lönar sig att arbeta, att utbilda sig och att ta risker.

Prot.

1999/2000:127

14 juni

Riktlinjer för den ekonomiska politiken, utgiftstak, skattefrågor, m.m.

Fru talman! Måhända är det lite gammaldags av oss. Men det är dessa verksamheter, dvs. arbete, utbildning och företagande, som har lett till det välstånd som vi i dag har i vårt land och i många andra länder med liknande inriktning. Så kommer det också att vara i framtiden. Det är därför som en socialliberal skattepolitik är så mycket bättre än en socialdemokratisk.

Anf. 78 ARNE KJÖRNSBERG (s):

Fru talman! Sverige ska vara rättvist. Sverige ska vara tryggt. Sverige ska vara jämlikt. Sverige ska vara jämställt mellan kvinnor och män.

Rättvist, tryggt, jämlikt och jämställt – det är detta jag ska tala om.

På mitt arbetsrum i riksdagen har jag ett stort papper där jag har skrivit: Ekonomisk politik och skattepolitik är inget mål i sig. Båda sakerna är verktyg för att skapa det Sverige vi vill ha. Verktyg är viktiga, mycket viktiga, men de är inget annat än just *verktyg*.

För första gången på många år innehöll vårbudgeten inga nedskärningar i de sociala välfärdssystemen. Det känns bra att vi nu kommit dit att vi åter har ordning och reda i Sveriges ekonomi. Vi har låg inflation. Vi har en tillväxt som vi får gå 35–40 år tillbaka i tiden för att finna motsvarighet till. Sysselsättningen ökar. Arbetslösheten minskar. Räntorna är låga. Kronan är stark – en del tycker att den är för stark.

De där som vet allt men inte har förstått någonting, de som för bara något år sedan talade om kronan som en ”skvalpvaluta” och en räntedifferens till Tyskland på flera procentenheter, och som sade att Sverige snart skulle vara i ”bananrepublikklass”, är märkvärdigt tysta nu.

Var är ni? Kom igen! Förklara varför det inte blev så som ni sade! Ni visste ju att det skulle bli så.

Allt är inte bra, men det mesta går åt rätt håll – detta om vi ser vårt land som en helhet. Men det finns stora regionala skillnader. Högkonjunkturen drar väldigt hårt i vissa delar av landet. Marknadskrafternas tryck är oerhört hårt.

Då finns det en del som säger: Mindre politik är lösningen. Sänkta skatter är lösningen. Avreglering är lösningen. Privatisering är lösningen.

Det är provat, i vårt land senast av den moderatledda regeringen – ni vet den där som var den mest kompetenta i modern svensk historia. Det var den där regeringen som lyckades leda landet in i en kris som vi inte sett i ”modern svensk historia”.

Vi socialdemokrater vill minska klyftorna, inte öka dem. Vi vill minska klyftorna mellan grupper av människor, mellan glesbygd och storstad, mellan dem som har arbete och dem som inte har arbete ännu. För att klara detta måste vi ha en stabil ekonomi och skatteintäkter som svarar upp mot de krav, ofta berättigade sådana, och önskemål, ofta vällovliga, som människor har.

Svenska folket har förtjänat detta ekonomiska läge. Alla medborgare i vårt land har bidragit, på ena eller andra sättet. Jag är den förste att förstå att detta ofta har varit jobbigt, ibland nästan plågsamt. Det har varit tufft, men min övertygelse är att det var absolut nödvändigt. Det går inte att i längden bygga en välfärd värd namnet på lån, varken från bankirer i New York, Zürich och Tokyo eller från småsparare och storkapitalister här hemma.

Vi ska vara stolta, men inte nöjda. Mycket återstår att göra. Samhällsomvandlingen blir aldrig färdig. Det är inte lätt. Det går inte fort. Men just för att det är svårt, för att det tar tid, vill vi socialdemokrater på nytt och på nytt och på nytt gripa oss an dessa arbetsuppgifter. Det går dock inte att göra det och det och det och allt det andra, i varje fall inte samtidigt.

Nu ska vi vara ansvarsfulla. Vi ska verka så att vi inte nästa gång konjunkturen går ned på nytt hamnar i en ekonomisk kris. Vi i vårt land lärde oss, i varje fall en del av oss, vad 500 % ränta, fördubblad stats-skuld, tredubblad arbetslöshet och fyrdubblad budgetunderskott betydde för klyftorna, för sammanhållningen, för framtidstron. Aldrig mera ska vi hamna där.

Vi tror inte på några snabba klipp. Det som svenska folket har åstadkommit med Socialdemokraterna i regeringsställning, och med benägen hjälp av Centerpartiet och till en del Vänsterpartiet och numera Miljöpartiet, får inte förskingras. Vi ser att om vi sköter oss och inte drabbas av övermod så kommer det att finnas utrymme åren framöver för att fortsätta framåt mot våra visioner. De satsningar vi ska göra ska i första hand vara till gagn för barnen och de äldre. Därför ska vi fortsätta på den inslagna vägen med höjda barnbidrag. Vi ska införa maxtaxa på dagis. Vi ska fortsätta med stöd till landets kommuner och landsting. Nästa år kommer statsbidragen till kommuner och landsting att vara drygt 25 miljarder högre än de var 1996. Det är mer än hela kostnaden för barnbidrag till landets alla barn. Statsbidragen är viktiga inte minst för att de visar vår strävan att hålla ihop landet.

Skatteutskottet besökte för nästan exakt en månad sedan Pajala. I Pajala kommun finns det 7 700 invånare, och jag tror att kommunen yt-mässigt är ungefär lika stor som hela Blekinge. I Pajala finns 80 byar och 23 reningsverk. I en av kommunens skolor finns det 52 elever fördelade på nio klasser. Man förstår att det ställer stora krav på den kommunala ekonomin. Det är bl.a. därför som Pajala får ungefär 20 000 kr per invånare i statsbidrag. För att kunna fortsätta detta behöver vi ha ordning och reda. Vi behöver tillväxt. Vi behöver människor i arbete. Det är om det den socialdemokratiska politiken handlar.

Det är alltså viktigt med statsbidrag, men än viktigare är kommunernas och landstingens egna skatteintäkter. De beräknas i år öka jämfört med 1999 med ungefär lika mycket som statsbidragen går upp med mellan 1996 och 2001, alltså 25 miljarder kronor. Ni hörde att finansministern sade att de beräknas öka med 28 miljarder mellan i år och nästa år.

Borås – den kommun jag själv kommer ifrån – kommer i år att få ökade skatteintäkter och statsbidrag med mer än 200 miljoner. Det är inte utan att den moderate ordföranden i kommunstyrelsen i Borås bör vara glad över att det är en socialdemokratisk regering i landet, som oppositionsledaren i Borås sade i budgetdebatten i fullmäktige.

Det är med glädje vi nu kan se att vi under några år kan höja statsbidragen till landstingen och kommunerna ytterligare som en följd av den försvarsuppgörelse vi gjort med Centerpartiet. Jag har ingenting alls emot att kalla dessa pengar för Centerpengar. Jag uppskattar verkligen Centerpartiets insats i denna del.

Prot.
1999/2000:127
14 juni

*Riktlinjer för den
ekonomiska politiken,
utgiftstak, skattefrågor,
m.m.*

När vi gjort satsningarna på barnen, de äldre, kommunerna, lands-
tingen och sysselsättningen kommer vi, om våra prognoser stämmer –
mycket tyder på det – att kunna fortsätta på den inslagna vägen och
minska marginaleffekterna för löntagare i vanliga inkomstlägen. Vi har
börjat i år. Vi hoppas kunna fortsätta nästa år.

Avgörande för det blir utvecklingen i ekonomin under sommaren och
vilka bedömningar vi gör om löneutvecklingen. På nytt vill jag säga att vi
inte ska förhåva oss utan ta en sak i taget. Först ska pengarna in. Sedan
kan man börja fundera på vad man ska betala ut dem till och hur mycket
vi ska använda, som Rolf Kenneryd så effektivt sade, till att betala av
på statsskulden. Det är faktiskt inte konstigare än så. Först ska pengarna
in. Sedan kan man betala ut dem.

Det berättas att Tage Erlander närmast satte i system att, när han ta-
lade med ungdomar, berätta om sin vision om ett starkt samhälle som tog
ansvar för de äldre. Det handlade om pensioner, om hemtjänst – jag är
lite osäker på om det hette hemtjänst på 50-talet, men det var det han
menade med dagens språkbruk – om omsorg, om sjukvård och om sjuk-
försäkring. När han talade till de äldre var det barnomsorg, barnsjukvård,
dagis, fritis, skola och utbildning som stod på dagordningen. Det var
Tage Erlanders sätt att arbeta för och argumentera för att generationerna
är beroende av varandra. Vi hör ihop, sade Tage Erlander. Jag tycker att
han hade alldeles rätt.

För att kunna stå upp för denna solidaritet mellan generationerna be-
höver de äldre känna trygghet i sin situation för att orka engagera sig i
barnen. Det ska finnas plats för alla – inte bara några. Det ska vara soli-
daritet – inte egoism. Det ska vara mjukt. De ska vara värme. Det ska
vara samhörighet.

Men med vad ska detta betalas? I vissa avseenden måste det betalas.
Jo, med skatter. Skatter är för oss inte något självändamål. Vi ska inte ta
in en enda krona mer i skatt än vad som behövs för att betala det vi ge-
mensamt tagit på oss ansvar för. Vissa skatter vill vi sänka. Andra kanske
vi måste sänka. Vi är beredda att pröva det. Vi vill dessutom använda
skatter som ett styrmedel i miljöpolitiken.

Vi ska både bygga ut och förbättra välfärden och i mån av utrymme
sänka skatter i första hand för låg- och medelinkomsttagare. Vi vill
minska marginaleffekterna för dessa grupper. Det är det som det handlar
om.

Ibland funderar jag på om denna kammars ledamöter egentligen har
snappat upp vad vi håller på med och insett vad majoriteten i kammaren
gör nu. Vi sänker skatter, Carl Fredrik Graf. Vi sänker skattetrycket. Ni
höjde det. Ni höjde kanske inte det formella skattetrycket, men det reella.
Det var innebörden av den upplåning ni stod för. Samtidigt som ni sänkte
skatter för förmöget folk ökade ni det reella skattetrycket för Sveriges
invånare.

Nu ska vi glädja oss åt den förbättring i landets ekonomi som vi kan
avläsa. Med denna som grund kommer vi att noga fundera på vilka vägar
vi ska gå.

Jag hörde Bengt Göransson – före kulturministern – i radio för nå-
gon vecka sedan. Han sade ungefär så här: Det moderna samhället är
mycket snabbt på många olika sätt. Vi förflyttar pengar och information
snabbare än en blinkning, men det tar fortfarande tid att tänka.

Vi ska ta oss tid att tänka. Nu har vi den tiden. För några år sedan var det nödvändigt att ibland bara klippa till, när vi stod vid avgrundens rand.

Vad vill då de borgerliga partierna i den djupt splittrade oppositionen? Jag har mycket omsorgsfullt läst de avvikande meningarna i skatteutskottets yttrande till finansutskottet. Här kommer nyckelorden – alla gäller skatter på ena eller andra sättet: Sänka, avveckla, slopa, sänkning, minska, avdrag, avdrag höjs, avdrag införs, elimineras, görs lägre, skatte-reduktion, sänkas omgående, slopas, reduktion, avdrag höjs, skattebe-frias, avvecklas, utfasas, lindras, lyfts av, kompenseras, fasas ut, avveck-las, lägre.

Puh! Det ni i oppositionen – särskilt Moderaterna – vill göra är var-ken mer eller mindre än ett systemskifte. Men ni kallar det inte system-skifte längre. Nu använder ni mer inställsamma ord. Ert problem i Mode-raterna är bara att medborgarna säger nej när de upptäcker vad det är ni håller på med. Som pensionärerna i Borås – alla pensionärsorganisationer – säger: Vi vill inte vara någon handelsvara. Det är inte mer kundvagnar i vården vi vill ha. Vi vill ha mer sjukvård. Vi vill ha bättre omsorg. Det är mindre marknad och mer omsorg och solidaritet, säger alla pensionärsor-ganisationer i Borås. Det är mer av att ställa upp för varandra vi vill ha, säger de.

Ta lärdom. När ni i ert övermod kör med den ena marknadsliberala lösningen efter den andra – er experimentverkstad – säger era borgerliga systrar och bröder stopp och belägg, och då sätter människorna klackarna i backen.

Ni vill slopa statsskatten. Jag vet bara tre som vill ha platt skatt. Det är Jim Ryan, romanfigur i Tom Clancys böcker om säkerhetsagenten. Denne Ryan blir så småningom president i USA. Han vill ha platt skatt. Den andre är Estlands finansminister, och den tredje är Carl Fredrik Graf.

Det betyder att Carl Fredrik Graf vill sänka statsskatten för en person som tjänar 600 000 med 82 000 kr på ett år. För den som tjänar 150 000 vill han sänka statsskatten med 200 kr. Det betyder att den som tjänar 600 000 får 6 816 kr mer att konsumera för per månad om man slopar statsskatten, och den som tjänar 150 000 får 17 kr mer. De 17 kronorna räcker till en brödlimpa, tror jag. Ytterligare argumentation är väl onödig.

Framtiden ser ljus ut. Det gynnsamma läget ska vi hantera med an-svar. Nu ska omsorgen om barnen och de äldre komma i första hand. Jag är säker på att höstens arbete här i riksdagen kommer att präglas av det.

Fru talman! Till sist vill jag tacka företrädarna för Miljöpartiet och Vänsterpartiet i utskottet för gott samarbete. Jag vill också önska alla mina kolleger i skatteutskottet och skatteutskottets kansli en skön och vilsam sommar och ett varmt välkommen tillbaka i höst. Då ska vi be-handla budgetpropositionen. Där kommer att finnas en lång rad förslag på de områden som skatteutskottet har beredningsansvar för. Så vänta er inte en vilsam höst – tvärtom. Vänta er en arbetsam höst.

Allra sist vill jag visa en tidningssida. Var det inte en fantastisk rubrik vi kunde se i en av gårdagens aftontidningar? ”Svenska barn har det bäst i världen.” Fru talman! Vi vill göra det ännu bättre för de svenska barnen, men också för barn i andra länder.

Prot.

1999/2000:127

14 juni

*Riktlinjer för den
ekonomiska politiken,
utgiftstak, skattefrågor,
m.m.*

Anf. 79 CARL FREDRIK GRAF (m) replik:

Fru talman! Först vill jag förtydliga att jag yrkar bifall till reservation 12 under det samlade mom. 6–8.

Sedan till Arne Kjörnsbergs anförande. Det hade varit intressant att lägga Arne Kjörnsbergs och mitt anförande bredvid varandra. Det illustrerar väldigt väl skillnaderna från en ideologisk utgångspunkt. Min ansats var medborgarperspektivet, den enskilde individens möjligheter, frihetsperspektivet, medan Arne Kjörnsberg glädde sig åt att det skulle bli mer statsbidrag till kommunerna, mer bidrag av olika slag. Han nämnde barnbidrag och glädde sig över detta och citerade Erlander.

Ja, det är väl rätt så bra att det görs tydligt för kammaren att det finns skillnader i perspektiv på det här området. Jag tror inte att jag behöver kommentera det närmare.

Arne Kjörnsberg gläds också åt att skatterna nu håller på att sänkas med socialdemokratisk politik. Det är ju en första ansats från världens högsta skattetryck till att fortfarande vara världens högsta skattetryck om än på en något lite lägre nivå.

Jag skulle ändå vilja ställa en fråga, eftersom det nu av Arne Kjörnsberg aviseras en hel rad förslag till hösten. Bl.a. kommer förmodligen förslaget om sänkt skatt för utländska experter att hamna på riksdagens bord. Det kan Arne Kjörnsberg dementera om det är fel, men det har i varje fall diskuterats. Då uppstår frågan: Tycker Arne Kjörnsberg att det är rimligt att en person som kommer från utlandet och jobbar i Sverige under en treårsperiod ska ha dramatiskt mycket lägre skatt än en svensk expert med samma kompetens som t.ex. får betala statlig inkomstskatt? Vari består det rimliga i detta förfaringsätt? Man kan naturligtvis säga att det finns motsvarande regler i andra länder. Är slutsatsen då att svenska experter ska jobba i utlandet? Det kunde vara bra att få reda ut det lite grann.

Tycker Arne Kjörnsberg att vi ska ha ett skattesystem där det lönar sig att arbeta, utbilda sig, spara och ta risker?

Anf. 80 ARNE KJÖRNSBERG (s) replik:

Fru talman! Carl Fredrik Graf frågade mig om jag tycker att vi ska ha ett skattesystem som gör att det lönar sig att arbeta, utbilda sig och ta risker. Svaret är ja.

Jag håller med Carl Fredrik Graf om att det för jämförelsens skull vore intressant att lägga – det är förmätet att säga det – mitt anförande bredvid Carl Fredrik Grafts. Carl Fredrik Grafts utgångspunkt var nämligen följande: Sverige har under det senaste seklet gått i fel riktning – allt mindre frihet.

Jag stod väldigt nära min farmor. Hon var född 1880. Hon födde tio barn, varav åtta nådde vuxen ålder. Två dog i späda ålder. Min farmor fick rösta första gången när hon var 41 år. Då var alla hennes tio barn födda. Carl Fredrik står här i Sveriges riksdag och säger att vi under det senaste seklet har gått i fel riktning. Jag försäkrar Carl Fredrik Graf att min farmor inte skulle instämma i det.

Anf. 81 CARL FREDRIK GRAF (m) replik:

Fru talman! Jag noterar att den fråga jag ställde om utländska experter berörde inte Arne Kjörnsberg i sitt svar på repliken. Jag tror att de

som lyssnade på det jag hade att säga i mitt anförande nog förstod min poäng när jag tycker att medborgarna ska få större frihet att själva ta ansvar för sin ekonomi och vara mindre beroende av politiska beslut.

Nu är inte replikskiftet särskilt långt. Jag tänkte dyka ned i en detaljfråga som under den senaste tiden har berört väldigt många människor. Det gäller sambeskattningen av förmögenhet. Det är lite intressant att konstatera följande. Arne Kjörnsberg var i sitt anförande inne på det här med jämlikhet och jämställdhet. Sedan återkom han aldrig under sitt anförande till vad det betyder i skattepolitiken. Inger Segelström säger: Var och en ska försörja sig själv, och därför är sambeskattning inget som hör hemma i dagens samhälle. Det här är en fråga som s-kvinnorna drivit i flera år. Det pågår diskussioner om skatterna. Vi får se vad som händer.

Detta är Inger Segelströms sätt att uttrycka det hela.

Statsministern säger: Det är ingen toppprioriterad fråga.

Finansministern säger: Det finns mera angelägna frågor. Det ingår inte i våra planer att förändra den beskattningen.

Vad är skatteutskottets ordförandes besked när det gäller sambeskattning av förmögenhet?

Man får lätt det intrycket när man lyssnar på dessa företrädare att kvinnoförbundet har en syn och att finansministern och statsministern verkar vara överens. Men vad är beskedet i riksdagens kammare i dag, dagsnoteringen i denna fråga? Vi kanske kunde få besked åtminstone på den punkten.

Anf. 82 ARNE KJÖRNSBERG (s) replik:

Fru talman! Jag tar frågan om experter först. Som Carl Fredrik Graf mycket riktigt påpekade finns regler i våra nordiska grannländer, i varje fall i två av dem. Den enkla filosofin bakom detta är att om det kommer hit en forskare – vi har för resten redan forskare på universiteten, så yrka inte avslag – men har sin familj kvar i England, Zimbabwe eller USA och alltså inte tar med sig barnen hit, då har vi inga kostnader för deras barns utbildning. Då säger vi att man skulle kunna beskatta en mindre del av deras lön. Förslag kommer i höst. Då får vi se på detaljerna.

Sedan var det frågan om sambeskattning av förmögenheter. Den frågan får liksom mycket annat vägas av mot annat som är angeläget. Vi kan inte göra det och det och det, i varje fall inte samtidigt.

Åter till min farmor: Att jag tog upp detta med anledning av Grafs inledning, fru talman, beror på att det var så häpnadsväckande att jag blev närmast mållös. Min farmor berättade för mig att när hon var tio–tolv år fick hon gå en och en halv mil ned till Lilleskogs station från en herrgård där hennes föräldrar var statare. På stationen skulle hon tillsammans med sina kamrater niga för dåvarande kungen och kronprinsen när de kom till Lilleskog för att jaga älg på Halleberg och Hunneberg. För fjorton dagar sedan var mitt barnbarn vid Medelhavet. Hon talade om för mig att hon åkte flygmaskin dit. Och så säger Carl Fredrik Graf att Sverige under det senaste seklet gått i fel riktning – allt mindre frihet.

Fru talman! Ytterligare kommentarer är inte nödvändiga.

Prot.

1999/2000:127

14 juni

Riktlinjer för den ekonomiska politiken, utgiftstak, skattefrågor, m.m.

Anf. 83 KENNETH LANTZ (kd) replik:

Fru talman! Det är inte svårt för mig att fortsätta argumenteringen i samma riktning som Carl Fredrik Graf. Jag tänkte ställa en fråga för att få ett bättre svar av Arne Kjörnsberg avseende sambeskattnings på kapital.

Arne Kjörnsberg räknade upp ett antal ord som han hade hittat i de borgerliga partiernas reservationer. Jag var lite förvånad över detta. Jag har varit ganska tacksam över att det är så stor samstämmighet om dessa ord. Det råder alltså ingen tvekan om att Kristdemokraterna tillsammans med Centerpartiet, Folkpartiet och Moderaterna talar ett tydligt språk: Vi vill sänka beskattningen och inte minst ta bort sambeskattnings på förmögenhet.

Skulle det vara helt omöjligt för Socialdemokraterna att gå oss till viljes och ställa sig bakom det? Jag har ett antal väljare bakom mig som tycker så här hemma i Helsingborg och nordvästra Skåne. Även dessa människor borde få lov att ha en röst i Sveriges riksdag som också resulterar i ett positivt svar. När vi nu är så pass många borgerliga ledamöter i den här kammaren krävs det inte så våldsamt många från den andra sidan för att vi ska få igenom förslaget.

Vad säger Arne Kjörnsberg? Kan vi uppleva en förändring av sambeskattnings inför höstens budgetberedning?

Anf. 84 ARNE KJÖRNSBERG (s) replik:

Fru talman! Mitt svar till Kenneth Lantz blir detsamma som till Carl Fredrik Graf: Den frågan får avvägas mot andra angelägna saker som bör göras. Det är fullständigt klart. Vi kommer att redovisa det i budgetpropositionen eller i en särproposition knuten till budgetpropositionen.

Får jag ställa en enda enkel fråga till Kenneth Lantz: Tycker Kenneth Lantz som Carl Fredrik Graf och Estlands finansminister att man ska ha en platt skatt, vilket innebär att den som tjänar 600 000 kr per år får 6 817 kr mer i månaden att konsumera för än vad han eller hon nu får? Är det en bra utveckling?

Anf. 85 KENNETH LANTZ (kd) replik:

Fru talman! Som svar på den frågan kan jag säga att vi tydligt talat om att vi vill ta bort den skatten. Andra detaljer i den beskattningen vill jag inte göra något uttalande om här och nu.

Däremot vill jag gå tillbaka till Kjörnsbergs anförande i kammaren där man kunde höra honom väldigt inspirerat tala om jämställdhet, jämlikhet osv.

På det här sättet faller reformen med maxtaxa helt mellan löftesorden om jämställdhet och jämvikt. Vad ska jag ge för svar till min granne hemma i Helsingborg som vill ordna sin barnomsorg på ett annat sätt än just med kommunalt dagis? Ska inte den här personen få uppleva ett samhälleligt stöd för detta? Ska han tvingas in i någon form av kollektivistisk barnomsorg som utesluter från eget initiativ, som den här familjen anser vara den bästa omsorgsformen för sina barn?

Anf. 86 ARNE KJÖRNSBERG (s) replik:

Fru talman! Jag tycker att Kenneth Lantz ska börja med att fråga om grannfamiljen tycker att det är bra att deras barnomsorgskostnad sjunker.

Nu känner jag inte till familjens ekonomiska situation, men kostnaden sjunker i varje fall.

Sedan är det upplysningsvis inte bara fråga om kommunala dagis, herr Lantz. Det gäller också andra dagis där man kommer att ha samma möjligheter under förutsättning att de är godkända och har kommunala bidrag. Dessa möjligheter finns.

När det gäller sambeskattnings skulle en slopad sådan kosta 1,7–2 miljarder. Det är ganska mycket pengar, men det är klart att i det stora hela är det inte särskilt mycket även om det inte är som ett spott i Atlanten. Men, man måste ta sig tid att tänka över vad man gör Kenneth Lantz. Vi har den möjligheten nu, och den måste vägas av mot t.ex. fortsatt kompensation för egenavgifter eller några andra angelägna åtgärder, såsom att hjälpa Pajala kommun som består av 80 byar. Där finns 23 reningsverk och en skola med 59 elever uppdelade på sex klasser.

Så är det. Man kan inte bara rycka ut en sak och säga att det ska vi göra först av allt. Det måste vägas av mot andra saker.

Anf. 87 BO KÖNBERG (fp) replik:

Fru talman! I Arne Kjörnsbergs inledande anförande fanns det – om jag uppfattade det rätt – med den obligatoriska delen för socialdemokratiska talare på ekonomiområdet, nämligen utfallet mot den regering som hade den tunga uppgiften i början av 1990-talet att hantera en ekonomi i nästan fritt fall under den värsta lågkonjunkturen på 60 år. Men jag tänkte lämna den tomma socialdemokratiska retoriken åt sidan och prata om det som dagens debatt handlar om.

Det är ett par sakfrågor som jag skulle vilja diskutera. Arne Kjörnsberg svarade nyss på en fråga från ett annat håll som rörde sig om han var för att det skulle löna sig att arbeta, utbilda sig och ta risker. Den frågan svarade Arne Kjörnsberg glädjande nog ja på. Låt oss borra lite grann i detta för att se efter om det finns någonting bakom detta ja-svar.

Jag har två frågor. Den ena är om Arne Kjörnsberg tycker att det är mycket bättre med den s.k. kompensationen för att man betalar pensionsavgifter till den egna pensionen än att höja brytpunkten och ta bort värnskatten så att man får behålla mer, dvs. att det lönar sig mer att arbeta.

Den andra frågan gäller risktagande. Om man har pengar på bank, vilket inte är så särskilt riskabelt och lönsamt, skattar man en gång. Men om man satsar pengar på aktier i företag beskattas de två gånger för att man tar risker. Är Arne Kjörnsberg för att man ska ta bort denna konstiga skillnad mellan beskattat risktagande och mindre beskattat icke risktagande?

Anf. 88 ARNE KJÖRNSBERG (s) replik:

Fru talman! Bo Könberg frågade mig vilket jag tycker är viktigast, att kompensera låg- och medelinkomsttagare för egenavgifter eller att höja brytpunkten där statlig skatt utgår. Vad Bo Könberg vill göra är att höja brytpunkten, som nu ligger på ca 244 000 kr till 298 000 kr. Tjänar man 244 000 kr är det kanske inte så väldigt dåligt och så väldigt farligt om man får betala statlig skatt på den överskjutande delen, 54 000 kr. Men vi höjde brytpunkten i år, och vi kommer – med hänsyn till vilka möjlighet-

Prot.

1999/2000:127

14 juni

Riktlinjer för den ekonomiska politiken, utgiftstak, skattefrågor, m.m.

er som finns och till utvecklingen i ekonomin – att fortsätta att justera den.

På frågan om dubbelbeskattningen är mitt svar ett rakt ja. Bo Könberg frågade mig om jag tyckte att det var bra med dubbelbeskattning. Han undrade om jag vill verka för att den ska slopas. Mitt svar är mycket uppriktigt och rakt på sak: Det är ingen prioriterad skattesänkning för mig.

Anf. 89 BO KÖNBERG (fp) replik:

Fru talman! Det är bra med raka svar, och jag ställde ju frågan med tanke på det något förvånande bejakandet för några minuter sedan från Arne Kjörnsberg när han sade att han var för ett skattesystem där det skulle löna sig att arbeta och ta risker m.m. Låt oss ta den sista frågan först.

Hur kan det vara rimligt att ha ett system där den som tar risker ska betala mer i skatt än den som inte tar risker? För vårt samhälle, för välbefindandet och för välfärden i framtiden – som vi bägge engagerar oss för – är det sannolikt bra att människor tar risker. Varför ska detta extrabeskattas?

Den andra frågan gällde brytpunkten. Min fråga handlar inte så mycket om det är dåligt eller inte dåligt att tjäna 240 000 kr, utan den handlar om Arne Kjörnsbergs bejakande av tanken att det ska löna sig att arbeta. För de människor som då har inkomster mellan 240 000 kr och 290 000 kr, dvs. mellan 20 000 kr och 25 000 kr i månaden, är det klart att det lönar sig bättre att arbeta om de får behålla 70 % än om de får behålla knappt 50 %. Det var väl inte så svår tanke för skatteutskottets ordförande, som ju väl känner till dessa frågor.

Anf. 90 ARNE KJÖRNSBERG (s) replik:

Fru talman! Bo Könberg säger att det inte borde vara en så svår fråga för mig. Nej, den är inte svår. Den är väldigt enkel. Det är ingen prioriterad fråga för mig att i ett slag höja brytpunkten från ca 244 000 kr till 298 000 kr. Det är en fråga som det är enkelt att svara på, och jag gjorde det i min förra replik och jag gör det för ordningens skull också i den här repliken, eftersom Bo Könberg på nytt ställde denna fråga.

När det gäller dubbelbeskattningen vet jag inte om Bo Könberg har noterat att den formidabla saneringen av svensk ekonomi som Socialdemokraterna genomförde med benägen hjälp av Centern – och på senare tid med hjälp av Miljöpartiet och Vänsterpartiet – under den förra mandatperioden och delvis under denna mandatperiod har lett till ett börsrally som inte är av denna världen.

Jag var i Hongkong för några år sedan. Börschefen där var stolt över börsuppgången, men så sade han: Det är klart; Stockholm är bättre. På nytt, Bo Könberg: Det är inte någon prioriterad fråga för Socialdemokraterna. Den får vägas av mot andra frågor på det skattepolitiska området.

Anf. 91 ROLF KENNERYD (c) replik:

Fru talman! Jag vill börja med att instämma i den del av Arne Kjörnsbergs anförande som pekade på behovet av att vårda den nu sanerade gemensamma ekonomin. Jag noterade också – och det är lite allvarligt – att beredskapen uppenbarligen saknas inför de påfrestningar som

den gemensamma ekonomin kommer att utsättas för i en vikande konjunktur. Och jag saknar de strukturella åtgärder, både på kostnadssidan och på intäktssidan, som kommer att bli nödvändiga, om vi ska möta denna nedgång på ett effektivt sätt.

Eftersom den här delen av debatten berör skattesidan vill jag ställa frågan till Arne Kjörnsberg: Är det nu inte dags att inta lite framförhållning inför en kommande konjunkturedgång, t.ex. genom att stärka företagen med hjälp av sänkta arbetsgivaravgifter?

Jag vill också återknyta till den debatt som vi ofta har haft anledning att föra i den här kammaren om skattesamtalen. Jag har uppfattat Arne Kjörnsberg som värnare av dessa skattesamtal och som att det skulle bli resultat av desamma. Jag utgår ifrån att också Arne Kjörnsberg är besviken på att det inte blev något resultat.

Är det inte dags, Arne Kjörnsberg, att försöka skapa en miljö igen för rejäla skattesamtal med alla riksdagspartier?

Anf. 92 ARNE KJÖRNSBERG (s) replik:

Fru talman! Rolf Kenneryd tar upp skattesamtalen. Rolf Kenneryd gör en alldeles riktig bedömning, att jag var en värnare av dem. Men det blev alltmär meningslöst att fortsätta dem. Det var lika bra att bryta. Vi får försöka att föra samtalen på annat sätt, exempelvis här i riksdagen, förslagsvis i skatteutskottet när det gäller våra frågor.

Jag tycker faktiskt – jag är mycket ärlig nu – att Rolf Kenneryd har en poäng med att det särskilt på energiskatteområdet vore mycket värdefullt om vi kunde komma fram till lösningar som spänner över ett bredare fält. Jag uppskattar väldigt mycket Rolf Kenneryds inställning i den frågan. Det som andas i det han säger lovar gott.

Vad gäller framförhållningen har Rolf Kenneryd naturligtvis noterat att vi betalar av på statsskulden – ni vet den där som fördubblas på tre korta år. Ja, det är ett sätt att ha framförhållning, och det ska vi fortsätta med för att vi ska ha en beredskap när konjunkturen går ned. Det är därför min och mina kollegers stora uppgift att ständigt och jämt hålla igen, för det finns en del som vill göra det ena efter det andra samtidigt. Då säger vi: Det går inte. Vi måste ha beredskap när konjunkturen går ned. Annars måste vi än en gång sänka ersättningen i sjukförsäkringen, i a-kassan och i allt det där andra, och det orkar inte de generella och solidariska systemen med. Det är bl.a. därför som vi så starkt slår vakt om det.

Anf. 93 ROLF KENNERYD (c) replik:

Fru talman! Precis som Arne säger blev skattesamtalen alltmär meningslösa, och det blev de ganska snabbt beroende på regeringens oförmåga att hålla styrfart i desamma. Det är alltså i väldigt hög grad självförvållat från regeringspartiets sida att det blev på det sättet. Jag skulle gärna vilja se om Arne Kjörnsberg kan medverka till att inge regeringen lite stadga i det hänseendet, så att det kan bli rejäla samtal igen. Jag tror att Sverige och svenskarna behöver det.

Sedan efterlyste jag i mitt inledningsanförande besked till villaägare och andra om vilket besked i vårbudgeten det är som gäller i fråga om fastighetsskatten. Är det beskedet om de ökade intäkter som beräkningarna baseras på? Eller är det textens besked om att den ökade fastighets-skatten inte kommer att kunna tas ut? Jag skulle värdesätta om Arne

Prot.
1999/2000:127
14 juni

*Riktlinjer för den
ekonomiska politiken,
utgiftstak, skattefrågor,
m.m.*

Kjörsberg kunde ge ett besked, inte minst för att skingra den oro som fastighetsägarna för närvarande känner.

Anf. 94 ARNE KJÖRSBERG (s) replik:

Fru talman! Beskedet är att den beräkningstekniska ökningen med 8 miljarder kronor kommer, säger jag. Men det viktigaste är att finansministern har sagt att den inte kommer att slå igenom. Det är beskedet. Vi kommer i budgetpropositionen i september månad att lämna ett mycket konkret besked.

Beträffande skattesamtalen säger Rolf Kenneryd att det var regeringens oförmåga som gjorde att de avbröts. Jag tror att vi ska dela på skulden för detta. Att det gick som det gick beror på att det inte längre var meningsfullt att ha dem.

Fru talman! Jag tror därmed att jag har svarat på Rolf Kenneryds fråga. Jag tror inte att det finns någon mer på repliklistan. Därmed vill jag än en gång önska mina värderade kolleger i skatteutskottet en skön och vilsam sommar. Jag vet att ni har precis lika mycket att göra som jag, men några veckors ledighet ska ni väl få. Sedan ses vi, och då kommer det att vara mycket budgetfrågor. Till dess kommer jag att glädja mig åt rubriken Svenska barn har det bäst i världen.

Anf. 95 YVONNE RUWAIDA (mp):

Fru talman! Det är i dag min sista debatt som ledamot i skatteutskottet.

Det är intressant att Carl Fredrik Graf i dag hade en mer ideologisk inriktning på sin diskussion om skattesystemet. Carl Fredrik Graf talade om behovet av frihet, att man ska värna individens rättigheter och att man ska värda välfärden. Han sade bl.a. att välfärden är friheten att kunna åka bil.

Vad är frihet egentligen? Jag kan bli väldigt upprörd över den, som jag anser, väldigt kortsiktiga syn som moderaterna företräder i just skattediskussionen. Är det frihet när man som mamma måste klä sina barn i t-shirt och keps för att de inte ska få hudcancer på grund av att vi har ett ozonskikt som uttunnas och att UV-strålningen når ned till oss människor? Är det frihet när människor, speciellt i de fattiga delarna av världen, kommer att faktiskt dö på grund av växthuseffekten? Och vilken frihet är viktigast? Är det friheten att kunna åka bil hur mycket som helst eller är det friheten att kunna leva ett liv utan risk för att dö på grund av översvämningar och extremt klimat, på grund av brist på livsmedel eller på grund av att ozonskiktet uttunnas? För mig handlar frihet om livskvalitet och om en livsmiljö som alla människor kan leva i. Det handlar också om att ta ansvar för framtida generationer och se till att de har livsmedel och att de kan leva i ett samhälle som är stabilt. Men i moderaternas värld verkar det bara vara friheten att just nu kunna konsumera hur mycket som helst och friheten att just nu kunna åka bil hur mycket som helst.

Jag säger inte att man inte ska åka bil, men vi måste inse att bilismen i världen och i Sverige bidrar till växthuseffekten, och koldioxidutsläppen i världen är ett av de största hoten mot framtiden. Här behöver vi alla ta ett ansvar, både privatpersoner och företag.

Låt mig då berätta lite grann om växthuseffekten, för jag vet inte om alla här i kammaren vet särskilt mycket om vad den innebär. Växthuseffekten kommer att få väldigt omfattande ekologiska konsekvenser. I många delar av världen kan en ökning av temperaturen leda till att insekter massförökar sig kraftigt, vilket kan skada både naturliga landskap och grödor. Om vattnets temperatur stiger, vilket den gör, kan det leda till att det marina ekosystemet allvarligt skadas på ett sätt som gör att fiskbeståndet minskar. Fiskbeståndet i världen är redan i dag hotat av ett väldigt omfattande fiske.

Dessutom bidrar växthuseffekten till den torka som vi har sett i Afrika och i Europa och till den ökenspridning som vi kan se. Den bidrar också till att vissa kustnära våtmarker översvämmas och kommer att vara ett hot i framtiden.

Växthuseffekten hänger också samman med andra miljöproblem och får miljökonsekvenser som är mycket större än vad man kanske anar. Ibland kanske de är så stora att inte ens forskare kan greppa de allvarliga konsekvenser som växthuseffekten kombinerat med andra miljöproblem kan få. Låt mig ge ett exempel.

Jag ska tala om vad som händer i haven. Det viktigaste ekosystemet i haven är korallreven. Korallreven har den största artmångfalden bland havens ekosystem. I hela världen är det bara de tropiska skogarna som har en större artmångfald. Ungefär 65 % av alla havslevande fiskarter är beroende av korallreven under någon del av sin livscykel.

Korallreven är känsliga för de temperaturförändringar som sker i haven. Samtidigt ökar också koldioxidhalten i atmosfären. Det leder också till att koldioxiden absorberas i haven. Det leder i sin tur till att halterna av kalciumkarbonat i havsvattnet minskar. Det är ett ämne som koraller behöver för att bygga upp sina skelett.

Den här extra mängden av koldioxid i haven fungerar också som gödning för bl.a. alger och sjögräs. I dag ersätter de koraller på många håll, och de kommer att göra det ännu mer i framtiden. Detta är också ett resultat av kväveföroreningar.

I haven såväl som på land kan alla dessa destruktiva samverkande effekter bli ett otroligt allvarligt hot mot vår framtid. De kommer att bli det om vi inte minskar koldioxidutsläppen. De kommer att vara ett hot mot vår framtida livsmedelsförsörjning och ett hot mot vår frihet.

I dag står industriländerna för 76 % av världens ackumulerade koldioxidutsläpp sedan 1950. Vi har ett stort ansvar. Vi är 20 % av världens befolkning, och vi står för 76 % av de ackumulerade koldioxidutsläppen i världen. Vi tar inte vårt ansvar.

Vad händer på internationell nivå? Speciellt borgarna, men även andra partier, pratar sig varma för att detta är någonting som måste göras på internationell nivå. Vi måste verka för miniminivåer på koldioxidskatten.

I dag är Sverige en broms i EU när det gäller att se till att det blir en miniminivå på koldioxidskatten. Vi vägrar att driva den frågan under den pågående regeringskonferensen, IGC. Det finns ett förslag i dag som är framlagt av ordförandelandet Portugal. Det förslaget går ut på att man på EU-nivå ska ta bort vetorätten när det gäller en miniminivå för koldioxidskatten. Anna Lindh har sagt till mig att detta är en fråga som Sverige inte driver. Varför gör man inte det?

Prot.
1999/2000:127
14 juni

Riktlinjer för den ekonomiska politiken, utgiftstak, skattefrågor, m.m.

Det finns även andra sammanhang på EU-nivå där Sverige inte driver den här frågan, vilket jag tycker är väldigt besynnerligt. Vi måste agera både globalt och nationellt. Det är därför vi behöver en höjning av koldioxidskatten. Det kommer att gå ut över bilismen i Sverige, men det måste det också göra.

Jag har i dag en avskedspresent till ordföranden i skatteutskottet, Arne Kjörnsberg. Det är ett miljölexikon som kom ut redan 1992 som heter *Miljö från A till Ö*. Det är någonting som jag tror att skatteutskottet och ordföranden i skatteutskottet kan ha mycket glädje av.

Som avslutningsord tänkte jag läsa upp vad som står här om just växthuseffekten.

Växthuseffekten kan knappast stoppas. Vi kan inte återgå till det förindustriella samhället, men vi måste anpassa det industrisamhälle vi har så att det blir förenligt med den ekologiska verkligheten och med uthålligt mänskligt liv. Vi måste kraftigt minska användningen av fossila bränslen, i synnerhet stenkol och olja. Naturgas lämnar bara ungefär hälften så mycket koldioxid som stenkol eller olja per utvunnen energi, men inte heller naturgas kan användas i längden.

Vad innebär egentligen allt det här? Det innebär att vi på allvar måste gå in för att anpassa vårt samhälle och vårt levnadssätt. Det är vi i de rika länderna som är de stora förbrukarna, och därför är det vi som först och främst måste ta på oss denna uppgift. I praktiskt handlande betyder det t.ex. att vi måste återföra persontrafiken mellan Stockholm och Göteborg från flyg till tåg. Det ger minskade koldioxidutsläpp. Över huvud taget är energiåtgången per personkilometer mycket lägre i rälsburen trafik än i motorfordon på väg, för att inte tala om flyg.

Motortrafiken måste reduceras, och det av flera miljöskäl. Nästan var och en kan bidra genom att cykla de korta avstånden och kollektivåka de lite längre. Och kör man bil, kan man köra mjukt och respektera fartgränser. Bilen tar man till utanför rutinfallen och där det saknas alternativ. Vi kan dra ned inomhustemperaturen ett par grader.

Detta är bara exempel, men vi kommer till slut inte ifrån att hela vår livsstil behöver anpassas tillbaka till det rimliga.

Jag hoppas att skatteutskottet tar med sig detta i sitt framtida arbete, speciellt i budgetarbetet. Jag kommer att överlämna den här boken till Arne Kjörnsberg.

Jag vill också tacka alla mina övriga kolleger och kansliet för ett fantastiskt samarbete i skatteutskottet. Det har varit väldigt roligt att delta i arbetet de här två åren.

Anf. 96 CARL FREDRIK GRAF (m) replik:

Fru talman! Yvonne Ruwaida försökte inledningsvis citera mig. Jag säger försökte, för det blev nog inte riktigt rätt. Jag talade inte om ohämmat bilåkande. Jag talade om att många människor i dag har svårt att ta sig till jobbet och att pendla till en arbetsplats på en annan ort, särskilt på landsbygden och i glesbygden där det inte finns någon kollektivtrafik att förlita sig på. Det är dessa människor som får svårt att ta sig till jobbet med den höga bensinskatten. Jag tror att de ägnar sig åt ohämmat bilåkande i väldigt liten utsträckning.

Låt mig sedan gå över till avdelningen vänligheter. Jag ber att få önska Yvonne Ruwaida lycka till i arbetet i finansutskottet och tackar för den tid som vi har samarbetat i skatteutskottet.

Prot.
1999/2000:127
14 juni

Anf. 97 YVONNE RUWAIDA (mp) replik:

Fru talman! Moderaterna har ju förslagit en generell sänkning av bensinskatten. Moderaterna har inte föreslagit en politik där man gynnar glesbygdsbor. Vi anser att man inte ska kompensera till bilismen direkt. Däremot behöver glesbygden en kompensation för att man har andra kostnader där. Det är fel att rikta en sänkning av en skatt så att den stimulerar att människor åker mer bil. Det är ju vad som sker här. Ekonomiska styrmedel är just ekonomiska styrmedel. Bilismen i Sverige har ökat de senaste fem åren. Folk åker mer bil i dag än de gjorde för fem år sedan – inte mindre.

Vi måste ha ett högre bensinpris med tiden. Det måste dessutom öka successivt. I andra länder, t.ex. i Frankrike och England, har man ett högre bensinpris än i Sverige.

Jag tror inte att vi kommer att stimulera ett ökat kollektivtrafiksåande och en minskad bilism – och vi behöver en minskad bilism jämfört med i dag – genom att sänka bensinskatten generellt, och det är ändå vad Moderaterna föreslår.

Anf. 98 CARL FREDRIK GRAF (m) replik:

Fru talman! Moderaterna föreslår en kombination av höjt reseavdrag, sänkt avdragsgräns och sänkta bensinskatte till sammans med andra skattesänkningar. Det är den kombinationen som gör det möjligt att fungera bättre, framför allt i glesbygden där man är mer beroende av bilen än på de orter där det finns en utbyggd kollektivtrafik. Jag tror inte att glesbygden, för att överleva på sikt, är betjänt av Miljöpartiets vision om en bensinskatt på 30 kr om 15 år, som tidigare talare i dag har varit inne på.

Anf. 99 YVONNE RUWAIDA (mp) replik:

Fru talman! Vi måste ha ett system som gynnar kollektivtrafiken på olika sätt. Ett bra förslag är ju att sänka moms på kollektivtrafiken. Jag vet inte om Moderaterna kan tänka sig att delta i just den skattesänkningen. Vi kan i alla fall tänka oss det.

Jag förstår fortfarande inte vad Carl Fredrik Graf menar. Carl Fredrik Graf vill ju sänka bensinskatten generellt för alla. Det innebär att folk kommer att åka mer eftersom det blir billigare att åka, och därför kommer man inte att ändra sin livsstil till ett levnadssätt med minskad bilism och minskat bilåande.

Sedan måste vi hitta former för att de handikappade och människor i glesbygden som med tvång måste använda bil inte ska drabbas av detta. Men det kan vi inte åstadkomma genom en generell sänkning av bensinskatten. Det kommer bara att öka bilismen och medföra att människor åker mer bil.

*Riktlinjer för den
ekonomiska politiken,
utgiftstak, skattefrågor,
m.m.*

Anf. 100 ARNE KJÖRNSBERG (s) replik:

Fru talman! Jag har ett besked till Yvonne Ruwaida. Vi socialdemokrater vill inte – och jag förstår att det är det besked som utrikesministern har lämnat till Yvonne Ruwaida – att det ska fattas majoritetsbeslut om nivån på skatter. Vårt land arbetar för en miniminivå på koldioxidskatterna inom EU. Men vi vill inte att de andra länderna ska kunna besluta om vilken nivå vi ska ha på inkomstskatter, förmögenhetsskatter eller fastighetsskatter. Man måste vara klar över det. Man kan inte både äta kakan och ha den kvar, Yvonne Ruwaida. Vi kan inte säga att vi vill ha majoritetsbeslut på det området men att t.ex. inkomstskatterna har inte de andra länderna med att göra. Det är skälet.

Får jag sedan tacka Yvonne Ruwaida för de vänliga orden och för den bokgåva som jag ska få. En mig närstående person har en sådan bok, men jag kommer säkert ha stor nytta av den genom att ha den i mitt arbetsrum på bokhyllan så att jag lätt kan ta fram den.

Dessutom tackar jag Yvonne Ruwaida för den tid som vi kunnat arbeta tillsammans i skatteutskottet och för det goda samarbete som vi haft. Jag vill inte gärna använda uttrycket lycka till, för på något sätt är det förstört – en del förstår vad jag menar. I stället säger jag att jag hoppas att det går bra för Yvonne Ruwaida på det nya uppdraget. Tack!

Anf. 101 YVONNE RUWAIDA (mp) replik:

Fru talman! Det portugisiska förslaget som i dag ligger under regeringskonferensen handlar inte om att ta bort majoritetsbesluten på hela skatteområdet. Det är något som vi i Miljöpartiet väldigt mycket vänder oss mot.

Det finns ett förslag som rör miljöskatter och som, såvitt jag förstår – jag har inte fått se förslaget i detalj, utan jag har bara kunnat läsa mig till det i olika tidningar – också rör vissa kapitalskatter. Jag har med Anna Lindh tagit upp det faktum att Sverige borde lägga fram ett förslag som bara rör miniminivån på koldioxidskatt och att det förslaget läggs under regeringskonferensen. Det har Anna Lindh inte varit beredd till, vilket också framgår av EU-nämndens protokoll som finns att tillgå på riksdagens hemsida.

Jag har tagit upp frågan om en miniminivå på koldioxidskatt också med finansministern och med näringsministern och bett dem ta upp frågan i samband med att man nu jobbar med integrering av miljöfrågorna på de olika rådsmötena. Det tänker vi inte göra, har man då sagt. Men från Finland vet jag att för att driva och få igenom en fråga på EU-nivå måste man ta upp den i alla sammanhang. Man kan lägga fram ett förslag från svensk sida om en miniminivå bara på koldioxidskatten. Det går kanske inte igenom, men då kan man säga nej till förändringar på skatteområdet i övrigt och använda det veto som vi har i dag. Den typen av politik verkar man inte vilja föra från regeringens sida. Det är verkligen beklagligt.

Anf. 102 GUDRUN LINDVALL (mp):

Fru talman! En del talare i dagens debatt har oroat sig för att dagens konstellation s–v–mp inte vårdar den goda ekonomi som vi nu har. Men vi i Miljöpartiet kommer att göra vårt yttersta i det avseendet.

Som parti har vi funnits med i många majoriteter i kommuner och landsting. På alla ställen har vi varit mycket seriösa. En del hävdar att vi varit snåla när det gäller ekonomi och utgifter. Det ligger i den gröna ideologin att vara varsam om framtiden och därmed också om nutiden och att framför allt se till att framtiden rymmer ekonomiska möjligheter så att även den tiden kan bli god för kommande generationer. Vi är alltså långt ifrån ett slösarparti. Jag kan garantera att vi kommer att se till att en god ekonomi värnas för framtiden.

Jag tänker tala om miljöstatsningar. Nu kommer pengar till miljön. Vi kan läsa artiklar i pressen om att Naturskyddsföreningen går ut och säger: Äntligen!

Jag har varit engagerad i miljöfrågor ända sedan 60-talet, och jag tillhörde de många som under 80-talets heta engagemang kände att det inte räckte att vara utomparlamentariskt aktiv, utan det gäller att komma in där besluten tas. Jag var också en av dem som tidigt engagerade sig i Miljöpartiet. 80-talets engagemang ledde i och för sig inte till att det kom pengar till miljön. Miljöpartiet kom däremot in i riksdagen och har därmed haft möjlighet att mer konkret, även inom systemet – i kommuner, landsting och riksdag – föra fram synpunkter som tidigare bara hördes utanför parlamentet.

Vad som hänt därefter är att många partier har tagit till sig retoriken. I dag pratar man som om man hade ett stort miljöengagemang – man kan orden. Däremot har vi fått vänta på pengarna. Det har inte hänt särskilt mycket. Dock har man fått människor att tro att alla är överens om miljöpolitiken. Så är det naturligtvis inte. Vad man har gjort är att man har låtsats som att alla är överens om miljöpolitiken. Men det är först när viljan finns att satsa ekonomiskt som man kan se att viljan finns att verkligen göra någonting. Det har vi miljöpartister väntat på.

Inte heller under s–c-samarbetet kom det några pengar till miljön, utan vi hörde bara om hur överens man var.

Nu äntligen efter valet 1998 har vi i Miljöpartiet möjlighet att även påverka budgeten. Nu kommer pengarna och nu kommer de statsningar som alla vi miljöengagerade människor så länge har väntat på! Nu kommer statsningarna!

När vi från talarstolen här får höra från Centerpartiet att det inte kommer speciellt mycket undrar jag hur man läser siffror. Jag kan gärna bistå med siffrorna om man inte har dem. Mellan år 1999 och år 2002 satsar vi mer än 2 ½ miljarder; att jämföra med statsningen år 1998, som var det sista året med samarbetet mellan Socialdemokraterna och Centerpartiet. Om även år 2003 räknas in blir statsningen nästan 4 miljarder. Det är stora pengar i en ganska liten budget. Det är också viktiga och nödvändiga pengar om man nu menar allvar med de ord som vi hört så många säga under så lång tid.

Det är viktigt att man tar ansvar för demokratin. För mig innebär det att också vara sanningsenlig när man står i denna talarstol – att man talar om hur budgeten verkligen ser ut och inte försöker snirkla till det hela så att det verkar som någonting annat. Kanske säger man ibland sådant som man vet är fel, men man säger det medvetet därför att det låter snyggt i medierna. Jag blir alltså ganska upprörd när man står här och säger att vi inte gör stora miljöstatsningar, för det gör vi. Jag kan ge några exempel.

Prot.
1999/2000:127
14 juni

*Riktlinjer för den
ekonomiska politiken,
utgiftstak, skattefrågor,
m.m.*

År 1998 fanns det 0 kr, inte en spänn, till marksanering och efterbehandling av miljöförstörda områden. Men i budgeten för år 2001 finns det 150 miljoner. Sedan blir det en ökning till 300 miljoner år 2002. En ökning därutöver kommer i budgeten år 2003. Till biotopskydd – dvs. de nyckelbiotoper i skogen som innehåller hotade arter som så många säger att det är så viktigt att bevara – fanns det 25 miljoner år 1998, alltså s-c-året. För år 2001 finns det 125 miljoner kronor, och den siffran ska bestå. För skogsinköp, för att kunna ge livsrum åt de arter i skogen som är hotade, fanns det 215 miljoner år 1998. År 2001 kommer det att finnas 500 miljoner, och den siffran ska bestå framöver. Det är alltså fråga om enorma satsningar.

Detta kräver att vi förstärker både länsstyrelsen och Naturvårdsverket så att de kan använda de här pengarna så bra som det bara går. Därför sker satsningar på de ställena.

Ytterligare ett exempel är miljöforskningen. Också där fanns det 0 kr år 1998, men där finns det 100 miljoner år 2001 och 100 miljoner år 2002. Ytterligare förstärkningar är att vänta år 2003. Jag kan fortsätta med område efter område för att verkligen visa att satsningarna på miljön är stora, mycket viktiga och angelägna.

Vi i Miljöpartiet är naturligtvis oerhört glada över att nuvarande majoritet, s-v-mp, anser att miljön är så viktig. Jag är glad över att Socialdemokraterna nu samarbetar med ett parti där de som verkligen är engagerade i de här frågorna känner att det finns ett stöd. Uppenbarligen fanns inte det stödet för miljön under tiden för samarbetet med Centerpartiet. Egentligen var det inget samarbete kring miljön utan enbart kring jordbruket. Men vi i Miljöpartiet kommer att göra allt för att de här satsningarna ska kunna fortgå. De satsningar som jag nu har pratat om ligger utöver de satsningar på LIP som görs – dvs. de som går ut direkt till kommunerna, där det i dag görs ett mycket bra miljöarbete. Man känner att de resurser som har kommit för lokala investeringar som tidigare till en del kritiserats börjar få en allt tydligare och en allt bättre miljöprofil.

Är vi då så väldigt överens? Det har kommit en kemikalieutredning som jag vill kommentera lite. Miljöpartiet finns inte med där. Det är nämligen en utredning som tillsattes under s- och c-tiden, och de utredningarna har Miljöpartiet inte fått vara med i.

Den här utredningen kom med ett delbetänkande häromdagen, där man säger att fram till år 2007 är det helt okej att utsätta människor för cancerframkallande ämnen. Låter det inte helt otroligt? Det är alltså fullt tillåtet att använda sig av kemiska ämnen som man i dag vet är cancerframkallande i produkter. Det står naturligtvis inte så. Det står att det fr.o.m. år 2007 ska vara förbjudet med de här ämnena. Men fram till dess anser man alltså att det är helt okej, totalt mot bättre vetande, att använda sig av kemikalier som är cancerframkallande. Detta är så mycket värre eftersom så många barn utsätts för kemikalierna.

Det som Yvonne Ruwaida har pratat om, växthuseffekten, måste kompletteras med den kemikaliedjungel vi utsätter barn för i dag. Faktum är att även om Sveriges barn har det bäst i världen så har också Sveriges barngrupp den högsta allergiförekomsten i världen. Det leder till eftertanke. Det är dags att avgifta samhället – att börja plocka bort kemikalier som framför allt barn inte tål. Vi ska inte acceptera att kemiska ämnen som är cancerogena och mutagena och som lagras i det levande – och

vilka barn ofta har lättare att ta upp genom sin hud som är mjukare och tunnare än vuxnas – ska få finnas kvar.

Det är dags att även här börja tänka om. Från Miljöpartiets sida kan vi säga att det finns mycket kvar att göra på miljöområdet. Vi har börjat, vi har tillfört pengar och vi har en ny miljöbalk – men vi kommer att fortsätta.

En kristdemokrat som just har slutat i riksdagen frågade mig för några år sedan: Vad ska man göra nu då, när vi har tillfört pengar? Från Miljöpartiets sida är svaret: Än har vi långt kvar till att nå det ekologiskt långsiktigt hållbara samhälle som vi måste nå, men vi ska göra allt vi kan för att ta oss dit.

Anf. 103 HANS ANDERSSON (v):

Fru talman! Jag ska ta mig tillbaka lite grann till budgetfrågorna i stort, och till finansutskottets betänkande.

Debatten har visat på stora skillnader i inriktning och ansvar mellan partierna och blocken. Även om den ekonomiska utvecklingen är mycket gynnsam så har regeringsmajoritetens förslag varit tvingade att stoppas in under hårt satta budgetrestriktioner som har krävt tuffa prioriteringar och ibland smärtsamma beslut.

Oppositionens ansvar är att kritisera och opponera mot lagda förslag. Det är bra, och det är en väldigt viktig uppgift för demokratin. Desto viktigare är det då att oppositionen för det första är sakligt och analytiskt rimlig och konstruktiv i sin kritik.

För det andra är det viktigt att oppositionen använder någorlunda verklighetsanknutna ekonomiska analyser och beräkningar i sina budgetalternativ. Annars förtvinar den politiska dialogen i avsaknad av realistiska alternativ. Jag tycker att vi har fått lära oss lite grann av den läxan i dag. Det kan i sin tur bara gynna politikerföraktet och därmed hota demokratin.

De borgerliga partierna är oeniga i fundamentala frågor. Det saknas ett samlat alternativ. Det kan man tycka är illa, men värre är att deras verklighetsbild är så fel. Jag vill uppmana de borgerliga partierna att ta hänsyn till fakta i fortsättningen. Annars framstår ni som löjliga, och ni drar ned den politiska debatten i kammaren.

Sverige har i dag en oerhört stark valuta, låg ränta, låg inflation, stark BNP och sysselsättningsstillväxt och sund lönebildning med rekordhög reallöneutveckling, vilket lett till en stark höjning av hushållens disponibla inkomster och den privata konsumtionen. Sverige har också kraftigt ökat nyföretagande, särskilt inom tjänstesektorn och tätplats inom IT-sektorn. Antalet nyanmällda jobb blir allt större, och den totala arbetslösheten – öppet och i program – var i slutet på förra veckan 100 000 personer lägre än för ett år sedan enligt AMS uppgifter. SCB:s AKU-undersökning som kom i dag visar på 4,1 % öppen arbetslöshet, och kvinnornas var 3,8 %.

Är detta nu bara riksdagsmajoritetens förtjänst? Nej, men det är det delvis. Utifrån detta kommer man säkerligen att göra nya åtaganden. Redan nu ligger sysselsättningsmålet om några år fast.

Inom den borgerliga oppositionen är ni ju oeniga om mycket. Men ändå – ni har menat att en god BNP-tillväxt är omöjlig med en skattekvot

Prot.

1999/2000:127

14 juni

Riktlinjer för den ekonomiska politiken, utgiftstak, skattefrågor, m.m.

som medger en solidarisk fördelning av välfärden, som vi har i dag i Sverige. Fel!

Ni har menat att en arbetsrätt för löntagartrygghet och fackligt inflytande inte är möjlig att förena med en god sysselsättningstillväxt. Fel!

Ni har menat att a-kassan är för generös. Den gör att folk inte vill ta jobb, och den leder till en ineffektiv arbetsmarknad. Fel!

Ni har sagt att inga nya företag kan skapas i den nya ekonomin med de här gamla systemen, och med fackföreningarna som en kraft. Fel!

Ni har sagt att lönebildningen inte fungerar med kollektivavtal. Den måste individualiseras, och det blir bara inflation. Det är fel!

Det är fel – det är fel på fel!

Detta skulle jag ju kunna tycka var roligt – vad skojigt att ni fick fel! Men jag tycker att det är sorgligt, för det gör att debatten sedan kommer att vila på en fullständigt orimlig grund. Ni får ta till politiskt gnäll och osakliga argument. Det förlorar demokratin på, och det förlorar faktiskt också regeringsmajoritetens förslag på.

Jag vill alltså uppmana er: Läs AMS-prognoserna noggrant! Läs KI-rapporterna noggrant! Läs Riksbankens inflationsrapporter noggrant! Läs, lär och tänk om i tid innan ni formulerar era motioner till hösten!

Nu går jag över till budgetalternativens grund. Som Jan Bergqvist tidigare har kommenterat i kammaren är det genom realistiska antaganden om kostnader för utgiftsområde 13 och 14 som ni huvudsakligen finner lösningar för era luftbudgetar. A-kassa och arbetsmarknadspolitik kan finansiera det mesta så länge ingen synar det. Men ni har inga argument eller beräkningar som skulle underbygga förslagen. Ni har ingen realistisk analys som skulle tåla verklighetens ljus. Det är bara att skjuta från höften och säga att det går att göra mycket mer för mindre pengar, och sedan hoppas att ingen märker det. Men det skulle drabba enskilda arbetslösa, och det skulle drabba sysselsättningen och tillväxten om det vore på riktigt.

Om ni slår ihop utgiftsområdena 13 och 14 och tittar över samtliga år mellan 2001 och 2003 ser ni att Moderaterna sparar 43 miljarder, kd 31 miljarder, Centern 16 miljarder och Folkpartiet 31 miljarder. Dessutom säger vissa av de här partierna nej till finansieringen av olika anställningsstöd som nu finansieras via skattesidan. Men ni återlägger ingenting! Ni kompenserar ingenting i förhållande till det faktum att stöd till långtidsarbetslösa i så fall försvinner. I dag ligger volymen på ungefär 10 000 personer.

Det är ytterligare miljardresurser som försvinner från de arbetslösa. Nu är siffrorna inte direkt jämförbara, och ni har helt olika tekniska förslag. En del slår ihop olika utgiftsområden, en del kompenserar med skatter och andra inte. Det är olika tekniska lösningar. Jag hinner inte här gå in på samtliga partiers budgetförslag, men alla sparar ni mångmiljardbelopp på området arbetslöshetsbekämpning. Och ni sparar direkt 2001!

Det här är en vårproposition som lägger grunden för budgetpropositionen som ska läggas fram i september och som riksdagen ska fatta beslut om i mitten av december. 14 dagar senare börjar det ticka besparingar, miljard efter miljard. Jag tror inte att ni tror på detta själva.

Moderaterna har alltid velat skära ned på detta område. Och Kristdemokraterna hänger alltmör med och löser det hela med skattesänkings-

modellen. Det är osolidariskt och inte värdigt ett parti som kallar sig för kristdemokratiskt.

Centern och Folkpartiet har tidigare varit lugnare, men nu skär de så att det brakar om det, både Centern och Folkpartiet. Centern vill inte ens ge de 700 miljonerna i extrapengar till förmedlingarna. Ajöss med glesbygdskontoren. Lena Ek sade här tidigare att vi hotade glesbygdskontoren. Ja, när AMS inte trodde att man skulle få behålla de 700 miljonerna lade man fram förslaget som innebar att glesbygdskontoren rasade. Bra, säger Centern – i verkligheten. Men i retoriken försöker man hålla fram en annan bild.

Hur tänker ni? Jag tror att ni tänker så här: Går det så går det. Men det går inte om invandrare, funktionshindrade, drabbade äldre i glesbygden och långtidsarbetslösa ska få sitt.

Jag vet att Ana Maria Narti kommer upp i talarstolen efter mig. Hon brukar tala engagerat för invandrarnas arbetslöshetssituation. Den är hemsk. Den kräver individuella handlingsplaner. Den kräver starka resurser på arbetsförmedlingskontoren. Den kräver resurser till anställningsstöd, till insatser för att få in dessa människor i praktik så att de får visa vad de duger till, och de duger till det mesta. De har god utbildning.

Hur kan ni skära som ni gör i arbetsmarknadspolitiken? Ni skriver själva att detta innebär att det blir lägre volymer. Det innebär att det å andra sidan blir mindre flaskhalsar, så att arbetsmarknadspolitiken inte stjäl jobb. Men åtgärdsprogrammen ligger i dag nere på strax över 100 000. De ligger ju långt under vad som planerades tidigare. Ska vi ha någon chans att klara de långtidsarbetslösa så krävs det snarast mer pengar. Jag har problem i majoriteten att klara våra åtaganden inom detta budgetalternativ. Ni skär därför att det är på låtsas.

När det gäller a-kassan tycker de borgerliga partierna att den är för hög. Och ni vill ha en bortre parentes. Vad ska hända sedan då? De har inga svar. Era strukturella förändringar skulle leda till ökad otrygghet, ökade klyftor och ett hårdare klassamhälle. Jag menar att taken i dag är för låga. Ni utmanar hela fackföreningsrörelsen, från LO till SACO. Ni skapar konfrontation på arbetsmarknaden. Alla era förslag har udden riktad mot löntagarna och de fackliga organisationerna. Tror ni att det är så man skapar en modern arbetsmarknad? Tror ni att det är så en stabil tillväxt kommer till? Tror ni verkligen på det? Jag tror faktiskt inte att ni gör det. Det är bara på låtsas.

Ni vill öka egenfinansieringen av a-kassan och låta den enskilde arbetslöse bära bördan av arbetslöshetens kostnader. Det är ett systemskifte som slår mot människor i låglöneyrken med hög arbetslöshet. Arbetslösheten slår helt olika mellan olika branscher och för olika yrkeskategorier. Områden med hög arbetslöshet får störst andel av statens kontanta stöd till de arbetslösa. Den egna finansieringsavgiften varierar stort mellan a-kassorna. Exempel från 1999 är följande. Farmaceuttjänstemännen bidrar med 40 % av sin finansiering av arbetslöshetsersättningen därför att de har låg arbetslöshet, SACO med i snitt 25 %, elektrikerna med 18 %, metallarna med 8 %, byggnadsarbetarna med 4 % och musikerna bidrar med 2 % till sin finansiering av arbetslöshetsersättningen genom finansieringsbidragen.

Prot.

1999/2000:127

14 juni

Riktlinjer för den ekonomiska politiken, utgiftstak, skattefrågor, m.m.

En solidarisk finansiering skapar mer jämlikhet och pekar på statsmakternas ansvar för arbetslöshetsbekämpningen, och det tycker jag är en riktig incitamentspolitik.

Under andra hälften av 80-talet låg arbetslöshetsersättningarnas andel av den totala lönesumman på 1–2 %. Den steg för att 1994 ligga på 6 %. Nu ligger den strax under 4 %. Det är fortfarande oerhört mycket. Det är drygt 30 miljarder kronor som går till passiv försörjning på grund av arbetslösheten. Ni vill så att säga privatisera stora delar av dessa kostnader mot en skattesänkning med en fjärdedel eller med en tredjedel. Det är lite olika bud från olika partier. Det handlar om 5–10 miljarder som lastas över på de enskilda arbetslösa. Det är djupt osolidariskt, och det ger helt fel signaler om ansvaret för arbetslösheten.

Det finns, fru talman, ingen realism i de borgerligas budgetförslag. Men nu tror ingen på dem, så de skapar inte ens en diskussion i den allmänna debatten. Antingen är de bara på låtsas och avsedda att med arbetsmarknadspolitik skaffa en skattkista som får blufffinansiera i övrigt ofinansierade förslag. Eller också är de på riktigt, och då kommer de arbetslösa i stad och i glesbygd att vara mycket tacksamma för att ni i dag saknar inflytande. Bristen på budgetalternativ hos er är ett stort problem även för oss och för demokratin, och särskilt nu.

Fru talman! Det finns en majoritet i kammaren för vårpropositionen och för finansutskottets betänkande. Vårpropositionen är framförhandlad i förväg mellan regeringen, Vänsterpartiet och Miljöpartiet. Desto viktigare är det då att riksdagen har en opposition som förmår prestera ett seriöst kritiskt underlag. Ni var ett problem för ekonomi och sysselsättning under början av 90-talet. Ni är, kära borgerliga partirepresentanter, ett problem för den svenska demokratin i dag när jag ser hur ni behandlar budgeten och vilka alternativ ni lägger fram.

Jag yrkar bifall till finansutskottets förslag.

Anf. 104 ANA MARIA NARTI (fp):

Fru talman! Man kan se på en och samma företeelse från helt olika synvinklar. Jag begärde inte replik, eftersom jag visste att min tid kommer. Men jag tror att det som jag har att berätta här faktiskt är ett svar på Hans Anderssons frågor. Det har att göra med riktlinjerna i den ekonomiska politiken och med kostnaden för kunskap.

Under de senaste åren har vi allt oftare använt några ord som tidigare var ovanliga. Vi talar om kunskapskapital, om kunskapssamhälle och om en blomstrande ny ekonomi i vilken varje människa sätter värde på det egna kunnandet och har frihet att utnyttja det som hon har samlat i tankarna.

Om vi nu tittar på den här vårbudgeten som gläder Hans Andersson så mycket så kan vi titta på kostnaderna för kunskap, alltså investeringen i kunskap. Vi kan fråga oss hur mycket Sverige satsar år 2000 på kunskap. Frågan får ett förvånande svar, därför att det är ett negativt svar. Investeringarna i kunskap ligger långt under t.ex. finansieringen av socialförsäkringarna. Det är som om majoritetens partier i handling inte alls vill bekräfta sina egna vackra ord om kunskap. Låt oss titta på siffrorna när det gäller de utgiftsområden som det talades om alldeles nyligen.

Arbetsmarknad och arbetsliv kostar Sverige 46,1 miljarder kronor år 2000. Om man till det lägger det som går till trygghet vid arbetslöshet,

alltså a-kassa, utbildningsbidrag, osv., når man fram till det astronomiska beloppet 76,7 miljarder kronor. Jämför vi denna siffra med det som investeras i utbildning och forskning – 32,6 miljarder kronor – så ser vi tydligt att arbetslösheten får mer än två gånger så mycket ekonomiska resurser som kunskapen.

Att driva jämförelsen vidare och lägga beloppen som går till investering i kultur, medier, trossamfund och fritid – 7,6 miljarder – bredvid AMS och länsarbetsnämndernas subventioner betyder bara att vi får detta ännu starkare bekräftat. I pengar räknat värderas kunnandet mycket lågt av dagens majoritetspartier.

Låt oss tala konkret. Wallenbergstiftelsen annonserade för inte så länge sedan en stor satsning på biogenetisk forskning. 1 miljard lades ned i två helt nya konsortier. Så skapas stora, dynamiska och rika forskningsmiljöer som samlar kraft från flera universitet och högskolor. Det naturliga skulle ha varit att staten svarade på detta underbara initiativ med att förstärka investeringen. Ingenting sådant har hänt.

Wallenbergstiftelsens investering har ett klart uttalat syfte. Det gäller att stoppa utvandringen av högkvalitativ forskning. I en ny skrift publicerad av SAF hittar jag statistik över detta fenomen. År 1987 låg utvandringen av högskoleutbildade från Sverige under 2 000. År 1998 har denna trend mer än tredubblats. De högutbildade som lämnar landet är knappt 6 000.

Vi behöver alltså betydligt större investeringar i utbildning och forskning om vi vill skapa riktiga jobb. Just kunskap och nya tekniker öppnar en helt ny värld inför landets befolkning. För detta krävs bara en sak: att ansvariga politiker förstår vad kunskapskapitalet betyder för landet, vad den mänskliga energin och den mänskliga tanken kan göra och att dessa politiker öppnar möjligheternas fält inför de unga som har ett helt professionellt liv framför sig.

Visst kan majoritetspartierna hävda att de satsar på kunskap eftersom de satsar på Kunskapslyftet. Till detta kan man svara att en gymnasial satsning ger utdelning på forskningens område tidigast om åtta år, om den ger utdelning då, medan en direkt satsning på spjutspetsforskning kan åstadkomma under på mycket kortare tid.

Så står det till med investeringen i kunskap. Om man tar pengar från AMS och länsarbetsnämnderna betyder det inte alls att de arbetslösa drabbas. Satsning på kunskap öppnar nämligen vägen för nya jobb, riktiga jobb.

Vi måste också en gång för alla bli av med en destruktiv syn på kulturen, en destruktiv syn som syns i siffror. Bakom de magra siffrorna för kultursatsningar skymtar den gamla och helt felaktiga föreställningen om kultur och kommunikation som ett slags lyx, ett slags onödigt smycke, en marginell företeelse som bara kräver subventioner men inte ger samhället någon vinst.

Vi behöver i dag en helt annan syn. Kultur, kommunikation, konst och även filosofiska debatter tar alltmer plats i människornas vardag. När högkvalificerade experter bosätter sig i ett främmande land söker de sig vanligtvis till spännande kulturmiljöer. De nya informations- och kommunikationsmedierna blandar stillbild och text, rörlig bild och musik, grafik av hög konstnärlig kvalitet och dans eller annan form av kroppslig

Prot.

1999/2000:127

14 juni

Riktlinjer för den ekonomiska politiken, utgiftstak, skattefrågor, m.m.

kommunikation. Att i dag inte satsa ordentligt på kulturen betyder att stänga sig själv ute från morgondagens världsomfattande arbetsmarknad.

Vi vet att bland AMS och länsarbetsnämndernas ständiga klienter finns många fria kulturarbetare som tvingas leva halvt som tiggare. Om man satsade på kulturen skulle de inte behöva göra det, och då skulle det inte heller behövas att så många miljarder går till det som kallas för arbetsliv – också det mycket intressant att analysera på närmare håll.

Jag vill gå vidare med att säga några ord om segregation och utanförskap. Det var inte så att Sverige under 80-talet och 90-talet, när invandrarnas utanförskap i arbetslivet började växa lavinartat, saknade pengar i arbetsmarknadspolitiken. Det var inte så att AMS och länsarbetsnämnderna saknade resurser. Ingenting av de här resurserna har kommit invandrarna till nytta. Det var i ett överhettat 80-tal när det saknades arbetskraft som invandrarnas arbetslöshet började växa och inte längre gick att tränga tillbaka.

Nu är det så att jag under de senaste åren har jobbat praktiskt bland långtidsarbetslösa, högutbildade invandrare. Jag har sett hur ofta deras kunskap och kompetens fullständigt nollställdes av arbetsförmedlare. Jag har sett hur ofta de skickades till onödiga kurser som inte ledde till något jobb.

Under de senaste åren har jag också sett invandrargrupper som på egen hand har organiserat sig och lyckats ta en del av sina medlemmar ur den permanenta arbetslösheten. Detta hände därför att de fick möjlighet att agera för sig själva utan armén av ta-hand-om-tanter och farbröder från jag vet inte hur många offentliga speciella kontor som skulle ta hand om de här människorna.

Nu går vi tillbaka till ta-hand-om-politiken. Nu ska genom aktivitetsgaranti alla långtidsarbetslösa trängas in i klientens ställning. Och tala inte med mig om personliga handlingsplaner. Jag har sett de orden skrivna under de senaste åren. De betyder ingenting. Just de människor som systematiskt nedvärderade invandrares kunskap brukade tala vackert om personliga handlingsplaner. Men de kom inte ens ihåg vad invandren hette eller varifrån han kom.

Vi har bevis på att människornas initiativ kan bryta den långvariga arbetslöshetens desperation och isolering. Men för det måste människorna få agera för sig själva. För det behövs också pengar som går direkt till de här initiativen. Kom ihåg att kvinnorna blev fria i samhället när de började tjäna pengar, när de fick en egen ekonomi. Inte går det att vänta sig att invandrarna bryter ned segregationen och isoleringen så länge som all investering på området går till den offentliga sektorn och inte till människornas egna planer och projekt.

Det går inte att tro att den goda ekonomin och miljarderna som går till AMS skapar jobb automatiskt åt dem som i dag är utestängda. Det är människorna som skapar jobb. Så länge som människorna inte får ekonomiska resurser och rätt till den egna handlingen kommer vi att leva med segregation.

Anf. 105 HANS ANDERSSON (v):

Fru talman! AMS skapar inga jobb. Jag har aldrig sagt det.

Men arbetsmarknadspolitik och en arbetslöshetsförsäkring kan ge människor stöd och kraft att ta sig vidare och kanske bryta det mönster

av segregation och den mur av diskriminering, om jag nu pratar om just invandrare, som har mött många invandrare.

Å andra sidan tror jag att den individualiserade hanteringen är den enda framkomliga vägen. Det brukar även Folkpartiet tycka vara riktigt i arbetsmarknadsutskottet, men vi ska inte föra en arbetsmarknadsdebatt nu. Vi ska tala om det jag tror är viktigt i dag, nämligen: Vad är det för resurser man erbjuder eller drar bort från olika områden?

Inom kulturen är man i dag alldeles för beroende av arbetsmarknadspolitik och a-kassa, men man är beroende. Folkpartiets förslag med en bortre parentes och neddragningar innebär försämringar och mindre resurser. Arbetsmarknadsutbildning är bra för kompetensen. Era förslag innebär att vi får halvera den. Kunskapslyftet är det stora lyftet för många människor som i ett tidigare skede inte fick skolgång. Ni vill skära ned det och visar nästan förakt för det i er motion.

Ni hyvlar bort miljard efter miljard från arbetsmarknadspolitik och erbjuder ingenting i stället annat än skattesänkning, som möjligtvis kan ha någon effekt på sikt – vad vet jag? Men det har den förmodligen inte för de människor som vi nu talar om. Det gör att jag är djupt kritisk till ert alternativ och hur ni utnyttjar arbetsmarknadspolitik och a-kassa inom utgiftsområdena 13 och 14 för att, som jag sade, låtsasfinansiera ett antal andra kända reformer. Det hade aldrig varit möjligt att göra på riktigt.

Anf. 106 ANA MARIA NARTI (fp):

Fru talman! Om kulturen hade fått pengar skulle inte fria kulturarbetare tvingas leva som tiggare på olika former av bidrag. Jag har ett mycket klart och tydligt exempel på det.

Sverige har en av de vackraste skatterna i världen inom museivärlden, Drottningholms teatermuseum. Denna fantastiska skatt lever under oerhört knappa resurser. Snart har museet ingen lokal. Det ser alltid ut i budgeten som att det inte finns pengar för det. Det är både ett sätt att ta arbetstillfällen från kunniga människor och ett sätt att förstöra mycket stora värden. Det är så på en hel rad områden.

I stället för att pumpa in pengar i länsarbetsnämnden och AMS ska man satsa på kunskap och småföretag. Man måste dra ned på skatterna och de byråkratiska komplikationerna som gör livet så svårt för småföretagare. Då behövs det inte 50 000 mellanhänder mellan arbetsgivare och arbetstagare. Då kan människorna själva skapa sina jobb. Det är vad jag sade från början.

Det finns helt olika sätt att se på verkligheten. Det är inget fel i det. Men om vårt sätt retoriskt kallas för orealistiskt bara därför att det inte stämmer med Vänsterpartiets synsätt tycker jag att vi faller i en polemisk grop som skapar politikerförakt.

Anf. 107 HANS ANDERSSON (v):

Fru talman! Det är faktiskt så att ni hyvlar bort 30 miljarder kronor från arbetsmarknadspolitikens område, och ni har ingen viktig argumentation. Argumentationen är: Det behövs nog inte så mycket. Det är klart att det inte behövs om jag inte ska ta hand om människor och ge dem sin chans. Det gäller de arbetshandikappade, de som är bortmotade i storstäderna och de som har drabbats av omställningen i bruksorter ute på landsorten. Ni erbjuder dem ingenting.

Prot.

1999/2000:127

14 juni

Riktlinjer för den ekonomiska politiken, utgiftstak, skattefrågor, m.m.

Att satsa på kultur är jättebra. Jag läste om en sak i er motion, bokmomsen, och det är i och för sig käckt. Men inte lever kulturarbetare på det. Jag är gärna med på ett resonemang där man avlastar arbetsmarknadspolitiken bördan att behöva finansiera andra viktiga saker som miljövärd, skogsvård, kultur, teater och vad det kan vara. Men låtsas inte att ni har ett alternativ. Det var andemeningen i det jag sade.

När det gäller skolan har vi stora satsningar på kommunernas område. Det är de som står för skolan. Det är betydande satsningar på högskola, regionala högskolor, forskning och utveckling. Vi försöker att upprätthålla åtminstone ett minimum av arbetsmarknadsutbildning för att vi inte ska få ytterligare flaskhalsar ute i Sverige.

Ni brukar säga att det är bra. Så ska man göra. Men det kostar pengar. Det är det jag menar är orealistiskt. Man kan inte bara tala och säga: Människorna får skapa sina egna jobb. Det får gå som det går. Det var det jag sade i talarstolen. Med den inställningen är det väl ingen konst att vara politiker. Det drabbar oss politiker i sin helhet om den politiken får slå igenom.

Anf. 108 ANA MARIA NARTI (fp) replik:

Fru talman! Hans Andersson talar om att ta hand om människor. Bland de långtidsarbetslösa som jag har arbetat och fortfarande arbetar med finns det väldigt många som skulle vara glada om ingen tog hand om dem. De kunde t.ex. få tillgång till startkapital för vad de vill genomföra. Men denna möjlighet existerar inte för socialbidragstagare i dag. Absolut inte. Då måste de tas om hand under hela livet.

Vad betyder det när vi vill sänka skatterna för småföretag och förenkla livet för småföretag? Det sägs att det inte är en realistisk satsning. Vi vet att vi i dag har en hel bransch som har utvecklats oerhört fort utan något stöd eller någon ta-hand-om-politik från AMS. Det är IT-branschen. De flesta företag som har vuxit upp på det området var mycket små fattiga företag från början. Det är vad vi menar med att satsa på kunskap.

Hans Andersson kanske skrattar åt vårt förslag om bokmomsen. Men jag har levt på att skriva, och jag vet hur fattigt man lever på det. En ändrad bokmoms och en fungerande bokmarknad är en enorm vinst för hela samhället.

Anf. 109 JAN BERGQVIST (s):

Fru talman! Kvar står dock att om man slår sönder arbetsmarknadspolitiken på det sätt som de borgerliga partierna nu föreslår så kommer man att skada situationen för många. Det förhållandet att man kan ha erfarenhet av att arbetsmarknadspolitiken inte har lyckats i alla avseenden och för alla människor får inte vara ett skäl för att vi överger de människor för vilka den har en stor betydelse. Därför är det mycket allvarligt att ni lägger fram dessa förslag.

Sedan vill jag också peka på att man inte kan göra en jämförelse på det sätt som Ana Maria Narti gjorde när det gäller utbildningsinvesteringar och omfattning av socialförsäkringarna. Utbildningsinvesteringarna framgår inte genom att man på något enkelt sätt läser på de olika utgiftsområdena. Det finns t.ex. utbildningsinvesteringar i kommunerna när

det gäller grundskolan och gymnasiet. Det finns inte redovisat uttryckligen i dessa tabeller.

Samtidigt är det förvånande att Ana Maria Narti här håller ett brandtal om vikten av utbildning när jag i Folkpartiets förslag kan läsa följande. Studiestöd: år 2001 minus 2 ½ miljard, år 2002 minus 2,4 miljarder och år 2003 minus 950 miljoner. Utbildning och universitetsforskning: år 2001 minus ½ miljard, år 2002 minus 4 ½ miljard och år 2003 minus 4 miljarder. Allmänna bidrag till kommunerna – där vi hjälper till att ge skolan resurser: år 2001 minus 3 ½ miljard, år 2002 minus 2,6 miljarder och år 2003 minus 2,6 miljarder. Ana Maria Nartis appell för utbildningsinvesteringar stämmer dåligt med Folkpartiets budgetalternativ.

Anf. 110 ANA MARIA NARTI (fp):

Fru talman! Jag visste att den här repliken skulle komma. Man kan inte bara läsa hälften av vår motion. Vi satsar mer pengar än regeringen på forskningen. Vi drar ned på Kunskapslyftet – det är sant. Vi försöker också reducera de platser på grundutbildningen som ändå står tomma, vilket vi alla vet i dag. Men vi satsar mer på forskningen.

Att inte satsa för mycket på arbetsmarknaden betyder inte att man inte satsar på en utveckling av arbetslivet. Kom ihåg en sak! När ekonomin går bra, när det i näringslivet varje dag skapas nya jobb behövs det inte så oerhört många mellanhänder som hjälper till. Det finns i dag vetenskapliga rapporter som klart och tydligt säger att det på hundra arbetsmarknadsåtgärder försvinner 60 riktiga jobb. Titta på den rapport som kom för några månader sedan från IFAU, Institutet för arbetsmarknadspolitisk utvärdering!

Där står den här siffran. Om vi nu under två år, fr.o.m. den 1 augusti, satsar på vissa grupper genom förstärkt rekryteringsstöd för två år framåt, då vill jag veta vad som händer med de människorna när de två åren har gått. Och hur många viktiga jobb blockeras på grund av att staten köper arbetstillfällen för långtidsarbetslösa?

Anf. 111 JAN BERGQVIST (s):

Fru talman! Ana Maria Nartis resonemang har väldigt mycket karaktären av önsketänkande. Tyvärr blir konsekvensen att man överger personer som är i starkt behov av en viktig arbetsmarknadspolitisk insats. Det är tyvärr den beklagliga konsekvensen.

Ana Maria Nartis utgångspunkt är mycket märklig. Hon säger: Titta på tabellerna! Se hur mycket som satsas på socialförsäkringar och sådant och hur lite som satsas på utbildningsinvesteringar! Det var utgångspunkten för hela hennes resonemang.

Men sedan kan vi läsa: Utbildning och universitetsforskning: minus ½ miljard, studiestöd: minus miljarder, allmänna bidrag till kommuner och skolor: ytterligare minus. Ana Maria Narti fyllde själv på genom att säga att vi naturligtvis inte ska satsa på Kunskapslyftet.

Detta går inte ihop. Folkpartiets budgetalternativ är inte en kraftig satsning på det livslånga lärandet, på kompetens och kunskapsuppbyggnad. Vi får inte studier och utbildning sjudande som en gryta i hela Sverige. Vi måste ta ett samlat grepp om utbildningsinsatserna, men Folkpartiet orkar inte. Det partiet ska sänka skatterna.

Prot.

1999/2000:127

14 juni

Riktlinjer för den ekonomiska politiken, utgiftstak, skattefrågor, m.m.

Vi är beredda att solidariskt ta ett grepp för att det livslånga lärandet ska kunna blomma ut, från den allmänna förskolan upp till pensionsålderns studiecirkel.

Anf. 112 ANA MARIA NARTI (fp):

Fru talman! Ja, ja – det helt olika sättet att se på saker och ting fortsätter att fungera alldeles utmärkt. Det verkar som om vi inte talar med varandra utan bredvid varandra.

Om man sänker skatterna för småföretag bidrar man direkt till inspiration och stimulans på arbetsmarknaden. Detta är någonting som vi vet. Man kan också titta lite närmare på relationen mellan arbetsmarknadsåtgärder och riktiga jobb, men det vägrar ni socialdemokrater att göra. Ni har de här rapporterna och siffrorna, men ni vill inte se.

Om man satsar så massivt som man gör i dag när konjunkturen är så bra, vad händer då när konjunkturen blir sämre? Hur många riktiga jobb kommer att försvinna då? Kom ihåg – sist in, först ut! Alla dessa människor som nu genom förstärkt rekryteringsstöd går in, kommer väldigt lätt att kastas ut så fort det blir ett svårare ekonomiskt läge.

Överläggningen var härmed avslutad.
(Beslut fattades under 12 §.)

7 § Tilläggsbudget 1 för budgetåret 2000

Föredrogs

finansutskottets betänkande 1999/2000:FiU27

Tilläggsbudget 1 för budgetåret 2000 (prop. 1999/2000:100 delvis).

Anf. 113 GUNNAR AXÉN (m):

Fru talman! Vi har nu att behandla bl.a. tilläggsbudgeten för innevarande år, utgifts- och intäktsprognoser för innevarande år och det preliminära utfallet för föregående års statsbudget. Jag kommer att fokusera på det faktum att regeringen nu har tappat kontrollen över budgeten och visa exempel på regeringens manipulerande med budgeten i syfte att dölja vissa utgifter. Däremot kommer jag inte att kommentera enskilda sakförslag i tilläggsbudgeten. Dessa framgår av våra reservationer till betänkandet.

Beträffande utfallet för 1999 tvingas vi konstatera att budgeteringsmarginalen har missbrukats för syften som den inte ursprungligen var avsedd för. Regeringen har visat sig vara alltför ivrig att se budgeteringsmarginalen som ett reformutrymme, inte som en buffert för makroförändringar. Därmed förbrukades så gott som hela budgeteringsmarginalen föregående år.

När utgifterna för bl.a. sjukförsäkringen har fått skena i väg har regeringen använt limiter på andra områden i form av begränsningsbelopp. Som bl.a. utrikesutskottets uppföljning av biståndet visar, har regeringen tvingats tillgripa kortsiktiga åtgärder för att skenbart klara sina budgetpolitiska mål. Det är ett ständigt lappande och lagande på utgiftssidan i budgeten, men lapparna börjar att ta slut.

Om vi går över till prognoserna för innevarande år ser det ännu mörkare ut. Redan när vårpropositionen lades fram kunde vi konstatera att den prognos för inkomster och utgifter för innevarande år som regeringen redovisade var behäftad med stor osäkerhet på ett antal punkter. När endast drygt tre månader hade gått av budgetåret var regeringen tvungen att redogöra för att den i syfte att klara utgiftstaket bl.a. beslutat om begränsningsbelopp. Det är en åtgärd som är mycket kortsiktig och som tidigare i flera fall starkt kritiserats.

Sedan dess att tilläggsbudgeten presenterades har Ekonomistyrningsverket kommit med årets andra budgetprognos, vilken understryker det faktum att regeringen och dess stödpartier inte längre har kontroll över budgeten.

Rensad från engångseffekter visar budgetuppföljningen att det underliggande underskottet, det s.k. strukturella budgetunderskottet, kommer att uppgå till 35,6 miljarder kronor innevarande år. Det är en kraftig försämring jämfört med föregående år, då det underliggande saldot faktiskt uppvisade ett litet överskott.

Ännu viktigare är att Ekonomistyrningsverket rapporterar att utgiftstaket kommer att överskridas med drygt 3 miljarder kronor om inga åtgärder vidtas. Även för de kommande två åren visar prognoserna att utgiftstaket spricker. I förhållande till statsbudgeten ökar utgifterna med 14,4 miljarder kronor.

Detta är resultatet av att regeringen systematiskt gjort slut på budgeteringsmarginalerna. Det finns inte längre några marginaler, och utgiftstaket överskrids. Socialdemokraterna och deras stödpartier åser denna utveckling med tystnad och utan att vidta några åtgärder. Varningstecken har funnits under lång tid, och vi moderater har påpekat vilken risk regeringen tar då man urholkar budgeteringsmarginalerna och låter utgifterna för bl.a. sjukförsäkringssystemet och läkemedelsförmånen skena i väg.

Även på inkomstsidan av budgeten ser det mörkt ut. Trots att den nu genomförda delprivatiseringen av Telia blir något större än förväntat, saknas 30 miljarder kronor i privatiseringsintäkter. Därmed ser budget-saldot ut att försämrats alltmer. Några åtgärder för att komma till rätta med avvikelserna föreslår inte utskottets majoritet.

Fr.o.m. innevarande år t.o.m. 2003 ökar utgiftstaket med 82 miljarder kronor. För att öka utgifterna ännu mer, utan att det syns i budgeten, ägnar sig socialdemokraterna och deras stödpartier åt ett omfattande budgettricksande. På detta sätt kan de statliga utgifterna öka utan att de begränsas av det utgiftstak som redan har spruckit.

Fru talman! Låt mig visa några exempel på hur regeringen gör för att trola bort utgifter ur budgeten.

Regeringen föreslår t.ex. att Tullverket ska tillåtas behålla inkomster från vissa offentligrättsliga avgifter. Det är avgifter som tidigare har inlevererats till statskassan. Via nettoredovisning hålls Tullverkets utgifter utanför statsbudgeten. Detta är inte bara ett budgettrick utan ett helt kontraproduktivt förslag.

Tullen bedriver en samhällsnyttig verksamhet som inte bör vara avhängig variationer i avgiftsinkomster. Tullen arbetar dessutom för att införa avgiftsfri automatklarering, vilket borde leda till att avgiftsinkomsterna minskar. Genom regeringens förslag riskerar rationaliseringssträvandena att bromsas upp.

Prot.
1999/2000:127
14 juni

*Tilläggsbudget 1 för
budgetåret 2000*

Dessutom är det så, att om rationaliseringarna genomförs så kommer inkomstkällan att försvinna och frågan återigen väckas om hur resurser ska skjutas till tullen. Därför anser vi att regeringen bör återkomma till riksdagen med en redovisning av hur utgiftsökningen för tullen ska rymmas inom utgiftstaket.

Vidare föreslår regeringen att CSN ska få disponera avgiftsintäkter som tas upp för uppläggning av lån. Detta är ännu ett konkret exempel på regeringens budgettricksande. Den föreslagna ordningen ger regeringen ensidiga möjligheter att tillföra CSN ytterligare resurser utan att det syns i budgeten och trots att myndighetens administrativa kostnader redan är höga. Statliga myndigheters inkomster ska vara synliga. Beträffande CSN föreslår vi i stället att studiemedelsadministrationen konkurrensutsätts och att delar av CSN bolagiseras i syfte att minska verksamhetens kostnader.

Nästa exempel på budgettricks är regeringens förslag om att polisen ska få disponera inkomster från passavgifter. Även detta trick avvisar vi. I stället bör polisen tillföras ökade resurser genom ett höjt anslag.

Det fjärde exemplet på budgettricksande är den teknik som regeringen använder sig av för det föreslagna anställningsstödet. Förslaget är utformat så att företagens skattekonton krediteras. Det ger en minskning på statsbudgetens inkomstsida i stället för en ökning av statsbudgetens utgiftssida, vilket borde vara det rimliga när det gäller denna form av subvention. Av bl.a. denna anledning avvisar vi även detta förslag.

Listan på budgettricks kan göras längre än så här, och sammantaget kan vi summera ett antal miljarder kronor i statliga utgifter som numera inte redovisas i statsbudgeten.

När det gäller tilläggsbudgeten handlar tricksandet företrädesvis om en ökad nettoredovisning. Detta sker trots att man i förarbetena till budgetlagen har framhållit vikten av bruttoredovisning, dvs. att intäkter redovisas som intäkter och att utgifter redovisas som utgifter i statsbudgeten, detta för att statens ekonomi lätt ska gå att utläsa av budgeten.

I budgetlagen anges också att bruttoredovisning ska vara huvudprincip. Finansutskottet har tidigare flera gånger understrukt detta, men nu väljer utskottsmajoriteten att se mellan fingrarna. Vid utskottets utfrågning av statssekreteraren vid Finansdepartementet, Curt Malmberg, angavs som enda motiv att det var praktiskt med nettoredovisning. Betydligt starkare argument än så krävs när man bryter mot lagens huvudprincip. Statssekreteraren kunde väl inte ange något annat skäl, eftersom han då hade fått erkänna att det hela handlar om att kringgå utgiftstaket.

Fru talman! Låt mig innan jag sammanfattar få kommentera en enskild post i tilläggsbudgeten. Mitt i det stora flödet av utgiftsökningar väljer regeringen att minska ett anslag, anslaget för personliga ombud till funktionshindrade. Sett ur ett budgetperspektiv rör det sig om en liten summa, 15 miljoner kronor, men det är viktiga pengar för dem som skulle bli hjälpta. Detta är inte en besparing utan enbart ett hårt slag mot en mycket utsatt grupp funktionshindrade.

Fru talman! Det är fullt ut utnyttjade budgeteringmarginaler, spruckna utgiftstak, skenande utgifter, minskade intäkter och ett kraftigt strukturellt budgetunderskott i kombination med ett omfattande budgettricksande. Det är fakta som talar sitt tydliga språk om hur regeringens budgetpolitik ser ut i dag. På toppen av en högkonjunktur är detta alar-

merande varningstecken. Vid en konjunkturedgång, eller en avmattnings, är det inte längre varningstecken utan akuta problem.

Jag vill därmed instämma i samtliga de reservationer som vi moderater har ställt oss bakom, men för tids vinnande yrkar jag bifall endast till reservationerna 1 och 3. Tack!

Anf. 114 STEFAN ATTEFALL (kd):

Fru talman! Just nu finns det en riksdagskommitté som har en referensgrupp som jobbar med hur vi i riksdagen ska bli bättre på utvärdering och uppföljning. Jag har förmånen att sitta med i den arbetsgruppen. Det handlar helt enkelt om hur vi i riksdagen ska bli bättre på att titta på vad som har hänt och vad som sker just nu, så att vi inte bara blickar framåt som man ofta lätt gör i det politiska systemet. Därmed glömmer man vad som har beslutats och vad som har genomförts.

Det här betänkandet ger oss tillfälle att titta tillbaka, utvärdera och följa upp lite grann hur budgetprocessen har fungerat.

Låt mig konstatera att den socialdemokratiska regeringen börjar tappa greppet om budgetpolitiken. Ryckigheten blir allt värre. Man saknar den röda tråden i regeringens politik, och mycket verkar vara oklart tänkt från början. Då hamnar man i olika typer av akuta situationer som man tvingas lösa.

Förklaringen ligger nog i att Socialdemokraterna samarbetar med utgiftspartierna Vänsterpartiet och Miljöpartiet. På Vänsterpartiets kongress beslutade man också att man ville avskaffa utgiftstaken, ett regelverk som socialdemokraterna själva var med och införde och som anses vara ett mycket viktigt instrument. Men i praktiken urholkas det nu alltmer genom det budgettricksande som bl.a. Gunnar Axén var inne på.

Jag ska också ge några exempel på detta.

I vårt system med utgiftstak ska det finnas en budgeteringsmarginal för att man ska klara av konjunktursvängningar eller situationer när t.ex. sjukförsäkringskostnaderna stiger, sådant som man inte kan reglera på en gång. Det är sådant som tar tid. Det handlar kanske om att förändra regelverk alternativt göra ombudgeteringar.

Den här budgeteringsmarginalen har man urholkat genom att fylla på med olika reformer. Därmed har man ätit upp den här marginalen. Resultatet blir som det blev våren 1999. Man hamnar i en panikartad situation där man tvingas göra anslagsbesparingar på myndigheter. Man tvingas göra begränsningar exempelvis av u-landsbiståndet.

Jag läser vad ett enigt utrikesutskott skriver i betänkandet på s. 14: ”På grundval av det goda anseende Sverige åtnjuter har senareläggning av betalningar kunnat göras i samförstånd med berörda internationella organisationer. Detta samförstånd bygger dock på att senareläggningarna är en engångsföreteelse.

Inom *det bilaterala utvecklingssamarbetet* har de flesta samarbetsländer berörts. En rad insatser har fått inställas eller senareläggas. Insatser inom området demokrati och mänskliga rättigheter har drabbats hårt”.

Så här var situationen när regeringen tvingades till panikartade åtgärder därför att man inte hade några budgeteringsmarginaler kvar. Man hade inte greppet om budgetpolitiken. Det här slutade med att man klarade utgiftstaken med minsta möjliga marginal. Men resultatet blev också att myndigheternas planering blev allt ryckigare därför att de inte kunde

Prot.

1999/2000:127

14 juni

*Tilläggsbudget 1 för
budgetåret 2000*

veta om de kunde lita på de regelverk som fanns, att de kunde spara anslag för kommande utgifter. Plötsligt kom regeringen in och styrde och ställde och begränsade den frihet som man hade gett myndigheterna tidigare. Det här skapar ju ingen bra ordning i myndigheternas arbete.

Biståndsverksamheten är som sagt ett bra exempel på en verksamhet som drabbades direkt.

För innevarande år har vi en budgeteringsmarginal som också är ytterst knapp. Det innebär att vi börjar få nya beslut och besked om begränsningsbelopp. Vi vet, som Gunnar Axén var inne på, att Ekonomistyrningsverket ger prognoser om att vi kommer att överskrida utgiftstaken om ingenting sker.

Återigen finns biståndet med bland de utgiftsområden som får sådana här begränsningsbelopp och riskerar därmed att återigen hamna i samma situation. Ett enigt utrikesutskott varnar starkt för en sådan upprekning.

Frågan till Bengt Silfverstrand blir ju om han kan garantera att vi inte under detta år på nytt får uppleva den situation som vi fick uppleva när det gäller 1999 års anslag för u-landsbiståndet.

I tilläggsbudgeten för både 2000 och 2001 kringgår man utgiftstaken genom att låta avgifter till statlig verksamhet behållas av myndigheterna. Därför kan man glida under utgiftstaken. Det är en rad myndigheter som ska få ökade anslag, säger man, genom att de får behålla intäkterna. Samtidigt drabbas de av de här begränsningsbeloppen, så att de inte kan öka anslagen. Det är dubbla signaler från regeringens sida till vissa myndigheter. Det visar på hur ryckig och hur utan långsiktighet regeringens politik är för närvarande.

Om man går vidare med den här principen med att låta myndigheter behålla avgifter för egen verksamhet och nettoredovisa det hela undrar jag vad nästa steg är. Ska polisen behålla fortkörningsböterna i framtiden? Var finns gränserna? Vilka principer är det här resonemanget uppbyggt på? Det kanske Bengt Silfverstrand kan utveckla.

Den viktiga frågan till Bengt Silfverstrand är om han är stolt över regeringens hanterande av budgetprocessen och utgiftstaken. Är det här någonting som Bengt Silfverstrand med stolthet försvarar och tycker är riktigt och principiellt korrekt?

Hur manipulativt de här reglerna för budgetprocessen hanteras visar också det faktum att man sätter en massa bönder i svåra likviditetsproblem när man skjuter fram utbetalningarna av EU:s arealersättningar från november till nästa år. De har ställt in sig på, och haft en ekonomi som bygger på, att de ska få de här pengarna i november. Plötsligt ändrar man spelreglerna och låter bönderna vara utan slantarna i ett antal månader.

Vi vet vilken debatt det var när man lade barnbidragsutbetalningarna två dagar senare. Många barnfamiljers ekonomi sattes på ända på grund av detta. Men här kan man alltså spela med böndernas arealersättningar i ett par månader, och detta, menar regeringen, skulle inte spela någon roll. Ändå är det här neutralt för statskassan. Men det visar hur man, just på grund av att man hamnat i den här återvändsgränd med urgröpta budgeteringsmarginaler, i det här fallet ställer bönderna i en mycket svår situation.

De stora regulatorerna för regeringens försök att rädda en budgetprocess som man håller på att tappa kontrollen över är tydligen de fattiga människorna i u-länderna och de svenska bönderna. Det säger kanske

något om vilka grupper som står längst ned på Socialdemokraternas, Vänsterpartiets och Miljöpartiets prioriteringslista.

Ytterligare ett exempel på ryckigheten i regeringens politik är anställningsstödet för långtidsarbetslösa. Sedan några år fanns ett anställningsstöd som skulle hjälpa alla som varit arbetslösa tolv månader. Arbetsgivaren skulle få 50 % av lönekostnaden i sex månader. Men våren 1999 började det hända saker. Då föreslog regeringen, med benäget stöd av v och mp, att vi skulle införa ett förstärkt anställningsstöd för alla som varit långtidsinskrivna på arbetsförmedlingarna i mer än tre år. Då skulle man få 75 % av lönekostnaden i sex månader och därefter 25 % i 18 månader. Det här skulle börja gälla den 1 oktober 1999. Samtidigt ändrades reglerna så att bidraget nu blev ett skatteavdrag.

Detta tyckte vi kristdemokrater ändå var ett rimligt förslag, dvs. att vi har ett anställningsstöd för långtidsinskrivna. Men i september samma år kom regeringen igen. Nu skulle dessa regler gälla alla som varit långtidsinskrivna i två år. De nya reglerna skulle gälla från den 1 januari 2000. På några månader hinner man alltså göra två ändringar i regelverket.

Så går hela tre månader och 28 dagar. Då föreslår regeringen att ett särskilt anställningsstöd ska införas från den 1 augusti 2000. Nu ska arbetsgivaren som anställer personer över 57 år som varit långtidsinskrivna få 75 % av lönekostnaderna i hela två år. Så lyder alltså den varianten. Det är den tredje ändringen på mindre än ett år.

Det går ytterligare hela två dagar, och regeringen lämnar sin vårbudget och tilläggsbudget. Nu ska stödet ändras och kompletteras ännu en gång. Ett utökat särskilt anställningsstöd införs som riktar sig till dem som varit arbetslösa mer än fyra år, med egna regler för hur stora subventionerna ska vara. Det är den fjärde ändringen på ett år. Det regeringsförslag som skrevs den 28 mars nämnde inget om vad som skulle komma två dagar senare, den 30 mars.

Samtidigt som allt detta sker skriver regeringen hur viktigt det är med regelförenklingar inom arbetsmarknadspolitiken.

Fru talman! Vad vi ser är en regering som saknar linje och principer, som styrs av opinionsvindar och av vad samarbetspartier tycker och tänker. Detta ser vi nu slå igenom i att den budgetprocess som det funnits en bred enighet om i riksdagen urholkas alltmer och allt oftare. Faran är att detta leder till en budgetprocess som är sämre än den vi hade tidigare och som vi alla var ense om att vi måste strama upp.

Fru talman! För tids vinnande nöjer jag mig med att yrka bifall till reservationerna 2 och 4.

Anf. 115 LENA EK (c):

Fru talman! Ledamöter! Centerpartiets åsikter om vikten av att vara varsam och noggrann med budgettaken framgår av vår ekonomisk-politiska motion och våra olika reservationer i betänkande FiU20, som vi har debatterat tidigare i dag.

I debatten runt betänkande FiU27 vill jag bara säga att vi har åsikten att budgeteringsmarginalen har missbrukats för syften som den inte ursprungligen var avsedd för. Vi hyser också stora farhågor för den inkomstpost i majoritetens budgetförslag som handlar om försäljning av statlig egendom och som nu visar sig, efter resultatet av Teliaförsäljningen, inte stämma med de tidigare beräkningarna. Inte heller finns det

Prot.

1999/2000:127

14 juni

*Tilläggsbudget 1 för
budgetåret 2000*

några nya förslag för att täcka upp den här delen. Det innebär att det också på intäktssidan finns tveksamheter redan så här tidigt på året.

Vi vill också påpeka att Ekonomistyrningsverkets senaste prognos pekar på att utgiftstaket kommer att överskridas såväl i år som 2001 och 2002. Det ser vi som mycket allvarligt.

Fru talman! Jag står självklart bakom de reservationer vi har skrivit under från Centerpartiets sida, men för tids vinnande yrkar jag bifall bara till reservation 1.

Anf. 116 KARIN PILSÄTER (fp):

Fru talman! Det här betänkandet handlar om tilläggsbudget för innevarande år. Det finns i och för sig mycket man skulle kunna säga om regeringens teknik med tilläggsbudget, då man inte helhetsfinansierar förslagen utan lägger dem på ett sätt som gör att de inte summerar. Jag tänker ta upp ytterligare ett antal mer principiella frågor och inte så mycket diskutera själva anslagen.

För det första vill jag instämma med det Lena Ek sade tidigare om att budgeteringsmarginalen missbrukas. Det är faktiskt ett oskick av regeringen att helt och hållet gå vid sidan av hur den här marginalen var tänkt. Det är precis på samma sätt som vilken vanlig privatekonomi som helst: Man behöver ett litet belopp för oförutsedda utgifter. Men vad gör då regeringen? Jo, för att kunna fläska på i valrörelsen och för att ha någonting att förhandla med sina stödpartier om lägger man för de år som ligger rätt långt fram i tiden en alldeles för stor budgeteringsmarginal. Sedan använder man den. När man ska komma överens med varandra om vilken utgift man ska välja tar man båda två, och så förbrukar man budgeteringsmarginalen. Sedan, när det börjar krypa närmare inpå och man verkligen skulle ha behövt det här reservutrymmet för sådana kostnader som man inte kunnat förutse, finns det ingenting kvar. Vad blir då resultatet? Jo, man får göra tokbesparingar, sådant som kanske i längden varken sparar några pengar eller är särskilt lämpligt men som för ögonblicket räddar situationen.

Det här är mycket, mycket olämpligt. De värderade kollegerna från de andra borgerliga partierna har redogjort för vilka dåliga konsekvenser detta får för verksamheterna inom ett antal olika områden. Jag behöver bara säga biståndet.

Den andra frågan jag vill ta upp här gäller budgettricksandet. Vi hade ju ganska mycket diskussion om det redan i den förra debatten, där man från majoritetens sida på något sätt vägrade att över huvud taget diskutera frågan. Det tycker jag är nästan det mest avslöjande. Vi har ju också haft en hearing med statssekreteraren, som över huvud taget vägrade att resonera om alla de frågor som vi tog upp. I stället koncentrerade han sig bara på själva avgiftshanteringen och menade att den inte är olaglig, att man inte kan åka i fängelse eller få indraget körkort osv. för att man gör så här med avgifterna. Nej, det är inte det som är poängen. Poängen är att man alldeles uppenbart gör den här avgiftshanteringen därför att man behöver förstärka budgeten inom ett antal områden. Då är ju det allra mest frapperande att några av dessa områden samtidigt har belagts med begränsningsbelopp. Det verkar alltså som om den ena handen över huvud taget inte vet vad den andra gör borta på Regeringskansliet.

Men det här budgettricksandet – jag säger inte lagbrytandet eller det kriminella agerandet – gäller många fler saker. Detta har man tydligen ingen riktig pejl på hos majoriteten. Det vore därför intressant att höra om Bengt Silfverstrand nu, till skillnad från de tidigare företrädarna för sossesidan, kunde förklara varför man redovisar utgifter som skattesänkningar om det inte är för att runda utgiftstaket, varför man lägger utgifter utanför budgeten, varför man ålägger olika aktörer att leverera in mindre pengar än vad de annars skulle och sedan ta på sig kostnader. Det är ju det som är själva budgettricksandet.

Vi kan ha olika uppfattningar om huruvida utgiften i sak är rimlig eller inte. Vi tycker t.ex. att det s.k. förstärkta anställningsstödet, FAS, inte är någon bra metod. Men när regeringen lägger det som ett avdrag i stället för ett bidrag är det inte därför att man verkligen vill genomföra en generell skattesänkning, för någon sådan är det ju inte. Vad man gör är just att lägga ett bidrag på inkomstsidan i stället för på utgiftssidan, och det är ingenting annat än budgettricksande. Hade ni lagt det som ett bidrag menar jag att ni hade kunnat ta diskussionen i sak likafullt. Det här gör ni därför att ni har helt andra problemställningar att bearbeta, nämligen att ni inte kan hålla utgiftstaken.

Den sista viktiga principfrågan, som jag skulle vilja ta upp i samband med tilläggsbudgeten, gäller UMTS-tillstånden, tredje generationens mobiltelefonitillstånd. Det har inte varit uppe i debatten tidigare, tyvärr. Detta är en mycket stor och viktig fråga. Det gäller *mycket* pengar. Det gäller en *mycket* stor sektor av det svenska näringslivet. Det är en *mycket* viktig fråga för Sverige.

Vad gör majoriteten då? Jo, i stället för att låta företagen på en marknad betala för den mycket stora nyttighet som en licens innebär, tänker regeringen skänka bort den till ett visst antal företag som väljs ut. Det kan bara finnas ett visst antal licenser, som alltså bara kan gå till ett begränsat antal företag. Man har inget fritt in- och utträde, vilket är alldeles avgörande för att en marknad ska kunna fungera av egen jämvikt, med prissättning och lika konkurrensvillkor för företagen. De företag som får den här nyttigheten får självklart en otrolig fördel jämfört med andra företag i vårt land, i Europa och i de delar av världen som inte får den här rättigheten.

Det är svårt att veta exakt vad licensen är värd. Den kan vara värd 25, 30, 40, ja, man har värderat den ända upp till 50 miljarder kronor, ett värde som nu kommer att skänkas till ett visst utvalt antal företag och som de kan stoppa i sina egna fickor.

I stället tycker vi i Folkpartiet att man skulle genomföra ett auktionsförfarande. Nu har vi fått stöd från Moderaterna, vilket vi är mycket glada för. Vi tycker däremot att det är tråkigt att resten av partierna är så saktfärdiga. Men det finns fortfarande chans att ändra sig. Voteringen är inte förrän om några timmar.

De företag i Sverige, Europa och övriga delar av världen som tycker att man kan leva upp till de villkor och krav som vi ställer för att få arbeta med en sådan här licens, som ju måste begränsas av mer naturfysikaliska skäl, ska få lägga ett anbud där de anger vad de anser det vara värt att betala för detta. Det är bara då man får rättvisa spelregler mellan de olika företagen.

Prot.
1999/2000:127
14 juni

*Tilläggsbudget 1 för
budgetåret 2000*

Ingen ska inbilla mig och Folkpartiet att de här stora företagen är i den här branschen av någon sorts ideella skäl och att man i stället kommer att sänka priserna. Så fungerar det inte. På en sådan här marknad tar man betalt så mycket som man kan, och företagen kommer också att vara beredda att betala så mycket för licensen som den är värd. Vad det är kan vi få visst intryck av när vi ser vad auktionsförfarandet ger i andra länder runt om i vår omvärld och hur otroligt angeläget det är för företagen att få in en fot på de här marknaderna som inte har ett öppet tillträde.

Det handlar inte alls bara om den rent ekonomiska frågan, att kunna få in pengar till statskassan, även om jag tycker att det är mycket bättre att företagen betalar för den nytta de får och man kan använda pengarna till att i stället sänka generella skattesatser. Men problemet är just att man snedvrider hela marknadssituationen.

Fru talman! Det här betänkandet visar tydligt att vi har en regering som slösar bort sina utrymmen för oförutsedda utgifter. Man tricksar för att hålla sig under utgiftstaket. Man lägger ned väl fungerande verksamheter och betalar det med budgettricksande. Man avstår licenspengar. I går fattade vi beslut om att man i stället ska gräva ned eller hänga upp en massa pengar för informationsteknik som marknaden kan sköta själv. Frågan är: Har Sverige verkligen råd med detta? Har Sverige råd med den här regeringen? Svaret på den frågan från min sida är klart nej.

Jag yrkar bifall till reservation 9, om UMTS-tillstånden, men står självfallet bakom alla övriga reservationer.

Anf. 117 BENGT SILFVERSTRAND (s):

Fru talman! Karin Pilsäter frågade om Sverige har råd med den nu sittande regeringen. Det får väl väljarna avgöra när det är dags. Att Sverige definitivt inte hade råd med den förra, borgerliga regeringen torde redan vara bevisat.

Fru talman! Med hänvisning till den debatt som redan har förts ber jag att få yrka bifall till utskottets hemställan på samtliga punkter.

Här skulle jag kunna sätta punkt. Ty vad vi under dagens ekonomisk-politiska debatt har hört från borgerligt håll kan för att tala med Mikael Wiehe sammanfattas i orden: "Det är den vanliga visan, — —, det är samma poänger och samma refräng." Eller för att citera kåsören Cello: "En hög repriser till högre priser."

Svenska barn har det bäst i världen, sade skatteutskottets ordförande Arne Kjörnsberg tidigare i dagens debatt med hänvisning till en stor internationell undersökning. Blott den borgerliga oppositionen tycks lida nöd i ett land som sjuder av utveckling.

Det är inte stort mer än ett år sedan man från moderata tribuner kunde höra och i moderata dokument läsa om "Sverige i utförsbacken", "Sverige som randstat".

Många har säkert vid passage från och till Arlanda uppmärksammat ABB:s och Ericssons skylt med texten: "Välkomna till Sverige – framtidslandet". Från randstat till framtidsland bara på något mer än ett år. Det är en utveckling som torde få Asiens s.k. tigerekonomier att blekna i jämförelse. Det är borgerligheten själv som har satt upp dessa utgångspunkter.

Låt mig då konstatera att när den borgerliga oppositionen inte har något mer substantiellt att komma med när det gäller kritik mot regeringens

hantering av landets fögderi så ägnar man sig i stället åt budgettekniska och kamerala excesser.

I reservation 1 angående statsbudgetens preliminära utfall hävdar de borgerliga partierna att budgeteringsmarginalen missbrukats för syften som den inte ursprungligen var avsedd för. Det är att tillgripa halmstrån, och mycket sköra sådana. Det finns varken regler eller generella rekommendationer för hur stor budgeteringsmarginalen får vara eller för vilka ändamål den får tas i anspråk. Allt från makroekonomiska förutsättningar, prognososäkerhet till nya reformer får anses vara tillåtet så länge utgiftstaket klaras och saldomålet respekteras, vilket som bekant är fallet.

Därmed kan vi en gång för alla avskriva allt tal om budgettricksande. Det är klart och tydligt redovisat. Det är läskunnigheten eller snarare läsiviljan det handlar om och ingenting annat.

I reservation 2 angående utgiftsprognos för år 2000 skriver de fyra borgerliga partierna att regeringens prognos för utgifter och inkomster är behäftad med stor osäkerhet. Med tanke på vad den borgerliga fyrpartiregeringen åstadkom under åren 1991–1994 kan man verkligen säga: *What an understatement*. Det är ju närmast en självklarhet att prognoser på makronivå alltid är behäftade med osäkerhet. Skillnaden mellan borgerlig och socialdemokratisk osäkerhet har emellertid empiriskt varit att över-skotten har överträffats under socialdemokratiskt styre, medan det är underskotten som har överträffats under de borgerliga åren. Normpolitik kallar man detta. Men mot bakgrund av de ekonomiska krattar som den politiken åstadkom borde den snarast kallas ab-norm.

Det är alls inget budgettricksande att fastställa begränsningsbelopp för vissa utgiftsområden. Det är ett sätt att säkerställa att anslagsförbrukningen inte överstiger en bestämd nivå.

I reservation 3 får vi också en provkarta på upprepningar. Det talas om manipulation med utgiftstaken och att regeringen låter utgifterna löpa i väg vid sidan om angivna utgiftstak. Det är moderaterna som står för den reservationen.

Moderaternas tolkning av sociala reformer får i denna reservation ett mycket pregnant uttryck. Det gäller förslaget att minska ersättningen i sjukförsäkringen till 75 %, införa ytterligare en karensdag samt att den sjukpenninggrundade inkomsten beräknas på de senaste 24 månaderna. Moderaternas motivering för denna s.k. reform är förstås att många är "sjuka". En analys av sjukfallen visar emellertid att de längre sjukskrivningarna just nu ökar mest, medan de kortare sjukskrivningstidernas ökningstakt har minskat markant de första månaderna år 2000.

Fler karensdagar skulle inte påverka den nuvarande utvecklingen av den långa sjukfrånvaron. En ytterligare karensdag medför heller ingen tydlig effekt för statens finanser. En mycket grov uppskattning av vilka effekter en sänkning av ersättningsnivån till 75 % skulle få ger resultatet att utgiftsnivån skulle sänkas med runt 2 miljarder för hela året. Det innebär att en sänkning till 75 % de sista fyra månaderna år 2000 skulle innebära en utgiftsminskning på ca 0,7 miljarder.

Prognoserna för sjukförsäkringen ger vid handen att utgifterna kommer att överstiga anvisade medel med ca 4,6 miljarder. En sådan åtgärd kan alltså inte finansiera det förväntade överskridandet annat än till en

Prot.

1999/2000:127

14 juni

*Tilläggsbudget 1 för
budgetåret 2000*

mycket liten del. Åtgärden motiverar inte heller att regeringens förslag till tilläggsbudget avvisas.

Vad gäller personligt ombud för psykiskt funktionshindrade har regeringen nyligen gett Socialstyrelsen i uppdrag att genomföra reformen på nationell nivå. Det är Socialstyrelsen som ska samordna en uppbyggnad och utveckling av nationell verksamhet. Verksamheten bygger på kommunalt huvudmannaskap och är frivillig för kommunerna. Sedan är det länsstyrelserna som ska fördela medlen. De har i uppgift att stimulera kommunerna att arrangera verksamheten, och bidraget fungerar som ett stimulansbidrag. Avsatta medel för ändamålet är 30 miljoner kronor för 2000, 60 miljoner kronor för 2001 och 90 miljoner kronor per år för 2002. Regeringen har inte bedömt att de anslagna resurserna för 2000 kommer att tas i anspråk fullt ut under 2000. Det är den beräkning som görs. Medlen har därför kunnat användas för andra angelägna behov. Det finns ingen anledning att ropa vargen kommer, för det är självklart att man ska beakta behovet för den grupp som det här rör sig om, dvs. funktionshindrade. Vi är självfallet lika angelägna som andra partier att de ska få de medel de behöver.

Moderaterna avvisar förslaget att Centrala studiestödsnämnden ska få disponera avgifter för studielån för att förbättra servicenivån. Genom att CSN får disponera avgifterna kan en bättre anpassning av kapaciteten till ärendevolymen ske. Andra kreditinstitut tar ut liknande avgifter. Det föreligger goda sakskalet för att CSN får disponera uppläggningsavgifterna. Det faktum att man får göra detta innebär inte att avgifternas karaktär av offentligrättsliga avgifter förändras. Kristdemokraternas reservation 4 sammanfaller i stora delar med Moderaternas reservation 3. Det är inte ovanligt att det finns tydliga likhetstecken mellan moderater, kristdemokrater och folkpartister. Egentligen är det ingen skillnad alls – inte att döma av agerandet i de här frågorna.

Låt mig slutligen kommentera reservationerna 5, 6 och 7 som gäller förstärkt anställningsstöd.

Moderaterna säger att förslaget inte är fullt finansierat. Den kritiken kan delvis bero på missförstånd. På tilläggsbudget 1 föreslår regeringen att åtgärdsanslaget reduceras med 30 miljoner kronor för att finansiera kostnaderna för anställningsstödet under år 2000. Även för åren 2001–2003 har åtgärdsanslaget och ramen för utgiftsområde 14 reducerats motsvarande den beräknade kostnaden för det extra förstärkta anställningsstödet. Reformen är med andra ord neutral vad avser saldot. Det förtjänar här att understrykas att moderaterna inte hade något att invända mot konstruktionen för finansiering när den presenterades första gången i 1999 års vårproposition. I sin motion förklarade moderaterna uttryckligen att man inte hade någon erinran mot att det allmänna anställningsstödet omformades från ett kontantbidrag till kreditering på skattekonto.

Kristdemokraterna anser att en 75-procentig stödnivå under två år är alldeles för generös för denna utsatta grupp. Stödet utgår endast för personer som har det extra svårt på arbetsmarknaden, dvs. de som har varit arbetslösa i mer än fyra år. En stor andel av denna grupp är invandrare eller de som har någon form av arbetshandikapp. Den långa frånvaron motiverar den höga stödnivån under två år. Om inte denna grupp kommer tillbaka till arbetsmarknaden under högkonjunktur finns det en up-

penbar risk att många permanent ställs utanför arbetsmarknaden. Kristdemokraternas människosyn bär här verkligen syn för saken.

Slutligen hävdar Folkpartiet att denna typ av stöd sällan fungerar. Verkligheten talar, som så ofta, ett annat språk. Vi kan konstatera att sedan det förstärkta anställningsstödet infördes den 1 oktober 1999 har 10 000 långtidsinskrivna fått arbete.

Anf. 118 STEFAN ATTEFALL (kd):

Fru talman! Jag kommenterar först anställningsstödet. Vi kristdemokrater tycker att det är bra med ett anställningsstöd för långtidsinskrivna. Men vi reagerar mot ryckigheten, dvs. att ingen vet vilka regler som gäller från dag till dag. Vi reagerar också mot att man går väl långt när man ger 11 000 kr i månaden per anställd i två års tid.

Vi är rädda för snedvriden konkurrens. Vi tycker att det då drivs för långt och att det inte blir riktigt sunt. Ett anställningsstöd ska vara en hjälp in på arbetsmarknaden, inte en subvention som innebär att man inte får ett arbete utan bara utnyttjas av arbetsgivare som billig arbetskraft. Vi ska ha anställningsstöd, vi ska ha individuella handlingsplaner, vi ska ha en bred arsenal av arbetsmarknadspolitiska åtgärder. Det tror vi är bra eftersom det hjälper långtidsarbetslösa. Men driv inte detta för långt så att det skapas osund konkurrens!

Sedan handlar Silfverstrands inlägg om allt annat än det vi diskuterar här och nu. Vi har i riksdagen svårt att diskutera det som har hänt, hur vi ska utvärdera och följa det som har inträffat och det som är på gång att ske. Silfverstrand hamnar i den debatt vi hade om det föregående betänkandet, nämligen den allmänna ekonomiska politiken. Nu handlar det om att titta på tilläggsbudget och uppföljning av årets pengar och årets budget.

Är Bengt Silfverstrand stolt över hur man hanterar utgiftstak och budgeteringsmarginaler? Vi diskuterar nu hela idén med budgetprocessen. Hur ska vi hantera den i framtiden? Är Silfverstrand stolt över att fattiga människor i u-länderna drabbas av panikbesparingar därför att Silfverstrand inte har kontroll över övriga budgetprocessen? Är Silfverstrand stolt över att bönderna får pengarna flera månader senare därför att Silfverstrand och hans socialdemokratiska kolleger har svårt att köpa stöd från Vänsterpartiet och Miljöpartiet?

Silfverstrand påstår att det inte är någon skillnad mellan m, fp och kd. Då är det väl ingen skillnad mellan de tre partier som samarbetar om makten. Innebär detta att socialdemokraterna också vill slopa utgiftstaken?

Anf. 119 BENGT SILFVERSTRAND (s):

Fru talman! Det är klart att man ska försvara och vara stolt över det samarbete man har. Det var väl det som Gunnar Hökmark tidigare i dagens debatt menade med karbonpapper – mellan m, kd och fp.

Jag ska svara på frågan om stolthet. Jag är stolt över att regeringen under en mycket kort period har lyckats rätta till de svåra brister, de stora problem som Sveriges ekonomi brottades med, som i stor utsträckning grundlades under den tid då det bl.a. fanns kristdemokrater i regeringen. Jag är stolt över att man har klarat en budgetdisciplin, och jag är också stolt över att man har gjort det tillsammans med partier som genom histo-

Prot.

1999/2000:127

14 juni

*Tilläggsbudget 1 för
budgetåret 2000*

rien inte har varit kända för att vara varma anhängare av en, när så behövs, restriktiv ekonomisk politik. Det är jag stolt över.

Jag är också stolt över att man har klarat utgiftstaket. Det finns tydligt redovisat, och där har man lagt vissa utgifter utanför. Jag är stolt över att man har klarat saldomålet.

Slutligen, för att vara dagsaktuell, är jag mycket stolt över att vi nu kan redovisa ett resultat där regeringspolitiken starkt har bidragit till att arbetslösheten enligt den senaste redovisningen från SCB i dag ligger på 4,1 %. Målet att ta sig ned från 4,1 till 4,0 var vårt viktigaste besked till väljarna. Jag tror inte att det är en alltför oöverstiglig uppgift.

Anf. 120 STEFAN ATTEFALL (kd):

Fru talman! Bengt Silfverstrand halkar hela tiden in i diskussionen om vad som har hänt en lång tid tillbaka. Vi kan diskutera historieskrivningen länge, t.ex. när Ingvar Carlsson avgick efter berömda stoppaket, hur tusen jobb förlorades varje dag under våren 1991 innan ni förlorade regeringsmakten, hur kurvorna vände uppåt under 1993 och 1994 och som bröts när socialdemokraterna kom till makten och som har vänts upp först 1999 och framåt. Vi kan hålla på med en lång diskussion.

Tilläggsbudgeten och uppföljningen 1999 handlar om hur vi hanterar vårt budgetsysteem. Det är nu det sker en prövning. Då vi nu försöker ha en kontrollerad utveckling av offentliga utgifter för att inte hamna i ett dåligt budgetläge i framtiden prövas verkligen hållfastheten i socialdemokraternas syn på en budgetprocess med vissa regler och begränsningar.

Tycker Bengt Silfverstrand att vi har en rätt och riktig utveckling? Tycker Bengt Silfverstrand att det är riktigt med panikbesparingar på de fattiga människorna i u-länderna, att sätta bönderna i likviditetsproblem, därför att Bengt Silfverstrands kompisar inte kan hantera budgetprocessen? Man använder budgeteringsmarginalen på fel sätt genom att syssla med anslagssparande och ryckighet fram och tillbaka. Det är den frågan som diskuteras i det här betänkandet.

Sedan går det att ha en allmänpolitisk ekonomisk debatt. Det har vi haft tidigare i dag. Men kan vi få en diskussion om vad det betänkandet handlar om, Bengt Silverstrand, och inte en historieskrivning? Där kan vi ha en särskild ordväxling.

Anf. 121 BENGT SILFVERSTRAND (s):

Fru talman! Jag får väl göra som de borgerliga partierna har gjort under hela dagen, dvs. tillämpa upprepningarnas princip. Jag ber om ursäkt, men med hänsyn till att Stefan Attefall har valt den metoden så gör jag det också.

Jag kan först konstatera att tilläggsbudgeten är en uppföljning, där man ser om man har lyckats med de uppsatta målen. Vi har varit överens om att det är svårt med prognoser, och särskilt svårt med prognoser på marknaden. Vi kan titta på överskotten i de offentliga finanserna. Vi kan titta på utgiftskvoterna. Det är en väsentlig förbättring.

Den borgerliga regeringen kritiserade Socialdemokraterna starkt för de stora utgifterna för offentlig sektor, och där är vi mycket självkritiska. Vi har tvingats vidta genomgripande åtgärder som vi egentligen inte vill

vidta när det gäller nedskärningar på det sociala området, och vi försöker nu rätta till de problemen.

Jag kan bara ta ett exempel. 1993 var utgifterna för offentlig sektor i procent av BNP 70 %. Nu är de nere i 55,3 %. Då borde borgerligheten kanske någon gång vara så ödmjuk att den kunde erkänna att vi faktiskt har genomfört vissa saker som också borgerligheten tyckte var riktiga.

Anf. 122 KARIN PILSÄTER (fp):

Fru talman! Ja, vi ägnade en mycket stor del av förmiddagen – om Bengt Silfverstrand möjligen lyssnade då – åt att diskutera just de reformer och förändringar som har genomförts under 90-talet och som har fått det här resultatet. Vi kunde då konstatera att socialdemokraterna i mycket stor utsträckning har varit väldigt motsträviga till genomförandet av detta. Det råder inget som helst tvivel om att vi både i Folkpartiet och i de andra borgerliga partierna har tyckt att det har varit mycket bra. Det erkännandet har ni fått hela dagen.

Men frågan är: Vilket intryck har de förändringarna gjort på Bengt Silfverstrand och hans partikamrater? Jag tycker att det vi diskuterar nu, om budgettricksande och budgeteringsmarginal osv., kan från Bengt Silfverstrands sida karakteriseras som att allt som inte är förbjudet är tillåtet. Javisst, men är det bra? Ger det ett bra resultat? Är det en vettig ekonomisk politik? Jag har sagt det förut, att det är ingen som säger att Bengt Silfverstrand borde få körkortet indraget för det här budgettricksandet. Men är det rimligt och bra, och kommer det att ge ett gott resultat i framtiden?

Bengt Silfverstrand avfärdar det också med att vi klamrar oss fast vid halmstrån, budgettekniska och kamerala excesser. Det är oerhört allvarligt att en företrädare för majoriteten ser på de miljardtals kronor som det här handlar om på det viset.

Bengt Silfverstrand tror dessutom att de ekonomiska problemen grundlades 1991–1994. Det är häpnadsväckande. Det är inte så konstigt om han då har den här attityden till den fortsatta ekonomiska politiken. Jag föreslår att han läser Kjell-Olof Feldt.

Jag skulle vilja upprepa Stefan Attefalls frågor. Tycker Bengt Silfverstrand att det är en bra hantering av biståndet? Tycker han att det är en bra hantering att man först beslutar om anslag och sedan samtidigt belägger dem med begränsningsbelopp så att de inte får användas?

Till sist, fru talman: Skulle Bengt Silfverstrand möjligen kunna ägna någon halv minut åt att förklara varför Socialdemokraterna vill skänka stora värden i form av licenstillstånden för tredje generationens mobiltelefoner?

Anf. 123 BENGT SILFVERSTRAND (s):

Fru talman! Jag tycker att det är utomordentligt avgörande, och därmed också bra, att man klarar de övergripande målen, nämligen budgeteringsmarginal och utgiftstak. Det är det som det handlar om. Där omständigheterna så kräver – det förekom också under den borgerliga tiden – får man tillgripa den här typen av åtgärder. Det handlar inte om vad som är förbjudet eller tillåtet, utan det handlar om att vi inte har fastställt några andra mål eller något annat regelverk som talar om hur man får göra och inte göra. Här finns alltså möjligheter att göra detta. Förutsätt-

Prot.

1999/2000:127

14 juni

*Tilläggsbudget 1 för
budgetåret 2000*

ningen är naturligtvis att det klart och tydligt redovisas. Vi kan se på punkt för punkt vad det här handlar om. Det är inte särskilt märkvärdigt att statliga verk får använda anslag, sparande och annat; det är ganska logiskt under de här omständigheterna.

Det är verkligen att ta i att ständigt upprepa talet om att man har manipulerat och tricksat. Att manipulera och tricksa är ett mycket allvarligt brott mot viktiga principer. Jag är helt övertygad om att om en regering väljer den typen av tricksande skulle marknaden reagera. Det skulle påverka räntor och annat om vår ekonomiska politik inte var trovärdig, om det inte fanns en realekonomisk verklighet som visar att vi är på rätt väg och att det går mycket snabbt, att vi har ökade inkomster och minskade utgifter. Det skulle ha blivit reaktioner om er beskrivning av verkligheten vore riktig. Då skulle inte svensk ekonomi fortsätta att förbättras.

Ni har alltså tillgripit det här halmstrået därför att ni i dag inte kan kritisera Socialdemokraterna och regeringen för en dålig ekonomisk politik. Därför tillgriper ni de här mycket sköra limstickorna.

Anf. 124 KARIN PILSÄTER (fp):

Fru talman! Jag vet inte om Bengt Silfverstrand satt och sov på förmiddagen, men vi diskuterade en lång rad andra frågor som gäller inriktningen på den ekonomiska politiken, inklusive avsaknaden av just tydliga mål för budgetpolitiken, och att regeringen inte föreslår att riksdagen ska besluta om dem och att finansutskottets majoritet fögar sig i det. Det är en annan sak.

Vad vi nu diskuterar är bugeteringsmarginalen, som har förbrukats för ändamål som den inte var avsedd för, och där det blir ett resultat i form av att man får göra saker som inte är särskilt smarta.

Jag tycker inte att det är för mycket begärt att Bengt Silfverstrand, som representant för majoriteten, ska vara beredd att ta den diskussionen nu, när vi är på den punkten på dagordningen, i stället för att ägna sig åt att kalla det för halmstrån. Det är mycket allvarligt. Det handlar om väldigt många miljarder och om mycket viktiga verksamheter.

Jag undrar också om Bengt Silfverstrand inte är medveten om att regeringen ägnar sig åt att med er hjälp förvandla utgifter till minskade inkomster. Det är precis det man gör på ett stort antal punkter. I den hearing som vi hade fick vi bara svaret från statssekreteraren: Vi hade ju gjort så förut, och det hade riksdagen – Bengt Silfverstrand och hans kompisar – godkänt, och därför gjorde vi så en gång till.

Men det var inte själva frågeställningen, utan den var: Är det rimligt att kalla utgifter för minskade inkomster? Marknadens aktörer är inte alltid så smarta. Det är klart att man ser att det viktiga är att budgeten på det stora hela hålls.

Men ni har ju slagit in på en väg som inte är så smart. Vi har sett förut hur det går när Socialdemokraterna slår in på vägar som leder fel. Det blev just det resultatet, med arbetslöshetens stålbad och den väldigt besvärliga ekonomiska situation som Sverige hamnade i under den lågkonjunkturen. Det är därför som vi tycker att det är så viktigt att ta den här diskussionen med regeringens företrädare och som vi vore tacksamma för ett svar.

Anf. 125 BENGT SILFVERSTRAND (s):

Fru talman! När debatten närmar sig sitt slut har fortfarande ingen borgerlig talare – Karin Pilsäter har inte heller lyckats med det; det är väl en omöjlig uppgift – kunnat förklara på vilket sätt de här begränsningsbeloppen, ”kringgåendet” av utgiftstaket, påverkar Sveriges reala ekonomi och på vilket sätt vi skulle ha frångått viktiga principer.

Karin Pilsäter sade att vi har förbrukat budgeteringsmarginalen. Man kan också säga, med lika stor rätt, att vi har hållit oss inom budgeteringsmarginalen och att vi klarar utgiftstaket. Sedan har vi en senareläggning på 3,7 miljarder avseende arealersättning från 2000 till 2001 och begränsningsbelopp på totalt sex utgiftsområden. Syftet med det är klart och tydligt att säkerställa att anslagsförbrukningen inte överstiger en bestämd nivå.

Så enkelt är detta. Jag har svarat på de frågor som är ställda. Jag kan inte förstå varför man säger att tidigare socialdemokratiska företrädare inte har gjort det. Det är en beskrivning av verkligheten, men den har slagit snett förr.

Anf. 126 GUNNAR AXÉN (m):

Fru talman! Bengt Silfverstrand hävdar att vi från de borgerliga partierna inte har lyckats bevisa vilket budgettricksande regeringen ägnar sig åt. I sådana fall har Bengt Silfverstrand på ett alldeles ypperligt sätt själv nyss förklarat hur budgettricksande går till.

Bengt Silfverstrand säger – jag kan citera nästan ordagrant – att tricksande och manipulerande är när man bryter mot viktiga principer.

Huvudregeln i budgetlagen är att intäkter och utgifter ska redovisas tydligt, enligt bruttoredovisningsprincipen. Regeringen har valt – det är det Bengt Silfverstrand och andra i utskottet stöder – att nettoredovisa vissa intäkter och utgifter. Därmed bryter man mot huvudregeln i budgetlagen.

Det är enligt Bengt Silfverstrands egen definition tricksande och manipulerande. Det enda argumentet vi har fått från regeringen för att man bryter mot huvudregeln i budgetlagen är att det är praktiskt och att man har gjort så förr.

Nu har Bengt Silfverstrand redan sagt att det är tricksande och manipulerande när man bryter mot en viktig princip och en viktig regel. När man nu bryter mot den viktiga regeln är det ju ett tricksande. Men jag undrar om Bengt Silfverstrand anser att det är motiverat att bryta mot denna huvudregel i budgetlagen enbart med hänvisning till praktiska skäl och till att man har gjort så förr.

Är det inte lättare att faktiskt erkänna, som Bengt Silfverstrand har gjort tidigare, att detta handlar om att försöka kringgå utgiftstaket?

Anf. 127 BENGT SILFVERSTRAND (s):

Fru talman! Det blir inte mer sant och inte mer konkret eller bättre för att Gunnar Axén nu med en annan variant – ska vi kalla det variationer på ett tema – upprepar samma sak. Brott mot budgetlagen är någonting helt annat. Bryter man mot en lag är det ett fall för konstitutionsutskottet. Det finns andra moderata företrädare som har sagt att detta faktiskt är ännu allvarligare – ett klart brott. Nu upprepar Gunnar Axén detta. Det är ganska anmärkningsvärt.

Prot.

1999/2000:127

14 juni

*Tilläggsbudget 1 för
budgetåret 2000*

Jag pratade om principer. Huvudprinciperna är mycket klara. Här föreligger en absolut skyldighet, naturligtvis, att klara de bitarna. Det är saldomålet på 2 %, och det är utgiftstaket. Där föreligger en skyldighet.

Därför har vi också redovisat på vilket sätt detta har skett. Om vi inte skulle göra detta skulle det naturligtvis ha varit ett tricksande. Men det faktum att moderaterna lider brist på konkreta angreppspunkter när det gäller den ekonomiska politiken visar att man står tomhänt. Hur vill moderaterna komma åt de ekonomiska begränsningar som fortfarande finns, även om det fortsätter att gå uppåt? Jo, det vill man genom att försämra för de sjuka och de arbetslösa. Ni har vid flera tillfällen förnekat att ni har besparingar på det området på 15 miljarder kronor, som motsvarar 50 000 färre anställda inom en sektor som behöver ännu flera händer och fötter. Det är ert sätt.

Vårt sätt är att redovisa att man kan ha vissa principer som man inom huvudprinciperna kan leva upp till. Ert alternativ är att försämra för dem som redan har det dåligt i det svenska samhället. De är alternativen i svensk politik, Gunnar Axén.

Anf. 128 GUNNAR AXÉN (m):

Fru talman! Bengt Silfverstrand försöker genom att prata om andra saker förvillia åhörarna.

Bengt Silfverstrand sade att man ägnar sig åt tricksande och manipulerande om man bryter mot en princip eller en viktig regel. Jag har inte sagt att man bryter mot lagen. Jag har sagt att man bryter mot huvudregeln, dvs. en viktig princip i budgetlagen, om man använder sig av netto-redovisning i stället för bruttoredovisning, vilket man nu gör.

Bengt Silfverstrand har faktiskt själv lyckats leda i bevis att man ägnar sig åt budgettricksande och manipulerande, och det var ett bra klargörande. Jag får tacka för det.

Anf. 129 BENGT SILFVERSTRAND (s):

Fru talman! Jag har varit mycket tydlig. Jag har redogjort för vad som är målet. Gunnar Axén slirar nu lite på lamellerna och säger att han inte har sagt att man bryter mot lagen utan mot huvudregeln. Ja, det är allvarligt. Det finns inga sådana brott eftersom dessa bitar inte är reglerade. Det står inte någonting om att man inte får göra på detta sätt.

Det har som sagt också förekommit att man har lagt vissa utgifter och inkomster utanför budgeten under borgerlig tid.

Jag ska komplettera med en uppgift som Gunnar Axén hade i sitt första anförande. Det gäller Ekonomistyrningsverkets prognoser, som man från borgerligt håll tidigare har försökt att använda som ett slagträ. För några år sedan hotade man nästan med misstroendeförklaring, som kanske Gunnar Axén kommer ihåg.

Då visar det sig att det är för tidigt och att det är ett för svagt underlag för att avgöra om utgiftstaket för staten för år 2000 är hotat. Vi kan erinra oss att Ekonomistyrningsverket förra året reviderade ned sin prognos under perioden augusti–september med 5 miljarder kronor. Det finns ingen som helst anledning att nu börja känna oro för detta.

Jag kan bara nämna att Regeringskansliets egna beräkningar för EU-avgiften, arbetsmarknadspolitiska program och vuxenstudiestöd hamnar väsentligt mycket lägre än Ekonomistyrningsverkets prognoser.

Vad ni har gjort från borgerligt håll i dag kan sammanfattas med att ni har skrikit vargen kommer, men det kommer ingen varg.

Överläggningen var härmed avslutad.
(Beslut fattades under 12 §.)

Prot.
1999/2000:127
14 juni

8 § Utvärdering av statsskuldens upplåning och förvaltning 1994/95–1999

*Utvärdering av
statsskuldens upp-
låning och förvaltning
1994/95–1999*

Föredrogs

finansutskottets betänkande 1999/2000:FiU30

Utvärdering av statsskuldens upplåning och förvaltning 1994/95–1999
(skr. 1999/2000:104).

Anf. 130 KARIN PILSÄTER (fp):

Fru talman! Det börjar bli lite många olika frågor här i dag. Jag hoppas att det kommer upp en representant för majoritetssidan och redogör för betänkandets huvudsakliga innehåll. Vi är överens om utvärderingen av statsskuldens upplåning, men vi från Folkpartiet har tillsammans med Moderaterna och Kristdemokraterna reserverat oss för att Riksgäldskontoret inte ska hålla på med en sparform som riktar sig direkt till de vanliga konsumenterna. Vi tycker att det är olämpligt att en statlig myndighet agerar som en aktör och dessutom drar på sig helt onödiga kostnader. Framför allt finns det ingen som helst anledning till att Riksgäldskontoret ska konkurrera med vanlig bankinlåning eller andra sparformer på detta vis.

Jag yrkar bifall till reservationen som finns i detta betänkande.

Anf. 131 CARIN LUNDBERG (s):

Fru talman! Finansutskottet behandlar här utvärderingen av statsskuldens upplåning och förvaltning för år 1994/95–1999. Finansutskottet föreslår att regeringens skrivelse läggs till handlingarna.

Utskottet konstaterar, liksom regeringen, att det inte är helt enkelt att dra entydiga slutsatser eftersom det är svårt att bedöma resultatet inom upplåningen på den inhemska nominella marknaden. Den nya modell för statsskuldens förvaltning som infördes fr.o.m. 1999 kommer dock enligt utskottet successivt att skapa bättre förutsättningar för en utvärdering. Till detta bidrar såväl ändrade målformuleringar som ett helhetsperspektiv som präglar den nya modellen.

Liksom förra året konstaterar utskottet att Riksgäldskontoret uppnått det kvantitativa målet när det gäller det totala resultatet för upplåningar på hushållsmarknaden. Målet för hushållsupplåningen gäller dock även de enskilda låneinstrumenten. I detta avseende har målet inte uppnåtts, eftersom Riksgäldskontoret uppvisar ett samlat negativt resultat för utvärderingsperioden. Resultatet har dock förbättrats för 1999.

Utskottet anser att det är viktigt att Riksgäldskontoret fortsätter att aktivt utveckla Riksgäldsspar till en attraktiv sparform på den svenska sparmarknaden, och därmed yrkar utskottet avslag på motionen.

Fru talman! Det har varit en lång dag med ekonomisk debatt, och den fortsätter efter detta ärende med ärendet om kommunernas ekonomi. I sådana debatter talas det ofta från borgerligt håll om konkurrensutsättning och avreglering som ett sätt att effektivisera verksamheten. Om man som jag inte är helt övertygad om dessa argument kan man få ett exempel när man läser utvärderingen av Riksgäldskontoret.

Sedan 1992 anlitar Riksgäldskontoret externa förvaltare till en mindre del av statsskulden för att få en jämförelse med den egna förvaltningen. Riksgäldskontorets förvaltare har genomgående visat ett bättre resultat. Resultatet har uppnåtts samtidigt som risktagandet har varit lägre än för externa förvaltare.

Fru talman! Jag yrkar bifall till hemställan i finansutskottets betänkande och avslag på reservationen.

Anf. 132 LENNART HEDQUIST (m):

Fru talman! Här skulle vi nu kunna föra en ganska omfattande debatt som gäller utvärderingen av statsskuldens upplåning och förvaltning, och därmed Riksgäldskontorets verksamhet.

Det brukar sägas att riksdagen använder alldeles för liten tid till utvärdering och uppföljning, och det är väl symtomatiskt att när vi nu har ett sådant ärende här framför oss så befinner sig kammaren i viss tidsnöd – om vi ska hinna votera före kl. 18.

Därför inskränker jag mig nu till att enbart yrka bifall till reservationen. Jag påtalar också att det egentligen borde råda enighet om att en statlig myndighet inte ska agera på en konkurrensutsatt marknad, och därmed tävla som aktör om att attrahera inlåningsmedel från hushållen till den kontolikhande sparform som Riksgäldsspar utgör.

Men dessvärre finns det fortfarande en majoritet i utskottet, och därmed väl i denna kammare, för att Riksgäldskontoret ska få fortsätta att utveckla den här sparformen. Jag är övertygad om att utvecklingen så småningom kommer att ge oss rätt i att detta är olämpligt.

Anf. 133 CARIN LUNDBERG (s):

Fru talman! Jag har en fråga till Lennart Hedquist.

En stor del av svenska folket sparar i aktier. Det såg vi senast exempel på under de senaste dagarna, när folk stod i kö för att köpa Teliaaktier. Men det finns också de som av olika skäl inte vill spara eller spekulera, som man brukar säga, i aktier. För dem tycker jag att Riksgäldsspar är ett alternativ.

För att konkurrensen ska fungera så krävs Riksgäldsspar, skulle man kunna säga.

Därför har jag alltså en fråga till Lennart Hedquist: Har Lennart Hedquist kontaktat någon bank på senaste tiden och frågat efter hur mycket ränta han skulle få om han skulle spara pengar i den banken?

Om Lennart Hedquist hade gjort det så skulle han ha kunnat fortsätta att ringa till Riksgäldsspar och fråga. Då skulle han ha sett att Riksgäldsspar erbjuder högre ränta.

Jag undrar alltså om Hedquist har ringt runt på bankerna och frågat hur konkurrensen fungerar.

Anf. 134 LENNART HEDQUIST (m):

Fru talman! Nu jämförs äpplen med päron. Jämförelser med Riksgäldsspar ska ske genom att man jämför med den typ av obligationer som utfärdas på finansmarknaden – antingen korta obligationer på sex månader eller längre obligationer.

Allmänheten har möjlighet att välja bland ett stort antal sparformer som är uppbyggda på samma sätt som Riksgäldsspar. Det handlar inte om ren inlåning på mer eller mindre räntelösa bankkonton. Jag finner det ganska märkligt att Riksgäldskontoret ska vara ute och konkurrera på den marknaden. Jag noterar att Riksgäldskontoret har ensamrätt att utfärda premieobligationer. Det kan ingen annan göra, och det är en väldigt speciell sparform. Men konkurrensen om övriga inlåningsmedel tycker jag ska gå genom det vanliga bank- och finansväsendet.

Överläggningen var härmed avslutad.
(Beslut fattades under 12 §.)

9 § Överenskommelse om en liberalisering av handeln med tjänster m.m. mellan Europeiska gemenskapen och dess medlemsstater och Mexicos förenta stater

Föredrogs

utrikesutskottets betänkande 1999/2000:UU14

Överenskommelse om en liberalisering av handeln med tjänster m.m. mellan Europeiska gemenskapen och dess medlemsstater och Mexicos förenta stater (prop. 1999/2000:108).

Kammaren biföll utskottets hemställan om att ärendet fick avgöras efter endast *en* bordläggning.

Talmannen konstaterade att ingen talare var anmäld.
(Beslut fattades under 12 §.)

10 § Utvecklingen inom den kommunala sektorn

Föredrogs

finansutskottets betänkande 1999/2000:FiU29

Utvecklingen inom den kommunala sektorn (skr. 1999/2000:102).

Anf. 135 LENNART HEDQUIST (m):

Fru talman! Finansutskottets betänkande 29 avser regeringens skrivelse om utvecklingen inom den kommunala sektorn. Såväl skrivelsen som de motioner som är väckta plus betänkandet berör den mycket omfattande kommunala verksamheten – inte minst den inom skola och vård.

Många av de partiskiljande ståndpunkterna har redan i andra sammanhang behandlats av riksdagen, men återkommer nu i detta betänkande. Det är anledningen till att så många som 27 reservationer fogats till betänkandet. Jag står självfallet bakom samtliga reservationer där vi

Prot.

1999/2000:127

14 juni

*Utvärdering av
statsskuldens upp-
låning och förvaltning
1994/95–1999*

*Utvecklingen inom den
kommunala sektorn*

moderater deltar, men för tids vinnande yrkar jag här bifall bara till reservation 5 under mom. 5.

Regeringens skrivelse borde kunna vara en problemorienterad och bra genomgång, men den tenderar alltför ofta att försöka försköna verkligheten. Jag noterar särskilt som ett exempel den sifferexercis som görs på s. 132 om grundskolans resultat. I det avsnittet försöker man leda i bevis att fler elever i dag än för tio år sedan lämnar grundskolan med s.k. godkända resultat. Försiktigtvis så åberopas inte de rapporter som visar hur vanligt det är att elever lämnar grundskolan utan att ens ha de nödvändigaste färdigheterna i räkning, läsning och skrivning – detta bara sagt som ett exempel på hur en sådan här skrivelse kan tendera att försköna verkligheten.

Fru talman! Nu byggs det upp en s.k. kommunal databas. Den beskrivs lite närmare i regeringens vårproposition. Den här databasen borde i kommande skrivelser vara en källa för regeringen när det gäller att lyfta fram goda exempel på hur tjänsteproduktion kan bedrivas på ett för medborgarna bra sätt i olika kommuner. Men det är symptomatiskt att socialdemokraterna i utskottet tycks värja sig mot att ge en sådan redovisning.

Vi har fått reservera oss på denna punkt tillsammans med Kristdemokraterna. Man vill tydligen slå vakt om de traditionella sätten inom de offentliga monopolen.

Fru talman! Många kommuner befinner sig i dag i skattetvister med skatteförvaltningarna via de kommunala bolagen. Det är märkligt att socialdemokraterna i utskottet inte inser att det måste till tydliga regler, och troligtvis en särslagstiftning, för kommunala företag.

Det är orimligt om man ute i kommunerna tror att kommunala företag är något slags skattefrälse bara för att kommunala förvaltningar är skattebefriade. Det åtgår faktiskt rätt mycket statliga resurser såväl i skatteförvaltningar som i länsrätter och andra instanser till de här tvisterna. De är ett tecken på att kommunala bolag normalt inte är befogade, och att kommunal affärsverksamhet i enlighet med kommunallagens bestämmelser inte bör bedrivas.

Slutligen, fru talman, kommer jag till skatteutjämningen. Där hade vi rätt nyligen en omfattande interpellationsdebatt med kommunministern. Vi var ganska många moderater från olika håll i landet som deltog.

Men, fru talman, vi väntar fortfarande på ett besked om varför vi har ett utjämningssystem som konfiskerar tillväxt var den än förekommer i vårt land. Kan kanske Sonia Karlsson här senare förklara för kammaren varför glesbygdskommuner som Malå, Dorotea och Sorsele, industrikommuner som Sandviken och Trollhättan eller idogt arbetande kommuner som Gnosjö och andra, som det senaste året haft en relativ tillväxt per invånare över riksgenomsnittet, får hela denna tillväxt konfiskerad?

Det ter sig obegripligt att en regering som säger sig vilja verka för ekonomisk tillväxt har infört ett system som är så groteskt tillväxtfientligt. Regeringens skrivelse innehåller naturligtvis ingen som helst redovisning av hur absurt detta inomkommunala utjämningssystem slår för olika kommuner. Alla incitament till att bidra till utvecklingen i vårt land är borta.

Det är inte särskilt bra med ett sådant system när nu alltför ute i kommunerna börjar förstå att man inte kan påverka sin intäktsnivå med tillväxt och förstärkt skattebas. Då drar man sig naturligtvis också för de

kostnader som man som regel har om man ska bidra med tillväxt. Och i glesbygderna slår detta hårt. Man förlorar befolkning och får den vägen minskade intäkter. Men den kvarvarande befolkningen har kanske jobb, och det kommer också företag dit som bidrar till att sysselsättningen ökar – Malå kan ju vara ett typiskt exempel, men det finns många andra kommuner – och då stiger den relativa skattekraften per invånare, och då konfiskerar det nuvarande skatteutjämnningssystemet denna tillväxt till 95–103 %. I Malå blir det, såvitt jag förstår, ungefär 96 %.

I de områden där man har befolkningstillväxt blir innebörden att bostadsbyggande och infrastrukturinvesteringar blir kommunalt olönsamma, och vi har sett effekterna av hur det systemet slår t.ex. här i Stockholmsområdet.

Sonia Karlsson och andra socialdemokrater kommer väl så småningom att vakna till och förstå att det måste till grundläggande förändringar i detta system som ju också är oförenligt med ordalydelsen i vår svenska grundlag.

Fru talman! Jag hörde Jan Bergqvist tidigare i dag ställa en fråga till Gunnar Hökmark, nämligen varför vi moderater, om detta system är oförenligt med den svenska grundlagen, då inte begär en omedelbar ändring. Jag vill svara på den frågan genom att till Jan Bergqvist säga att vi under de första åren hade möjlighet att återgå omedelbart till ett grundlagsenligt system, och då föreslog också vi moderater att man skulle göra det. Men i dagsläget är det faktiskt omöjligt att på mycket kort sikt göra dessa förändringar. Och det är därför som vi i stället föreslår förändringar i skatteutjämnningssystemet. Men det är helt klart att systemet i sig inte är förenligt med den svenska grundlagen.

Jan Bergqvist hävdade då att svenska grundlagsexperten ansåg att det var förenligt med den svenska grundlagen. Jag vill i så fall till Sonia Karlsson eller till Jan Bergqvist ställa frågan: Vilken svensk grundlagsexpert hävdar att det är förenligt med grundlagen? Jag är medveten om att socialdemokraterna i konstitutionsutskottet med stöd av några andra partier har hävdat detta. Men vilken svensk grundlagsexpert hävdar att dagens inomkommunala utjämnningssystem är förenligt med grundlagen? Jag vet svaret på den frågan.

Anf. 136 PER LANDGREN (kd):

Fru talman! Syftet med regeringens skrivelse, som är en årlig skrivelse sedan Inger Davidsons tid, är som vi har hört att redovisa utvecklingen i förhållande till nationella mål inom kommunsektorn. Meningen är att vara deskriptiv, men såväl urval som betoningar och ibland tolkningar kan också ge en beskrivning av sakläget med en viss färgning och en viss politisk nyans. Några exempel har vi tidigare hört. Jag kan nämna ytterligare några.

Beträffande demokrati och kommunal självstyrelse speglas inte en, vågar jag säga, alltmer utbredd uppgivenhet bland politiskt aktiva i kommuner och landsting. De känner sig alltmer som marionetter. Deras manöverutrymme krymps ständigt.

Sedan finns det också andra områden. Jag återkommer till detta med kommunal självstyrelse. Men beträffande hälso- och sjukvård, äldreomsorg, handikappomsorg och färdtjänst påvisas förtjänstfullt bristande

Prot.

1999/2000:127

14 juni

Utvecklingen inom den kommunala sektorn

måluppfyllelse på åtskilliga punkter. Och där finns det egentligen en utmärkt redovisning som utgör ett incitament till omedelbara åtgärder.

Vidare säger inte bokslut och aggregerad statistik på en sådan nivå mycket om hur enskilda äldre har det eller hur enskilda skolbarn har det, om barnen känner lust att lära eller om enskilda funktionshindrade får den hjälp som de har rätt till, etc. Genomsnitt visar viktiga trender, men de utplånar de enskilda fallen, och det kan vara farligt, fru talman, för oss rikspolitiker.

I skrivelsen redogörs som sagt för utvecklingen av den kommunala ekonomin under de senaste tio åren. Det står ju inte heller något om att den socialdemokratiska regeringen under senare delen av 1990-talet använt kommunsektorn som en budgetregulator alltefter saneringspolitikens behov. Och i detta ligger att statsbidragen har urholkats samtidigt som specialdestinerade bidrag försvagat självstyrelsen. Skatteintäkterna har också försvagats. Under samma period som detta har skett har statliga reformer krävt ett ökat kommunalt ansvarstagande som inte alltid finansierats enligt finansieringsprincipen.

I kristdemokraternas arbete för en värdegrundad demokrati ingår det att slå vakt om den kommunala självstyrelsen, och jag ska ägna mig något åt detta nu. Subsidiaritetsprincipen är också en viktig princip för såväl stöd som maktindelning. Självstyrelsen förutsätter emellertid en stabilare ekonomisk bas för den kommunala verksamheten. Många av de påvisade bristerna i skrivelsen har en viktig orsak i just alltför svaga ekonomiska resurser hos kommuner och landsting. Mot bakgrund av dessa principer och erfarenheter från besparingstider är det angeläget att stärka den kommunala självstyrelsen genom att stärka den kommunala ekonomin och den självständiga delen och därmed förbättra planeringsförutsättningarna. Vi föreslår detta i vårt budgetalternativ genom att på kort sikt öka de generella statsbidragen och på lång sikt öka den kommunala sektorns möjlighet till självfinansiering. Det innebär under planperioden ett resurstillskott på kort sikt på 5 miljarder men också på längre sikt att kommunsektorn t.ex. genom en skatteväxling får ta över fastighetsbeskattningen och omvandla den till en kommunal fastighetsavgift. Det är ju inte utan exempel i andra länder.

I regeringsformen pekas den kommunala självstyrelsen ut som ett medel att förverkliga demokratin. I praktiken har dock den kommunala självstyrelsen fungerat som en del av den statliga förvaltningsorganisationen, även om det naturligtvis inom vissa ramar finns en frihet för kommunerna. Men i författningspolitisk mening är det inte fråga om en riktig självstyrelse. Kommuner och landsting fattar naturligtvis beslut. Men om besluten inte behagar regering och riksdagsmajoritet står det dem fritt att genom lagstiftning intervensera i den kommunala beslutskompetensen och inskränka beslutanderätten i olika avseenden. Det finns en förskräckande stor samling exempel på detta. Samtidigt kräver faktiskt, fru talman, regeringsformens logik, där den kommunala självstyrelsen finns exemplifierad och där den får sin ställning, också att kommunal självstyrelse måste ha ett substantiellt innehåll. Lagrådet har också skrivit att ”— — — någon innebörd måste dock den kommunala självstyrelsen ha”.

De nuvarande förhållandena är inte acceptabla. Om man vill ha en verklig kommunal självstyrelse så måste det till en kraftfull rättslig kompetens för kommunerna att utöva den. Kristdemokraterna har i andra

sammanhang påpekat att subsidiaritetsprincipen bör bli vägledande för nationella förhållanden också. Som bekant är den en del av EG-rätten. Den här principen motiveras av något som man kallar för naturliga gemenskaper. Och det är närmast spontant uppkomna relationer. Det kan vara en familj, en släkt, ett grannskap, en förening, en fackförening, ett byalag, ett samhälle, en kommun, en region.

Sådana gemenskaper, fru talman – och jag vänder mig också via fru talman till Sonia Karlsson m.fl. – kan man, menar jag, argumentera för har värden i sig. Relationer är ett värde. Ett annat värde är frihet. Ett fundamentalt värde är naturligtvis livet eller existensen i sig.

Det är individers och naturliga gemenskapers rättighet att få förverkliga de här värdena. Det handlar om att förverkliga sin existens, sina relationer och sin frihet. Frihet kan översättas med självstyrelse. Vad gäller kommuner är det kommunal självstyrelse.

De här rättigheterna har sina motsvarigheter i skyldigheter. Andra naturliga gemenskaper har att respektera andras rättigheter. Det en naturlig gemenskap på ett ändamålsenligt sätt kan sköta själv ska den också få sköta. De överordnade gemenskaperna, som t.ex. staten, har en skyldighet att stödja där så behövs, och detta stöd måste respektera de enskilda människornas rättigheter och de naturliga gemenskapernas egna kompetensområden.

Om subsidiaritetsprincipen tillämpas på definitionen av kommunal självstyrelse konstaterar vi att det behövs en kraftigt utökad respekt från statsmakternas sida för den kommunala gemenskapens eget kompetensområde. En sådan respekt, fru talman, måste avspeglas i regeringsformens bestämmelser om denna självstyrelse.

Nu är politik alltför ofta makt, enbart makt. Med en enkel votering här i denna kammare kan den kommunala självstyrelsen inskränkas. Friheten kan inskränkas – friheten för kommuerna att själva hantera t.ex. sina bostadsbestånd, att själva hantera sin barnomsorg, att själva hantera sin avgiftssättning, att själva med en för vår del självklar solidarisk finansiering hantera driften av t.ex. sjukvård i egen regi eller inte.

Jag har tidigare här i denna kammare läst från Kommunförbundets verksamhetsplan för 1999–2003. Där står det följande: ”Det är statsmakterna som sätter ramarna för den kommunala självstyrelsen. Regeringsformen understryker i sin första paragraf självstyrelsens betydelse för den svenska demokratin. Ändå är insikten om denna betydelse ibland ganska klen.”

Sedan fortsätter skriften, som Ilmar Reepalu har skrivit förordet till, med att beklaga hur självstyrelsen har beskuren under de senaste åren.

Nu har jag något försökt att teckna, fru talman, en ideologisk grund, en motivering, till kommunal självstyrelse – inte bara till kommunal självstyrelse utan till självstyrelse eller frihet för de olika naturliga gemenskaper som vårt samhälle ändå är uppbyggt av, nedifrån och upp. Jag är naturligtvis intresserad av att höra vad t.ex. Sonia Karlsson, fru talman, säger om detta. Jag är intresserad av hur socialdemokratin motiverar kommunal självstyrelse, vad det innebär och hur det kan komma sig att riksdagen i beslut efter beslut med den röda majoriteten kan inskränka kommunernas självstyrelse som man faktiskt gör.

Vad gäller vår övriga politik som finns beskriven i våra reservationer i denna skrivelse är sakområdena, vågar jag säga, väl kända. Jag kommer

Prot.

1999/2000:127

14 juni

Utvecklingen inom den kommunala sektorn

inte att ta upp tid här. Jag ska nu, även om vi står bakom alla våra reservationer, för vår del yrka bifall enbart till reservation 4.

Anf. 137 LENA EK (c):

Fru talman! Ledamöter! Vård, skola och omsorg är kärnverksamheter i den kommunala sektorn. Det är frågor som vi i Centerpartiet har prioriterat eftersom vi har lovat det i våra löften till väljarna.

Vi har gjort det genom försvarsuppgörelsen där pengar förs över från försvaret till vård och omsorg. Centerpartiet har medverkat till att 8 miljarder kronor fram till 2004 förs över från försvaret till vård och omsorg. Enligt överenskommelsen mellan Centern och Socialdemokraterna ska resurserna användas för åtgärder inom primärvård, vård och omsorg om äldre, psykiatri och tillgänglighet och mångfald inom vård och omsorg.

Vi har också gjort det genom att vara det parti i riksdagen som vill satsa mest på skolan och se till att skolan har de resurser som krävs för att ge alla elever möjlighet till bra kunskap. Centerpartiet vill ge kommunerna möjlighet att genomföra en stor kvalitetssatsning på skolan genom att tillföra kommunerna 3 miljarder mer än regeringen fram till 2003. De extra resurserna motsvarar ungefär 4 500 nya medarbetare i skolan. De människorna behövs, det vet vi allihop.

Den här skrivelsen om kommunerna speglar inte alla de svårigheter som finns. Det gäller t.ex. patienter i vården, den faktiska situationen för människor som tvingas leva med långa väntetider inför en behandling. Min erfarenhet är att både patienter och vårdpersonal lever ett betydligt bättre liv när det finns en vårdgaranti som ställer krav på korta tidsfrister. Låt oss därför införa en sådan vårdgaranti.

Det finns i dagens läge en tudelning mellan kommuner. Det beror bl.a. på att en fjärdedel av kommunerna och bara ett av tjugotvå landsting hade ett sammantaget positivt resultat under 1995 till 1999. Det här är mycket allvarligt eftersom det drabbar vård, skola och omsorg och därmed enskilda personer mycket hårt.

Den här tudelningen mellan tillväxtkommuner och sådana kommuner som har mycket sämre bruttoregionalprodukt än riksgenomsnittet blir värre av dåliga infrastruktursatsningar, höjning av arbetsgivaravgiften för småföretagare i Norrlands inland, nedläggning av två tingsrätter och indragning av polisstationer, försäkringskassor, arbetsförmedlingskontor och postkontor.

I stället för att satsa på verktyg som kan ge stöd för att vända utvecklingen sparkar man undan de kryckor kommunerna och deras befolkning har stött sig på hittills.

Fru talman! Jag vill deklarera att Centerpartiet tycker att det kommunala skatteutjämnningssystemet i princip är bra. Det finns vissa justeringar som behöver göras. Men det är nödvändigt för att det ska vara lika rättigheter oberoende av var man bor i landet.

Men det räcker inte. Det krävs faktiskt också en vettig regionalpolitik. I andra delar av Europa har man visat att det går att vända en sådan utveckling som vi ser i två tredjedelar av landets kommuner. Det är sorgligt att vi inte får de verktygen här i Sverige.

Vid sidan av mångfald inom den offentligt finansierade verksamheten är flexibilitet en nyckel för att klara framtidens behov av välfärdstjänster inom den kommunala sektorn. De samlade behoven av kommunala tjäns-

ter kommer att fortsätta att öka framöver, men i en långsammare takt än hittills. Vi kommer att få fler grundskoleelever – 40 000–50 000 fler – fram till år 2003. Vi kommer att få fler gymnasieelever, närmare 100 000, fram till 2008. När det gäller äldreomsorgen bedöms resursbehovet öka med 20 % fram till 2010.

För att omprioriteringar och flexibilitet ska vara möjligt är det viktigt att kommuner och landsting får möjlighet att själva utforma den lokala välfärden utan statliga pekpinnar och försök att kringskära verksamheten.

Ett tydligt exempel på statlig styrning av kommunal verksamhet är regeringens vilja att införa maxtaxa i barnomsorgen. Centerpartiets förslag är i stället att det offentliga stödet omfattar alla barn, samtidigt som föräldrarnas valfrihet att välja den barnomsorg de tycker är bäst tillgodoses. Vi tycker att man ska sträva efter att samhällets stöd till barn ska visa att alla barn är lika mycket värda – inte att 75 % har ett värde och att 25 % inte har ett värde. Föräldrar ska kunna välja och föräldrar ska kunna spendera mer tid med sina barn.

Det är därför roligt att de borgerliga partierna har kunnat enas om en familjepolitisk reform som, om man använder Dagens Nyheters ord, är grundad på mittens magi. Det är Folkpartiets och Centerpartiets barnkon- toförslag. Det ger större valfrihet, mera pengar och mer tid åt barnfamiljerna.

Fru talman! Jag står självfallet bakom alla de yrkanden som gjorts i utskottet, men för tids vinnande yrkar jag bifall bara till reservationerna 2 och 19.

Anf. 138 LENNART HEDQUIST (m) replik:

Fru talman! Jag har en kort och enkel fråga till Lena Ek.

Vi moderater har ju till vår partimotion fogat en förteckning över de kommuner som hade en relativ ökning av sin skattekraft de senaste åren. Av dem var påfallande många rena glesbygdskommuner, kommuner med vikande befolkningsunderlag men där den relativa skattekraften har ökat.

Anser verkligen Lena Ek på fullt allvar att skatteutjämningssystemet är bra när det konfiskerar den relativa tillväxten i den typen av kommuner? Jag kan nämna – förutom de kommuner jag redan har nämnt – hur det ser ut i kommuner som Robertfors, Lysekil och i och för sig också Valdemarsvik.

De har alla en vikande befolkning, men den relativa skattekraften har ökat. De får minskade intäkter på grund av befolkningsminskningen, men de får inte behålla intäktsökningen när den relativa skattekraften per invånare har ökat. Är det verkligen Centerns politik att slå vakt om det systemet?

Anf. 139 LENA EK (c) replik:

Fru talman! Till det skulle jag vilja svara följande. En kommun som Valdemarsvik, som tidigare har haft mycket hög arbetslöshet, 16½ %, och som nu har kommit ned i 4½ %, bl.a. på grund av en stor IT-satsning, hade under många år inte kunnat överleva över huvud taget utan det kommunala utjämningssystemet. Det är mycket tydligt.

Under den värsta nedgångsperioden i kommunen har det varit en stöttepelare och en garant för att vi har kunnat behålla en anständig äldreomsorg, kvaliteten i skolan och slippa kö till barnomsorgen. Det är an-

Prot.

1999/2000:127

14 juni

Utvecklingen inom den kommunala sektorn

ledningen till att jag värnar så starkt om den kommunala skatteutjämningen. Den är en hjälp i svåra tider.

Sedan finns det mindre justeringar som behöver göras. Det gäller t.ex. tidsfaktorn vid sådana här förändringar. I Valdemarsviks kommun beror den ökade skattekraften inte på att några stora strukturförändringar har skett. Det har jag också talat om för Lennart Hedquist tidigare. Det beror på att det har flyttat in en mycket förmögen familj i kommunen. Det kan man väl kalla en engångseffekt om något.

Anf. 140 LENNART HEDQUIST (m) replik:

Fru talman! Nu diskuterar Lena Ek behovet av skattekraftsutjämning och kostnadsutjämning. Om det råder det total enighet här i riksdagen. Vad vi är oeniga om är konstruktionen av detta system och att det inte ska vara inomkommunalt. Därutöver är frågan om det ska vara tillväxtfientligt.

En kommun tar tag i sina problem och svårigheter och åstadkommer via IT-satsningar, fler företag eller annat en ökad skattekraft. Kan det då verkligen vara rimligt, Lena Ek, att frukterna av detta, som ibland också har kostat pengar, ska leda till att hela tillväxten konfiskeras? I dag konfiskeras den till 95–103 %. Vi anser att det bl.a. ur regionalpolitisk synpunkt är ett helt orimligt system.

Anf. 141 LENA EK (c) replik:

Fru talman! Först och främst tror jag inte att invånarna i min hemkommun – som det tydligen är extra roligt att diskutera – ser det som en konfiskering. De ser det som ett mindre och kortsiktigt tack för hjälpen för stöd under mycket svåra tider då vi alla hade mycket svåra problem att dras med.

Vi trodde faktiskt under en period att kommunen skulle tvingas stänga totalt och bli ett slags Skansen för turister som fyra veckor om året skulle komma och besöka våra naturreservat. I övrigt skulle vi alla tvingas leva på bidrag och inte kunna klara oss själva.

Det kommunala skatteutjämningssystemet är i grunden bra. Det ger möjligheter till överlevnad i alla delar av landet. Det är en stor hjälp för de kommuner som råkat mycket illa ut. Det innebär inte att det inte finns marginella justeringar som behöver göras. Men det finns också ett system för att göra justeringar och förbättra det som behöver förbättras.

För min del tycker jag att principen om rättvis tilldelning av offentlig service över hela landet är bra. Det är bra att kommuner hjälps åt med detta. Det är synd att Moderaterna går så hårt åt det kommunala skatteutjämningssystemet. Vi som har upplevt fördelarna med det i stödkommuner och kommuner som har haft problem, tillfälliga eller längre, är tack samma för att det finns.

Det innebär också att jag som riksdagsledamot kommer att kämpa för att det solidariska systemet för att hjälpa utsatta områden finns kvar länge till.

Anf. 142 KARIN PILSÄTER (fp):

Fru talman! Skrivelsen om kommunerna är nästan med nödvändighet mycket av en redovisning av det som regeringen önskar lyfta fram. Man talar kanske mindre högt om det man inte tycker är så smickrande, ef-

tersom man alltid gör ett urval. Vi har ändå från Folkpartiet i en reservation till skrivelsen sagt att man måste vara lite mer ödmjuk i sin redovisning så att vi verkligen kan få en utvärderingsdebatt.

Ett av problemen i riksdagsarbetet och över huvud taget i politiken är att det läggs ned alldeles för lite tid på utvärdering av hur det verkligen blev och alldeles för mycket tid på att diskutera vad vi ska göra i framtiden utan att ta hänsyn till hur det ser ut i dag och hur det kom sig att det blev som det blev.

Debatten här i riksdagen om situationen i kommunerna handlar också i väldigt stor utsträckning om pengar. Det kanske inte är så konstigt, eftersom kommunernas verksamhet är uppemot hälften av den statliga. Vi lägger trots allt ned rätt mycket tid på att diskutera statens ekonomi och statsbudgeten.

Vi i Folkpartiet är med på att man höjer det generella bidraget till kommunerna, eftersom det fortfarande finns så pass många eftersatta verksamheter. Men vi säger nej till den mängd av selektiva jippon och selektiva öronmärkta pengar som regeringen nu är för år i ökande utsträckning ägnar sig åt.

Det gäller lokala investeringsprogram, som är en sorts byggsubvention som man åker runt och delar ut. Det gäller också storstadspengar. Det är på samma sätt pengar som ska delas ut för att i första hand komma i lokaltidningen, där kommunalråd skakar hand med statsråd. De har kommit överens om vad som ska skapa lokal utveckling för medborgarna. Det fungerar inte, och det är inte något vettigt sätt att använda pengarna på.

Det viktigaste av allt för kommunernas ekonomi är kommunernas egna skatteintäkter. Jag vill inledningsvis slå fast proportionerna på statsbidragen, även om vi stöder de ökade statsbidragen. De är i runda tal 100 miljarder, medan kommunernas skatteintäkter är långt över 300 miljarder.

Under de senaste tre åren har ökningen av skatteintäkterna varit omkring 80 miljarder medan ökningen av statsbidragen är omkring 20 miljarder. Det absolut viktigaste för kommunernas inkomstsida är utvecklingen av de egna skatteintäkterna, och statsbidragen är av mindre vikt. Det är också därför som det är så viktigt att vi skapar bra system för tillväxt och jobb inte bara på vissa ställen utan över hela landet. Den politiken har vi tidigare ägnat en stor del av dagen åt att diskutera.

Det handlar inte bara om vilka pengar man har utan också om hur man använder dem. Det är som bekant inte alltid de stora inkomsterna utan utgifterna det hänger på. Kommunerna har de senaste åren fått 80 miljarder i ökade egna intäkter. Man kan undra vad kommunerna har gjort med pengarna. Hittills finns, som framgår av skrivelsen, inte så väldigt starka indikationer på att servicen skulle ha blivit så mycket bättre och att tjänsterna skulle ha blivit bättre, tvärtom.

Lärarförbundet har just gjort en undersökning som visar att man fortsätter med besparingar i skolan, trots att vi hela tiden får höra att de nya statsbidragen till kommunerna är bidrag till skolan och vården. De bidragen till kommunerna hamnar i många fall i helt andra sammanhang. Två tredjedelar av kommunerna fortsätter att spara på skolan. En tredjedel av kommunerna sparar mer än tidigare, enligt Lärarförbundets undersök-

Prot.

1999/2000:127

14 juni

Utvecklingen inom den kommunala sektorn

ning. Det tycker jag är ganska alarmerande, eftersom situationen i skolan i dag är så allvarlig.

Det handlar förvisso inte bara om pengar. Det handlar i mycket stor utsträckning om vad man gör för pengarna och hur skolpolitiken och verksamheten i skolan är utformad. Vi från Folkpartiet har gång efter annan sett mycket stor anledning att kritisera Socialdemokraterna och dess stödpartier, och vi har lagt fram ändringsförslag för att få skolan att fungera bättre.

Det är kanske en av de absolut viktigaste rättvisefrågorna i vårt land. De förutsättningar som barn och ungdomar får med sig ut i livet avgörs i otroligt stor utsträckning av hur god utbildning de får i barn- och ungdomsskolan. Vi fick t.ex. så sent som i går en rapport från Skolverket som säger att gymnasiereformen är misslyckad. Det tycker jag är mycket alarmerande.

Fru talman! Man måste göra rätt saker. Kommunerna måste satsa på vården och skolan och sluta att satsa på det som vi i många fall tycker är mindre viktigt. Till det hör kommunalt företagande. Vi i Folkpartiet är mycket kritiska till att man runtom i landet fortsätter att bedriva verksamhet i kommunala företag. De drivs ibland med underskott, och de drivs ibland med skattebetalarnas pengar som risksats. De används i många fall för att konkurrera med och konkurrera ut privata företag som skulle ha kunnat vara livskraftiga och gett människor jobb och egna inkomster.

Man får inte vad man borde kunna få för pengarna i kommunerna, därför att man inom de områden som är kommunens ansvar, främst vården och skolan, inte tillåter en större frihet på "produktionssidan". Det ordet kan låta konstigt i ett sådant här sammanhang, men det är precis vad det handlar om.

Finns det någonstans några indikationer på att sociala eller andra problem generellt sett följer i spåren av att man låtit andra aktörer komma in i verksamheter? Svaret på den frågan är nej. Det finns gott om exempel på privata vårdgivare och privata förskolor där verksamheten inte alltid har fungerat så bra, men det finns minst lika många exempel på att det har fungerat dåligt i kommunala verksamheter.

Det har alltså inte med organisationsformen att göra om det blir misslyckat, utan det har att göra med helt andra saker i styrsystemet och annat. Men vi kan se att det har kommit fram många nya idéer och att kvaliteten kan öka. Framför allt kan kvaliteten öka för var och en av oss om mångfalden får öka.

Det är en ständigt strid ström av attacker mot friskolor och fri barnomsorg. Det senaste exemplet på Socialdemokraternas motvilja mot annat än kommunala monopol är det tänkta förbudet mot att akutsjukhus ska kunna ägas av företag. Detta är t.o.m. Landstingsförbundets socialdemokratiska majoritet emot. Man undrar vilken Socialdemokraternas nästa attack blir.

Det kommer en hel del förslag om hur barnomsorgen ska förändras, men vi hör väldigt lite om kvalitet och pedagogisk ledning. Vi tror att en av de stora bristerna, som gör att man inte får tillräcklig valuta för pengarna, är att det inte tydligt anges att det ska vara pedagogiskt utbildad personal som leder verksamheten och att valfriheten i sig leder till ökad kvalitet, därför att var och en kan hitta det som man eftersöker.

Hur långa köerna till barnomsorgen är och hur många familjer som inte hittar sin barnomsorg redovisas tyvärr inte i skrivelsen. Där redovisas inte heller hur vårdköerna växer och hur det känns för de människor som fastnar i dem.

Till sist, fru talman, skulle jag vilja ta upp frågan om utjämningssystemet. Ur ett ekonomiskt perspektiv tror jag att det har en otroligt stor betydelse för verksamheten runtom i våra kommuner. Kristdemokraterna talar om en organisk syn på naturliga gemenskaper, men jag vänder mig lite emot det.

I stället för denna organiska subsidiaritetsprincip vill vi i Folkpartiet tala om en närhetsprincip. Det betyder att uppgifterna ska lösas så nära de människor det gäller som möjligt. Man ska också lösa uppgifterna på effektivast möjliga sätt. Det kan vara genom individen, kommunen eller på andra nivåer.

Men det handlar också om att kunna ha centrala regelverk till skydd och stöd för individen. Avvägningen mellan centrala regelverk och lokalt självstyre är ingalunda helt självklar och kan inte fastställas enligt någon enkel princip. Den måste göras från fall till fall.

Men vi tycker att det hela har gått över styr på det sättet att det i alldeles för stor utsträckning är så att riksdagen ska fatta beslut om det man själv gillar och tycker är viktigt. Maxtaxan är ett sådant exempel. Från socialdemokratiskt håll vill man alltmer föra över beslutanderätten om assistansersättning till kommunerna. Men där tycker vi att regelverket faktiskt ska ligga centralt för att garantera individen det stöd och den frihet som de personliga assistenterna innebär.

Vi tycker, och har slagit fast i enighet, att det är otroligt viktigt att utjämningssystemet ska bidra till att kommunerna får likvärdiga ekonomiska förutsättningar att bedriva sin kärnverksamhet. Men utjämningen ska inte kompensera för skillnader i servicenivå, kvalitet, avgiftssättning och effektivitet. Det är viktigt att man särskiljer detta.

Det nuvarande systemet har blivit alldeles för omfattande, och det finns alldeles för många faktorer, varav många inte rör kärnverksamheten eller opåverkbara förhållanden. Det är alldeles uppenbart att det leder snett.

Den långtgående inkomstutjämningen, som sker separat, blir ett negativt incitament för kommunerna. Vi kan se resultatet i form av att många kommuner tycker sig sakna ekonomiska möjligheter att satsa på bostadsbyggande, så att människor ska kunna bo och vara verksamma på de orter de själva vill.

Det talades förut om sagan om mästare skräddare, där det bidde en vante i stället för en kostym. Jag tänkte då på sagan om Tödde och Mödde och bostadsbyggandet. Det bidde ingen trea på Järvafältet, utan det bidde bara en parkeringsplats. Problemet just nu är att det inte ens blir parkeringsplatser utan trafikchaos och bostadsbrist.

Skillnaderna mellan rika kommuner och andra har inte minskat utan ökat med det nuvarande systemet, och det har inte lett till några långsiktiga förbättringar av kommunernas och landstingens situation. Vi var för systemet när det infördes, även om vi hade ett antal förslag till ändringar. Men nu tycker i alla fall vi från Folkpartiets sida att det är rimligt att säga att systemet mer eller mindre har havererat i takt med att man lappat och lagat och lagt till.

Prot.
1999/2000:127
14 juni

Utvecklingen inom den kommunala sektorn

Metodkritiken är fullkomligt förödande och fullständigt tillräcklig för att man ska förespråka att vi måste göra om systemet lite mer grundligt. Utjämnningen bör grundas på strukturella faktorer och på både kostnader och intäkter tillsammans. På så sätt kan kommuner som har en hög egen skattekraft men höga strukturella kostnader få klara av dem själva i större utsträckning. I stället kan man se till att kompensera de kommuner som har höga kostnader men inga intäkter för det. Då skulle vi få ett bättre fungerande utjämnningssystem.

Fru talman! Med hänvisning till detta yrkar jag bifall till reservation nr 7.

Anf. 143 SONIA KARLSSON (s):

Fru talman! Skrivelsen om den kommunala utvecklingen är ett fakta-underlag, en beskrivande redovisning av hur ekonomi och verksamhet i kommuner och landsting har utvecklats de senaste åren. Som vanligt föreslår utskottet att skrivelsen ska läggas till handlingarna.

Det som är ovanligt i år – och det nämnde Lennart Hedquist tidigare – är att vi har inte mindre än 27 reservationer. Det är lika många som i finansutskottets betänkande om hela den ekonomiska politiken. Av dessa 27 reservationer är det bara två som handlar om skrivelsens utformning.

Det verkar som om några i oppositionen hugger som hungriga abborrar efter varje krok som man kan fästa en reservation på. Jag vill inte förneka att det tas upp en del viktiga frågor i reservationerna. Jag har heller inget att invända mot att riksdagsledamöterna är så aktiva som möjligt för att driva på i olika frågor. Men ni motionärer och reservanter måste också ställa er frågan vad som är rationellt och effektivt i riksdagsarbetet.

Är det verkligen så att man har fört en fråga framåt om man ser till att den blir avslagen fem gånger under ett enda riksdagsår? Yrkandet om ett kvalitetsinstitut som finns i reservation 20 har nu inom åtta månader hunnits väckas fem gånger. Varje gång som riksdagen avslår det finns det risk för att det bankas in en ny spik i kistan.

Inom Riksdagskommittén pågår ett arbete för att vi ska undvika dubbelarbete i budgetarbetet. Vi kanske ska börja med att undvika femdubbelt arbete i andra sammanhang, t.ex. i samband med riksdagens behandling av den kommunala skrivelsen. Det är ett råd i all välmening – fundera på saken!

I skrivelsen redovisas utvecklingen i kommuner och landsting de senaste åren, i huvudsak förhållandena under verksamhetsåret 1998. Utskottet anser att den här årliga skrivelsen är viktig för riksdagens och utskottets möjlighet till uppföljning och utvärdering av fattade beslut. Utskottet tycker att regeringen har breddat och fördjupat den nationella uppföljningen av utvecklingen inom kommunsektorn på ett bra sätt.

I 1999 års vårproposition rapporterade regeringen om det pågående utvecklingsarbetet. Bl.a. pekades på behovet av att vidareutveckla och förtydliga befintliga mål för skola, vård och omsorg samt att förbättra det statistiska underlaget för att tydligare kunna följa målnuppfyllelsen. Regeringen anmälde då också ett pågående arbete med att upprätta en kommunal databas för att skapa förutsättningar för en bättre samlad uppföljning och aktiva jämförelser.

I årets vårproposition redovisar regeringen hur arbetet med uppföljningen fortsätter att utvecklas. Det arbete som har bedrivits hittills visar bl.a. att nationella mål inte är något entydigt begrepp. De bestämmelser som i lag benämns som mål anger ofta mål av mycket övergripande karaktär, medan de lagparagrafer som innehåller mer konkreta, målliknande formuleringar i allmänhet inte benämns som mål för verksamheten. En annan fråga är hur man ska få en bättre överblick över den statistik om kommunerna som samlas in av olika myndigheter.

Arbetet med en kommunal databas som ska innehålla uppgifter som beskriver verksamhetens volym, kostnader och kvalitet fortgår. Databasen ska vara ett stöd för statens och kommunernas uppföljning av verksamhet och ekonomi utifrån både nationella och lokala prioriteringar. En utbyggd databas ska också ge underlag för jämförelser mellan kommunerna i syfte att öka deras produktivitet och effektivitet. Projektet med en provdatabas omfattar barnomsorg, skola, vuxenutbildning samt socialtjänst. Förslag till nyckeltal som belyser kvalitet och måloppfyllelse i verksamheten ska utarbetas.

Utskottet ser positivt på det utvecklingsarbete som bedrivs och konstaterar att regeringens ambitioner beträffande kvaliteten på uppgifterna i databasen ligger väl i linje med vad utskottet anförde vid föregående års behandling av motsvarande skrivelse.

Fru talman! Som jag sade tidigare ska skrivelsen vara ett faktaunderlag, en beskrivande redovisning, och i den mån det förekommer analyser är de till för att förklara ett samband som ger en utveckling på ett visst område. Det finns inga politiska skrivningar eller analyser i skrivelsen. De politiska analyser som görs av materialet står i vårpropositionen.

Kristdemokraterna och moderaterna vill att skrivelsen kommande år även redovisar vilka kommuner som har uppnått de bästa resultaten inom olika verksamhetsområden.

Jag nämnde nyss om framtagandet av en provdatabas. En utbyggd databas kan bidra med mellankommunala jämförelser och därigenom ge impulser till att effektivisera den egna verksamheten. Utskottet understryker dock att det huvudsakliga syftet med skrivelsen är att ge underlag för uppföljning av kommunsektorn som helhet och inte att redovisa enskilda kommuners utveckling.

Centern och Folkpartiet anser att redovisningen i regeringens skrivelse sammantaget visar på en förbättring inom kommuner och landsting. Men de påstår att de förbättringar som presenteras i vissa avseenden är otillräckligt grundade på klara siffror.

Det är något som jag inte kan hålla med om. Enligt utskottets uppfattning finns det ingen grund för uppfattningen att de redovisade förbättringarna för kommunsektorn skulle vara baserade på ett sämre underlag än övriga uppgifter som redovisas i skrivelsen.

I tre reservationer kritiserar man utjämnningssystemet.

Jag tror inte alls att utjämnningssystemet skulle bli bättre om vi följde de tankegångar som finns i reservationerna. För övrigt har regeringen under hösten tillsatt en delegation för fortsatt uppföljning av systemet samt en expertgrupp för utredning av möjligheterna att förenkla det. Delegationen ska bl.a. svara för en fortsatt uppföljning och utvärdering av träffsäkerheten hos de enskilda delarna av kostnadsutjämnningen. Dessutom ska delegationen lämna sådana förslag till förändringar som

Prot.
1999/2000:127
14 juni

Utvecklingen inom den kommunala sektorn

förbättrar systemets förmåga att skapa likvärdiga ekonomiska förutsättningar för alla kommuner respektive landsting. I direktiven till expertgruppen säger regeringen att frågan om förenkling av systemet måste analyseras utifrån bl.a. demokratiska aspekter samt inte minst rättvisaaspekter. Båda utredningarna ska lämna sina förslag senast den 30 november i år.

Delegationen har lämnat en delrapport med vissa förslag till förändringar i inkomstutjämnningen för kommuner samt förslag om ett omställningsbidrag för landsting med befolkningsminskning. Förslaget, som redovisas i regeringens proposition *Vissa kommunalekonomiska frågor*, innebär bl.a. att negativa marginaleffekter som eventuellt har funnits för vissa kommuner elimineras. Motionstiden gick ut i går, och propositionen kommer att behandlas i höst.

Övriga reservationer gäller bl.a. hälso- och sjukvård, äldreomsorg, handikappomsorg, barnomsorg, skola, vuxenutbildning m.m.

Socialutskottet och utbildningsutskottet har yttrat sig över frågor som berör deras beredningsområden samt föreslagit finansutskottet att avstyrka motionsyrkandena.

Socialutskottet noterar att motionsyrkanden om obligatorisk hälsoförsäkring, vårdgaranti, mångfald av vårdgivare, nya vårdplatser och konkurrensutsättning av offentlig verksamhet nyligen har behandlats och avstyrkts i betänkande SoU9, den 22 mars i år. Motionsyrkanden beträffande läkartillgänglighet m.m. har nyligen behandlats och avstyrkts i betänkande SoU8, den 22 februari i år. Motionsyrkanden rörande bl.a. högkostnadsskydd vid köp av läkemedel har nyligen behandlats och avstyrkts i betänkande SoU9, den 22 mars i år. Motionsyrkanden gällande den framtida finansieringen av äldreomsorgen, samt avgiftssättning inom äldreomsorgen har behandlats och avstyrkts i betänkande SoU8 den 22 februari i år.

Utbildningsutskottet konstaterar att merparten av de frågor som tas upp i motionsyrkandena har behandlats av utskottet tidigare under detta riksmöte. Utskottet avstyrkte de då aktuella yrkandena, och riksdagen har avslagit dem.

Utbildningsutskottet har bl.a. pekat på en rad olika åtgärder som har vidtagits under senare tid i syfte att förbättra kvaliteten i skolan. Det system med olika former av kvalitetsinstrument som har skapats på både nationell nivå och i kommuner och skolor ger enligt utskottets uppfattning förutsättningar för att utveckla och garantera kvalitet och likvärdighet i skolan. Utskottet har också noterat att regeringen har tillsatt en expertgrupp för att analysera behov av insatser för att stärka den individuella planeringen och måluppfyllelsen i grundskolan.

Och så kommer jag då slutligen till moderaternas förslag om ett nationellt fristående kvalitetsinstitut för skolan. Utbildningsutskottet har behandlat och avstyrkt motsvarande yrkande två gånger den 12 oktober förra året – det var två olika betänkanden – en gång den 23 november och en gång den 23 mars i år. Riksdagen har varje gång avslagit yrkandena. Utbildningsutskottet har ingen annan uppfattning nu och hänvisar till vad utskottet anfört tidigare. Utskottet har bl.a. sagt att konstruktionen med en kvalitetsgranskningsnämnd knuten till den ansvariga sektorsmyndigheten enligt utskottets uppfattning är att föredra framför ett fri-

stående kvalitetsinstitut. Kvalitetsgranskningsnämnden inrättades vid Skolverket den 1 juli 1999.

Fru talman! Jag föreslår att vi nu för femte gången under riksdagsåret avslår detta yrkande samt yrkar även i övrigt bifall till finansutskottets förslag.
(forts.)

Prot.
1999/2000:127
14 juni

Utvecklingen inom den kommunala sektorn

Ajournering

Kammaren beslutade kl. 17.56 på förslag av talmannen att ajournera förhandlingarna till kl. 19.00 för middagsuppehåll.

Återupptagna förhandlingar

Förhandlingarna återupptogs kl. 19.00.

10 § (forts.) Utvecklingen inom den kommunala sektorn (forts. FiU29)

Anf. 144 LENNART HEDQUIST (m) replik:

Fru talman! Sonia Karlsson ironiserade, möjligen med viss rätt, över att vi här i riksdagen får anledning att ett antal gånger besluta om samma sak, eller att man avvisar propåer från oppositionspartierna i anslutning till olika ärenden om samma sak. Paradexemplet var det fristående kvalitetsinstitutet för skolan. Jag vill bara säga att det kanske vore bra om man något kunde se över riksdagens sätt att arbeta för att förhindra den typen av upprepningar.

Å andra sidan, Sonia Karlsson, tyckte jag att Sonia Karlsson sade att om inte det här upprepades alltför ofta kunde vi kanske få ett sådant här fristående kvalitetsinstitut. Om det är på det sättet ska vi naturligtvis inte komma tillbaka med det här förslaget. Annars trodde jag möjligen att det är droppen som urholkar stenen. För man fram ett förslag tillräckligt ofta brukar socialdemokraterna till slut inse att det ligger någonting i det. Det tror jag t.ex. gäller det fristående kvalitetsinstitutet för skolan – som så många medborgare utanför det här huset inser att vi måste ha.

Sedan noterade jag att Sonia Karlsson inte uppehöll sig särskilt mycket vid det kommunala utjämnningssystemet, grundlagsstridigt och tillväxtfientligt som det är. Jag är fortfarande intresserad av att höra Sonia Karlsson eller någon annan namnge någon svensk grundlagsexpert som på fullt allvar anser att dagens inomkommunala utjämnningssystem är förenligt med grundlagen.

Allvarligare på kort sikt tycker jag dock är att det är så tillväxtfientligt. Tycker Sonia Karlsson verkligen att en kommun som ökar sin relativa skattekraft ska få hela den ökningen konfiskerad?

Anf. 145 SONIA KARLSSON (s) replik:

Fru talman! Jag vill i alla fall säga att om Lennart Hedquist skulle komma med förslaget om kvalitetsinstitut en sjätte gång vore det kontraproduktivt. Det kan vi väl vara överens om.

Sedan har ju den här kvalitetsgranskningsnämnden inte funnits i ett år än. I nästa motion kanske det vore idé att titta på hur man har skött det här. När vi ser på de resultat som Skolverket har publicerat det senaste året måste vi väl ändå säga att man verkligen försöker fylla sin uppgift så bra som möjligt. Jag har svårt att se att vi skulle kunna ifrågasätta integriteten hos Skolverket i det fallet.

Jag vet att Lennart Hedquist älskar att debattera inkomst- och kostnadsutjämningen. Han tror väl att även detta urholkar stenen, men jag menar att det är precis tvärtom, att det är kontraproduktivt. Det är i dag sjätte gången vi debatterar detta, tror jag, så man kan säga att moderaterna är mycket för upprepningar. Det gäller inte bara kvalitetsinstitutet.

Jag har tyvärr inget namn på någon sakkunnig, men jag nöjer mig med att Lagrådet har ställt sig bakom detta och anser att det är helt grundlagsenligt. Lagrådet är ju dessutom flera personer. Det strider inte mot grundlagen. Lennart Hedquist debatterade också detta senast i maj med Lars-Erik Lövdén och försökte även då få upp det här. Vi kan dock mycket tydligt konstatera att detta är förenligt med grundlagen.

När det sedan gäller kommunerna, t.ex. Malå kommun, är jag ganska övertygad om att Malå inte skulle vilja byta ut den inkomst- och kostnadsutjämning man har nu mot Lennart Hedquists förslag. Har man under medelskattekraften gynnas man av utjämningssystemet. Malå skulle förlora med Lennart Hedquists förslag; den saken är klar.

Anf. 146 LENNART HEDQUIST (m) replik:

Fru talman! Nej, Malå skulle vinna på att få behålla en ökning av den relativa skattetillväxten. Sonia Karlsson försöker sprida missuppfattningen att moderaternas förslag skulle innebära ett avskaffande av skatteutjämningen. Det är självklart att kommuner med för låg egen skattekraft måste få resurser, men de resurserna ska staten stå för. Det är dock lika viktigt att kommuner som ökar sin skattekraft – oavsett om de har låg, medelstor eller hög skattekraft i utgångsläget – som incitament måste kunna få behålla den relativa ökningen.

Beträffande grundlagsenligheten hade jag inte tillfälle att diskutera den med Lars-Erik Lövdén. Men det brukar framhållas från socialdemokratiskt håll att det inte skulle vara något fel på grundlagsenligheten. Lagrådet hänvisade ju till att regeringen hade tillsatt en utredning samt till att det enda man kunde åberopa var konstitutionell praxis.

Jag vill, eftersom Jan Bergqvist tog upp detta tidigare i kammaren i dag, att man från socialdemokratiskt håll namnger en enda grundlagsexpert som anser att det inomkommunala utjämningssystemet är förenligt med den svenska grundlagens lydelse.

Anf. 147 SONIA KARLSSON (s) replik:

Fru talman! Jag måste verkligen beklaga att Lennart Hedquist inte passade på att ta debatt med Jan Bergqvist när det hade varit möjligt att diskutera frågan.

Sedan har faktiskt Lagrådet ställt sig bakom detta och sagt att det följer grundlagen. Konstitutionsutskottet har behandlat det, finansutskottet har behandlat det och riksdagen har beslutat om det ett flertal gånger. Jag är ledsen att Lena Ek inte är i plenisalen nu, för då skulle jag ha tackat henne för att hon också försökt förmedla kunskapen till Lennart Hedquist om vilken nytta inkomst- och kostnadsutjämningen faktiskt gör. Den är till för att vi ska ha en bra skola, vård och omsorg i hela landet – inte bara i tillväxtkommunerna, inte bara i Stockholm eller Göteborg eller där man har en god tillväxt. Hela landet ska kunna leva.

När det sedan gäller Malå ska ju Lennart Hedquist någonstans ändå finansiera detta med att man skulle få behålla den relativa ökningen av skattekraften. Därför skulle Malå förlora på Hedquists förslag. Malå har i inkomst- och kostnadsutjämningen 21 miljoner. Med Hedquists förslag skulle det bli 3 miljoner. Man skulle alltså göra en ganska stor förlust. Jag har också förstått att Lennart Hedquist har pratat med kommunstyrelsens ordförande i Malå. Jag pratade med honom för tio minuter sedan, och han sade att han inte ville byta ut sin inkomstutjämning mot Lennart Hedquists förslag.

I maj var jag i Robertsfors. Kommunstyrelsens ordförande i Robertsfors talade då just om hur viktig kostnads- och inkomstutjämningen är för att Robertsfors ska ha möjlighet att ge sina kommuninvånare en bra vård, skola och omsorg. Jag tycker nog att Lennart Hedquist ska åka lite utanför Stockholm och Uppsala, åka omkring i landet och verkligen besöka kommuner och diskutera och se de problem som finns.

Anf. 148 PER LANDGREN (kd) replik:

Fru talman! När Sonia Karlsson ondgör sig över antalet reservationer osv. ska väl jag ta till mig det. Det kan hända att vi inte kommer att ha med så många reservationer.

Å andra sidan vill jag påpeka att Sonia Karlsson, fru talman, såvitt jag kan bedöma gör två fel, om man nu ska tala om fel. För det första skiljer hon inte på form och innehåll. Som jag ser det blir det väldigt konstigt om man bara skulle diskutera formen och inte innehållet. Om man bara skulle uppehålla sig vid skrivelsen, säga att skrivelsen borde ha haft den och den lydelsen i det och det avseendet men inte komma in på det materiella innehållet, är det ett sätt att arbeta som jag faktiskt tror är omöjligt.

För det andra har hon en otidsenlig syn på objektivitet – som om tjänstemän i Regeringskansliet skulle kunna producera en alltigenom objektiv skrivelse! Naturligtvis är det ett urval av fakta, och i botten är det en produkt som är regeringens. Jag skulle önska att Sonia Karlsson höll sig till debatten och debattens innehåll.

Då vill jag fråga Sonia Karlsson: Vad säger Sonia Karlsson om kommunal självstyrelse? Hur motiverar socialdemokraterna kommunal självstyrelse, och hur går det ihop med alla de beslut som tas här av den socialistiska majoriteten som begränsar den kommunala självstyrelsen och inkräktar på den?

Anf. 149 SONIA KARLSSON (s) replik:

Fru talman! Om jag höll mig till debattens innehåll, sade Per Landgren. Vi ska ju behandla den kommunala skrivelsen, som gäller utvecklingen i kommuner och landsting under 1998. Vi har också tagit fram

Prot.

1999/2000:127

14 juni

Utvecklingen inom den kommunala sektorn

olika instrument. Det är viktigt för riksdagen och dess utskott att ha bra underlag när vi ska se hur de beslut vi fattar följs upp och verkställs i verkligheten. Det är vad det i första hand handlar om.

En stor diskussion om den kommunala självstyrelsen kanske vi får ta vid ett alldeles särskilt tillfälle. Men den kommunala självstyrelsen regleras ju i regeringsformen, i grundlagen. Sedan har vi portalparagrafen i kommunallagen som talar om att kommunerna ska göra det som är bra för medborgarna. Man ska inte göra sådana saker som staten gör. Man ska heller inte göra sådana saker som det privata gör. Men man ska göra det bästa för medborgarna i sin kommun.

Sedan har riksdagen rätt att stifta lagar. Det vet ju Per Landgren. Det kanske vi inte ska ifrågasätta.

Anf. 150 PER LANDGREN (kd) replik:

Fru talman! Jag vet inte om någon har ifrågasatt rätten att stifta lagar. Jag vill bara ha en enkel motivering till den kommunala självstyrelsen. Jag noterar att Sonia Karlsson i alla fall inte nu vill ge den. Jag hoppas att den kan komma så småningom. Jag vet inte om jag vågar lita på det löftet.

Grunden för den skrivelse vi debatterar har att göra med hur man ser på kommunerna och den kommunala självstyrelsen. Det var det jag tog upp. Jag noterar igen att Sonia Karlsson inte med ett ord tog upp den kastade handsken och debatterade den kommunala självstyrelsen i inlägget tidigare. Nu är det mer rena påståenden om att det talas om kommunal självstyrelse i lagtexten. Den informationen hade jag helt klart kunnat leva utan. Det känner jag till.

Men hur motiverar ni kommunal självstyrelse och hur går den ihop med inskränkningarna i vad kommuner får göra med sina bostadsbestånd, vad landstingen får göra när det gäller sjukhusverksamheten, vad man får göra när det gäller maxtaxa etc. Jag citerade en skrivelse från Kommunförbundet där Reepalu m.fl. är bekymrade över att statsmakterna inte tar hänsyn till kommunal självstyrelse.

Anf. 151 SONIA KARLSSON (s) replik:

Fru talman! Det var Per Landgren som i sitt förra inlägg ifrågasatte att riksdagen kunde ändra beslut. Det är det jag menar, riksdagen kan ändra beslut, eftersom riksdagen stiftar lagar som också kan ha med kommunen att göra.

Vi har lagt många uppgifter på kommunerna. Hela det viktiga området skola, vård och omsorg har man hand om. Det generella statsbidraget på 78 miljarder ger vi i en påse till kommunerna och de använder pengarna på bästa sätt.

Maxtaxa är inget som vi tvingar på dem, utan om kommunerna vill införa maxtaxa får de pengar till det.

Det är bara det att jag känner att det är lite tidsbrist. Jag har här en tjock bok om den kommunala självstyrelsen och skulle kunna föra en lång debatt med Per Landgren om den. Men jag tror ändå att våra kolleger här i kammaren är ganska tacksamma om vi inte tar den just i dag.

Dessutom anser vi socialdemokrater att det är mycket viktigt med den kommunala självstyrelsen. Jag sitter själv i kommunfullmäktige hemma i

min kommun och känner mig inte alls särskilt styrd, ska jag be att få tala om.

Anf. 152 KARIN PILSÄTER (fp) replik:

Fru talman! Sonia Karlsson ägnade väldigt mycket av sitt anförande åt att tala om att vi hade motionerat om fel saker, yrkat på fel saker och reserverat oss mot fel saker och dessutom alldeles för mycket. Det är klart att det är ett enkelt sätt för majoriteten att glida undan en sakdiskussion som på något sätt alltid är för tidig, för sen eller vid fel tillfälle när det gäller synen på den kommunala verksamhetens mer övergripande perspektiv.

Jag kan förstå att det är ett bekvämt sätt att glida undan sakfrågorna, men då är det desto mer konstigt att Sonia Karlsson väljer att helt förbigå de krav och förslag som finns i reservationerna på just ytterligare faktaunderlag och vad man bör redovisa, vad man hade bort redovisa och vad man ska se till att redovisa till nästa gång, så att vi får fram det faktaunderlag som vi kanske tycker att vi behöver för att ytterligare med fakta och argument kunna understryka våra förslag till förändringar.

För att bara ta några exempel som Sonia Karlsson förbigick tar vi i vår reservation om hälso- och sjukvården upp att vi helt saknar uppgifter om skillnaden mellan privat och offentlig regi när det gäller sjukvården och situationen när det gäller vårdköer. Vi vet alla att de växer, men det är fullkomligt hopplöst att få fram en landsomfattande statistik över detta.

Samma sak gäller barnomsorgen där vi år ut och år in från Folkpartiets sida efterlyser en kartläggning av hur många barn det handlar om i barnomsorgskön, inte bara hur många kommuner som har kö. Om det är ett eller hundra barn, om det är en stor eller en liten kommun menar jag faktiskt är en ganska stor skillnad för de individer det gäller.

Vi har en stor reservation som gäller bostadssektorn, där vi tycker att det är tråkigt att skrivelsen bara tar upp de bostadsfrågor som ligger direkt under den statliga bostadsdelegationen. Vi har krav på kartläggning och information kring försörjningsstöden.

Alla de här frågorna förbigår Sonia Karlsson i sitt anförande. Nu har hon ju chansen i repliken.

Sedan skulle jag vilja säga att utjämnningssystemet är helt avgörande. Den proposition som har kommit visar ju att uppgiften för de här delegationerna och de expertgrupper som är tillsatta inte är att i grunden se över själva tekniken i systemet, utan deras uppgift har mest varit att utveckla systemet genom att inveckla det ytterligare. Och det tycker i varje fall inte jag är någon bra metod.

Anf. 153 SONIA KARLSSON (s) replik:

Fru talman! Jag hänvisade i min inledning till både delegationen och expertgruppen som fortlöpande ser över detta och kommer att lägga fram förslag under hösten.

Jag tyckte att jag uttryckte mig ganska noga, för jag tycker att det är viktigt just hur vi ska granska måluppfyllelsen och hur de beslut vi har fattat följs upp i kommuner och landsting. Finansutskottet har varje år när vi har behandlat skrivelsen haft synpunkter och skrivelsen har kommit tillbaka utvidgad.

Prot.

1999/2000:127

14 juni

Utvecklingen inom den kommunala sektorn

Jag hänvisade till den kommunala databas som håller på att byggas upp. Det är nu en projektdatabas, men den ska förhoppningsvis byggas upp så att vi kan få in alla kommuner i den. Då har man stora möjligheter att göra sådana här jämförelser till nytta både för kommunerna och för oss här i riksdagen.

Vad gäller vårdköer och barnomsorg kan jag bara hänvisa till att Skolverket har ett uppdrag att göra fördjupade studier av hur barnomsorgen fördelar sig utifrån både barn och barnfamiljer, sociala och ekonomiska levnadsvillkor, tillgänglighet samt nyttjande av barnomsorg. Det här kommer i mars 2001. Det pågår många olika sådana här utredningar för att riktigt kunna belysa hur utvecklingen ser ut och så att vi får bättre underlag.

Jag ser faktiskt fram emot att det här kommer att utvecklas och bli bättre. Exempelvis kommer man när vi får bra underlag för hur skolan ser ut i de olika kommunerna i landet inte att fortsättningsvis kunna generalisera och säga att vi har en så dålig skola i Sverige. Vi kommer att ha ett bra underlag och verkligen kunna påvisa att vi har väldigt många bra skolor, som vi inte ska förglömma i debatten.

Anf. 154 KARIN PILSÄTER (fp) replik:

Fru talman! Min frågeställning om utjämningssystemet står fortfarande, som så många gånger förut, helt obesvarad. Det system som man har valt, med väldigt många faktorer som inte grundar sig på strukturellt opåverkbara kostnadsskillnader osv., ligger inte i de här delegationernas uppdrag. Den delproposition som nu har kommit visar just att med den väg man har slagit in på kommer systemet inte att bli renare, mer rättvisande och mer utjämnande för de strukturella skillnaderna, utan det kommer bara att bli ännu mer invecklat. Det tycker vi är dåligt. Men uppenbarligen känner sig socialdemokraterna fullt nöjda med den utvecklingen. Det är i och för sig ett besked så gott som något, men det visar ju också att ni inte är beredda att ompröva tidigare intagna ståndpunkter när nya fakta kommit fram. Det tycker jag är beklagligt.

Sedan vet jag inte om jag ska tolka Sonia Karlsson på det sättet att på alla punkter som vi har reserverat oss håller ni egentligen med om att det är viktig information som borde fram. Ni har avstyrkt reservationerna ändå, men ni kommer att se till att den här informationen finns. I så fall är det en mycket god nyhet. Men det är ett ganska konstigt metodval.

Jag tillåter mig tvivla på att det blir på det viset att exempelvis skillnader i kvalitet och måluppfyllelse mellan privat och offentlig regi kommer att visas i skrivelsen i fortsättningen. Men jag får väl ta Sonia Karlsson på orden och tro att det är så det kommer att bli, att de droppar som vi har kastat år ut och år in till slut har urholkat stenen. Men det hade varit bra om det hade framgått av materialet och av Sonia Karlssons inlägg att hon delar vår uppfattning att på de här punkterna behövs det betydligt mycket bättre faktaunderlag och att man också sedan är beredd att dra slutsatser av det.

Anf. 155 SONIA KARLSSON (s) replik:

Fru talman! Jag ska inte glädja Karin Pilsäter genom att helt godta alla de förslag som finns i hennes reservationer och som jag har yrkat avslag på.

T.ex. Skolverket ska göra utvärderingar, bl.a. om privata entreprenörer. Utbildningsutskottet har skrivit om utvärderingar av utbildning inom kommunal verksamhet men också av privata entreprenörer. Arbetet pågår redan.

Sedan var det frågan om utjämningssystemet. Det var någon som sade tidigare i dag i debatten – nu kommer jag tyvärr inte ihåg vem – att Folkpartiet har börjat att bli lite moderat. Just i den här delen är jag rädd att Karin Pilsäter har påverkats av moderaterna. Tidigare stod Folkpartiet upp för utjämningssystemet och tyckte att det var viktigt att alla kommuner i landet hade en bra skola, vård och omsorg. Nu säger ni i era reservationer att ni i princip vill ha ett annat system. I vilket fall som helst vill ni sänka utjämningssgraden till 80 %. Det skulle göra att de kommuner som har behov av pengarna skulle förlora dem, och pengarna skulle gå till dem som har en stark och bra tillväxt. Det är inte särskilt rättvist eller fördelningspolitiskt.

Anf. 156 SIV HOLMA (v):

Fru talman! Jag ska i mitt anförande koncentrera mig på synpunkter på skrivelsens utformning, dvs. om kommunala företag, utjämning, hälso- och sjukvården och några synpunkter på Kommundelegationens arbete. Avslutningsvis ska jag säga några ord om hur vissa budgetförslag påverkar kommunernas ekonomi.

Det finns en gemensam reservation från Kristdemokraterna och Moderaterna vad gäller skrivelsens utformning. Där efterlyser man en jämförelse som redovisar goda exempel som uppnåtts genom konkurrensutställning och fler friskolor i kommunerna.

Centerns och Folkpartiets gemensamma reservation handlar om att de förbättringar som presenteras i skrivelsen saknar grund i de redovisade siffrorna.

Jag vill börja med att instämma i föregående talares synpunkter när det gäller skrivelsens utformning. Moderaterna och Kristdemokraterna vill naturligtvis i sin reservation argumentera för ökad konkurrensutställning, som ofta har en tendens att skapa mer konstlade marknader och mindre kostnadskontroll i den offentliga sektorn. Det vore klädsamt om det fanns mer av en problematisering av dem som förespråkar en privatisering. Att det innebär en överföring av offentliga skattemedel till privata vinstintressen verkar man inte vara särskilt bekymrad över.

När den offentliga sektorn försvagades genom nedskärningar under 90-talet uppstod en grogrund för missnöje. Medborgarna upplevde att samhället inte kunde tillgodose grundläggande mänskliga behov. De som har råd börjar teckna privata försäkringar för att garantera sig en god vård. Det som tidigare finansierades solidariskt och kollektivt börjar förvandlas till en individuell försäkringsfråga. Men den mest fundamentala förändringen är att en helt ny människosyn håller på att uppstå – medborgare ersätts med kund. Att vara kund är någonting helt annat än att vara medborgare. Kunden är aktör på en marknad, medborgare är en del av folket som folkstyret, demokratin, bygger på.

Kunden behöver varken argumentera eller resonera. Konsekvenserna av hur andra påverkas blir irrelevanta. Egennyttan står i centrum. Kundens rösträtt är graderad efter hur mycket pengar hon har.

Prot.
1999/2000:127
14 juni

Utvecklingen inom den kommunala sektorn

På medborgaren ställs däremot andra och större krav. Hon måste besvara frågor som hur vi använder våra gemensamma resurser på bästa sätt, både på kort och på lång sikt. Den helhetssyn och långsiktighet som medborgarrollen får förstärks ytterligare av den representativa demokratin. Frågor om vad som är bäst för dem jag företräder och för samhället som helhet måste få svar.

Att vi är kunder när vi väljer mellan olika varor i en livsmedelsaffär kan fungera rationellt. Dessutom får kunden en förstärkning genom konsumentlagstiftningen. Men ju större behov av vård eller omsorg en människa har, desto större blir beroendet och ojämlikheten. Vad är det för lagstiftning som behövs för att skydda denna nya form av kundrelation? Är det offentligt finansierade specialistläkare som personliga juridiska ombud? Vilken typ av reklamationsrättigheter ska gälla, och vem ska ta hand om de tvisterna? Vad finns det för marknad när det på grund av reseavstånd och begränsat befolkningsunderlag knappt finns utövare? Att överföra samma mekaniska och egoistiska kundrelation som finns i en butik till beslut som rör skola, vård och omsorg kan i sin förlängning leda till att välfärdssystemet och demokratin allvarligt hotas.

Låt mig hämta följande citat från den statliga utredningen *Välfärd vid vägskäl*. Där framgår att det är särskilt vanligt att resursstarka familjer flyttar barnen från skolor i områden där andelen högutbildade är relativt låg. Den socioekonomiska och etniska segregationen som är en följd av det segregerade boendet tenderar på detta sätt att förstärkas av de utökade möjligheterna att välja skolor i andra områden och utbyggnaden av friskolor.

Av ett ytterligare exempel framgår att detta torde försvåra uppfyllandet av de nationella målen om likvärdig tillgång till utbildning och omsorg.

Det förekommer både inom skola och barnomsorg kundvalsmodeller – checkar. Visserligen är inte alla effekterna genomlysta i tillräcklig omfattning. Men däremot framkommer i utredningen konsekvenserna av att man t.ex. i privat barnomsorg kan ta ut högre föräldraavgifter än i den kommunala. På så sätt kan offentligt subventionerad barnomsorg i privat drift bli ett alternativ för bättre ekonomiskt ställda grupper i tider av nedskärningar.

Vänsterpartiet tror inte att en privatisering av vården, omsorgen eller skolan löser strukturella problem. Vi tror på demokratisering. Riv pyramiderna, hierarkierna, och satsa på lagarbete. Ta bättre vara på personalens idéer och engagemang. Det behövs rejäla satsningar på arbetsmiljön. Det är inte minst personalen, kvinnorna, i den offentliga sektorn som drabbas av utbrändhet och långtidssjukskrivningar.

Vi vill satsa på reellt brukarinflytande och en helhetssyn på människan. Det är brukarna som ska vara i centrum. "Människovärdet vi fordra tillbaka!"

Det är också en vänsterståndpunkt att ha en effektiv och kvalitetsmedveten offentlig vård, skola och omsorg. Det handlar om att försäkra sig om att gemensamma skattemedel används på bästa sätt.

Fru talman! I den borgerliga reservationen om kommunala företag förekommer en del intressanta skrivningar. "Kommunala bolag skapar problem beträffande demokratin, ekonomin och konkurrensen gentemot privata företag. — — ett stort inslag av bolag i den kommunala verksam-

heten gör det svårare för kommunmedlemmarna att överblicka hela verksamheten, vilket är en klar nackdel från demokrati- och insynssynpunkt.” Men samtidigt är det just de borgerliga kommunal- och landstingspolitikerna som själva driver på bolagiseringar. De har varit steg i en medveten strategi för att konkurrensutsätta och privatisera. Ta det senaste exemplet som jag känner till, nämligen S:t Görans sjukhus, som omvandlades till aktiebolag och numera ägs av Bure.

Demokratikritiken är i och för sig riktig. Bolagsformen innebär att den politiska insynen i verksamheten minskar. Det kan se ut som om de borgerliga partierna motsätter sig de kommunala bolagen av demokratiska skäl, men varför ställer de inte samma krav när det handlar om privata bolag som utförare? Jag antar att det inte är själva bolagsformen i sig som kritiken avser, utan kritiken riktar sig mot att det är kommunala bolag. Jag efterlyser samma patos när det gäller att slå vakt om kommunmedlemmarnas och personalens rätt till demokrati och insyn i de privata vårdbolagen.

När det gäller skattelagstiftning ska den vara lika för kommunala och privata bolag.

Fru talman! Jag ska säga något kort om utjämningssystemet. Förändringar i inkomstutjämningssystemet kommer att behandlas till hösten. Det är två saker som med prioritet har behandlats, och det är inkomstutjämningssystemet och befolkningsminskningar för landstingen. Sedan kommer ytterligare utredningar om merkostnader för hälso- och sjukvård i glesbygd och storstad, och även jämställdhetsanalyser av en del variabler. De två första frågorna kommer vi att kunna behandla till hösten.

Förändringsförslaget när det gäller inkomstutjämningen går ut på att ha kvar en långtgående inkomstutjämning och samtidigt eliminera de s.k. pomperipossaeffekterna. Det finns också ett förslag om extra bidrag till landsting som har särskilda ekonomiska problem på grund av stor utflyttning. Om vi menar allvar med att ge det kommunala självstyret ett reellt innehåll måste också kommuner och landsting ges likvärdiga ekonomiska förutsättningar.

Vi i Vänsterpartiet tycker inte att det är fel att ansvaret när det gäller skola, vård och omsorg har delegerats till kommunerna. Det gagnar demokratin. Men till syvende och sist handlar hela det här systemet om solidaritet, om att hela landet ska ges möjligheter att ha en likvärdig skola, vård och omsorg. Solidaritet och rättvisa är produktivt; det är faktorer som befrämjar tillväxten.

Dessutom vill jag säga att det översynsarbete som går ut på att försöka göra utjämningssystemet mer rättvist, enklare och mer överskådligt beräknas vara slutfört i november i år.

Fru talman! Det finns dessutom ett anslag för särskilda insatser för kommuner och landsting som har en särskilt svår ekonomisk situation. Flera av dessa har en mycket negativ befolkningsutveckling. Anslaget inrättades i samband med att det nya utjämningssystemet infördes 1996. Det är intressant att veta att både moderater och folkpartister tycker att det här anslaget inte ska behöva finnas kvar. Bostads- och kommundelegationen har arbetat och kommer att arbeta med ett hundratal ansökningar. Låt mig ge en ögonblicksbild.

Bland de sökande finns landstinget i Norrbotten. Stora ekonomiska problem har uppstått på grund av en stor utflyttning, som i sin tur skapat

Prot.

1999/2000:127

14 juni

Utvecklingen inom den kommunala sektorn

ett alltmer minskande skatteunderlag. Men norrbottningen är en kämpe. Under hela våren och vintern har norrbottningarna diskuterat med landstingspolitiker och andra länsbor hur den framtida sjukvården ska se ut. Projektet har gått under namnet Utmaningen. Tyvärr vill nu den nya politiska majoriteten i landstinget, bestående av moderater och socialdemokrater, inte avvakta resultatet av denna utmaning, utan man har nyligen gått in till Kommundelegationen med en komplettering, med en ny, snabbt hopsnickrad sparplan, för att få bidrag. Motivet till att man är beredd att sätta demokratin åt sidan och förkasta Utmaningen sägs vara att Kommundelegationen upphör med sitt arbete vid halvårsskiftet.

Jag vill bara slutligen vädja till regeringen och kollegerna bland riksdagsledamöterna att verka för att Norrbotten ska få tillräckligt med tid för att vänta in resultatet av den påbörjade demokratiprocessen. Det kan handla om maximalt sex månader. Nedsänkningar på grund av ett minskat befolkningsunderlag är ofta smärtsamma, men kanske ändå lättare att acceptera om de föregåtts av en bra och trovärdig demokratiprocess. Detta är för övrigt ett krav som har ett mycket brett politiskt stöd i landstingsfullmäktige i länet.

Anf. 157 PER LANDGREN (kd):

Fru talman! Låt mig bara helt kort konstatera att Siv Holma presterar en fantastisk exegetik genom att läsa in en ny människosyn i reservationerna, inte minst de reservationer som kristdemokraterna står bakom. Då dyker replisen om medborgare kontra kund upp.

Jag vill då bara säga att i den mån som vi över huvud taget använder ordet kund i det här sammanhanget – jag tror inte att det förekommer speciellt ofta – är det en metafor. Det kan liknas ungefär vid att man går in i en butik och har en valfrihet. För vår del, och för övriga partier också vågar jag säga, handlar det om en valfrihet kombinerad med solidarisk finansiering, ingenting annat.

Anf. 158 SIV HOLMA (v):

Fru talman! Det kan vara en solidarisk finansiering. Men faktum är att i ett privatiseringssammanhang, när man har privata utförare, har man inte möjligheter att få den demokratiska insynen, som är en del av detta med medborgare och demokrati, som det bygger på.

Socialstyrelsen säger i en rapport att huvuddelen av marknaden för privata entreprenörer domineras av nio större företag. 70 % av kostnaderna för t.ex. privat äldreomsorg kontrolleras av de här marknadsledarna. 16 % av det totala antalet entreprenader i Sverige gick 1999 till Partena Care AB. Så ser det ut.

Man privatiserar en offentlig, demokratiskt och solidariskt finansierad välfärd. Då får vi bolag, och människor som är brukare blir kunder.

Anf. 159 PER LANDGREN (kd):

Fru talman! Nej, man är naturligtvis fortsatt brukare, även om man någon gång skulle kunna säga att man är kund. Det handlar, som sagt var, om valfrihet och solidarisk finansiering.

Jag konstaterar att Siv Holma inte längre lägger ut det där med att det skulle vara en ny människosyn i reservationerna. Det beror snarare på att det är en inläsning än en exegetik som Siv Holma bedriver.

Anf. 160 SIV HOLMA (v):

Fru talman! Faktum är att denna förändring innebär att vi får ett mer kundrelaterat system när det gäller skola, vård och omsorg. Valfriheten innebär ju det. I de här checksystemen blir brukaren kund. Och som politiker eller personal har man inte längre någon demokratisk insyn.

Prot.

1999/2000:127

14 juni

Överläggningen var härmed avslutad.
(Beslut fattades under 12 §.)

11 § Beslut om utskottsbetänkanden som slutdebatterats den 13 juni

UbU17 Forskning för framtiden – en ny organisation för forskningsfinansiering

Mom. 1 (avslag på propositionen)

1. utskottet

2. res. 1 (m, kd, c, fp)

Votering:

162 för utskottet

129 för res. 1

1 avstod

57 frånvarande

Kammaren biföll utskottets hemställan.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 111 s, 36 v, 15 mp

För res. 1: 68 m, 37 kd, 11 c, 13 fp

Avstod: 1 c

Frånvarande: 20 s, 14 m, 7 v, 5 kd, 6 c, 4 fp, 1 mp

Mom. 17 (genomförande m.m.)

Yrkanden:

1. utskottet

2. utskottets hemställan med den ändring däri som föranleddes av bifall till mot. Ub30 yrk. 1 (v)

Votering:

272 för utskottet

8 för mot.

19 avstod

50 frånvarande

Kammaren biföll utskottets hemställan.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 115 s, 69 m, 22 v, 36 kd, 2 c, 13 fp, 15 mp

För mot.: 8 v

Avstod: 7 v, 1 kd, 11 c

Frånvarande: 16 s, 13 m, 6 v, 5 kd, 5 c, 4 fp, 1 mp

Lars Gustafsson (kd) anmälde att han avsett att avstå från att rösta men markerats ha röstat ja.

Övriga moment

Kammaren biföll utskottets hemställan.

Prot.
1999/2000:127
14 juni

NU17 Vissa organisationsfrågor inom näringspolitiken

1. utskottet
2. res. (m, kd, fp)
Votering:
180 för utskottet
120 för res.
49 frånvarande
Kammaren biföll utskottets hemställan.
Partivis fördelning av rösterna:
För utskottet: 115 s, 37 v, 13 c, 15 mp
För res.: 70 m, 37 kd, 13 fp
Frånvarande: 16 s, 12 m, 6 v, 5 kd, 5 c, 4 fp, 1 mp

NU12 Ny naturgaslag

Mom. 1 (naturgasens roll i det svenska energisystemet)

1. utskottet
2. res. 1 (m, kd, fp)
3. res. 2 (mp)
Förberedande votering:
118 för res. 1
16 för res. 2
166 avstod
49 frånvarande
Kammaren biträdde res. 1.
Huvudvotering:
165 för utskottet
119 för res. 1
16 avstod
49 frånvarande
Kammaren biföll utskottets hemställan.
Partivis fördelning av rösterna:
För utskottet: 115 s, 37 v, 13 c
För res. 1: 69 m, 37 kd, 13 fp
Avstod: 1 m, 15 mp
Frånvarande: 16 s, 12 m, 6 v, 5 kd, 5 c, 4 fp, 1 mp

Mom. 2 (undantag från koncession)

1. utskottet
2. res. 3 (m, kd, fp)
Votering:
180 för utskottet
120 för res. 3
49 frånvarande
Kammaren biföll utskottets hemställan.
Partivis fördelning av rösterna:
För utskottet: 115 s, 37 v, 13 c, 15 mp
För res. 3: 70 m, 37 kd, 13 fp
Frånvarande: 16 s, 12 m, 6 v, 5 kd, 5 c, 4 fp, 1 mp

Mom. 3 (förutsättningar för koncession)

1. utskottet
2. res. 5 (mp)

Votering:

164 för utskottet

17 för res. 5

118 avstod

50 frånvarande

Kammaren biföll utskottets hemställan.

Partvis fördelning av rösterna:

För utskottet: 115 s, 1 m, 36 v, 12 c

För res. 5: 1 m, 1 fp, 15 mp

Avstod: 68 m, 1 v, 37 kd, 1 c, 11 fp

Frånvarande: 16 s, 12 m, 6 v, 5 kd, 5 c, 5 fp, 1 mp

Mom. 4–7

Kammaren biföll utskottets hemställan.

JuU23 Brottsoffer

Mom. 1 (åtgärder till stöd för brottsoffer)

1. utskottet
2. res. 1 (m, kd, fp)

Votering:

180 för utskottet

120 för res. 1

49 frånvarande

Kammaren biföll utskottets hemställan.

Partvis fördelning av rösterna:

För utskottet: 115 s, 37 v, 13 c, 15 mp

För res. 1: 70 m, 37 kd, 13 fp

Frånvarande: 16 s, 12 m, 6 v, 5 kd, 5 c, 4 fp, 1 mp

Mom. 2 (skydd för utsatta kvinnor)

1. utskottet
2. res. 2 (m, kd, c, fp)

Votering:

166 för utskottet

133 för res. 2

50 frånvarande

Kammaren biföll utskottets hemställan.

Partvis fördelning av rösterna:

För utskottet: 114 s, 37 v, 15 mp

För res. 2: 70 m, 37 kd, 13 c, 13 fp

Frånvarande: 17 s, 12 m, 6 v, 5 kd, 5 c, 4 fp, 1 mp

Prot.

1999/2000:127

14 juni

Prot.
1999/2000:127
14 juni

Mom. 3 (skyddsutrustning för kvinnor)

1. utskottet
2. res. 3 (m, kd, c, fp)

Votering:

167 för utskottet

132 för res. 3

50 frånvarande

Kammaren biföll utskottets hemställan.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 115 s, 37 v, 15 mp

För res. 3: 70 m, 37 kd, 13 c, 12 fp

Frånvarande: 16 s, 12 m, 6 v, 5 kd, 5 c, 5 fp, 1 mp

Mom. 12 (målsägandebiträde i våldtäktsmål)

1. utskottet

2. res. 6 (mp)

Votering:

283 för utskottet

15 för res. 6

1 avstod

50 frånvarande

Kammaren biföll utskottets hemställan.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 114 s, 69 m, 37 v, 37 kd, 13 c, 13 fp

För res. 6: 15 mp

Avstod: 1 s

Frånvarande: 16 s, 13 m, 6 v, 5 kd, 5 c, 4 fp, 1 mp

Mom. 13 (stödperson för brottsoffer)

1. utskottet

2. res. 7 (m, kd, c, fp)

Votering:

167 för utskottet

133 för res. 7

49 frånvarande

Kammaren biföll utskottets hemställan.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 115 s, 37 v, 15 mp

För res. 7: 70 m, 37 kd, 13 c, 13 fp

Frånvarande: 16 s, 12 m, 6 v, 5 kd, 5 c, 4 fp, 1 mp

Mom. 17 (åtgärder mot prostitution)

1. utskottet

2. res. 8 (v)

Votering:

263 för utskottet

37 för res. 8

49 frånvarande

Kammaren biföll utskottets hemställan.

Partivis fördelning av rösterna:
För utskottet: 115 s, 70 m, 37 kd, 13 c, 13 fp, 15 mp
För res. 8: 37 v
Frånvarande: 16 s, 12 m, 6 v, 5 kd, 5 c, 4 fp, 1 mp

Prot.
1999/2000:127
14 juni

Mom. 26 (kristelefon för våldsutsatta kvinnor)

1. utskottet
2. res. 12 (v)

Votering:

263 för utskottet
37 för res. 12
49 frånvarande

Kammaren biföll utskottets hemställan.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 115 s, 70 m, 37 kd, 13 c, 13 fp, 15 mp
För res. 12: 37 v
Frånvarande: 16 s, 12 m, 6 v, 5 kd, 5 c, 4 fp, 1 mp

Övriga moment

Kammaren biföll utskottets hemställan.

12 § Beslut om utskottsbetänkanden som slutdebatterats vid dagens sammanträde

FiU20 Riktlinjer för den ekonomiska politiken, utgiftstak, skattefrågor, m.m.

Mom. 1 (riktlinjer för den allmänna ekonomiska politiken såvitt avser konkurrens, företagande och sysselsättning)

1. utskottet
2. res. 1 (kd, m, c, fp)

Votering:

167 för utskottet
133 för res. 1
49 frånvarande

Kammaren biföll utskottets hemställan

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 115 s, 37 v, 15 mp
För res. 1: 70 m, 37 kd, 13 c, 13 fp
Frånvarande: 16 s, 12 m, 6 v, 5 kd, 5 c, 4 fp, 1 mp

Mom. 6–8 (utgiftstak för staten, utgiftstak för den offentliga sektorn och preliminär fördelning på utgiftsområden)

1. utskottet
2. res. 12 (m)
3. res. 13 (kd)
4. res. 14 (c)
5. res. 15 (fp)

Prot.
1999/2000:127
14 juni

Förberedande votering 1:
16 för res. 14
13 för res. 15
270 avstod
50 frånvarande
Kammaren biträdde res. 14.
Förberedande votering 2:
37 för res. 13
13 för res. 14
250 avstod
49 frånvarande
Kammaren biträdde res. 13.
Förberedande votering 3:
72 för res. 12
37 för res. 13
190 avstod
50 frånvarande
Kammaren biträdde res. 12.
Huvudvotering:
167 för utskottet
70 för res. 12
63 avstod
49 frånvarande
Kammaren biföll utskottets hemställan.
Partivis fördelning av rösterna:
För utskottet: 115 s, 37 v, 15 mp
För res. 12: 70 m
Avstod: 37 kd, 13 c, 13 fp
Frånvarande: 16 s, 12 m, 6 v, 5 kd, 5 c, 4 fp, 1 mp

Mom. 9 (skattepolitikens inriktning)

1. utskottet
2. res. 18 (c)
Votering:
165 för utskottet
13 för res. 18
122 avstod
49 frånvarande
Kammaren biföll utskottets hemställan.
Partivis fördelning av rösterna:
För utskottet: 113 s, 37 v, 15 mp
För res. 18: 13 c
Avstod: 2 s, 70 m, 37 kd, 13 fp
Frånvarande: 16 s, 12 m, 6 v, 5 kd, 5 c, 4 fp, 1 mp

Övriga moment

Kammaren biföll utskottets hemställan.

FiU27 Tilläggsbudget 1 för budgetåret 2000

Mom. 1 (statsbudgetens preliminära utfall 1999)

Utskottets hemställan med godkännande av

1. utskottets motivering

2. motiveringen i res. 1 (kd, m, c, fp)

Votering:

167 för utskottet

133 för res. 1

49 frånvarande

Kammaren biföll utskottets hemställan med godkännande av utskottets motivering.

Partvis fördelning av rösterna:

För utskottet: 115 s, 37 v, 15 mp

För res. 1: 70 m, 37 kd, 13 c, 13 fp

Frånvarande: 16 s, 12 m, 6 v, 5 kd, 5 c, 4 fp, 1 mp

Mom. 2 (utgiftsprognos för 2000)

Utskottets hemställan med godkännande av

1. utskottets motivering

2. motiveringen i res. 2 (kd, m, c, fp)

Votering:

167 för utskottet

133 för res. 2

49 frånvarande

Kammaren biföll utskottets hemställan med godkännande av utskottets motivering.

Partvis fördelning av rösterna:

För utskottet: 115 s, 37 v, 15 mp

För res. 2: 70 m, 37 kd, 13 c, 13 fp

Frånvarande: 16 s, 12 m, 6 v, 5 kd, 5 c, 4 fp, 1 mp

Mom. 3 (tilläggsbudget för budgetåret 2000)

1. utskottet

2. res. 3 (m)

3. res. 4 (kd)

Förberedande votering:

73 för res. 3

37 för res. 4

190 avstod

49 frånvarande

Kammaren biträdde res. 3.

Huvudvotering:

193 för utskottet

70 för res. 3

37 avstod

49 frånvarande

Kammaren biföll utskottets hemställan.

Prot.

1999/2000:127

14 juni

Prot.
1999/2000:127
14 juni

Partivis fördelning av rösterna:
För utskottet: 115 s, 37 v, 13 c, 13 fp, 15 mp
För res. 3: 70 m
Avstod: 37 kd
Frånvarande: 16 s, 12 m, 6 v, 5 kd, 5 c, 4 fp, 1 mp
Nikos Papadopoulos (s) anmälde att han avsett att avstå från att rösta men markerats ha röstat ja.

Mom. 8 (fördelning av UMTS-tillstånd)

1. utskottet

2. res. 9 (m, fp)

Votering:

217 för utskottet

83 för res. 9

49 frånvarande

Kammaren biföll utskottets hemställan.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 115 s, 37 v, 37 kd, 13 c, 15 mp

För res. 9: 70 m, 13 fp

Frånvarande: 16 s, 12 m, 6 v, 5 kd, 5 c, 4 fp, 1 mp

Övriga moment

Kammaren biföll utskottets hemställan.

FiU30 Utvärdering av statsskuldens upplåning och förvaltning 1994/95–1999

Mom. 7 (Riksgäldsspar)

1. utskottet

2. res. (kd, m, fp)

Votering:

180 för utskottet

120 för res.

49 frånvarande

Kammaren biföll utskottets hemställan.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 115 s, 37 v, 13 c, 15 mp

För res.: 70 m, 37 kd, 13 fp

Frånvarande: 16 s, 12 m, 6 v, 5 kd, 5 c, 4 fp, 1 mp

Övriga moment

Kammaren biföll utskottets hemställan.

UU14 Överenskommelse om en liberalisering av handeln med tjänster m.m. mellan Europeiska gemenskapen och dess medlemsstater och Mexikos förenta stater

Kammaren biföll utskottets hemställan.

FiU29 Utvecklingen inom den kommunala sektorn

Mom. 2 (skrivelsens utformning)

1. utskottet

2. res. 2 (c, fp)

Votering:

166 för utskottet

25 för res. 2

107 avstod

51 frånvarande

Kammaren biföll utskottets hemställan.

Partvis fördelning av rösterna:

För utskottet: 114 s, 37 v, 15 mp

För res. 2: 1 m, 1 kd, 11 c, 12 fp

Avstod: 1 s, 69 m, 36 kd, 1 fp

Frånvarande: 16 s, 12 m, 6 v, 5 kd, 7 c, 4 fp, 1 mp

Mom. 4 (den kommunala sektorns självfinansiering)

1. utskottet

2. res. 4 (kd)

Votering:

261 för utskottet

38 för res. 4

50 frånvarande

Kammaren biföll utskottets hemställan.

Partvis fördelning av rösterna:

För utskottet: 115 s, 69 m, 37 v, 12 c, 13 fp, 15 mp

För res. 4: 1 m, 37 kd

Frånvarande: 16 s, 12 m, 6 v, 5 kd, 6 c, 4 fp, 1 mp

Mom. 5 (utjämningsystemet)

1. utskottet

2. res. 5 (m)

3. res. 7 (fp)

Förberedande votering:

Kammaren bitr. res. 5 med acklamation.

Huvudvotering:

179 för utskottet

70 för res. 5

50 avstod

50 frånvarande

Kammaren biföll utskottets hemställan.

Partvis fördelning av rösterna:

För utskottet: 115 s, 37 v, 12 c, 15 mp

För res. 5: 70 m

Avstod: 37 kd, 13 fp

Frånvarande: 16 s, 12 m, 6 v, 5 kd, 6 c, 4 fp, 1 mp

Mom. 11 (barnomsorgen)

1. utskottet

2. res. 19 (c, fp)

Kammaren biföll utskottets hemställan med acklamation.

Prot.

1999/2000:127

14 juni

13 § Bordläggning

Anmäldes och bordlades

Propositioner

1999/2000:109 Ny insiderlagstiftning m.m.

1999/2000:147 Lag om svenskt medborgarskap

1999/2000:149 Nationell handlingsplan för utveckling av hälso- och sjukvården

Förslag

1999/2000:RR12 Statligt bildade stiftelser m.m.

Motioner

med anledning av prop. 1999/2000:112 Ändringar i utsädeslagen
1999/2000:MJ35 av Eskil Erlandsson m.fl. (c)

med anledning av prop. 1999/2000:115 Vissa kommunalekonomiska
frågor

1999/2000:Fi54 av Gunnar Hökmark m.fl. (m)

1999/2000:Fi55 av Per Landgren m.fl. (kd)

1999/2000:Fi56 av Karin Pilsäter m.fl. (fp)

1999/2000:Fi57 av Rolf Kenneryd m.fl. (c)

med anledning av prop. 1999/2000:124 En ny smugglingslag m.m.

1999/2000:Ju35 av Marietta de Pourbaix-Lundin (m)

1999/2000:Ju36 av Yvonne Oscarsson m.fl. (v)

med anledning av prop. 1999/2000:126 En ny tullag

1999/2000:Sk31 av Carl Fredrik Graf m.fl. (m)

1999/2000:Sk32 av Johan Pehrson och Karin Pilsäter (fp)

1999/2000:Sk33 av Kenneth Lantz m.fl. (kd)

14 § Anmälan om frågor för skriftliga svar

Anmäldes att följande frågor för skriftliga svar framställdes

den 13 juni

1999/2000:1115 av *Margareta Cederfelt* (m) till näringsminister Björn Rosengren

Trafiksituationen i Stockholmsregionen

1999/2000:1116 av *Margareta Cederfelt* (m) till finansminister Bosse Ringholm

Skatteutjämningsystemet

1999/2000:1117 av *Margareta Cederfelt* (m) till utbildningsminister Thomas Östros
Högskoleutbildade personer
1999/2000:1118 av *Helena Bargholtz* (fp) till utbildningsminister Thomas Östros
Rätt att reklamera högre utbildning

Prot.
1999/2000:127
14 juni

den 14 juni

1999/2000:1119 av *Marianne Andersson* (c) till utrikesminister Anna Lindh
Kriget mellan Etiopien och Eritrea
1999/2000:1120 av *Gudrun Lindvall* (mp) till socialminister Lars Engqvist
Spel på hundar
1999/2000:1121 av *Gudrun Lindvall* (mp) till jordbruksminister Margareta Winberg
Hundhållning och hundkapplöpningar
1999/2000:1122 av *Birgitta Sellén* (c) till statsrådet Maj-Inger Klingvall
Sida-Sandö
1999/2000:1123 av *Ulla Hoffmann* (v) till statsrådet Maj-Inger Klingvall
Asylsökande och svenskundervisning

Frågorna redovisas i bilaga som fogats till riksdagens snabbprotokoll tisdagen den 19 september.

15 § Anmälan om skriftliga svar på frågor

Anmälades att skriftliga svar på följande frågor inkommit

den 14 juni

1999/2000:1027 av *Ewa Larsson* (mp) till statsrådet Britta Lejon
Samernas representativitet i beslutsfattande församlingar
1999/2000:1050 av *Inger René* (m) till jordbruksminister Margareta Winberg
Kustfiskets framtid
1999/2000:1053 av *Marianne Andersson* (c) till socialminister Lars Engqvist
Tortyrskadade
1999/2000:1054 av *Mona Berglund Nilsson* (s) till socialminister Lars Engqvist
Psykisk ohälsa bland barn och ungdom
1999/2000:1055 av *Göran Norlander* (s) till socialminister Lars Engqvist
Industrikemikalier
1999/2000:1058 av *Barbro Hietala Nordlund* (s) till socialminister Lars Engqvist
Konkurrensutsättning av LSS-verksamhet
1999/2000:1059 av *Birgitta Sellén* (c) till socialminister Lars Engqvist
Livsfarliga partydroger

1999/2000:1060 av *Birgitta Sellén* (c) till socialminister Lars Engqvist
Narkotikaklassning av olika preparat
1999/2000:1063 av *Göran Norlander* (s) till statsminister Göran Persson
Kompensation för långa resor
1999/2000:1064 av *Carl Fredrik Graf* (m) till statsminister Göran Persson
Bensinskatten
1999/2000:1065 av *Anders Karlsson* (s) till finansminister Bosse Ringholm
Utländska företagare som billig arbetskraft
1999/2000:1066 av *Rolf Gunnarsson* (m) till finansminister Bosse Ringholm
Bensinskatten
1999/2000:1068 av *Ewa Thalén Finné* (m) till utbildningsminister Thomas Östros
Verksamheten vid Lunds Historiska Museum
1999/2000:1070 av *Kerstin-Maria Stalin* (mp) till statsrådet Maj-Inger Klingvall
Kön som skäl för asyl
1999/2000:1071 av *Sven-Erik Sjöstrand* (v) till statsrådet Maj-Inger Klingvall
Återtagandeavtal
1999/2000:1073 av *Carl Fredrik Graf* (m) till försvarsminister Björn von Sydow
Pyroteknikutredningen
1999/2000:1075 av *Elizabeth Nyström* (m) till jordbruksminister Margareta Winberg
Pitbullterrier
1999/2000:1079 av *Marietta de Pourbaix-Lundin* (m) till jordbruksminister Margareta Winberg
Burhöns
1999/2000:1082 av *Håkan Juholt* (s) till jordbruksminister Margareta Winberg
Plågsamma hästtransporter
1999/2000:1083 av *Sten Tolgfors* (m) till statsrådet Maj-Inger Klingvall
Biståndet till Etiopien och Eritrea
1999/2000:1085 av *Johan Pehrson* (fp) till statsrådet Maj-Inger Klingvall
Dublinkonventionens tillämpning på bosniska medborgare som kommer från Tyskland
1999/2000:1092 av *Gudrun Lindvall* (mp) till jordbruksminister Margareta Winberg
Bekämpningsmedel i lantbruket
1999/2000:1094 av *Maud Ekendahl* (m) till socialminister Lars Engqvist
Narkotikafrågor inför Sveriges EU-ordförandeskap
1999/2000:1098 av *Lars Wegedal* (s) till socialminister Lars Engqvist
Vårdköerna

Svaren redovisas i bilaga som fogats till riksdagens snabbprotokoll tisdagen den 19 september.

16 § Kammaren åtskildes kl. 20.26.

Prot.
1999/2000:127
14 juni

Förhandlingarna leddes
av talmannen från sammanträdet början t.o.m. 6 § anf. 21 (delvis),
av förste vice talmannen därefter t.o.m. anf. 64 (delvis),
av andre vice talmannen därefter t.o.m. anf. 100 (delvis),
av tredje vice talmannen därefter t.o.m. 8 § anf. 132 (delvis) och
av talmannen därefter till sammanträdet slut.

Vid protokollet

TOM T:SON THYBLAD

/Barbro Nordström

Innehållsförteckning

1 § Val till riksdagsstyrelsen.....	1
2 § Ny riksdagsledamot, m.m.	2
3 § Justering av protokoll	2
4 § Anmälan om inkomna uppteckningar från EU-nämndssammanträde	2
5 § Hänvisning av ärenden till utskott	2
6 § Riktlinjer för den ekonomiska politiken, utgiftstak, skattefrågor, m.m.	2
Finansutskottets betänkande 1999/2000:FiU20	2
Anf. 1 GUNNAR HÖKMARK (m)	2
Anf. 2 MATS ODELL (kd)	7
Anf. 3 LENA EK (c)	10
Anf. 4 KARIN PILSÅTER (fp)	14
Anf. 5 JAN BERGQVIST (s)	18
Anf. 6 GUNNAR HÖKMARK (m) replik	23
Anf. 7 JAN BERGQVIST (s) replik	24
Anf. 8 GUNNAR HÖKMARK (m) replik	24
Anf. 9 JAN BERGQVIST (s) replik	25
Anf. 10 MATS ODELL (kd) replik	26
Anf. 11 JAN BERGQVIST (s) replik	26
Anf. 12 MATS ODELL (kd) replik	27
Anf. 13 JAN BERGQVIST (s) replik	27
Anf. 14 LENA EK (c) replik	28
Anf. 15 JAN BERGQVIST (s) replik	28
Anf. 16 LENA EK (c) replik	29
Anf. 17 JAN BERGQVIST (s) replik	29
Anf. 18 KARIN PILSÅTER (fp) replik	30
Anf. 19 JAN BERGQVIST (s) replik	30
Anf. 20 KARIN PILSÅTER (fp) replik	30
Anf. 21 JAN BERGQVIST (s) replik	31
Anf. 22 JOHAN LÖNNROTH (v)	32
Anf. 23 MATS ODELL (kd) replik	35
Anf. 24 JOHAN LÖNNROTH (v) replik	35
Anf. 25 MATS ODELL (kd) replik	36
Anf. 26 JOHAN LÖNNROTH (v) replik	36
Anf. 27 LENA EK (c) replik	37
Anf. 28 JOHAN LÖNNROTH (v) replik	37
Anf. 29 LENA EK (c) replik	38
Anf. 30 JOHAN LÖNNROTH (v) replik	38
Anf. 31 KARIN PILSÅTER (fp) replik	39
Anf. 32 JOHAN LÖNNROTH (v) replik	40
Anf. 33 KARIN PILSÅTER (fp) replik	40
Anf. 34 JOHAN LÖNNROTH (v) replik	41
Anf. 35 GUNNAR HÖKMARK (m) replik	41
Anf. 36 JOHAN LÖNNROTH (v) replik	42

Anf. 37	GUNNAR HÖKMARK (m) replik	42
Anf. 38	JOHAN LÖNNROTH (v) replik	43
Anf. 39	MATZ HAMMARSTRÖM (mp).....	44
Anf. 40	KARIN PILSÄTER (fp) replik	47
Anf. 41	MATZ HAMMARSTRÖM (mp) replik.....	47
Anf. 42	KARIN PILSÄTER (fp) replik	48
Anf. 43	MATZ HAMMARSTRÖM (mp) replik.....	48
Anf. 44	GUNNAR HÖKMARK (m) replik	49
Anf. 45	MATZ HAMMARSTRÖM (mp) replik.....	50
Anf. 46	FÖRSTE VICE TALMANNEN.....	50
Anf. 47	GUNNAR HÖKMARK (m) replik	50
Anf. 48	MATZ HAMMARSTRÖM (mp) replik.....	51
Anf. 49	MATS ODELL (kd) replik	51
Anf. 50	MATZ HAMMARSTRÖM (mp) replik.....	52
Anf. 51	MATS ODELL (kd) replik	52
Anf. 52	MATZ HAMMARSTRÖM (mp) replik.....	52
Anf. 53	LENA EK (c) replik	52
Anf. 54	MATZ HAMMARSTRÖM (mp) replik.....	53
Anf. 55	LENA EK (c) replik	53
Anf. 56	MATZ HAMMARSTRÖM (mp) replik.....	54
Anf. 57	Finansminister BOSSE RINGHOLM (s)	54
Anf. 58	MATS ODELL (kd) replik	59
Anf. 59	Finansminister BOSSE RINGHOLM (s) replik	60
Anf. 60	MATS ODELL (kd) replik	61
Anf. 61	Finansminister BOSSE RINGHOLM (s) replik	61
Anf. 62	GUNNAR HÖKMARK (m) replik	62
Anf. 63	Finansminister BOSSE RINGHOLM (s) replik	62
Anf. 64	GUNNAR HÖKMARK (m) replik	63
Anf. 65	Finansminister BOSSE RINGHOLM (s) replik	64
Anf. 66	KARIN PILSÄTER (fp) replik	64
Anf. 67	Finansminister BOSSE RINGHOLM (s) replik	65
Anf. 68	KARIN PILSÄTER (fp) replik	66
Anf. 69	Finansminister BOSSE RINGHOLM (s) replik	66
Anf. 70	LENA EK (c) replik	67
Anf. 71	Finansminister BOSSE RINGHOLM (s) replik	67
Anf. 72	LENA EK (c) replik	68
Anf. 73	Finansminister BOSSE RINGHOLM (s) replik	68
Anf. 74	CARL FREDRIK GRAF (m).....	69
Anf. 75	KENNETH LANTZ (kd)	73
Anf. 76	ROLF KENNERYD (c)	76
Anf. 77	BO KÖNBERG (fp).....	78
Anf. 78	ARNE KJÖRNSBERG (s)	80
Anf. 79	CARL FREDRIK GRAF (m) replik.....	84
Anf. 80	ARNE KJÖRNSBERG (s) replik.....	84
Anf. 81	CARL FREDRIK GRAF (m) replik.....	84
Anf. 82	ARNE KJÖRNSBERG (s) replik.....	85
Anf. 83	KENNETH LANTZ (kd) replik	86
Anf. 84	ARNE KJÖRNSBERG (s) replik.....	86
Anf. 85	KENNETH LANTZ (kd) replik	86

Prot.
1999/2000:127
14 juni

Anf. 86	ARNE KJÖRNSBERG (s) replik.....	86
Anf. 87	BO KÖNBERG (fp) replik.....	87
Anf. 88	ARNE KJÖRNSBERG (s) replik.....	87
Anf. 89	BO KÖNBERG (fp) replik.....	88
Anf. 90	ARNE KJÖRNSBERG (s) replik.....	88
Anf. 91	ROLF KENNERYD (c) replik.....	88
Anf. 92	ARNE KJÖRNSBERG (s) replik.....	89
Anf. 93	ROLF KENNERYD (c) replik.....	89
Anf. 94	ARNE KJÖRNSBERG (s) replik.....	90
Anf. 95	YVONNE RUWAIDA (mp).....	90
Anf. 96	CARL FREDRIK GRAF (m) replik	92
Anf. 97	YVONNE RUWAIDA (mp) replik.....	93
Anf. 98	CARL FREDRIK GRAF (m) replik	93
Anf. 99	YVONNE RUWAIDA (mp) replik.....	93
Anf. 100	ARNE KJÖRNSBERG (s) replik.....	94
Anf. 101	YVONNE RUWAIDA (mp) replik.....	94
Anf. 102	GUDRUN LINDVALL (mp).....	94
Anf. 103	HANS ANDERSSON (v)	97
Anf. 104	ANA MARIA NARTI (fp).....	100
Anf. 105	HANS ANDERSSON (v)	102
Anf. 106	ANA MARIA NARTI (fp).....	103
Anf. 107	HANS ANDERSSON (v)	103
Anf. 108	ANA MARIA NARTI (fp) replik	104
Anf. 109	JAN BERGQVIST (s).....	104
Anf. 110	ANA MARIA NARTI (fp).....	105
Anf. 111	JAN BERGQVIST (s).....	105
Anf. 112	ANA MARIA NARTI (fp).....	106
	(Beslut fattades under 12 §.)	106
7 §	Tilläggsbudget 1 för budgetåret 2000	106
	Finansutskottets betänkande 1999/2000:FiU27	106
Anf. 113	GUNNAR AXÉN (m).....	106
Anf. 114	STEFAN ATTEFALL (kd).....	109
Anf. 115	LENA EK (c)	111
Anf. 116	KARIN PILSÄTER (fp)	112
Anf. 117	BENGT SILFVERSTRAND (s)	114
Anf. 118	STEFAN ATTEFALL (kd).....	117
Anf. 119	BENGT SILFVERSTRAND (s)	117
Anf. 120	STEFAN ATTEFALL (kd).....	118
Anf. 121	BENGT SILFVERSTRAND (s)	118
Anf. 122	KARIN PILSÄTER (fp)	119
Anf. 123	BENGT SILFVERSTRAND (s)	119
Anf. 124	KARIN PILSÄTER (fp)	120
Anf. 125	BENGT SILFVERSTRAND (s)	121
Anf. 126	GUNNAR AXÉN (m).....	121
Anf. 127	BENGT SILFVERSTRAND (s)	121
Anf. 128	GUNNAR AXÉN (m).....	122
Anf. 129	BENGT SILFVERSTRAND (s)	122
	(Beslut fattades under 12 §.)	123

8 § Utvärdering av statsskuldens upplåning och förvaltning	
1994/95–1999	123
Finansutskottets betänkande 1999/2000:FiU30.....	123
Anf. 130 KARIN PILSÄTER (fp).....	123
Anf. 131 CARIN LUNDBERG (s).....	123
Anf. 132 LENNART HEDQUIST (m).....	124
Anf. 133 CARIN LUNDBERG (s).....	124
Anf. 134 LENNART HEDQUIST (m).....	125
(Beslut fattades under 12 §.).....	125
9 § Överenskommelse om en liberalisering av handeln med tjänster m.m. mellan Europeiska gemenskapen och dess medlemsstater och Mexicos förenta stater	125
Utrikesutskottets betänkande 1999/2000:UU14	125
(Beslut fattades under 12 §.).....	125
10 § Utvecklingen inom den kommunala sektorn	125
Finansutskottets betänkande 1999/2000:FiU29.....	125
Anf. 135 LENNART HEDQUIST (m).....	125
Anf. 136 PER LANDGREN (kd).....	127
Anf. 137 LENA EK (c)	130
Anf. 138 LENNART HEDQUIST (m) replik	131
Anf. 139 LENA EK (c) replik	131
Anf. 140 LENNART HEDQUIST (m) replik	132
Anf. 141 LENA EK (c) replik	132
Anf. 142 KARIN PILSÄTER (fp).....	132
Anf. 143 SONIA KARLSSON (s)	136
(forts.).....	139
Ajournering.....	139
Återupptagna förhandlingar	139
10 § (forts.) Utvecklingen inom den kommunala sektorn (forts. FiU29).....	139
Anf. 144 LENNART HEDQUIST (m) replik	139
Anf. 145 SONIA KARLSSON (s) replik	140
Anf. 146 LENNART HEDQUIST (m) replik	140
Anf. 147 SONIA KARLSSON (s) replik	140
Anf. 148 PER LANDGREN (kd) replik.....	141
Anf. 149 SONIA KARLSSON (s) replik	141
Anf. 150 PER LANDGREN (kd) replik.....	142
Anf. 151 SONIA KARLSSON (s) replik	142
Anf. 152 KARIN PILSÄTER (fp) replik	143
Anf. 153 SONIA KARLSSON (s) replik	143
Anf. 154 KARIN PILSÄTER (fp) replik	144
Anf. 155 SONIA KARLSSON (s) replik	144
Anf. 156 SIV HOLMA (v)	145
Anf. 157 PER LANDGREN (kd).....	148
Anf. 158 SIV HOLMA (v)	148
Anf. 159 PER LANDGREN (kd).....	148
Anf. 160 SIV HOLMA (v)	149
(Beslut fattades under 12 §.).....	149

Prot.
1999/2000:127
14 juni

11 § Beslut om utskottsbetänkanden som slutdebatterats den	
13 juni	149
UbU17 Forskning för framtiden – en ny organisation för forskningsfinansiering	149
NU17 Vissa organisationsfrågor inom näringspolitiken	150
NU12 Ny naturgaslag	150
JuU23 Brottsoffer	151
12 § Beslut om utskottsbetänkanden som slutdebatterats vid	
 dagens sammanträde	153
FiU20 Riktlinjer för den ekonomiska politiken, utgiftstak, skattefrågor, m.m.	153
FiU27 Tilläggsbudget 1 för budgetåret 2000	155
FiU30 Utvärdering av statsskuldens upplåning och förvaltning 1994/95–1999	156
UU14 Överenskommelse om en liberalisering av handeln med tjänster m.m. mellan Europeiska gemenskapen och dess medlemsstater och Mexikos förenta stater	156
FiU29 Utvecklingen inom den kommunala sektorn	157
13 § Bordläggning	158
14 § Anmälan om frågor för skriftliga svar	158
15 § Anmälan om skriftliga svar på frågor	159
16 § Kammaren åtskildes kl. 20.26.	161

Elanders Gotab, Stockholm 2000